

Projekt wyłożony do publicznego wglądu od 11.08.2023 r. do 11.09.2023 r.

UJEDNOLICONA FORMA

Wojewoda Warmińsko-Mazurski <sup>1</sup>

RADA GMINY EŁK<sup>2</sup>

RADA GMINY EŁK<sup>3</sup>

RADA GMINY EŁK<sup>4</sup>

**S T U D I U M**  
**U W A R U N K O W A Ń I K I E R U N K Ó W**  
**ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**  
**G M I N Y E Ł K**

**CZĘŚĆ I**

**UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY

NR .....

RADY GMINY EŁK

Z DNIA .....

Zmiany będące realizacją uchwały nr XVIII/111/2019 Rady Gminy Ełk z dnia 31.10.2019r. i uchwały nr XXV/154/2020 Rady Gminy Ełk z dnia 28.02.2020 r., wprowadzono czcionką koloru fioletowego.

Tekst uchylony oznaczono czcionką koloru fioletowego i przekreśleniem w kolorze fioletowym.

EŁK 2001 ROK

---

<sup>1</sup> Zmiana wprowadzona Zarządzeniem Zastępczym Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 06.06.2018r., znak IGR-I.742.117.1.2018

<sup>2</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr XXXI/203/2020 Rady Gminy Ełk z dnia 04.09.2020r.

<sup>3</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr ... Rady Gminy Ełk z dnia .... 2022 r.

<sup>4</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

## ZESPÓŁ AUTORSKI

- mgr inż. arch. Jan **Sadowski**
  - główny projektant uprawnienia do planowania przestrzennego nr 261/88
- mgr inż. arch. Krzysztof **Kilikowski**
  - uwarunkowania wewnętrzne
- mgr inż. arch. Marzenna **Święcińska**
  - uwarunkowania zewnętrzne i prawne
- dr Janusz **Mackiewicz**
  - stan i funkcjonowanie środowiska kulturowego
- mgr inż. Jerzy **Brzozowski**
- inż. Barbara **Tyszkiewicz**
  - stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego
- gr inż. Henryka **Kulesza**
  - elektroenergetyka
- mgr inż. Bogdan **Leszczyński**
  - infrastruktura techniczna
- mgr inż. Jacek Rostek – główny projektant
- mgr inż. Marlena Król – projektant
- mgr inż. Paulina Lubińska – projektant
- mgr inż. Emilia Gałuszka – Wronka - główny projektant
- mgr inż. Maciej Wronka - projektant
- mgr inż. Marta Witkowska – projektant

---

**SKŁAD ZESPOŁU AUTORSKIEGO**

*Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Elk:*

➤ *dla obszaru objętego Uchwałą Nr LX/434/2022 Rady Gminy Elk z dnia 30 czerwca 2022r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Elk:*

- mgr inż. Izabela Ryszkiewicz - projektant
- inż. arch. kraj. Cezary Domitrz – projektant i ochrona środowiska
- mgr inż. arch. Magdalena Malinowska - projektant
- mgr inż. Marta Walicka - projektant

*Poszczególne zmiany będące realizacją uchwały nr LX/434/2022 Rady Gminy Elk z dnia 30 czerwca 2022r. naniesiono w tekście studium kolorem brązowym i opisano poprzez odnośniki.*

*Tekst uchylony oznaczono przekreśleniem.*

---

**Spis treści:**

**TOM I**

<b>I. WPROWADZENIE .....</b>	<b>6</b>
<b>OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY ELK.....</b>	<b>6</b>
<b>1. WPROWADZENIE.....</b>	<b>6</b>
1.1. Cele i zadania studium. ....	6
1.2. Podstawy formalno-prawne sporządzenia “Studium”. ....	6
1.3. Zestawienie ważniejszych materiałów wyjściowych.....	6
<b>2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY ELK .....</b>	<b>8</b>
2.1. Położenie geograficzne i funkcjonalno - przestrzenne .....	8
2.2. Powierzchnia gminy, ludność, struktura osadnicza, funkcje, ponadlokalne elementy struktury przestrzennej.....	9
Rys historyczny .....	11
<b>II. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO.....</b>	<b>16</b>
<b>1. ISTNIEJĄCY STAN ZABUDOWY, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU     16</b>	
1.1 Istniejące zasoby budowlane .....	16
1.2 Komunikacja drogowa i kolejowa .....	17
1.3 Infrastruktura techniczna.....	25
<b>2. SPOŁECZNO - GOSPODARCZE ASPEKTY EGZYSTENCJI I FUNKCJONOWANIA     GMINY .....</b>	<b>39</b>
1.1 Zagadnienia demograficzne .....	39
2.2. Infrastruktura społeczna .....	41
2.3 Działalność gospodarcza .....	48
<b>3. STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO .....</b>	<b>66</b>
3.1. Geomorfologia.....	66
3.2. Wody powierzchniowe i wglębne .....	73
3.3. Gleby .....	74
3.4. Fauna i flora - rezerваты przyrody. ....	75
3.5. Walory krajobrazowe.....	78
3.6. Powiązania przyrodnicze. ....	79
3.7. Konflikty ekologiczne.....	79
3.8. Wykaz obszarów chronionych na podstawie przepisów o ochronie przyrody. ....	79
<b>4. STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA KULTUROWEGO .....</b>	<b>80</b>
4.1. Historia (wydarzenia i postaci historyczne) .....	80
4.2. Charakterystyka zasobów kulturowych i zabytkowych.....	81
4.3. Zasób obiektów zabytkowych i kulturowych.....	86
<b>III. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....</b>	<b>97</b>
<b>1. INWESTYCJE O CHARAKTERZE PONADLOKALNYM .....</b>	<b>97</b>
1.1. Komunikacja drogowa.....	97
1.2. Komunikacja kolejowa .....	99
1.3. Gazownictwo.....	100
1.4. Elektroenergetyka.....	101
1.5. Zakład Utylizacji Odpadów w Siedliskach .....	101
<b>2. OGRANICZENIA W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM WYNIKAJĄCE Z     OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISÓW .....</b>	<b>102</b>
2.1. Ochrona przyrody .....	102
2.2. Ochrona ujęć wody .....	104
2.3. Ochrona przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego .....	106
2.4. Ochrona gruntów rolnych i leśnych.....	107
<b>/dotyczy części powiększenia części terenu pod objekty handlowe/.....</b>	<b>114</b>

---

<b>3. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ .....</b>	<b>125</b>
<b>4. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY .....</b>	<b>125</b>
<del>4.1. Analizy społeczne, prognoza demograficzna, analizy środowiskowe, ekonomiczne oraz możliwości finansowe gminy.....</del>	<del>127</del>
<del>4.2. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę .....</del>	<del>143</del>
4.2.1. Zapotrzebowanie na nową zabudowę .....	143
4.2.2. Chłonność .....	145
4.2.3. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania oraz chłonności .....	148
<del>4.3. Możliwość finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społeczne, służących realizacji zadań własnych gminy .....</del>	<del>149</del>
<b>4.2. Analiza środowiskowa.....</b>	<b>162</b>
<b>4.3 Analiza społeczna .....</b>	<b>164</b>
<b>4.4. Prognozy demograficzne .....</b>	<b>169</b>
<b>4.5. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy .....</b>	<b>174</b>
<b>4.6. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę .....</b>	<b>175</b>
4.6.1. Zabudowa mieszkaniowa .....	176
4.6.2. Usługi związane z funkcją mieszkaniową .....	182
4.6.3. Funkcja produkcyjna i związana z nią funkcja usługowa .....	183
4.6.4. Zabudowa letniskowa.....	184
<b>7. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz całkowitej w skali gminy chłonności terenów, w podziale na funkcje zabudowy .....</b>	<b>185</b>
7.1. Metodologia i główne założenia .....	185
7.2. Bilans terenów .....	189

## I. WPROWADZENIE

### OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY EŁK

#### 1. WPROWADZENIE

##### 1.1. Cele i zadania studium.

Głównym celem opracowania “Studium” jest przygotowanie dobrej podstawy do budowy gminnego systemu informacji dla gospodarki przestrzennej w szeroko pojętym aspekcie społeczno-gospodarczego rozwoju gminy.

“Studium” ma być zasadniczym elementem lokalnego systemu planowania.

Studium jako jedyny dokument planistyczny sporządzony dla obszaru całej gminy, mimo, że nie jest aktem prawa miejscowego, ma być najważniejszym dokumentem określającym kierunki polityki przestrzennej prowadzonej przez samorząd gminy, przy uwzględnieniu wszystkich uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych mogących mieć wpływ na jakość życia mieszkańców i funkcjonowanie gminy.

##### 1.2. Podstawy formalno-prawne sporządzenia “Studium”.

1.2.1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym z późniejszymi zmianami (jednolity tekst Dz.U. Nr 15 poz. 139 z 1999 r.).

1.2.2. Uchwała Nr XXVI/157/97 z dnia 23 lipca 1997 r. Rady Gminy Ełk w sprawie przystąpienia do sporządzenia “Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ełk”.

1.2.3. Umowa nr 6/97 z dnia 18.09.1997 r. sporządzona pomiędzy Zarządem Gminy Ełk a zespołem projektowym, któremu powierzono sporządzenie "Studium" na zasadach regulowanych ustawą o zamówieniach publicznych.

1.2.4. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503).<sup>5</sup>

##### 1.3. Zestawienie ważniejszych materiałów wyjściowych.

- 1/ Plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Ełk, zatwierdzony uchwałą Nr XIV/52/86 Gminnej Rady Narodowej z dnia 2 listopada 1986 r. (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego Nr 1, poz. 7 z 1987 r.) ze zmianami zatwierdzonymi uchwałą Rady Gminy Ełk Nr XD/56/91 z dnia 19.12.1991 r. (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego Nr 3, poz. 17 z 1992 r.)
- 2/ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego układu osadniczego MIASTA EŁK, zatwierdzony uchwałą Rady Miasta Ełk nr XIX/142/91 z dnia 23 grudnia 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego Nr 47 z 31.12.1991 r. poz. 365).
- 3/ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa Warmińsko - Mazurskiego -

<sup>5</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r

- 
- projekt z 2001 r.
- 4/ Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego województwa Warmińsko - Mazurskiego
  - 5/ Ekspertyza fizjograficzna do planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ełk, sporządzona przez Zarząd Główny PZiTB - Zespół Rzeczoznawców Budowlanych - w 1981 r.
  - 6/ Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET - Polska - wydanie Fundacja IUCN Poland - Warszawa 1995 r.
  - 7/ Studium zagospodarowania rekreacyjnego Pojezierza Ełckiego. Opracowanie Wojewódzkiego Biura Planowania Przestrzennego w Suwałkach, Zespół Urbanistyczny w Ełku - 1998 r.
  - 8/ Studium wartości kulturowych gminy Ełk - lipiec 2000.
  - 9/ Program gospodarki odpadami komunalnymi, stałymi dla gmin powiatu ełckiego wraz z programem wdrażania selektywnej zbiórki odpadów. Opracowanie projektowe - Arka Konsorcjum SA Poznań.
  - 10/ Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1997 r. Wydane przez Urząd Statystyczny w Suwałkach w 1998 r.
  - 11/ Założenia polityki regionalnej obszaru funkcjonalnego "Zielone Płuca Polski" Rada Programowo - Naukowa porozumienia ZPP - czerwiec 1986 r.
  - 12/ Strategia rozwoju obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski.
  - 13/ Gmina Ełk - przewodnik opracowany na zlecenie Urzędu Gminy Ełk - wydany w 1995 r.
  - 14/ Mapa topograficzna obejmująca obszar gminy Ełk w skali 1:25 000.
  - 15/ Mapy ewidencyjne gruntów wybranych wsi z terenu gminy Ełk.
  - 16/ PLAN WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO

## 2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY EŁK

### 2.1. Położenie geograficzne i funkcjonalno - przestrzenne

Gmina Ełk, z dniem 1 stycznia 1999 r. w wyniku reformy administracyjnej kraju, znalazła się w powiecie ełckim; w obszarze województwa warmińsko - mazurskiego, na jego wschodnim skraju, w pobliżu granicy z województwem podlaskim.

Graniczy ponadto od południowego zachodu z terenami powiatu piskiego ( gminy: Biała Piska i Orzysz ); od północy z terenami powiatu olecko - gołdapskiego (gminy: Świętajno, Olecko i Wieliczki); z pozostałych stron otoczona jest gminami powiatu ełckiego: Kalinowo, Prostki i Stare Juchy, a także sąsiaduje z terenami Gminy Miasta Ełk.

Przez teren gminy Ełk i miasta Ełk jako ośrodka powiatowego przebiegają drogi krajowe nr 16 Ogrodniki - Augustów - Ełk - Olsztyn i nr 65 Bobrowniki - Białystok - Ełk - Gołdap, ważne arterie komunikacyjne o znaczeniu krajowym. W układzie funkcjonalno - przestrzennym gmina Ełk jest bardzo dobrze skomunikowana drogami kołowymi z ośrodkiem powiatowym w Ełku i z siedzibą województwa - Olsztynem ( 170 km ), a ponadto z siedzibami ościennych powiatów: w Augustowie ( 40 km ), Olecko ( 30 km ), Giżycko ( 60 km ), Pisz ( 50 km ), Grajewo ( 20 km ). Dobrze rozwinięta sieć dróg kołowych - w tym powiatowych i gminnych wpływa korzystnie na funkcjonalność przestrzenną gminy i kontakt z 63 wsiami w jej obszarze.

Pod względem geograficznym gmina Ełk położona jest całkowicie w obszarze Pojezierza Ełckiego

Powierzchnia terenu ukształtowana została w wyniku działania lodowca. Obszar gminy charakteryzuje się falistą i pagórkowatą rzeźbą z wałami moren akumulacyjnych. Grupują się one w południowo - zachodniej i północnej części gminy.

Najniżej położone obszary to rynny jeziorne i doliny rzeczne. Obszar gminy położony w dorzeczach rzek: Ełk, Lega i Pisa wchodzi w skład zlewni Biebrzy. Charakterystycznym akcentem krajobrazu są duże powierzchnie jezior, bagnista dolina rzeki Ełk oraz kompleksy leśne na równinie sandrowej.

Obszary pagórkowate i faliste w znacznym stopniu narażone są na erozję i stwarzają kłopoty techniczne w uprawie roli, nie sprzyjają więc prawidłowemu wykorzystaniu rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Warunki klimatyczne, w tym rozkład temperatur powietrza, rozkład opadów i wiatrów charakteryzują się lokalnym zróżnicowaniem spowodowanym urozmaiconą rzeźbą obecnością dużych akwenów wodnych i szatą roślinną.

## 2.2. Powierzchnia gminy, ludność, struktura osadnicza, funkcje, ponadlokalne elementy struktury przestrzennej

### 2.2.1 Powierzchnia, ludność

Powierzchnia gminy wynosi: 380 km<sup>2</sup>. Jest jedną z większych gmin województwa Warmińsko - Mazurskiego.

Teren gminy zamieszkuje ~~9982 osób~~ 11 973 osoby<sup>6</sup> w 63 miejscowościach, w tym 50 56<sup>7</sup> sołectw. Gęstość zaludnienia wynosi: ~~26 osób / km<sup>2</sup>~~ 32 osoby/km<sup>2</sup>.<sup>8</sup>

### 2.2.2 Funkcje gminy

Funkcje gminy ustalone w planie zagospodarowania przestrzennego gminy Ełk oraz planach wyższego rzędu ustawione są w następującej hierarchii:

- intensywny rozwój rolnictwa o hodowlano - roślinnym nastawieniu produkcji
- funkcja rekreacyjna koncentrująca się na obszarach turystycznych I kategorii
- funkcja przemysłowa związana z istniejącymi zakładami produkcyjnymi i eksploatacji kruszywa.
- produkcja leśna

W niniejszym „Studium” ten układ hierarchiczny zostaje zasadniczo utrzymany, lecz poszczególne funkcje ulegną korektom zgodnie z aktualnymi kierunkami i potrzebami rozwojowymi.

W rozwoju rolnictwa priorytetowo traktowane są proekologiczne formy produkcji rolnej.

Wzrasta znaczenie funkcji turystycznej i rekreacyjnej.

Wzrasta znaczenie sfery usług

### 2.2.3. Struktura osadnicza gminy

W strukturze osadniczej gminy wyróżnia się następujące jednostki bądź grupy jednostek:

- 1) Miasto Ełk otoczone terenami gminy Ełk w koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju zostało określone jako regionalny ośrodek równoważenia rozwoju. Pełni ważną rolę w aktywizowaniu wschodnich obszarów województwa. Jest ośrodkiem rozwoju wielofunkcyjnego z potencjałem usługowym o znaczeniu regionalnym w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, kultury, sportu, handlu, przemysłu, obsługi rolnictwa, infrastruktury wspomagającej rozwój przedsiębiorczości. Ważny w skali województwa węzeł komunikacyjny. Siedziba powiatu, Gminy Ełk i Gminy Miasta Ełk.
- 2) wsie: Straduny, Nowa Wieś Ełcka, Woszczele, Rożyńsk i Bajtkowo pełnią funkcje usługowe dla okolicznych terenów, wspomagające ośrodek gminny w obsłudze ludności i rolnictwa.

<sup>6</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r (źródło: dane GUS)

<sup>7</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r

<sup>8</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r (źródło: dane GUS)

- 3) pozostałe wsie o dominującej funkcji produkcji rolnej lub turystycznej z usługami na poziomie elementarnym.

#### 2.2.4. Ponadlokalne elementy struktury przestrzennej gminy

- 1) droga ekspresowa nr S61 relacji Kowno – Suwałki – Ełk – Ostrów Mazowiecka – Warszawa<sup>9</sup>
- 2) odcinek drogi krajowej nr 16 Grudziądz - Olsztyn - Ełk - Augustów - Ogrodniki (międzyregionalna)
- 3) odcinek drogi krajowej nr 65 Granica państwa - Gołdap - Ełk - Białystok - Bobrowniki - granica państwa.
- 4) odcinki dróg wojewódzkich nr 667 Nowa Wieś Ełcka - Biała Piska i nr 656 Ełk - Woszczele – Zelki
- 5) ~~odcinek linii kolejowej I-rzędnej Białystok – Ełk – Korsze~~  
linie kolejowe:
  - znaczenia państwowego nr 38 Białystok – Głomno, odcinek Osowiec – Ełk i Ełk – Korsze;
  - znaczenia państwowego nr 41 Ełk – Gołdap, odcinek Ełk – Olecko;
  - nr 219 Olsztyn Główny – Ełk, odcinek Pisz – Ełk;
  - znaczenia państwowego nr 223 Czerwonka –Ełk,
- 6) Główny Punkt Zasilania (GPZ) w Nowej Wsi Ełckiej 220/110/15 kV
- 7) linia energetyczna wysokiego napięcia 220 kV Ostrołęka - Ełk
- 8) linie energetyczne wysokiego napięcia:  
400kV Nowa Wieś Ełcka,
- 9) dwutorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna 110kV łącząca istniejącą stację elektroenergetyczną Ełk w Nowej Wsi Ełckiej ze stacją projektowaną Ełk Bis,
- 10) linia elektroenergetyczna 400 kV relacji Ełk- Łomża oraz 400 kV Ełk – granica RP<sup>10</sup>
- 11) 110kV Ełk - Szeligi – Augustów,
- 12) 110kV Ełk - Biała Piska,
- 13) 110kV Ełk - Grajewo 110kV Ełk – Olecko,
- 14) 110kV Ełk – Wydminy
- 15) tereny turystyczne I kategorii
- 16) obszary chronionego krajobrazu
- 17) projektowany gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Konopki – Ełk – Mrągowo z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi.<sup>11</sup>

Do obiektów o znaczeniu ponadgminnym zalicza się wysypisko śmieci we wsi Siedliska które obsługuje teren całego powiatu ełckiego.

<sup>9</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r

<sup>10</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr XLV/325/2017 Rady Gminy Ełk z dnia 29.05.2017r.

<sup>11</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r

## Rys historyczny

### Pradzieje.

Ziemie północno-wschodniej Polski od schyłku plejstocenu kilkakrotnie przykrywał lądolód. Jeśli wcześniej, w cieplejszych okresach pojawiali się tu ludzie, ślady ich bytności zostały zniszczone lub przykryte grubą warstwą osadów polodowcowych. Dopiero ostateczne wytopienie lodowca, które nastąpiło w XIV tysiącleciu p.n.e. i tysiącleciach, spowodowało powstanie ekosystemu, w którym mógł żyć człowiek. Najstarsze ślady działalności ludzkiej na Mazurach pochodzą z późnego paleolitu, z XI tysiąclecia p.n.e. W tym czasie pojawiły się tu niewielkie koczownicze grupy, związane z tzw. Kulturą hamburską. Ich egzystencja w całości opierała się na eksploatacji środowiska naturalnego - łowiectwie, zbieractwie i rybołówstwie. Najważniejszym gatunkiem, który umożliwiał przetrwanie w surowych, subarktycznych warunkach przedpoła lodowca, był renifer.

Opisany powyżej typ gospodarki i osadnictwa panował powszechnie przez następne dwa tysiące lat, gdy opisywane terytorium zamieszkiwały plemiona kultur z liściakami, nazywane tak od przewodniej formy narzędzia krzemienego - grotu strzały w kształcie liścia wierzby.

Nieco głębsze zmiany zaszły wraz z końcem epoki lodowej (ok. 8300 lat przed Chrystusem), gdy klimat ocieplił się na tyle, iż miejsce tundry zajęła tajga. Bogactwo pożywienia (zwierzyna leśna, ryby, jagody i inne jadalne rośliny), spowodowało znaczący przyrost demograficzny i przejście na wespół osiadły tryb życia. Okres ten nazywamy mezolitem - środkową epoką kamienia. Jedno - kilkuzłazasowe obozowiska zakładano na brzegach rzek i jezior, szczególnie wzdłuż biegu Legi (Jegrzyni) i nad jej większymi dopływami. W późnym mezolicie ludy zamieszkujące ziemie północno-wschodniej Polski, należące do kundajskiego kręgu kulturowego, mimo, że trwały uparcie przy myśliwsko - rybacko - zbierackim sposobie gospodarowania, od rolniczych sąsiadów przejęły umiejętność wytwarzania naczyń glinianych. Ludność neolityczną, której egzystencja opierała się na hodowli i uprawie roli z malejącym udziałem polowania i rybołówstwa, choć niewątpliwie podejmowała próby ekspansji na te tereny (świadczą o tym nieliczne stanowiska archeologiczne), nie zdołała się tu osiedlić na stałe, być może z powodu wrogiego nastawienia konserwatywnych autochtonów. Taki stan rzeczy trwał bardzo długo, jeszcze w głąb epoki brązu (po 1800 p.n.e.).

Brak bowiem śladów osadnictwa plemion posługujących się narzędziami wykonanymi z tego metalu, a pojedyncze groty oszczepów, sztylety lub siekierki, trafiły tu drogą wymiany handlowej, jako towar importowany.

Do zasadniczych zmian w strukturze zasiedlenia omawianego terytorium doszło dopiero w połowie pierwszego tysiąclecia przed Chrystusem, gdy na Mazury przywędrowali ze wschodu Bałtowie zachodni. Zakładali oni osiedla obronne na platformach drewnianych, na wypłyceiach jeziornych lub silnie obwałowane i chronione palisadami grody na szczytach wzgórz. Od nazwy charakterystycznej

formy pochówku nazywamy ten lud kulturą kurhanów zachodniobałtyjskich. Ludność do niej należąca zajmowała się przede wszystkim rolnictwem, wprowadziła też na te tereny umiejętność wytopu i obróbki żelaza. Na przełomie er powstała kultura bogaczewska. Był to również lud bałtycki o znacznie bardziej rozwiniętej kulturze materialnej, najpewniej dzięki kontaktom i wymianie handlowej z Cesarstwem Rzymskim.

Ostatnią fazę samodzielnego bytu plemion bałtyjskich na tych ziemiach wyznacza wczesne średniowiecze. Na terenie gminy Ełk mieszkali w tym okresie Jaćwingowie. Panował wówczas ustrój feudalny, rody możnowładców podzieliły między siebie poszczególne włości, w których centrum wznoszono grody obronne, otoczone wieńcem osad. Ponieważ plemiona jaćwieskie nigdy nie zdołały się zjednoczyć, stały się łatwym łupem znacznie silniejszych sąsiadów - Polaków, Litwinów a przede wszystkim Krzyżaków. Oni to dokonali podboju ziem, na których skraju położona jest omawiana gmina. Nie doszło jednak, wbrew stereotypowym opiniom historyków, do całkowitego wyludnienia tych terenów.

Liczne znaleziska ceramiki datowanej na XIV-XVI wiek zadają kłam teorii rozpowszechnionej w starszych źródłach historycznych.

#### Osadnictwo i historia od XIII wieku do czasów współczesnych.

Do początku XIII wieku plemiona jaćwieskie toczyły walki ze zmiennym szczęściem, jednak datowany od 1226 r. podbój Prus przez zakon Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie, popularnie zwany Zakonem Krzyżackim, z udziałem wojsk Konrada księcia mazowieckiego i licznych krzyżowców z całej Europy, zbliżał się nieuchronnie do granic plemiennych. W 1277 r. rozegrała się krwawa bitwa między Krzyżakami, a Jaćwingami nad jeziorem Skomętno w okolicach Ełku. Kronikarz Zakonu Dasburg pod datą 1280 r. zapisał: „koniec wojny w Prusach. Początek wojny litewskiej.” Interesujący nas obszar w owych czasach z wolna pokrywał się puszcza. Po zaciekłych wojnach ludności na tym obszarze było niewiele, nie doszło jednak do całkowitego wyludnienia o czym świadczą znaleziska archeologiczne ceramiki datowane na XIV - XV w. Obszar obecnej gminy nie był zasiedlany przez Krzyżaków w ciągu dwóch kolejnych stuleci. Pas puszczy stanowił granicę z Litwą Dwie wielkie wojny 1410 i 1414 toczyły się z dala miały jednak wpływ na sytuację terenu. W 1422 r. zgodnie z traktatem nad jeziorem Mielno ustalono granicę między zakonem, a ziemiami podległymi Jagiellonom. Granica ta z niewielkimi korektami istniała do okresu międzywojennego.

Drugi etap kolonizacji Prus (do poł. XV w.), a pierwszy na omawianym terenie charakteryzował się spadkiem imigracji niemieckiej i wykorzystaniem miejscowego elementu osadniczego. Początkowo istniały jeszcze tradycyjnie staropruskie formy osadnicze. W późniejszym jednak etapie następowały lokacje na prawie magdeburskim i chełmińskim. Kształtowanie się jednostek osadniczych wiązało się z nadaniami dóbr od 22 do 80 łanów, świadczenia wynikające z nadań to opłaty w formie pieniężnej lub naturze, służba zbrojna oraz pomoc w budowie, remoncie lub rozbiórce zamków gdziekolwiek zakon zażądał.

Najstarszą miejscowością gm. Ełk jest prawdopodobnie Ruska Wieś założona w 1376 r.

---

przez Rusinów. Otrzymała ona lokację w 1404 roku. W pierwszej połowie tego wieku dokumenty lokacyjne otrzymały też Chełchy (1431 r.), Nowa Wieś Ełcka (1439 r.) i Płociczno (1438 r.).

Po wojnie trzynastoletniej ( 1454 - 1466 ) nastąpił okres względnego spokoju. Osłabiony terytorialnie, w wyniku postanowień U pokoju toruńskiego, zakon Krzyżacki musiał podjąć nową akcję osiedleńczą. Tym razem na obszarze niezasiedlanej puszczy, czyli obecnej gminy (od 1471 r. do 1525 r.). od 1477 roku obszar gminy włączono do komturstwa w Rynie. Akcja osiedleńcza dokonała się głównie z pomocą mieszkańców Mazowsza, którzy przynosili się na nowe tereny z przeludnionych wówczas stron rodzinnych. Powstały wówczas wsie: Zdunki (1465 r.), Sędki (1469 r.), Bartosze (1471 r.), Piaski (1472 r.), Małkinie, Mrozy, Regiel (1473 r.), Straduny, Oracze (pod nazwą Żamejty) (1475 r.), Lepaki, Mołdzie, Talusy (1476 r.), Sajzy (1479 r.), Chruściele (1483 r.), Regielnica (1484 r.), Bajtkowo (1493 r.)

Po zniszczeniach wojny pruskiej nastąpiło przekształcenie państwa zakonnego w świeckie Prusy książęce ( 1525 - 1657 ). Sekularyzacja zakonu i urzędowe wprowadzenie wyznania ewangelickiego na Mazurach w zasadzie zakończyły osadnictwo polskie. W połowie XVI wieku sytuacja w okolicach Ełku ustabilizowała się i rozpoczął się proces integracji ludności. Często dokonywała się ona na gruncie języka polskiego, który przeważał w kościołach i szkołach. Bardzo wiele w dziedzinie szkolnictwa i drukarstwa dokonał Jan z Sącza sprowadzony na Mazury przez księcia Albrechta w 1536 r. Przybysz otrzymał od władcy Regielnicę i przybrał nazwisko Małecki. Dzieło ojca kontynuował Hieronim Małecki, który dał początek całej dynastii pastorów mazurskich. Od jego nazwiska wywodzi się też nazwa założonej przez niego w 1566 r. wsi Malczewo.

Rozwój wsi czynszowych wiązał się ze wzrostem demograficznym pierwszych pokoleń osadniczych / drugie i trzecie pokolenie / i z napływem nowych osadników: Polaków, Litwinów, Rusinów, Niemców itd. Znaczący był też udział migracji wewnętrznej z innych obszarów dawnego państwa zakonnego. W tym czasie interesujący nas obszar nawiedzały zarazy po części jako wynik migracji ludności. Nie wpłynęły one jednak znacząco na sytuację ludnościową.

W omawianym okresie proces osadniczy wyraźnie osłabł. W latach trzydziestych XVII w. liczba mieszkańców starostwa ełckiego w 1660 r. zmniejszyła się o połowę w stosunku do 1600 r. Przyczyniły się do tego zarazy /1620, 1625, 1630/.

Kolejne załamanie demograficzne przyniosły najazdy wojsk tatarsko-litewsko- polskich z lat 1656 i 1657, na które nałożyła się znowu zaraza. Zniszczeniu uległa również infrastruktura obszaru. Sytuacja nie uległa jeszcze polepszeniu, a pojawił się nowy kataklizm - zaraza początku XVIII w. Okres ten można śmiało nazwać czasem spadku demograficznego, a co za tym idzie osadniczego. Pewien wpływ na sytuację miała również ekstensywną wyjaławiająca ziemię gospodarka rolna. Wzmocnieniu uległa natomiast pozycja polityczna Prus, które od 1701 r. stały się królestwem. Jednostki osadnicze funkcjonujące do pocz. XVIII w. były oparte o system jezior i cieków wodnych.

Zabudowa była drewniana, kryta strzechą. Wnętrze o jednej izbie i komorze.

Od 1721 r. z inicjatywy króla Fryderyka Wilhelma I rozpoczęła pracę komisja nadzorująca zagospodarowanie kraju i jego nową kolonizację. W tych czasach wprowadzono nową miarę gruntów - miarę olecką, która obowiązywała w latach 1722-1750, a przy wymierzaniu królewskich zagród chłopskich stosowano ją jeszcze w 1773 r. Okres panowania Fryderyka Wilhelma I to również próba tworzenia nowych miast.

Były to działania zmierzające do ożywienia gospodarczego całych Prus.

Krół przywiązywał też wagę do rozwoju szkolnictwa dokonując reformy szkolnictwa elementarnego ( Principia Regulativa z 30 lipca 1737 r.). Powstał fundusz Mons Pietatis z którego środki przeznaczono na uposażenie nauczycieli szkół wiejskich.

W połowie XVII wieku istniały szkoły wiejskie w Chełchach, Chrzanowie, Mączach, Mołdziach, Niekraszach, Nowej Wsi Ełckiej, Sordachach, Suczkach, Zdedach, Rożyńsku, Ruskiej Wsi, Bobrach, Borkach, Kałęczynach, Sajzach i Stradunach.

W 1751 roku wprowadzono reformę administracyjną, dawne starostwa stały się zbyteczne i z ich połączenia powstały powiaty ziemskie. Dawne starostwo ełckie weszło w skład powiatu ełckiego. Reformy i wyprowadzanie kraju z kryzysu przerwała wojna siedmioletnia ( 1756 - 1763 ), która poczyniła kolejne spustoszenia. W 1770 r. utworzono urzędy sądownicze m.in. w Ełku dla całego omawianego obszaru. Z końcem XVIII w. nastąpiło wzmocnienie terytorialne Prus kosztem Polski jako wynik rozbiorów ( 1772, 1793 i 1795).

Początek wieku XIX to wojny napoleońskie, które przyniosły ze sobą spustoszenie zasobów żywności, głód i zarazy. Jeszcze w czasie wojen napoleońskich, w wyniku klęski pod Jeną, konieczna była gruntowna przebudowa wewnętrzna Prus.

Projekt opracowany przez Karla barona vom und zum Steina reformatora Prus zakładał reformę agrarną, ordynację miejską i reorganizację urzędów. Edyktem z 9 października 1807 r. zniesiono poddaństwo i umożliwiono zakup ziemi przez mieszczan i chłopów. Celem było uśmierzenie buntów chłopskich zwłaszcza z końca XVIII w. i poprawa efektywności rolnictwa. Prawdziwe uwłaszczenie przyniósł jednak edykt wydany za Hardenberga z 14 września 1811. Uwłaszczenie wprowadzono jednak w życie powoli. Do 1847 r. co piąty chłop otrzymał ziemię. Trzecia z reform dotyczyła aparatu państwowego i wojska (16.XI.1808). Reforma administracyjna z 1816 r. dokonała zmian w rozgraniczeniu rejencji królewieckiej i gąbińskiej. Zarządzeniem z 1849 r. ustanowiono sądy powiatowe (Ełk).

Edykt z 11 marca 1812 r. umożliwił Żydom osiedlanie się na terenie Prus. Przenikali oni również na wieś. Około połowy XIX w. podjęto budowę dróg bitych łączących miasta i wsie rejencji.

Od 1866 r. stopniowo oddawano do użytku sieć kolei żelaznych ( Ełk - Królewiec /1868/, Ełk - Wystruć /1878-79/), wpływ kolei na sytuację gospodarczą terenu był coraz większy.

Powstanie Rzeszy Niemieckiej /I stycznia 1871/ wpłynęło na rozwój gospodarczy terenu i wprowadzenie z izolacjonizmu.

Dobre połączenia z uprzemysłowionymi landami Rzeszy pozwalały intensyfikować i mechanizować rolnictwo - podstawowe zajęcie na omawianym obszarze.

Słabo rozwinięte rzemiosło wspierano produktami przemysłowymi, ściślejsze kontakty z uprzemysłowionymi landami prowadziły do zmian osadniczych: tworzenia nowych gospodarstw chłopskich, rozwoju sieci osadnictwa kolonijnego. Coraz większego znaczenia nabierała sieć dróg kołowych, proces jej kształtowania trwał jeszcze do I wojny światowej.

Koniec XIX i pocz. XX w. to okres kształtowania się zachowanego do dziś krajobrazu kulturowego obszaru gminy. Wcześniejsze formy ubogiego budownictwa mazurskiego (drewniane i gliniane) zachowały się w formie szczątkowej, wbudowane najczęściej w nowe obiekty lub też, przykryte tynkiem. Pojawiły się dość powszechnie budowle murowane z cegły i kamienia, kryte dachówką. To okres szybkiego rozwoju Ełku i okolic. Wpłynęły na to zarówno rozbudowa dobrych dróg do Królewca, Olecka i Gołdapi jak też linii kolejowych do Królewca, Grajewa - czyli ówczesnej granicy, do Gołdapi i Pisz

W 1913 roku uruchomiono Ełcką Kolej Dojazdową z Ełku do Lasek Małych i dalej w dwóch kierunkach do Turowa i Zawad. Łącznie 47,7 km.

Ten w miarę pomyślny okres został przerwany wybuchem I wojny światowej. W pierwszych jej miesiącach w okolicach Ełku toczyły się intensywne walki, a miasto było trzykrotnie zajmowane przez wojska rosyjskie i systematycznie niszczone. Po wojnie losy zrujnowanego regionu pozostawały niepewne, o jego przyszłości rozstrzygnął plebiscyt. Brak zainteresowania władz polskich i silna kampania agitacyjna oraz duża praca organizacyjną a także elementy przemocy ze strony Niemców zadecydowały o wyraźnym zwycięstwie zwolenników przynależności Mazur do państwa niemieckiego.

Rok 1945 zamknął pewien rozdział w historii gminy Ełk. Ofensywa wojsk sowieckich z końca stycznia wywołała popłoch wśród mieszkańców regionu. Większość z nich opuściła swoje domostwa i uciekła na zachód. Przez kilka miesięcy wyludnionymi terenami administrowały sowieckie komendantury wojenne. W kwietniu 1945 r. ukonstytuowały się w Ełku władze powiatowe a omawiany teren włączono do województwa białostockiego w ramach powiatu ełckiego. Przez długi okres był to obszar słabo zaludniony. Nastąpiły dewastacje i zniszczenia siedlisk i domostw. Przekształcenie majątków ziemskich w PGR-ach przyniosło zmianę funkcji dworów i ich powolną dewastację. Niewiele wiadomo o tych latach. Do 1950 roku obowiązywała - w ogólnym zarysie - przedwojenna struktura administracji publicznej. Ważną rolę pełniły w niej gminy - jednostki samorządu terytorialnego znane w Polsce już w XII wieku. Reforma z roku 1950 zniósła samorządowość gmin czyniąc gminne rady narodowe organami władzy państwowej. Cztery lata później gminy zlikwidowano zastępując je gromadami. Na terenie powiatu ełckiego istniało 15 gromad. W 1973 r. przywrócono gminy a na czele każdej stanął naczelnik - urzędnik administracji państwowej.

Przemiany ostatnich lat nie wpłynęły na kształt terytorialny gminy, zmieniły jednak jej sytuację prawną - stała się jednostką samorządową a na jej czele stanął wójt.

## II. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

### 1. ISTNIEJĄCY STAN ZABUDOWY, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU

#### 1.1 Istniejące zasoby budowlane

~~Stan posiadania gminy w zakresie zasobów budowlanych jest niewielki i ulega ciągłym zmianom. W połowie 2001 roku własność gminy stanowiły 52 budynki o powierzchni ogólnej ponad 7000 m<sup>2</sup>. W tym jest 17 komunalnych budynków mieszkalnych oraz 14 budynków mieszkalnych o różnej własności mieszkań (ze wspólnotami). Łącznie w zasobach gminnych znajduje się 58 lokali mieszkalnych o powierzchni użytkowej 3030 m<sup>2</sup> a w budynkach ze wspólnotami znajduje się ponadto 18 mieszkań osób fizycznych o powierzchni użytkowej 865 m<sup>2</sup>.~~

~~W obiektach tych mieści się 5 lokali użytkowych o łącznej pow. 328 m<sup>2</sup>.~~

~~Największe zasoby budowlane poza własnością prywatną znajdują się we władaniu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Wielkość tych zasobów ciągle się zmniejsza na skutek systematycznej sprzedaży. Dane pochodzą z pierwszego kwartału 2001 r. W zakresie budynków mieszkalnych AWRSP administruje na terenie gminy Elk głównie pojedynczymi lokalami mieszkalnymi. Za nielicznymi wyjątkami mieszkania po byłych PGR ach zostały sprzedane najemcom lokali a administrowaniem budynkami i infrastrukturą towarzyszącą zajmują się powstające spółdzielnie mieszkaniowe.~~

~~Ponadto na terenie gminy Elk w zasobach AWRSP Oddział Terenowy w Olsztynie znajduje się kilka byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych. Terenami byłego POHZ Elk zajmuje się Administracja Zasobów Mieszkaniowych i Rolnych w Elku, która w początkowym okresie przejęła ponad 5500 ha gruntów rolnych wraz z budynkami. Część gospodarstw została sprzedana w całości, kilka sprzedano w części a resztę wydzierżawiono. Sprzedano m.in. gospodarstwa: Elk, Szarek, Chojniak, Zalesie, Wityny, Lega, Chełchy (grunty i zabudowania). Około 300 ha najslabszych gruntów z gospodarstwa w Nowej Wsi Elkiej przekazano Lasom Państwowym. W części sprzedano a w części są dzierżawione gospodarstwa: Nowa Wieś Elcka, Rymki, Buniaki, Talusy, Ruska Wieś, Straduny. W części sprzedano, wydzierżawiono i przekazano dla Kościoła grunty położone w gminie Elk a należące do byłego POHZ Katarzynowo (Regiel, Sordachy, Kałęczyny). W większości gospodarstw sprzedano już budynki gospodarskie. Sprzedano też zakład produkujący pasze w Nowej Wsi Elkiej.~~

~~Innymi obiektami Skarbu Państwa zarządzają między innymi: Starosta Powiatu Elk, Nadleśnictwo Elk, PKP i inne jednostki.~~

~~Brak jest obecnie aktualnych danych dotyczących stanu zasobów prywatnych.~~

W skład gminnego zasobu nieruchomości, zlokalizowanych na terenie gminy Elk wchodzi:

- 17 lokali mieszkalnych (w tym z pomieszczeniami gospodarczymi),
- 2 budynki z lokalami mieszkalnymi oraz lokalem przeznaczonym na świetlicę,
- 4 lokale użytkowe,
- budynek po hydroforni i budynek po byłej mleczarni,
- 9 budynków wykorzystywanych na świetlice,

- 2 budynki poszkolne,
- 6 budynków Ochotniczej Straży Pożarnej,
- budynki gospodarcze, wiaty.<sup>12</sup>

Ponadto na terenie gminy Ełk zlokalizowane są 172 nieruchomości gruntowe zabudowane należące do Skarbu Państwa, gdzie większość stanowią nieruchomości Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (101) oraz Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa (67). W granicach administracyjnych Gminy Ełk znajduje się 8509 nieruchomości gruntowych zabudowanych należących do osób fizycznych, z czego 3231 to nieruchomości właścicieli indywidualnych gospodarstw rolnych, a 5278 stanowią nieruchomości osób fizycznych nie będących właścicielami gospodarstw rolnych.

Na terenie gminy Ełk znajdują się również nieruchomości gruntowe zabudowane należące m.in. do Spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych (17), spółdzielni (58), Kościołów i związków wyznaniowych, spółek prawa handlowego (181). Na terenie Gminy Ełk znajduje się łącznie 9147 budynków.

Spośród wszystkich budynków zlokalizowanych w Gminie Ełk przeważają budynki sklasyfikowane jako budynki produkcyjno-usługowe i gospodarcze dla rolnictwa (4200), budynki mieszkalne (3386) i inne budynki niemieszkalne (1279).<sup>13</sup>

## 1.2 Komunikacja drogowa i kolejowa

### 1.2.1 Komunikacja drogowa

~~Najważniejszym elementem układu drogowego gminy jest droga krajowa międzyregionalna nr 16 Grudziądz – Olsztyn – Ełk – Augustów – Ogrodniki – granica państwa – droga krajowa regionalna nr 65 granica państwa – Gołdap – Ełk – Białystok – Bobrowniki – granica państwa.~~

~~Obecne parametry tych dróg, również na obszarze gminy Ełk, nie odpowiadają randze jaką pełnią one w krajowym układzie komunikacyjnym. Podstawowe braki techniczne to:~~

- ~~- mała szerokość jezdni i ich zły stan techniczny.~~
- ~~- brak twardych poboczy.~~
- ~~- brak oznakowań liniowych na jezdni.~~
- ~~- niewłaściwe parametry łuków, zakrętów i skrzyżowań.~~
- ~~- ograniczenia związane z przebiegiem przez tereny wsi o zwartej zabudowie i licznych wjazdach gospodarczych.~~

Przez obszar gminy Ełk przechodzą drogi krajowe:

- nr 16 o przebiegu granica województwa – Kisielice, Iława, Ostróda – Olsztyn – Barczewo – Biskupiec – Mrągowo – Mikołajki – Orzysz – Ełk – granica województwa;

<sup>12</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: dane Urzędu Gminy w Ełku)

<sup>13</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: dane z ewidencji gruntów i budynków Starosta Powiatowego w Ełku)

- nr 65 o przebiegu granica państwa – Gołdap – Olecko – Ełk – granica województwa.

Parametry dróg krajowych nr 16 i nr 65 oraz ich stan techniczny sukcesywnie ulegają poprawie, jednak nie w pełni odpowiadają randze, jaką pełnią one w krajowym układzie komunikacyjnym. Do ograniczeń, związanych z funkcjonowaniem odcinków tych dróg można zaliczyć małą ilość pasów drogowych oraz częściowy przebieg tych dróg przez tereny o zwartej zabudowie (ograniczenie prędkości jazdy, obecność pieszych).

Droga krajowa nr 16 na odcinku od S51 (Olsztyn) – S61 (Ełk) – S19 (Knyszyn) znajduje się w wykazie autostrad i dróg ekspresowych stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 maja 2004r. w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz. U. z 2018r. poz. 741). W związku z powyższym będzie dostosowywana do parametrów drogi ekspresowej (S).

Realizowana jest budowa drogi ekspresowej S61 na odcinku Szczuczyn – Raczki (planowana data oddania do ruchu – 04.2023r.). Dostęp do drogi ekspresowej S61 będzie możliwy tylko poprzez węzły drogowe. W związku z tym wzdłuż nowej trasy drogowej powstaną dodatkowe drogi lokalne (tzw. serwisowe) zapewniające dojazd do zabudowy i gruntów rolnych, a ponadto powstaną bezkolizyjne przejazdy drogowe (bez możliwości wjazdu i zjazdu z drogi ekspresowej) dla dróg lokalnych, głównie powiatowych i gminnych.<sup>14</sup> Droga S61 będzie stanowić jedną z polskich części międzynarodowej trasy E67, Via Baltica<sup>15</sup>.

W obszarze gminy znajdują się też odcinki dróg wojewódzkich: nr 667 Nowa Wieś Ełcka - Biała Piska nr 656 Ełk - Woszczele - Zelki

~~Ich stan techniczny jest zły, a na niektórych odcinkach bardzo zły. Praktycznie na całej długości nie spełniają one parametrów technicznych właściwych dla dróg wojewódzkich i nie zapewniają bezpiecznych warunków ruchu.~~

Parametry dróg wojewódzkich 667 i 656 oraz ich stan techniczny na przestrzeni lat uległy znaczącej poprawie, jednak nadal nie w pełni odpowiadają one randze, jaką pełnią one w wojewódzkim układzie komunikacyjnym. Do ograniczeń, związanych z funkcjonowaniem tych dróg można zaliczyć małą szerokość jezdni oraz przebieg tych dróg w części przez tereny o zwartej zabudowie.<sup>16</sup>

Następną kategorię w hierarchii układu drogowego gminy stanowią drogi i odcinki dróg powiatowych.

- ~~nr 302 Pietrasze – St. Juchy – Bałamutowo – Woszczele~~

<sup>14</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: pismo Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Olsztynie z dnia 18.07.2022r. znak: O/OL.Z-3.439.7.2022.BS)

<sup>15</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r

<sup>16</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

- nr 310 Połom – Sajzy – Straduny
- nr 312 Bałamutowo – Malinówka – Piaski
- nr 320 Skomack Wielki – Rogale – Mołdzie – Bartosze
- nr 322 dr. nr 320 – Rożyńsk – dr. nr 16
- nr 323 Gąski – Płociczno – Oracze
- nr 325 Płociczno – Przykopka
- nr 326 Babki Gąseckie – Chełchy – Przykopka – dr. nr 16
- nr 327 Ruska Wieś – Mostoły – Suczki – Bajtkowo
- nr 328 Ełk – Szarejki – Mostoły – Zdedy – Monety – dr. nr 667
- nr 329 Nowa Wieś Ełcka – Szarejki – Rękusy
- nr 334 Bajtkowo – Śniepie – Borki – Bobry
- nr 337 Ełk – Szeligi
- nr 338 Ełk – Wiśniowo Ełckie – Kopijki – Zawady Tworki
- nr 339 Regielnica – Sordachy
- nr 340 dr. nr 338 – Regiel – Kałęczyny
- nr 344 Sędki – Pisanica – Sypitki – Wiśniowo Ełckie
- nr 505 Kijewo – Świdry – Romejki

Wykaz dróg powiatowych zlokalizowanych na terenie Gminy Ełk przedstawiono w poniższej tabeli<sup>17</sup>:

Nr drogi	Przebieg
1822 N	Sulejki – Krzywe – Rydzewo – do dr. kraj. nr 65
1852 N	Zelki – Skomack Wlk. – Rożyńsk – Bartosze – do dr. kraj. nr 16
1857 N	dr. woj. nr 655 – Orłowo – Wronki – Połom- Straduny (dr. kraj. nr 65)
1859 N	dr. woj. nr 655 (Pietrasze) – Stare Juchy – Bałamutowo - Woszczelce
1860 N	Bałamutowo – Malinówka – do dr. nr 1857 N
1862 N	Płociczno – Przykopka
1864 N	dr. woj. nr 667 – Monety – Zdedy – Mostoły – Ełk
1872 N	Ełk – Wiśniowo Ełckie – Kopijki – gr. woj. (Rajgród)
1878 N	Sędki – Sypitki – Stacze – Borzyny – do dr. nr 1884 N
1884 N	dr. kraj. nr 16 (Sędki) – Pisanica – Borzyny – gr. woj. (Pomiany)
1905 N	Gąski – Płociczno - Oracze
1907 N	dr. 1838 N (Kijewo) – Chełchy – dr. kraj. nr 16
1917 N	Grabnik – Rożyńsk – dr. kraj. nr 16
1919 N	Ruska Wieś – Mostoły – Suczki - Bajtkowo
1925 N	Rękusy – Nowa Wieś Ełcka

<sup>17</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: <https://pzd.elk.pl/wykaz-drog>)

~~Stan techniczny tych dróg w ostatnich latach ulega poprawie, lecz nadal większość części z nich wymaga modernizacji i remontów. Wiele odcinków charakteryzuje się złym stanem nawierzchni bądź nie posiada nawierzchni utwardzonej. Zbyt wąskie jezdnie o często krętym przebiegu nie zapewniają bezpiecznych warunków ruchu, szczególnie w obszarach zabudowanych.~~

Większość dróg powiatowych charakteryzuje się dobrym stanem technicznym nawierzchni. Do mankamentów zaliczyć można zbyt wąskie jezdnie, kręty przebieg dróg, a także brak oświetlenia i brak oznakowania poziomego.<sup>18</sup>

~~Drogi gminne i zakładowe uzupełniające układ komunikacyjny gminy, zróżnicowane pod względem ważności i stanu technicznego, często nie spełniają podstawowych parametrów komunikacji drogowej. Odcinki tych dróg posiadające najważniejsze znaczenie dla społeczności lokalnej są sukcesywnie remontowane i w niewielkim stopniu modernizowane.~~

~~Uzupełniają układ komunikacyjny drogi gminne (wymieniono najważniejsze)~~

- ~~- nr 40 22 001 Przytuły – Rydzewo~~
- ~~- nr 40 22 002 Sajzy – kolonia~~
- ~~- nr 40 22 003 Sajzy – kolonia~~
- ~~- nr 40 22 004 Malinówka – Królowa Wola~~
- ~~- nr 40 22 005 Przytuły – Płociczno~~
- ~~- nr 40 22 006 Woszezele – Mleczno~~
- ~~- nr 40 22 007 Królowa Wola – Oracze~~
- ~~- nr 40 22 008 Straduny – Płociczno~~
- ~~- nr 40 22 009 Miluki – Krokocie~~
- ~~- nr 40 22 010 Chrzanowo – Lepaki Małe~~
- ~~- nr 40 22 011 Lepaki Małe – Małkinia~~
- ~~- nr 40 22 012 Guzki – Lepaki Wielkie~~
- ~~- nr 40 22 013 Małkinia – Woszezele~~
- ~~- nr 40 22 014 Siedliska – cegielnia~~
- ~~- nr 40 22 015 Malinówka – Straduny~~
- ~~- nr 40 22 016 Miluki – Ełk~~
- ~~- nr 40 22 017 Oracze – kolonia~~
- ~~- nr 40 22 018 Oracze – kolonia~~
- ~~- nr 40 22 019 Konieczki – kolonia~~
- ~~- nr 40 22 020 Konieczki – kolonia – dr.kraj. nr 65~~
- ~~- nr 40 22 021 Mąki – PGR Szarek~~
- ~~- nr 40 22 022 Mącze – Szarejki~~
- ~~- nr 40 22 023 Małczewo – Barany~~
- ~~- nr 40 22 024 Mostołty – kolonia Suczki~~
- ~~- nr 40 22 025 Mostołty – kolonia Pistki~~
- ~~- nr 40 22 026 Mołdzie – Ruska Wieś~~

<sup>18</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r

- nr 40-22-027 Pistki – kolonia
- nr 40-22-028 Małczewo – Nowa Wieś
- nr 40-22-029 Tracze – Rostki
- nr 40-22-030 Nowa Wieś Ełka – Śniepie
- nr 40-22-031 Niekrasze – Borki
- nr 40-22-032 Nowa Wieś Ełka – Barany
- nr 40-22-033 Zdunki – kolonia
- nr 40-22-034 Regiel – granica gminy
- nr 40-22-035 Mrozy – dr. nr 338
- nr 40-22-036 Mrozy – Sordachy
- nr 40-22-037 Sordachy – Koziki
- nr 40-22-038 Koziki – Kałęczyny
- nr 40-22-039 Kałęczyny – Brodowo
- nr 40-22-040 Koziki – Gize
- nr 40-22-041 Czaple – Chełchy
- nr 40-22-042 Chełchy – Lega – Sędki
- nr 40-22-043 Szeligi – Buczki
- nr 40-22-044 Niekrasze – Czernie – dr. nr 667
- nr 40-22-045 Rostki Bajtkowskie – dr. nr 667
- nr 40-22-046 Mostołty – Rymki
- nr 40-22-047 Karbowski – kolonia
- nr 40-22-048 Rękusy – kolonia

Gmina Ełk zarządza siecią dróg, których łączna długość to 910,0km, z czego zewidencjonowanych dróg jest 425,036km, gdzie 168,458km to drogi publiczne, natomiast 256,93km stanowią drogi wewnętrzne. Drogi publiczne są drogami utwardzonymi o różnej nawierzchni (żwirowa, gruntowa, bitumiczna, brukowcowa, kostka betonowa, prefabrykaty betonowe, kostka kamienna).<sup>19</sup>

Poniżej umieszczono wykaz dróg gminnych publicznych z wyszczególnieniem ich numerów i przebiegu:<sup>20</sup>

Numer drogi gminnej	Przebieg drogi/ulica
177001 N	Sajzy - Sajzy kol.
177002 N	Sajzy - Sajzy kol.
177003 N	Rydzewo - Przytuły
177004 N	Malinówka Wielka - Straduny
177005 N	Oracze kol. - Oracze
177006 N	Oracze kol. - dr. gm. nr 177007 N
177007 N	gr. gm. (Królowa Wola) - Oracze

<sup>19</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: Raport o stanie Gminy Ełk za rok 2021, Maj 2022, str. 35 i 52)

<sup>20</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: Dane Urzędu Gminy Ełk)

177008 N	Woszczele - dr. gm. nr 177007 N
177009 N	Siedliska kol. - Siedliska
177010 N	dr. pow. nr 1852 N (Guzki) - Lepaki Wielkie - Lepaki Małe - Bienie - Chrzanowo - dr. wojew. nr 656
177011 N	dr. wojew. nr 656 (Woszczele) - Małkinie - dr. gm. nr 177010 N (Lepaki Małe)
177012 N	Mołdzie - Ruska Wieś
177013 N	Rękusy kol. - dr. kraj. nr 16 (Rękusy)
177014 N	Szarek - dr. pow. nr 1864 N (Mąki)
177015 N	dr. gm. nr 177014 N (Mącze) - Szarejki
177016 N	Maleczewo - Barany
177017 N	Barany - Nowa Wieś Ełcka
177018 N	Pistki - Zdedy
177019 N	Pistki kol. - Mostoły
177020 N	Karbowskie kol. - dr. pow. nr 1864 N
177021 N	Rymki - dr. pow. nr 1864 N (Mostoły)
177022 N	Mostoły - Suczki kol.
177023 N	Tracze - dr. wojew. nr 667 (Rostki Bajtkowskie)
177024 N	dr. wojew. nr 667 - Rostki Bajtkowskie
177025 N	dr. wojew. nr 667 - Ciernie - Niekrasy
177026 N	Nowa Wieś Ełcka - Niekrasy - Śniepie
177027 N	Niekrasy - dr. pow. nr 1868 N (Borki)
177028 N	Zdunki - Zdunki kol.
177029 N	dr. pow. nr 1925 N (Maleczewo) - Nowa Wieś Ełcka
177030 N	Przytuły - Płociczno
177031 N	Straduny - Krokocie
177032 N	dr. pow. nr 1905 N (Miłuki) - Konieczki kol. - Ełk (ul. Bahrkego)
177033 N	Konieczki - dr. gm. nr 177032 N
177034 N	Czaple - Chełchy
177035 N	dr. pow. nr 1907 N (Chełchy) - Lega - dr. kraj. nr 16 (Sędki)
177036 N	Szeligi - Buczki
177037 N	dr. pow. nr 1872 N - Mrozy Wielkie - Sordachy - Koziki - Kałęczyny
177038 N	dr. gm. nr 177037 N (Kałęczyny) - Giże - gr. gm. (Brodowo)
177039 N	dr. gm. nr 177037 N (Koziki) - dr. gm. nr 177038 N (Giże)
177040 N	Regiel - gr. gm.
177041 N	Malinówka Wielka - gr. gm.
177042 N	Straduny ul. M.Kopernika
177043 N	Straduny ul. 1-go Maja
177044 N	Straduny ul. Strażacka
177045 N	Straduny ul. A.Mickiewicza
177046 N	Straduny ul. Szkolna
177047 N	Straduny ul. K.Świerczewskiego
177048 N	Straduny ul. T.Kościuszki
177049 N	Straduny ul. Słoneczna
177050 N	Straduny ul. M.Kajki
177051 N	Straduny ul. Nadr.zeczna
177052 N	Straduny ul. Ełcka
177053 N	Nowa Wieś Ełcka ul. Małeckich
177054 N	Nowa Wieś Ełcka ul. T.Kościuszki
177055 N	Nowa Wieś Ełcka ul. Nadrzeczna
177056 N	Nowa Wieś Ełcka ul. Cmentarna
177057 N	Nowa Wieś Ełcka ul. Kolonia Górna
177058 N	Nowa Wieś Ełcka ul. Polna
177059 N	Nowa Wieś Ełcka ul. Ełcka

177060 N	Nowa Wieś Ełcka ul. Lipowa
177061 N	Nowa Wieś Ełcka ul. Sportowa
177062 N	Nowa Wieś Ełcka ul. Sikory Ostrokolskie
177063 N	Nowa Wieś Ełcka ul. Wyszyńskiego
177064 N	Nowa Wieś Ełcka ul. Wilcza
177065 N	Nowa Wieś Ełcka ul. Szosa Bajtkowska
177066 N	Nowa Wieś Ełcka ul. Nowowiejska
177067 N	Nowa Wieś Ełcka ul. M.Kajki
177068 N	Chruściele ul. Kukułcza
177069 N	Chruściele ul. Ekologiczna
177070 N	Chruściele ul. Sowia
177071 N	Chruściele ul. Rybitwy
177072 N	Chruściele ul. Szpacza
177073 N	Chruściele ul. Jaskółcza
177074 N	Chruściele ul. Jastrzębia
177075 N	Chruściele ul. Żurawia
177076 N	Chruściele ul. Wróblowa
177077 N	Chruściele ul. Łabędzia
177078 N	Chruściele ul. Bociania
177079 N	Chruściele ul. Perkoza
177080 N	Chruściele ul. Krucza
177081 N	Chruściele ul. Słowicza
177082 N	Siedliska ul. Elfów
177083 N	Siedliska ul. Krasnali
177084 N	Siedliska ul. Sezamkowa
177085 N	Siedliska ul. Guliwera
177086 N	Siedliska ul. Bajeczna
177087 N	Woszczele ul. Ełcka
177088 N	Woszczele ul. Kolonia
177089 N	Woszczele ul. Przemysłowa
177090 N	Woszczele ul. Lipowa
177091 N	Woszczele ul. Szkolna
177092 N	Woszczele ul. Zielona
177093 N	Woszczele ul. Mleczkowo
177094 N	Woszczele ul. Ogrodowa
177095 N	Sąjzy ul. Jeziorna
177096 N	Regielnica - Sordachy
177097 N	Bajtkowo - Śniepie - Borki - gr. gminy Ełk, gr. gminy Ełk - Bobry - dr. kr. nr 65
204108 N	Ełk - Szeligi (bez ul. Podmiejskiej)
177098 N	dr. pow. Nr 1872 N - Kałużyny
177099 N	ul. Olsztyńska - odcinek od drogi krajowej Nr 16 do drogi powiatowej nr 1864 N (ul. Zamkowa)
177100 N	ul. Korralowa - odcinek od ul. Olsztyńskiej do nieruchomości nr 142/18
177101 N	Od dr. woj. nr 656 - kolonia Siedliska (dz. nr 129/2 i 91)
177102 N	od dr. woj. nr 667 do dz. nr 659/8 w Nowej Wsi Ełckiej (dz. nr 469/71)
177103 N	od dz. nr 617 do dz. 197/1 w miejscowości Krokocie (dz. nr 170)
177104 N	od dr. gminnej nr 177007 N do dr. krajowej nr 65 (dz. nr 111- obręb Oracze)
177105 N	od dr. gminnej nr 177012 N do dr. krajowej nr 16 (dz. nr: 66-obręb Mołdzie, 100-obręb Rękusy i 149- obręb Talusy)
177106 N	droga wewnętrzna położona na działkach o nr ewidencyjnych: 252/3 i 252/5 prowadzących do przejazdu kolejowego obręb Siedliska, Gmina Ełk o długości 0,028 km

177107 N	droga wewnętrzna, położona od drogi wojewódzkiej nr 656 na działce nr 4, obręb Chrzanowo, na działce nr 7, obręb Chrzanowo oraz na działce nr 131, obręb Woszczele, Gmina Ełk o długości 0,585 km
177108 N	droga wewnętrzna, położona od drogi wojewódzkiej nr 656 na działce nr 215, obręb Siedliska, na działce nr 260, obręb Siedliska, na działce nr 266, obręb Siedliska oraz na działce nr 52, obręb Chrzanowo, Gmina Ełk o długości 0,732 km
177109 N	droga wewnętrzna, położona od drogi krajowej nr 16 na działce nr 128, obręb Bartosze, na działce nr 130, obręb Bartosze oraz na działce nr 110/1, obręb Bartosze, Gmina Ełk o długości 0,685 km
177110 N	droga wewnętrzna, położona od drogi wojewódzkiej nr 656 na działce nr 224/2, obręb Siedliska, na działce nr 275, obręb Siedliska, Gmina Ełk o długości 0,538 km
177111 N	droga wewnętrzna, położona od drogi wojewódzkiej nr 667 na działce nr 81/1, obręb Bajtkowo, na działce nr 144, obręb Bajtkowo, Gmina Ełk o długości 0,982 km
177112 N	droga wewnętrzna, położona od drogi powiatowej nr 1919 na działce nr 85, obręb Suczki, na działce nr 71, obręb Białojany, na działce nr 99 obręb Suczki, działce nr 107 obręb Suczki, Gmina Ełk o długości 1,268 km
177113 N	droga wewnętrzna, położona od drogi gminnej nr 177101N na działce nr 132, obręb Siedliska, na działce nr 152/2, obręb Siedliska na działce nr 145/4 obręb Siedliska oraz na działce nr 148/18, obręb Siedliska, Gmina Ełk o długości 1,824 km
177114 N	Droga położona od drogi krajowej nr 16 na działce nr 707/6 obręb Przykoppka
177115 N	Droga położona na działce nr 29/5 obręb Konieczki
177116 N	Droga położona od drogi wojewódzkiej 656 na działce nr 624/1 i 197 obręb Woszczele
177117 N	Droga położona na działce nr 303 obręb Straduny, Gmina Ełk, od drogi krajowej nr 65 przez miejscowość Chojniak do drogi powiatowej nr 1822N

## 1.2.2 Komunikacja kolejowa

Najważniejszą rolę w transporcie kolejowym odgrywa linia kolejowa I – rzędna Białystok – Korsze zelektryfikowana na odcinku Białystok – Ełk. Ponadto funkcjonują linie regionalne: Ełk – Olecko – Gołdap, Ełk – Orzysz – Mrągowo – Biskupiec, Ełk – Pisz – Szczytno.

Hość pasażerów i przewozów towarowych na tych liniach spada i połączenia te są ograniczane przez PKP, a niektóre z nich zagrożone są likwidacją. Komunikacja wąskotorowa na terenie gminy reprezentowana jest przez Ełką Kolej Wąskotorową która obok działalności turystycznej nadal pełni istotną rolę komunikacyjną dla społeczności lokalnej.

Stacja kolei wąskotorowej znajduje się w Ełku. Przystanki na terenie gminy Ełk zlokalizowane są we wsiach: Mrozy Wielkie, Regielnica i Kałęczyny. Dalej trasy biegną terenami gmin Kalinowo i Prostki.

Urządzenia i obiekty kolei wąskotorowej są w znacznej części zużyte i wymagają remontów i napraw. Szczególnie standard przystanków kolejowych nie odpowiada potrzebom pasażerów i turystów.

Przez teren gminy Ełk przebiegają następujące linie kolejowe:

- znaczenia państwowego nr 38 Białystok – Głomno, odcinek Osowiec – Ełk i Ełk – Korsze, o średnim natężeniu ruchu na wskazanym odcinku wynoszącym około 22 pociągi na dobę, z czego 5 stanowi ruch pociągów towarowych (dane z 2021r.);

- znaczenia państwowego nr 41 Ełk – Gołdap, odcinek Ełk – Olecko, o średnim natężeniu ruchu na wskazanym odcinku wynoszącym około 4 pociągów towarowych na dobę, przy sporadycznym ruchu pociągów pasażerskich (dane z 2022r.);
- nr 219 Olsztyn Główny – Ełk, odcinek Pisz – Ełk, o średnim natężeniu ruchu na wskazanym odcinku wynoszącym około 12 pociągów na dobę, z czego 3 stanowią pociągi towarowe (dane z 2022r.);
- znaczenia państwowego nr 223 Czerwonka – Ełk, odcinek Orzysz – Ełk, o sporadycznym ruchu pociągów w ciągu doby (dane z 2022r.).

W granicach gminy znajdują się przystanki osobowe: Chełchy, Przykopka, Nowa Wieś Ełcka, Bajtkowo, Ełk Zachód, Woszczele, Bartosze, Rogale oraz przystanek towarowy Mołdzie TRANS-ŻW. Funkcjonowanie ww. infrastruktury kolejowej może być źródłem dodatkowych uciążliwości akustycznych.

Przez teren gminy Ełk przebiega, w części już realizowana w ramach projektu pn: „Prace na linii E 75 na odcinku Białystok – Suwałki Trakiszki (granica państwa), etap I odcinek Białystok – Ełk” oraz „Prace na linii E 75 na odcinku Białystok – Suwałki Trakiszki (granica państwa), etap II odcinek Ełk - Trakiszki”, linia kolejowa Rail Baltica.

Na etapie realizacji jest również projekt pn. „Prace na linii kolejowej nr 38 na odcinku Ełk – Giżycko wraz z elektryfikacją” na linii kolejowej 38. Planowane są prace mające na celu wykonanie mijanek w miejscowości Siedliska i Woszczele.

PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. na liniach kolejowych nr 38 i 41 realizuje projekt „Budowa infrastruktury systemu ERTMS/GSM-R na liniach kolejowych PKP Polskie Linie Kolejowe S.A w ramach NPW ERTMS”. Przedmiotowy projekt zakłada budowę kablowych linii światłowodowych oraz obiektów radiokomunikacyjnych o wysokości do 50 m wraz z infrastrukturą towarzyszącą i przyłączami telekomunikacyjnymi i energetycznymi.

W przypadku realizacji ww. inwestycji natężenie ruchu pociągów na ww. liniach w granicach gminy może ulec zwiększeniu.

Przez teren gminy Ełk przebiega kolej wąskotorowa, pełniąca obecnie funkcję turystyczną. Ełcką Koleją Wąskotorową zarządza Miasto Ełk.<sup>21</sup>

## 1.3 Infrastruktura techniczna

### 1.3.1 Zaopatrzenie w wodę.

Na terenie gminy zaopatrzenie w wodę odbywa się z ujęć wglębnych oraz studni kopanych. Woda przeznaczona jest do zaspokajania potrzeb bytowo- gospodarczych ludności, usług dla ludności i rolnictwa. Na obszarze gminy zasoby warstw wodonośnych określa się jako dobre.

Zasoby dyspozycyjne wód podziemnych wg. „Projektu dla zlewni rz. Biebrza” (PH W-wa) szacuje się dla całej gminy w wysokości 77.698 m<sup>3</sup>/d tj. 28.359 tys. m<sup>3</sup>/rok, Suma

<sup>21</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych wynosi 1.825 nr/h, tj. 43.800 m<sup>3</sup>/d, tj. 15.987 tys.m<sup>3</sup>/rok. (nie ujęte są w tym zasoby ujęcia miejskiego). Suma poborów rzeczywistych szacowana jest na około 1.051 m<sup>3</sup>/d = 383 tys. m<sup>3</sup>/rok.

Warunki hydrogeologiczne na obszarze gminy są sprzyjające dla ujmowania wody przy pomocy studni wierconych z głębokości 25 - 100 m, jednakże woda zawiera ponadnormatywne ilości związków żelaza i manganu co wymaga jej uzdatnienia.

Wody płytkie podskórne występują przeważnie na głębokości do 6.0 m, lecz zdarzają się studnie kopane posiadające wodę na głębokości poniżej 20.0 m od poziomu terenu.

~~Występują 3 gminne, podstawowe ujęcia wody wraz ze stacjami uzdatniania wody oraz wodociągami grupowymi. Są to ujęcia:~~

- ~~- Woszczele – wodociąg grupowy obsługujący mieszkańców wsi Woszczele,~~
- ~~- Wityny – wodociąg grupowy obsługujący poza Witynami, Siedliska, Oracze, Miluki, Straduny, Malinówka, Piaski.~~
- ~~- Ruska Wieś – wodociąg grupowy obsługujący poza Ruską Wsią – Pistki~~

~~Ujęcia i wodociągi gminne obsługiwane są przez firmę „OPTIMA” Spółka z o.o. z Olecka na zlecenie Zarządu Gminy.~~

~~W miejscowości Woszczele zlokalizowane jest gminne ujęcie wody wraz ze stacją uzdatniania wody, dla którego wyznaczono strefę ochroną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej, na terenie której zabrana się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody, a ponadto należy:~~

- ~~- odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody,~~
- ~~- zagospodarować teren zielenią,~~
- ~~- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody,~~
- ~~- ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.<sup>22</sup>~~

~~Dodatkowo miejscowości: Przykoppka, Chełchy, Lega, Sędki, Mrozy Wielkie, Regielnica, Kałęczyny, Barany, Małczewo, Szarejki, Nowa Wieś Elka, Rostki Bajtkowskie, Karbowski, Ciernie, Bajtkowo, Suezki, Mostolty, Białojany i Rymki zasilane są z ujęcia miasta Elk poprzez miejską sieć wodociągową.~~

~~Ponadto występują wodociągi zbiorowe w osiedlach mieszkaniowych po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych w miejscowościach: Chojniak, Rożyńsk, Talusy, Buniaki, Szarek, Janów. Administrowane są one przez A-geneję Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział Terenowy w Suwałkach. Długość sieci wodociągowej wynosi na terenie gminy 75.1 km.~~

~~Wydajność istniejących ujęć wody jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb istniejących i perspektywicznych. We wszystkich występują jednak ponadnormatywne ilości żelaza i manganu. Wymaga to zastosowania procesu odżelaziania i odmanganiania. Istniejące stacje uzdatniania wody w byłych osiedlach Państwowych Gospodarstw~~

<sup>22</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Elk z dnia 27.02.2023r.

~~Rolnych są wyeksploatowane, przestarzałe i są problemy w uzdatnieniu wody do wartości normatywnych.~~

~~Na planszy (Infrastruktura techniczna – uwarunkowania) przedstawiono istniejące oraz projektowane ważniejsze gminne ujęcia wód podziemnych oraz trasy gminnych wodociągów.~~

~~Tabele nr 1/IT wykonano wg. opracowania: „BIPROMEL” Biuro Studiów i Projektów Gospodarki Wodnej Rolnictwa, ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa  
„Warunki Hydrogeologiczne Województwa Suwalskiego (Identyfikacja stanu i problemów gospodarki wodami podziemnymi)” Warszawa 1996-1997.<sup>23</sup>~~

W 1994 r. została opracowana „Koncepcja sieci wodociągowej gminy Ełk” przez Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego w Białymstoku, w której ujęto dwa warianty realizacji tego zadania. Zgodnie z nią zwodociągowanie gminy powinno opierać się na istniejących ujęciach: ujęciu miejskim Ełku (wariant II) oraz dodatkowo na ujęciach w Witynach i Woszczelach (wariant I). Ujęcie miasta Ełk, pracujące w oparciu o 30 studni głębinowych w układzie dwustopniowego pompowania i uzdatniania, gwarantuje wodę o dobrej jakości zgodnie z wymogami norm EWG. Posiada ono zdolność produkcyjną 30.000 m<sup>3</sup>/dobę pozwalającą zaspokoić potrzeby perspektywiczne miasta i gminy. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Ełku, na potrzeby gminy przeznaczyło rezerwę w ilości 4.000 m<sup>3</sup>/dobę. Pokrywa to obliczeniowe zapotrzebowanie wody dla całej gminy.

~~Ujęcie komunalne miasta Ełk znajduje się na terenie gminy Ełk, w obrębie geodezyjnym Przykopka. Na moey decyzji Wojewody Suwalskiego nr OŚ – IV 6210/44s.o./97/98 z dnia 09.02.1998 r. ustanowiono dla tego ujęcia strefy ochronne: bezpośrednią, pośrednią wewnętrzną i pośrednią zewnętrzną.~~

~~Na terenie strefy ochronnej pośredniej wewnętrznej (bakteriologicznej) wprowadzono następujące zakazy:~~

- ~~- wprowadzania ścieków do ziemi i wód powierzchniowych~~
- ~~- rolniczego wykorzystywania ścieków~~
- ~~- przechowywania i składowania wszelkiego rodzaju odpadów~~
- ~~- stosowania nawozów sztucznych oraz chemicznych środków ochrony roślin~~
- ~~- budowy dróg publicznych~~
- ~~- wznoszenia jakiegokolwiek budynków nie związanych z potrzebami ujęcia wody podziemnej~~
- ~~- wydobywania kopalin~~
- ~~- wykonywania robót melioracyjnych i odwodnień~~
- ~~- lokalizowania magazynów substancji chemicznych, w tym produktów ropopochodnych oraz rurociągów do ich przesyłania.~~
- ~~- lokalizowania wysypisk i wylewisk~~
- ~~- mycia pojazdów mechanicznych~~
- ~~- urządzania parkingów~~
- ~~- lokalizowania cmentarzy i grzebowisk zwierząt~~
- ~~- urządzania obozowisk, pól namiotowych itp.~~

<sup>23</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

- budowy nowych ujęć wody (nie dotyczy ujęcia komunalnego)

Na terenie strefy ochrony pośredniej zewnętrznej (bakteriologicznej) ujęcia komunalnego i ujęcia Zakładów Mięsnych w Ełku wprowadzono następujące zakazy:

- wprowadzania ścieków do ziemi i wód powierzchniowych
- rolniczego wykorzystywania ścieków
- przechowywania i składowania wszelkiego rodzaju odpadów
- stosowania nawozów sztucznych w ilościach przekraczających 200 NPK/ha oraz chemicznych środków ochrony roślin o czasie karencji dłuższym niż 1 miesiąc (dotyczy to również środków chemicznych stosowanych do ochrony lasów).
- wydobywania kopalin
- wykonywania robót melioracyjnych i odwodnień (nie dotyczy konserwacji sieci istniejących).
- przechowywania, przesyłania, magazynowania i składowania odpadów promieniotwórczych, produktów ropopochodnych, nawozów sztucznych i innych substancji chemicznych bez odpowiedniego zabezpieczenia wymaganego stosownymi wytycznymi i przepisami budowlanymi, ppoż. i ochrony środowiska.
- lokalizowania wysypisk i wylewisk
- mycia pojazdów mechanicznych poza urządzonymi myjniami
- urządzania nowych parkingów bez stosownych zabezpieczeń wymaganych przepisami ochrony środowiska (szeszelné podłoże, wody opadowe ujęte systemem zbiorczym i oczyszczone w separatorze).
- lokalizowania cmentarzy i grzebowisk zwierząt
- lokalizowania ferm chowu zwierząt
- projektowania i budowy nowych ujęć wody podziemnej bez wykonania a nalityzy współdziałania ujęć
- projektowania i budowy osiedli mieszkaniowych, obiektów turystycznych, zakładów przemysłowych oraz zakładów usługowych branży motoryzacyjnej bez wykonania uprzednio oceny oddziaływania na środowisko.

Na mocy Rozporządzenia nr 21/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 9 grudnia 2013r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej dla miasta Ełk, zlokalizowanego w obrębie geodezyjnym „Przykopka”, gmina Ełk, powiat ełcki, województwo warmińsko-mazurskiego, zmienionego rozporządzeniem nr 13/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 27 maja 2015 r., dla ujęcia wody zlokalizowanego w obrębie geod. Przykopka ustanowiono strefę ochronną składającą się z terenu ochrony bezpośredniej i terenu ochrony pośredniej, na terenie których obowiązują zakazy i ograniczenia wynikające z w/w rozporządzenia oraz ustawy Prawo wodne.<sup>24</sup>

### 1.3.2 Odprowadzenie ścieków

Na terenie gminy występuje znaczne niedoinwestowanie w zakresie rozwiązań gospodarki ściekowej w systemach zbiorczych.

Największa i najnowocześniejsza oczyszczalnia znajduje się w Nowej Wsi Ełckiej i jest to

<sup>24</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

obiekt pracujący na potrzeby miasta Ełk i będący własnością gminy miasta Ełk. Została on oddana do użytku w 1987 roku, a zmodernizowana w 1997 roku. Zastosowana technologia zapewniająca biologiczną redukcję związków biogenych wspomagana chemicznym strącaniem fosforu, gwarantuje bardzo wysoki stopień oczyszczania ścieków. Oczyszczalnia zaprojektowana jest do odbioru 30.000 m<sup>3</sup>/dobę. Posiada więc dużą rezerwę. Oczyszczalnia w Nowej Wsi Ełckiej poddawana była modernizacjom w 3 etapach: I etap w latach 1995 – 1997, II etap w latach 1998 – 2000, III etap w latach 2004 – 2006. Przepustowość oczyszczalni zaprojektowana na docelowe 13000 m<sup>3</sup>/d i RLM 156 tys. umożliwi sukcesywną rozbudowę sieci sanitarnej i przyjęcie nowych dostawców ścieków.<sup>25</sup> Oprócz ścieków z terenów miasta doprowadzanych do oczyszczalni kanałem ciśnieniowym, doprowadzane są ścieki z terenu miejscowości Nowa Wieś Ełcka zlokalizowanych na terenie Gminy Ełk.<sup>26</sup> Wokół oczyszczalni ustanowiona jest strefa ochrony sanitarnej w odległości 500 m od granic obiektu. Ze względu na rezerwę przerobu ścieków istnieje możliwość podłączenia do niej innych miejscowości w gminie poprzez kanalizację miejską lub bezpośrednio do oczyszczalni.

Pozostałe oczyszczalnie zlokalizowane są przede wszystkim przy dużych osiedlach mieszkaniowych po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych i administrowane są przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział Terenowy w Suwałkach lub nowo powstałe spółdzielnie mieszkaniowe. Nowoczesne oczyszczalnie zmodernizowane w ostatnich latach znajdują się w miejscowościach Ruska Wieś, Chojniak, Straduny, Lega, Chełchy, Rożyńsk. Zastosowane technologie zapewniają uzyskanie bardzo wysokiego stopnia oczyszczania. Oczyszczalnie te są jednak w złym stanie technicznym, dlatego Gmina Ełk sukcesywnie rozbudowuje sieć kanalizacji sanitarnej. Ilość gospodarstw domowych korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej stale ulega zwiększeniu. Z uwagi na rozproszoną zabudowę mieszkaniową gminy Ełk utrudnione jest pod względem finansowym i technicznym podłączenie wszystkich gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej.

Na terenie gminy działa również oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej w Stradunach oparta o urządzenia francuskiej firmy Sotralentz, jak również przydomowe oczyszczalnie ścieków w wielu wsiach z odprowadzeniem oczyszczonych ścieków do gruntu.

Realizowana jest kanalizacja ciśnieniowa pozwalająca na odprowadzenie ścieków z miejscowości: Piaski, Malinówka, Straduny, Oracze, Wityny do kanalizacji miasta Ełk.

Poza tym na terenie gminy znajdują się zbiorniki do gromadzenia ścieków przy budynkach wielorodzinnych administrowanych przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział Terenowy w Suwałkach, zlokalizowane w miejscowościach: Buniaki, Talusy, Szarek, Rymki, Regielnica, Bajtkowo, Straduny, Wityny. Zbiorniki te są połączone z budynkami mieszkalnymi krótkimi odcinkami kanalizacji osiedlowej.

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 7.5 km.

Część budynków jednorodzinnych posiada szczelne urządzenia do gromadzenia ścieków lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Z szamb ścieki wywożone są do oczyszczalni

<sup>25</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: Program rewitalizacji gminy Ełk)

<sup>26</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

~~ścieków w Nowej Wsi Ełckiej. Ełku a część przedostaje się do ziemi lub cieków wodnych.~~

~~Stwierdzić należy, że zainwestowanie gminy w sieć wodociągową bez jednoczesnego rozwiązania gospodarki ściekowej i poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców stanowi zagrożenie jakości wód podziemnych i powierzchniowych.<sup>27</sup>~~

~~Uchwałą Nr XXVIII.278.2021 Rady Miasta Ełku z dnia 24 marca 2021r w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Ełk ( Dz. U. Woj. Warmińsko – Mazurskiego z 2021r., poz. 1330 z dnia 12 kwietnia 2021r.) wyznaczono Aglomerację Ełk, którą poza Miastem Ełk tworzą miejscowości z terenu gminy Ełk: Nowa Wieś Ełcka, Rożyńsk, Guzki, Lepaki Wielkie, Lepaki Małe, Bienie, Mołdzie, Judziki, Bartosze, Buniaki, Sajzy, Piaski, Straduny, Malinówka Wielka, Oracze, Wityny, Mrozy Wielkie, Konieczki, Siedliska, Regielnica.<sup>28</sup>~~

### 1.3.3 Gospodarka odpadami stałymi.

~~Odpady stałe produkowane na terenie gminy Ełk składowane są na jedynym, czynnym wysypisku odpadów w Siedliskach, będącym własnością gminy Miasta Ełk.~~

~~Uchwała Nr XXVI/158/97 Rady Gminy Ełk z dnia 26 września 1997 roku zobowiązuje mieszkańców gminy m.in. do:~~

- ~~1. wyposażenia nieruchomości w urządzenia służące do gromadzenia odpadów komunalnych;~~
- ~~2. utrzymywanie pojemników na odpady w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym;~~
- ~~3. usuwania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych (poprzez realizację umowy z firmą posiadającą odpowiednie zezwolenie).~~

~~Aktualnie na terenie gminy nie prowadzi się segregacji odpadów. Selektywną zbiórkę planuje się wprowadzić na terenie gminy w powiązaniu z planowaną modernizacją i rozbudową wysypiska odpadów komunalnych.~~

~~Stosowane w gminie pojemniki do gromadzenia i wywozu śmieci to worki foliowe i 20 szt. kontenerów KP7. Do programu pilotażowego cotygodniowego odbioru odpadów komunalnych w workach foliowych włączonych jest 25 wsi. Aktualnie z terenu gminy odpady komunalne odbierane są przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ełku, na koszt gminy. Gmina Ełk łącznie z gminą Miasta Ełk wywozła w 2000 r. 150000 m<sup>3</sup> odpadów.~~

~~Zgodnie z art. 90, ust. 3. znowelizowanej ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska, każda gmina powinna posiadać program ochrony środowiska. Jednym z niezbędnych elementów takiego programu dla gmin powiatu ełckiego jest opracowany w 2000 r. „Program gospodarki odpadami komunalnymi stałymi dla gmin powiatu ełckiego wraz z programem wdrażania selektywnej zbiórki odpadów”. Celem opracowania jest analiza powstających stałych odpadów komunalnych na terenie powiatu ełckiego, określenie istniejącego stanu gospodarki odpadami na terenie miasta Ełk oraz gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy oraz wskazanie kierunków działań władz samorządowych~~

<sup>27</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

<sup>28</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

~~zmierzających do poprawy stanu środowiska przyrodniczego w zakresie gospodarki odpadami, w tym polegające na m.in. na wdrożeniu systemu selektywnej zbiórki. Celem proponowanego systemu jest:~~

- ~~- możliwość odzysku i powtórnego wykorzystania surowców wtórnych;~~
- ~~- zmniejszenie ilości odpadów stałych składowanych na wysypisku komunalnym;~~
- ~~- zmniejszenie szkodliwego wpływu odpadów na środowisko;~~
- ~~- znalezienie rozwiązań korzystnych ekonomicznie;~~

~~W opracowanym programie określono:~~

- ~~=> obszar objęty systemem gospodarki odpadami;~~
- ~~=> ilość odpadów oraz prognozę wzrostu ich ilości;~~
- ~~=> rodzaj odpadów objętych wspólnym systemem usuwania i unieszkodliwiania;~~
- ~~=> technikę gromadzenia, wywozu i unieszkodliwiania;~~
- ~~=> ogólne zasady realizacji inwestycji oraz form eksploatacji;~~

~~Źródła: Program gospodarki odpadami komunalnymi, stałymi dla gmin powiatu ełckiego wraz z programem wdrażania selektywnej zbiórki odpadów – ARKA KONSORCJUM SA Poznań Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Siedliskach gm. Ełk – Raport oddziaływania na środowisko – ARKA KONSORCJUM SA Poznań.~~

Utrzymanie czystości i porządku należy do zadań własnych gminy, które gmina Ełk realizuje w oparciu o obowiązujące przepisy prawa. Regulacje prawne z zakresu gospodarowania odpadami określają następujące dokumenty:

- ustawa z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2021 r. poz 888),
- Plan Gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022 przyjęty uchwałą Nr XXIII/525/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2016r.,
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 przyjęty uchwałą nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016r. (M.P. z 2016r. poz. 784).

Gmina Ełk jest jednym z członków Związku Międzygminnego Gospodarka Komunalna z siedzibą w Ełku, zrzeszającego 12 gmin (Gołdap, Dubieninki, Kowale Oleckie, Świętajno, Olecko, Stare Juchy, Wieliczki. Ełk, Ełk-miasto, Prostki, Biała Piska. Efektem działania związku było wybudowanie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Siedliskach, do którego trafiają odpady m.in. z Gminy Ełk. W zakładzie odpady są poddane segregacji i odzyskiwaniu lub unieszkodliwianiu, natomiast te, które nie mogą być zagospodarowane, składowane w specjalnie przygotowanych kwaterach odpadów balastowych.

W Siedliskach funkcjonuje również Punkt Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów, w którym mieszkańcy mają możliwość nieodpłatnego (w ramach opłaty ponoszonej w gminie za gospodarowanie odpadami komunalnymi) przekazywania odpadów, szczególnie tych, które nie są objęte systemem odbioru (leki, chemikalia, farby, rozpuszczalniki i oleje odpadowe, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlano-remontowe i rozbiórkowe, zużyte opony, tekstylia oraz opakowania po środkach ochrony roślin.

Od początku 2021 w Gminie Ełk wdrożono system pełnej selektywnej zbiórki i

odbioru odpadów komunalnych z podziałem na następujące frakcje:

- szkło,
- papier,
- tworzywa sztuczne i metale,
- odpady biodegradowalne,
- odpady reszkowe,
- popiół.

Odpady komunalne z terenu gminy Ełk są odbierane zgodnie z ustalonym harmonogramem. Ponadto na obszarze Gminy Ełk funkcjonują punkty zbiórki odpadów komunalnych z nieruchomości rekreacyjnych.<sup>29</sup>

#### 1.3.4 Zakład Utylizacji Odpadów w Siedliskach

Wysypisko w Siedliskach zlokalizowane zostało zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego gminy Ełk na terenie starej cegielni i zostało uruchomione w 1983 roku na podstawie pozwolenia na budowę. Lokalizacja wysypiska oraz projekt techniczny zostały uzgodnione ze wszystkimi organami opiniodawczymi i decyzyjnymi. W roku 1995 Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego w Białymstoku opracowało założenia techniczno - ekonomiczne technologii wysypiska, sortowni i kompostowania. W ramach tych prac sporządzono ocenę oddziaływania na środowisko przez ZUP „EKO - GEO” z Suwałk.

~~Aktualnie na terenie wysypiska znajdują się trzy wyrobiska poeksploatacyjne. Od roku 1983 odpady komunalne i nietoksyczne odpady przemysłowe wypełniły jedno z wyrobisk do rzędnej terenu sprzed okresu eksploatacji gliny i w ok. 50 % do rzędnej o 5 metrów wyższej. Zapelnione sektory wysypiska przesypane są warstwami gruntu rodzimego o grubości ok. 15 cm. Wysypisko nie posiada rozwiązanego problemu odprowadzania i oczyszczania odcieków technologicznych. Wskutek przekroczenia chłonności wyrobiska, ocieki z niego przedostają się do sąsiednich wyrobisk.~~

~~Powierzchnia wysypiska: całkowita: 9.38 ha, użytkowa: 7.70 ha. Nagromadzono na nim 1 650 000 m<sup>3</sup> odpadów. Planowana jest modernizacja wysypiska w celu zmniejszenia ilości odpadów na nim składowanych, a także ograniczenie oddziaływania na środowisko.~~

~~Planuje się:~~

- ~~=> budowę sortowni odpadów komunalnych~~
- ~~=> budowę kompostowni odpadów organicznych~~
- ~~=> budowę nowych kwater odpadów balastowych wraz z całą infrastrukturą towarzyszącą.~~

~~Niecki wyrobisk zostaną uszczelnione i zdrenowane, a ocieki odprowadzane będą do podczyszczalni ścieków i następnie do kanalizacji. Zapelnione kwatery zostaną zrehabilitowane.~~

~~Rekultywacja obejmie:~~

- ~~=> odpowiednie uformowanie kopca odpadów;~~

<sup>29</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: Raport o stanie Gminy Ełk za rok 2021, Maj 2022, str. 89 - 91)

- 
- ~~⇒ wykonanie izolacji skarp kopeca warstwą gliny;~~
  - ~~⇒ zainstalowanie studni odgazowujących wyposażonych w filtry dezodorujące~~
  - ~~⇒ przykrycie nawierzchni kopeca warstwą żwiru, geomembraną i warstwą gruntu rodzimego;~~
  - ~~⇒ obsianie całej powierzchni kwatery nasionami traw i nasadzenie krzewów w układzie kępowym;~~

Obecnie składowisko odpadów w Siedliskach jest nieczynne - zostało poddane rekultywacji, co oznacza, że prowadzone są prace związane z utrzymaniem zieleni na jego terenie, a funkcję ówczesnego składowiska przejęła sortownia ZUO.

Aktualnie w Siedliskach funkcjonuje Zakład Utylizacji Odpadów, do którego trafiają odpady między innymi z terenu Gminy Ełk. Odpady komunalne po dostarczeniu bezpośrednio do ZUO w Siedliskach lub przetransportowane ze stacji przeładunkowych są poddawane ewidencji. Każda partia odpadów jest ważona, a następnie podlega kontroli pod względem:

- rodzaju wwożonych odpadów,
- masy wwożonych odpadów,
- zgodności składu wwożonych odpadów z regulaminem obiektu,
- zgodności rzeczywistego składu przywożonych odpadów z deklaracją producenta.

System odzysku i unieszkodliwiania odpadów, zastosowany w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów komunalnych zlokalizowany w Siedliskach k/Ełku, opiera się na technologii mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych polegającej na segregacji mechanicznej i manualnej przebiegającej w hali sortowni i intensywnej stabilizacji tlenowej odpadów biodegradowalnych, przygotowanych w procesie mechanicznej segregacji i rozdrabniania, przebiegającej w hali kompostowni. Część niewyselekcjonowanych odpadów, jako balast jest kierowana do składowania na kwaterze odpadów balastowych.

Niezależnie od procesów sortowania i kompostowania, które stanowią podstawę technologii unieszkodliwiania odpadów komunalnych, w ZUO w Siedliskach k/Ełku stosowane są również następujące sposoby zagospodarowania odpadów:

- Odpady budowlane – kierowane do segmentu kruszenia i magazynowania odpadów budowlanych, gdzie po rozdrobnieniu przy użyciu kruszarki do gruzu, są magazynowane na wydzielonym placu technologicznym w celu dalszego zagospodarowania;
- Odpady wielkogabarytowe, elektryczne i elektroniczne – rozładowywane na placu w pobliżu Hali demontażu odpadów wielkogabarytowych, sprzętu RTV i AGD i poddawane sukcesywnemu demontażowi;
- Odpady niebezpieczne – kierowane do wyznaczonego punktu w celu ich czasowego magazynowania i przekazywane następnie do wyspecjalizowanych zakładów do ostatecznego unieszkodliwienia;

- Odpady zaklasyfikowane jako inertne – kierowane do rozładowania w wyznaczonych miejscach na obszarze niecki składowiska i wykorzystywane w procesie składowania balastu na kwaterze.<sup>30</sup>

### 1.3.5 Ciepłownictwo.

Gospodarka ciepła na terenie gminy opiera się na kotłowniach komunalnych, osiedlowych i indywidualnych źródłach ciepła opalanych głównie paliwem stałym. Wzrasta też udział kotłowni opalanych olejem opałowym i gazem. Istniejące źródła ciepła zaspokajają potrzeby poszczególnych odbiorców, jedynie stan techniczny tych obiektów w większości nie odpowiada obowiązującym normom, a ich niska sprawność, wysoki poziom emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego czy wysokie koszty eksploatacji, sprawiają że stają się one nieekonomiczne. W związku z tym zachodzi konieczność modernizacji istniejących źródeł ciepła oraz racjonalizacji wykorzystania energii i ochrony powietrza atmosferycznego.

Zrealizować to można poprzez modernizację kotłów, montaż urządzeń odsiarczających, wymianę rur w sieciach zewnętrznych na rury preizolowane. Konieczna jest również termorenowacja budynków, wymiana wyeksploatowanej stolarki okiennej, montaż liczników ciepła, wodomierzy na ciepłą wodę, zaworów termostatycznych grzejnikowych, zastosowanie nowoczesnej automatyki

### 1.3.6 Gazownictwo.

~~Na terenie gminy brak jest sieci gazowej rozdzielczej gazu ziemnego. Prognoza Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. przewiduje rozbudowę sieci gazowniczej na terenie między innymi powiatu ełckiego i gminy Elk. Stworzy to w przyszłości szanse gazyfikacji części gminy. Szczegółowy przebieg lokalnego gazociągu przesyłowego nie jest obecnie znany, lecz przewidywany kierunek odgałęzienia od styku gmin Prostki i Kalinowo do Elku nie jest zbyt korzystny dla gminy Elk, gdyż trasa jego przebiegu ogranicza się do południowo-wschodniego obszaru gminy.~~

Na terenie gminy Elk (obręb geod. Siedliska) występuje sieć gazowa niskiego i średniego ciśnienia, dla której wyznaczona jest strefa kontrolowana określona w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 26.04.2013r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. 2013 poz. 640) i wynosi od 1m do 30m.

Planowana jest budowa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 400 o maksymalnym ciśnieniu roboczym (MOP) 5,5Mpa, dla którego wyznaczona jest strefa kontrolowana określona w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 26.04.2013r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. 2013 poz. 640) i wynosi 8m<sup>31</sup>.

### 1.3.7 Elektroenergetyka

<sup>30</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Elk z dnia 27.02.2023r. (źródło: <https://ekomazury.elk.pl/system-gospodarki-odpadami/>)

<sup>31</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Elk z dnia 27.02.2023r.

~~Energia elektryczna dla potrzeb odbiorców na terenie gminy dostarczana jest z trzech stacji:~~

~~=> GPZ EŁK 220/110/15 kV (zlokalizowany w Nowej Wsi Ełckiej)~~

~~=> GPZ EŁK POLNA 110/15 kV~~

~~=> GPZ EŁK SZELIGI 110/15 kV~~

~~przez teren gminy przebiegają linie wysokiego napięcia 110 i 220 kV, związane z zasilaniem tych stacji. Są to linie:~~

- ~~- 220 kV relacji Ostrołęka - Ełk~~
- ~~- 110 kV relacji Ełk - Biała Piska~~
- ~~- 110 kV relacji Ełk - Grajewo~~
- ~~- 110 kV relacji Ełk - Ełk Szeligi - Augustów~~
- ~~- 110 kV relacji Ełk - Ełk Polna - Olecko~~
- ~~- 110 kV relacji Ełk - Wydminy~~

Istniejące Główne Punkty Zasilania tj.

=> GPZ EŁK 220/110/15 kV (zlokalizowany w Nowej Wsi Ełckiej)

=> GPZ EŁK Bis 400/110/ kV (zlokalizowany w Nowej Wsi Ełckiej)<sup>32</sup>

=> GPZ EŁK POLNA 110/15 kV

=> GPZ EŁK SZELIGI 110/15 kV

oraz linie wysokiego napięcia U 0 i 220 kV, związane z zasilaniem tych stacji:

- 220 kV relacji Ostrołęka - Ełk
- 110 kV relacji Ełk - Biała Piska
- 110 kV relacji Ełk - Grajewo
- 110 kV relacji Ełk - Ełk Szeligi - Augustów
- 110 kV relacji Ełk - Ełk Polna - Olecko
- 110 kV relacji Ełk - Wydminy

pozostają w Studium jako ważne elementy krajowego systemu elektroenergetycznego, stanowiące istotne uwarunkowanie przestrzenne na terenie gminy.<sup>33</sup>

Linie te są źródłem pola elektroenergetycznego. Natężenie pola nie przekroczy wartości dopuszczalnych przy lokalizacji budynków mieszkalnych przeznaczonych na stały pobyt ludzi (powyżej 8 godzin na dobę), w odległości od najbliższego przewodu linii:

- 26.0 m dla linii 220 kV

- 14.5 m dla linii 110kV

Przy lokalizacji budynków mieszkalnych, w których przebywają ludzie w czasie nie przekraczającym 8 godzin na dobę oraz budynków niemieszkalnych, najmniejsze odległości od najbliższego przewodu linii muszą wynosić odpowiednio:

- 5.5 m dla linii 220 kV

- 4.0 m dla linii 110 kV

Ze stacji GPZ wyprowadzone są linie SN 15 kV, na terenie gminy praktycznie wyłącznie

<sup>32</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr XLV/325/2017 Rady Gminy Ełk z dnia 29.05.2017r.

<sup>33</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

---

napowietrzne. Linie te zasilają stacje transformatorowo - rozdzielcze 15/0.4kV, rozlokowane w pobliżu odbiorców energii elektrycznej.

Istniejący układ i stan sieci zabezpiecza istniejące potrzeby energetyczne gminy, jednak nie nadaje się w większości do przesyłu większych mocy. Stąd każda większa inwestycja budowlana i lokalizacja przemysłu będzie wymuszała budowę następnych stacji transformatorowych 15/0.4kV oraz rozbudowę i modernizację sieci przesyłowej 15 kV.

Właścicielem linii 220 kV są Polskie Sieci Elektroenergetyczne Spółka Akcyjna (PSE SA). Pozostała sieć energetyczna na terenie gminy jest własnością Zakładu Energetycznego Białostok SA.

#### 1.3.8 Stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną - synteza.

Zaopatrzenie w media poszczególnych miejscowości w gminie Ełk jest bardzo zróżnicowane zarówno pod względem asortymentu jak i rozkładu przestrzennego.

Na wszystkie jednostki osadnicze jedynie Nowa Wieś Ełcka, Rożyńsk, Ruska Wieś, Chojniak, Chełchy, Lega i Piaski wyposażone są we wszystkie media (wodociąg, kanalizację wraz z oczyszczalnią ścieków, energię elektryczną oraz linie telefoniczne).

Pozostałe miejscowości wyposażone są głównie w energię elektryczną, wodociągi oraz telefony.

W 24 miejscowościach znajdują się wodociągi gminne zasilane z ujęć gminnych lub ujęcia miejskiego. W ośmiu miejscowościach mieszkańcy korzystają z wodociągów odsiedlowych po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych. W dziewięciu osiedlach byłych PGR znajdują się także urządzenia do odprowadzania ścieków socjalno-bytowych, szamba, które są przeważnie w złym stanie technicznym. Istniejące oczyszczalnie zostały niedawno zmodernizowane i spełniają bardzo rygorystyczne normy w zakresie ochrony środowiska.

Ogólnie można powiedzieć, że gmina Ełk jest niedoinwestowana pod względem wyposażenia w infrastrukturę techniczną, co stanowi zagrożenie dla jakości środowiska przyrodniczego a także barierę rozwoju wiodących funkcji gospodarczych

**Tabela 1/TT ISTNIEJĄCE, WAŻNIEJSZE UJĘCIA WÓD PODZIEMNYCH NA TERENIE GMINY ELK<sup>34</sup>**

Nr Ujęcia	Lokalizacja Użytkownik	Ujęcie wody					
		Hość utworów	Zatwierdzone zasoby otworu m <sup>3</sup> /d	S Depr esja	Głębokość m	Pobór Wody m <sup>3</sup> /d	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Sajzy – Gosp. Rybackie Sp.7.o.o.-Elk	1	63.0	6.6	43.0	1 365	
2	Malinówka – Wojskowy Dom Wypoczynkowy	1	6.8	0.55	18.0	10.8 3942	ezyzna w sezonie letnim
3	Chojniak – Spółdzielnia Mieszkaniowa	1	56.7	3.9	89.0	50.0 18250	
4	Zalesie – Ferma Lisów „Aero-Fox” Sp.z o.o.	2	84.0 76.0	11.5 5.5	91.5 92.0	51.0 18615	podstawowa awaryjna
5	Janów – gospodarstwo prywatne, dawny PGR	2	92.0	8.0	57.0 56.0		podstawowa awaryjna
6	Skup – dawny PGR	1	6.5	2.6	34.2		
7	Straduny	2	70.0	6.3 10.0	30.6 28.5		podstawowa
8	Chelechy – „Agro Lega” sektor mieszkalny	1	55.0	8.2	50.0	110 40150	
9	Chelechy – „Agro Lega” gospodarstwo	2	18.0 12.0	16.0 8.0	31.5 33.0		
10	Woszezele – wodociąg wicisld „Optima” Olecko	2	38.0 27.0	3.0 3.0	41.0 43.3		podstawowa awaryjna
11	Woszezele – Urząd Gminy dawny PGR	2	5.5 15.9	11.6 3.8	27.5 45.0		awaryjna podstawowa
12	Wityny – „Optima” Olecko	3	90.0 14.0 89.0	16.0 4.6 14.0	60.0 50.0 60.0	179 65335	podstawowa awaryjna podstawowa
13	Siedliska – Zakład Ceramiki Budowlanej	1	12.0	7.8	50,8		podstawowa
14	Konieczki – Pracownieze Ogrody-Działkowe „Relaks” Zarząd POD Elk	4	20.0 32.0 18.0	8.0 11.0 4.2	45.0 42.0 43.0 38.5		awaryjna
15	Konieczki – POD „Szarotka” Zarząd POD	1	23.0	8.5	46.0		
16	Lega – „Agro Lega” ferma + gospodarstwo	1	90.0	6.5	36.0	180 65700	
17	Lega II – „Agro Lega”	1	29.0	6.0	38.5	70 25550	
18	Rożyńsk – POHZ Elk-wieś +AWRSP	1	62.0	4.5	87.0		
19	Ruska Wieś – Urząd Gminy „Optima”	2	49.7 76.0	9.9 21.5	69.0 68.0		awaryjna podstawowa
20	Rekusy – Szkoła Podstaw	1	25.7	11.0	77.0		
21	Talusy – OHZ ZSP w Elku	1	52.0	13.0	99.0		podstawowa
22	Buniaki – OHZ ZSP Elk	1	41.8	7.4	76.1		
23	Szarek – OHZ ZSP w Elku	3	80.0 6.0 2.2	3.1 53.0 12.0	107.0 99.0 46.0		podstawowa awaryjna
24	Szyba – Zakład Utylizacji	1	8.0	3.2	16.0	125 45625	
25	Szyba – Magaz Centromag	1	62.0	4.7	62.0		
26	Szeligi – Hotel „Gryfia”	1	14.8	3.3	30.0		
27	Szeligi – O.W. „Agromet”	1	47.0	4.2	42.0		
28	Kałęczyny – dawny POHZ	1	18.0	6.0	36.0		
29	Regielnica – MZSP Os. mieszkaniowe + gospod.	1	67.0	10.5	30.0	20 7300	
30	Regiel – Przedszkole	1	14.5	0.3	16.5		
31	Kałęczyny – Oweźarnia	1	35.0	6.6	33.0		
32	Rymki – ujęcie wiejskie	2	5.0-10.7	4.3 48.5	50.0 102.5		awaryjna podstawowa

<sup>34</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Elk z dnia 27.02.2023r.

1	2	3	4	5	6	7	8
33	Mostolty – Urząd Gminy „Optima” Olecko	1	12.0	31.0	147.0		
34	Bajtkowo – ujęcie wiejskie	1	9.0	20.0	91.0		
35	Nowa Wieś Eleka – AWRS Spółdz. Mieszkaniowa	2	20.0 60.0	22 5.0	59.0 78.0	30 10950	awaryjna podstawowa
36	Nowa Wieś Eleka – Zakład Robót Wiertniczych	1	15.0	10.0	512.0		
37	Nowa Wieś Eleka – Oczyszczalnia Ścieków	1	45.0	1.9	35.5		
38	Nowa Wieś Eleka – Dom Pomocy Społecznej	1	6.0	2.5	10.0		awaryjna
39	Nowa Wieś Eleka – Piekarnia GS	1			20.0		
40	Nowa Wieś Eleka – Zakład Energetyczny Białystok	1	6.0	0.2	31.0	24 8760	
41	Przykoppka – Osada Leśna Nadleśnictwo Elk	2	2.0 6.0	2.6 4.5	30.0 37.0	0.59 217.1	
42	Miluki – Osada Leśna Nadleśnictwo Elk	1					
43	Siedliska – Zbioreza Szkoła Gminna Urząd Gminy	1	4.5	1.5	42.0		
44	Bobry – Dom Nauczyciela	1	1.8	4.5	27.0		
45	Woszezele – Koszarka drogowa PKP	1	2.0	2.5	26.0		
46	Kałęczyny – Szkoła Podstawowa	1	2.8	1.7	31.0		
47	Moldzie – Szkoła Podstawowa	4	6.0	3.0	28.0		
48	Szarejki – Szkoła Podstawowa	1	5.0	200	30.0		
49	Sniepie – AWRS	1	7.8	(i-O)	70.5		
50	Klusy – Nadleśnictwo Elk					48 17520	
51	Woszezele – UPT Elk						do likwidacji
52	Woszezele – Zakład Mleczarski Elk						
53	Szyba – szkołka Nadleśnic. Elk w Mrozach					0.133 48.5	
54	Mrozy Wielkie – Nadleśnictwo Elk					0.161 58.8	
55	Regiel – szkołka Nadleśnic. Elk w Mrozach						
56	Regiel – osada leśna Nadleśnictwa Elk					0.25 91.3	
57	Lipiny – osada leśna					0.133 48.5	
58	Malinówka – Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynk. Nadleśnictwa Elk	1	15.0	0.2	25.0		
59	Straduny	1	60.0	2.8	26.0		
60	Chrzanowo – Suwalskie Kopalnie Surowców	1	7.0	0.3	22.0	9 3285	

## 2. SPOŁECZNO - GOSPODARCZE ASPEKTY EGZYSTENCJI I FUNKCJONOWANIA GMINY

### 1.1 Zagadnienia demograficzne

Analizę stosunków demograficznych gminy Ełk przeprowadzono w oparciu o roczniki statystyczne oraz informacje Urzędu Gminy.

Lata	1997	1998 r.	1999 r.	2000 r.	2014	2021
Ludność	9982	10108	10133	10210	<b>11147</b>	<b>11973</b>
- w tym mężczyzn	5176	4953	4965	5274	<b>5274</b>	<b>6191</b>
-w tym kobiet	4806	5155	5168	4936	<b>4936</b>	<b>5782</b>
Na 1 km <sup>2</sup>	26,2	26,6	26,7	26,9	<b>29<sup>35</sup></b>	<b>32<sup>36</sup></b>

#### Ruch naturalny ludności gminy

Lata	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.	2021r.
Zawarto małżeństw:	57	52	64	64	<b>54</b>
Urodzenia żywe:	146	142	135	137	<b>100</b>
Zgony:	104	75	108	79	<b>169</b>
Przyrost naturalny:	42	67	27	58	<b>-69<sup>37</sup></b>

#### Migracje ludności gminy

Lata	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.	2021r.
NAPŁYW	200	234	187	205	<b>319</b>
- z zagranicy:	2	0	1	0	<b>12</b>
ODPŁYW	196	172	190	164	<b>191</b>
- za granicę:	1	2	4	8	<b>2</b>
SALDO MIGRACJI	4	62	-3	41	<b>128<sup>38</sup></b>

Przedstawione powyżej zestawienia liczb wskazują na stopniowe wyhamowywanie procesu wyludniania się gminy, charakterystycznego dla terenów wiejskich północno - wschodniej Polski. Niewielki, lecz wciąż dodatni przyrost naturalny oraz odwrócenie trendów migracji korzystnie wpływa na saldo demograficzne gminy. Mały przyrost naturalny należy wiązać ze spadającą liczbą urodzeń, zawieranych małżeństw, odpływem młodych kobiet do miast i wysoką umieralnością mężczyzn w wieku młodym i średnim. Ogólna liczba zgonów w skali rocznej wykazuje niewielkie wahania i utrzymuje się na podobnym poziomie od ponad dwudziestu lat.

Wyraźnie maleje także ujemny bilans migracji ludności gminy do miast.

<sup>35</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr XLV/325/2017 Rady Gminy Ełk z dnia 29.05.2017r.

<sup>36</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: dane GUS)

<sup>37</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: dane GUS)

<sup>38</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: dane GUS)

Spowodowane jest to trudnościami ze zdobyciem pracy i dostępnością mieszkań.

Wpływa to również na wzrost średniej wieku ludności gminy i liczbę mieszkańców w wieku produkcyjnym. Zjawiska te nie odbiegają od trendów obserwowanych we wschodnich rejonach kraju.

Struktura wieku ludności gminy (w dniu 31.12.1999 r. i w dniu 31.12.2000 r.)

lata	ogółem:	0-4	5-9	10-14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej
1999	10133	692	818	950	884	1653	1405	1293	834	460	1144
2000	10210	689	802	905	894	1650	1441	1340	860	432	1197

Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w dniu: 31.12.2000 r. w gminie Ełk

Ogółem:	ludność w wieku					
	przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym	
10210	2955 (28.9 %)		5822 (57.0%)		1433 (14.1 %)	
	M:1533	K:1422	M: 3240	K: 2582	M: 501	K: 932

Najwięcej osób w wieku produkcyjnym pracowało w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Wg. wyników powszechnego spisu rolnego z 1996 r. użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych i z nimi zamieszkujących w wieku produkcyjnym było 2479. W tym 1417 mężczyzn i 1062 kobiety.

W końcu 1999 roku było w gminie Ełk zarejestrowanych 1217 bezrobotnych, w tym 567 mężczyzn i 650 kobiet. W tej liczbie 891 osób nie posiadało prawa do zasiłku. W stosunku do danych z 1998 r. zanotowano wzrost ogólnej liczby bezrobotnych o 15 osób, wzrosła też o 16 liczba bezrobotnych kobiet. Generalnie spadek liczby osób w wieku poprodukcyjnym i uprawnionych do zasiłku hamuje wzrost liczby ludności utrzymującej się ze źródeł niezarobkowych - jak emerytury, renty, zasiłki dla bezrobotnych i zasiłki z funduszy pomocy społecznej.

#### Źródła:

- Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1997 r., - wydane przez Urząd Statystyczny w Suwałkach  
 Powszechny Spis Rolny 1996 r., - wydany przez Urząd Statystyczny w Suwałkach  
 Roczniki Statystyczne Województwa Warmińskiego - Mazurskiego z lat 1999. 2000 - wydane przez Urząd Statystyczny w Olsztynie  
 „Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie warmińsko - mazurskim” – wyd. przez Urząd Statystyczny w Olsztynie w lipcu 2001 r.

## 2.2. Infrastruktura społeczna

### 2.2.1 Administracja

Przed rokiem 1999 gmina należała do województwa suwalskiego, obecnie wchodzi w skład powiatu ełckiego i województwa warmińsko - mazurskiego. Obszar gminy o powierzchni 380 km<sup>2</sup> liczy 63 miejscowości i podzielony jest na ~~50~~ 56<sup>39</sup> sołectw. Siedziba Urzędu Gminy i centrum administracyjne mieści się w Ełku, który jest dobrze skomunikowany z miejscowościami gminy i posiada dobre, centralne położenie. Rada Gminy Ełk liczy 22 osoby. W administracji publicznej i obronie narodowej zatrudnionych jest ok. 100 osób - co w skali gminy jest wielkością znaczącą.

### 2.2.2 Handel i gastronomia

Podstawową formą usług handlowych dla ludności są sklepy spożywcze i spożywczo - przemysłowe. Sieć tych placówek ulega zmianom. W trzecim kwartale 2001 r. sklepy takie funkcjonowały w następujących miejscowościach: Nowa Wieś Ełcka (6), Stradunach (3), Rożyńsku (2), Woszczelach (2), Mostołtach (2), Ruskiej Wsi (2), Siedliskach (2), Chełchach (2).

Po jednym sklepie spożywczo - przemysłowym znajduje się następujących wsiach: Chojniak, Regiel, Sędki, Piaski, Bajtkowo, Oracze, Regielnica, Kałęczyny, Barany, Bobry, Bartosze, Talusy, Płociczno, Szarek, Rymki, Lega, Mrozy Wielkie.

Punkty gastronomiczne funkcjonują samodzielnie oraz jako funkcja towarzysząca przy hotelach i lokalach rozrywkowych. Znajdują się w miejscowościach: Nowa Wieś Ełcka (6), Szeligi (4), Straduny (3), Malinówka (2), Bartosze (2), Sajzy (2).

Po jednym punkcie gastronomicznym posiadają miejscowości: Miluki, Czaple, Bobry, Ruska Wieś, Lega, Sędki, Chruściele, Chełchy, Siedliska.

### 2.2.3 Oświata

~~W 2001 roku w gminie było 8 szkół podstawowych.~~

Miejscowość Szkoła	Liczba		Biblioteka szkolna	Swietlica szkolna	Sala sportowa	Boisko szkolne
	uczniów /klas 0	oddziałów / klas 0				
<del>Nowa Wieś Ełcka</del>	<del>234/35</del>	<del>12/2</del>	±	±	±	±
Mrozy Wielkie	85/12	6/1	±	±	-	±
Rożyńsk	35/7	4/0	±	-	-	±
Rękusy	101/14	6/1	±	-	-	±
Mostołty	47/11	4/0	±	-	-	±
Chełchy	118/18	6/1	±	-	-	±
Straduny	218/45	11/2	±	±	-	±
Woszezele	86/20	6/1	±	±	-	±

<sup>39</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

~~W 2001 roku w gminie były 3 gimnazja.~~

Miejscowość Szkoła	Liczba		Biblioteka szkolna	Swietlica szkolna	Sala sportowa	Boisko szkolne
	uczniów	oddziałów				
<del>Nowa Wieś Ełcka</del>	<del>192</del>	<del>8</del>	<del>140</del>	<del>1</del>	<del>1*</del>	<del>1*</del>
<del>Straduny</del>	<del>113</del>	<del>6</del>	<del>1*</del>	<del>1+</del>	<del>-</del>	<del>1*</del>
<del>Woszczele</del>	<del>130</del>	<del>6</del>	<del>1*</del>	<del>-</del>	<del>-</del>	<del>1*</del>

\* - ~~wspólne ze szkołą podstawową~~

~~Wszystkie szkoły podstawowe posiadają klasy I—VI.~~

~~Szkoły podstawowe w Mostołtach i Rożyńsku posiadały oddziały łączone. Przewiduje się likwidację tych szkół i przeniesienie uczniów odpowiednio z Mostołtów do Nowej Wsi Ełckiej a z Rożyńska do Woszczel.<sup>41</sup>~~

Od września 2021 w Gminie Ełk funkcjonuje sześć szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi (w tym jedna niepubliczna), dwa przedszkola oraz cztery punkty przedszkolne przy szkołach podstawowych (w tym jeden niepubliczny), tj.:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Nowej Wsi Ełckiej, w skład którego wchodzi:
  - Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy,
  - Przedszkole Samorządowe,
- Zespół Szkół Samorządowych w Stradunach, w skład którego wchodzi:
  - Szkoła podstawowa im. Jana Pawła II,
  - Przedszkole Samorządowe,
- Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Woszczelach, przy której mieści się Publiczny Punkt Przedszkolny,
- Szkoła Podstawowa im. Lecha Aleksandra Kaczyńskiego w Chełchach, przy której mieści się Publiczny Punkt Przedszkolny,
- Szkoła Podstawowa im. Szarych Szeregów, przy której mieści się Publiczny Punkt Przedszkolny,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. rtm. Witolda Pileckiego w Rękusach, przy której mieści się Niepubliczny Punkt Przedszkolny<sup>42</sup>.

<sup>41</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

<sup>42</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

W 2021 liczba uczniów w poszczególnych szkołach kształtowała się następująco<sup>43</sup>:

Nazwa Szkoły	Ogólna liczba uczniów	Przedszkola/ punkty przedszkolne	Oddziały Przedszkolne	SP
ZS-P w Nowej Wsi Ełckiej	431	75	44	312
ZSS w Stradunach	210	42	23	145
SP w Woszczelach	141	25	13	103
SP w Chełchach	99	15	8	76
NSP w Rękusach	85	12	14	59
SP w Mrozach Wielkich	105	18	12	75
<b>Ogółem</b>	<b>1071</b>	<b>187</b>	<b>114</b>	<b>770</b>

#### 2.2.4 Kultura

Na terenie gminy znajdują się dwa czynne ośrodki kultury służące mieszkańcom:

Ośrodek Kultury w Nowej Wsi Ełckiej Ośrodek Kultury w Stradunach.

Na terenie gminy funkcjonują dwie publiczne placówki biblioteczne dysponujące łącznie księgozbiorem 40.2 tys. woluminów, z których korzysta rocznie ok. tysiąca dwustu czytelników.

#### 2.2.5 Ochrona zdrowia i opieka społeczna

2.2.5.1 Podstawową opiekę zdrowotną nad mieszkańcami gminy sprawują lekarze w czterech ośrodkach:

W Nowej Wsi Ełckiej - funkcjonuje indywidualna praktyka lekarską, gdzie pracuje jeden lekarz rodzinny, stomatolog, położna, dwie pielęgniarki i pomoc.

W Stradunach - funkcjonuje indywidualna praktyka lekarską, gdzie pracuje jeden lekarz rodzinny, położna i dwie pielęgniarki.

W Woszczelach i Mostołtach opiekę lekarską sprawuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „VITA” z Ełku.

Chorzy wymagający leczenia specjalistycznego lub szpitalnego kierowani są do Ełku, gdzie znajdują dwa szpitale, pogotowie ratunkowe, 17 placówek ambulatoryjnych - w tym dwie przychodnie specjalistyczne z całodobowymi dyżurami lekarzy specjalistów. Oprócz tego znajduje się w Ełku wiele prywatnych gabinetów lekarskich działających w oparciu o umowy z kasami chorych. Większość wymienionych placówek podlega Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w Ełku, który zasięgiem swego działania obejmuje również gminy: Kalinowo, Prostki i Stare Juchy.

2.2.5.2 Opieka społeczna nad mieszkańcami gminy sprawowana jest z poziomu dwóch

<sup>43</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: Raport o stanie Gminy Ełk za rok 2021, Maj 2022, str. 126-127)

---

szczebli, gminnego i powiatowego.

\* Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniający pięć osób ma swoją siedzibę w Ełku przy ul. Małeckich 2. Funkcjonuje w oparciu o ustawę o pomocy społecznej i przepisy gminne. Poszczególne formy pomocy społecznej świadczonej przez ośrodek finansowane są z dwóch źródeł:

Z budżetu Wojewody:

- zasiłki stałe
- zasiłki wyrównawcze
- renty socjalne
- zasiłki gwarantowane, okresowe
- zasiłki dla ciężarnych i wychowujących dzieci do 2 miesiąca życia
- zasiłki okresowe
- zasiłki rodzinne
- składki ZUS emerytalno - rentowe i zdrowotne
- usługi opiekuńcze

Zadania własne gminy, obligatoryjne i fakultatywne:

- zasiłki celowe (w szczególności: odzież, obuwie, żywność, art. szkolne, posiłki, opał, remont
- mieszkania, pochówek zmarłych)
- dożywianie dzieci szkół podstawowych w naturze
- sprawianie pogrzebu
- zasiłki specjalne, celowe (wypadki losowe: pożar, powódź ...)
- zasiłki z tytułu urodzenia dziecka i inne formy pomocy wynikające z potrzeb.

Potrzeby Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej to zwiększenie obsady o jeden etat i samochód służbowy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie znajduje się w Ełku i przejęło obowiązki dawnego Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej. Funkcjonuje ono w oparciu o ustawę o pomocy społecznej z 1990 r. Dz.U. Nr 64 z 1998 r. z późn. zmianami. Finansowane w formie dotacji z budżetu państwa przekazywanymi za pośrednictwem wojewody. Zasięgiem działania obejmuje teren powiatu ełckiego.

Zajmuje się:

- prowadzeniem domów pomocy społecznej: w Nowej Wsi Ełckiej - 280 mieszkańców
- w Ełku Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Benedyktynek dla chłopców z upośledzeniem umysłowym -100 osób
- placówkami opiekuńczo - wychowawczymi:
  - Dom Dziecka w Ełku
  - Rodzinny Dom Dziecka w Ełku
- niepublicznymi placówkami - TPD
- prowadzeniem i zawieraniem umów z rodzinami zastępczymi
- prowadzeniem rodzin zastępczych - ok. 140 rodzin.
- obsługą Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w

zakresie:  
rehabilitacji społecznej  
rehabilitacji leczniczej  
rehabilitacji zawodowej

W ramach działań rehabilitacyjnych centrum organizuje:

- WTZ - Warsztaty Terapii Zajęciowej
- Turnusy Rehabilitacyjne
- likwidacja barier
- refundacja miejsc pracy dla niepełnosprawnych
- pożyczki dla osób z orzeczeniami, rozpoczynających działalność gospodarczą

W planach jest powstanie Ośrodka Interwencji Kryzysowych dla kobiet i dzieci, który będzie obejmował zasięgiem wszystkie gminy powiatu ełckiego. Ośrodek finansowany będzie z budżetów gmin. Jego organizacja, zgodnie z ustawą należy do zadań własnych gminy.

Dla obecnych potrzeb środki budżetowe na działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie są niewystarczające. Dla usprawnienia działalności centrum potrzebny jest samochód, komputer i jeszcze jedna linia telefoniczna.

## 2.2.6 Łączność

### 2.2.6.1 Poczta

Obsługą ludności w zakresie świadczonym przez pocztę zajmują się urzędy pocztowe w Nowej Wsi Ełckiej i Stradunach. Lokale, w których mieszczą się urzędy należą do Poczty Polskiej. Urzędy Pocztove świadczą usługi w pełnym zakresie. W ostatnim czasie urzędy pocztowe rozszerzyły zakres świadczonych usług o nowe pozycje, są to:

- usługi kurierskie M S Pocztex
- druki bezadresowe
- inkaso prowadzone w terenie
- otwarty fundusz emerytalny „Pocztylion”

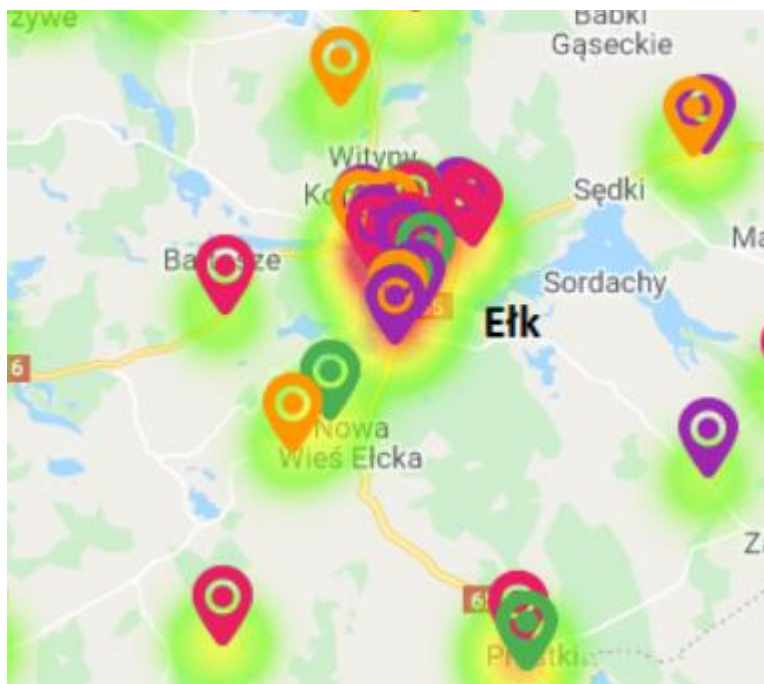
### 2.2.6.2 Telekomunikacja

Obszar gminy obsługiwany jest przez Rejon Telekomunikacji w Ełku. W połowie 2000 r. w gminie stan abonentów wynosił: 950. Sieć doziemna występuje w miejscowościach: Straduny, Przykopka, Chełchy, Czaple, Mrozy Wielkie, Regiel, Regielnica, Bobry, Zdunki, Talusy, Rękusy, Ruska Wieś, Bartosze, Buniaki, Rożyńsk i Woszczele. W pozostałych miejscowościach jest sieć napowietrzna kablowa i drutowa. Na terenie gminy Ełk pracują centrale cyfrowe w Nowej Wsi Ełckiej, Rożyńsku, Woszczelach i w Stradunach, natomiast w Bajtkowie, Mostołtach, Ruskiej Wsi, Buniakach, Chełchach, Reglu i Regielnicy zainstalowane są reduktory łącz abonenckich o pojemności 64 numerów. W/w urządzenia współpracują w systemie cyfrowym z centralami automatycznymi w Ełku. Telekomunikacja Polska S.A. sporządziła plan rozwoju sieci telekomunikacyjnej w gminie, który jest systematycznie realizowany.

### 2.2.6.3 Telefonnia komórkowa

~~Obszar gminy położony jest w zasięgu trzech czterech sieci cyfrowych telefonii komórkowej. Sieci cyfrowe obejmujące teren gminy to: Era GSM, Plus GSM i IDEA. Autoryzowane punkty dealerskie poszczególnych operatorów znajdują się w Ełku. Maszt antenowy sieci IDEA znajduje się w Oraczach. Maszt sieci Plus GSM budowany jest w Chojniaku.~~

Obszar gminy Ełk znajduje się w zasięgu następujących sieci Plus, Play, Aero2, T-mobile i Orange. Na poniższym rysunku przedstawiono rozmieszczenie masztów telefonii komórkowej, obejmujących swoim zasięgiem Gminę Ełk.<sup>44</sup>



(źródło: mapabts.pl)

### 2.2.7 Komunikacja publiczna

Państwowa Komunikacja Samochodowa zajmuje dominującą pozycję pod względem przewozów osobowych w gminie. Do większości wsi docierają autobusy PKS. Najlepsze połączenia autobusowe posiadają wsie położone przy drogach krajowych takie jak: Nowa Wieś Ełcka, Zdunki, Bobry, Koneczki, Wityny, Oracze, Straduny, Przytuły, Sędki, Buniaki, Rękusy, Talusy, Ruska Wieś. Bardzo dobre połączenia autobusowe posiadają mieszkańcy miejscowości przy drogach wojewódzkich: Rostki Bajtkowskie, Bajtkowo, Siedliska, Chrzanowo, Woszczele. Do innych miejscowości autobusy docierają rzadziej (1-3 kursy).

Do niektórych miejscowości gminy kursują autobusy Miejskiego Zakładu Komunikacji w Ełku, które stanowią podstawowe, wygodne połączenie komunikacyjne z Ełkiem. Miejscowości objęte strefą działania MZK to: Nowa Wieś Ełcka, Mrozy Wielkie, Wityny, Oracze, Straduny, Malinówka, Piaski, Sajzy,

<sup>44</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

Siedliska, Chrzanowo, Woszczele, Bartosze, Szeligi, Chruściele, Bajtkowo, Mostoły. Na terenie gminy kursują też autobusy prywatnych firm przewozowych, które także realizują regularne kursy pasażerskie.

Gmina Ełk posiada dobrze rozbudowaną sieć kolejową. Wynika to z roli miasta Ełk - najważniejszego węzła kolejowego w tej części województwa. Rola pasażerskich przewozów kolejowych maleje w ostatnich latach i przebieg linii kolejowych na terenie gminy nie ma dużego wpływu na ogólny stan komunikacji. Miejscowości posiadające przystanki kolejowe to: Bajtkowo, Nowa Wieś Ełcka, Woszczele, Bartosze, Rożyńsk, Przykopka i Chełchy. Kolejnym przewoźnikiem publicznym na terenie gminy jest Ełcka Kolej Wąskotorowa PKP. Łączy Ełk z Mrozami Wielkimi, Regielnicą i Kałęczynami a dalej jej trasy prowadzą do wsi gmin Kalinowo i Prostki. Działa od 1913 r. przewożąc pasażerów i towary. Pociągi kursują dwa razy dziennie, poza tym organizowane są przejazdy specjalne wożące turystów specjalnie przygotowaną trasą turystyczną.

#### 2.2.8 Obiekty i urządzenia pożarnictwa

Najbliższa jednostka zawodowej straży pożarnej znajduje się w Ełku. Wchodzi ona w skład Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego (KSRG). Pod jej nadzorem działają na terenie Gminy Ełk jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Jednostki te utrzymywane są ze środków gminnych. Ze względu na stan wyposażenia dzielą się na jednostki typu S i typu M. Gmina posiada sześć jednostek typu S (wyposażone w samochód) i jedną jednostkę typu M (wyposażone w motopompy).

- => *Straduny* - S 1
- => *Nowa Wieś Ełcka* - S 1
- => *Rożyńsk* - S 1
- => *Woszczele* - S 1
- => *Chełchy* - S 1
- => *Kałęczyny* - S 1

Jednostki w Woszczelach, Nowej Wsi Ełckiej i Rożyńsku posiadają słabą bazę lokalową, ich obiekty wymagają modernizacji. Remontu wymaga też obiekt w Kałęczynach. Generalnie sprzęt będący na wyposażeniu jednostek wymaga unowocześnienia. Żadna z jednostek nie posiada selektywnego systemu alarmowania jednostek - co jest jednym z podstawowych warunków sprawnej organizacji akcji gaśniczej.

#### 2.2.9 Cmentarze

Czynny cmentarz na terenie gminy znajduje się Bajtkowie. Jest to cmentarz parafialny. W planach jest budowa cmentarza parafialnego w Nowej Wsi Ełckiej.

~~Przewidywana jest budowa dużego cmentarza komunalnego we wsi Bartosze. Cmentarz ten przeznaczony będzie na potrzeby zarówno gminy Ełk jak i miasta Ełk. W 2015 roku oddano do użytku cmentarz komunalny nr 3, zlokalizowany w Bartoszach. Cmentarz ten jest przeznaczony na potrzeby zarówno gminy Ełk, jak i~~

---

### miasta Ełk.<sup>45</sup>

Również w Bartoszech utworzono cmentarz żołnierzy niemieckich, na którego terenie grzebane będą szczątki przenoszone z cmentarzy regionu północno - wschodniej Polski. W pierwszej kolejności z terenu gminy Ełk przenoszony będzie cmentarz ze wsi Płociczno. Organizuje to fundacja „Pamięć”.

Istnieje około 100 dawnych cmentarzy ewangelickich i wojennych z okresu I i II wojny światowej oraz żołnierskich mogił zbiorowych. Cmentarze te są zaewidencjonowane a karty ewidencyjne obiektów posiadających wartości kulturowe lub historyczne znajdują się w Urzędzie Gminy Ełk. Znajdują się one w złym stanie technicznym i na większości z nich nie są prowadzone żadne prace restauracyjne i remontowe z powodu zbyt małych środków posiadanych na ten cel przez gminę. Organizacje i fundacje ziomkostw niemieckich prowadzą renowacje niektórych cmentarzy lub poszczególnych grobów lecz są to działania na niewielką skalę.

W zasobach Urzędu Gminy znajdują się karty cmentarzy ewangelickich znajdujących się we wsiach: Bartosze (2), Bajtkowo, Barany (2), Buczki, Chruściele, Czaple, Szeligi, Chrzanowo, Chełchy, Ciernie, Guzki, Kałużyny (2), Krokocie, Lega (2), Lepaki Wielkie (2), Lepaki Małe, Mrozy Wielkie, Miluki (3), Malinówka, Małkinie, Malczewo, Mołdzie, Nowa Wieś Ełcka, Oracze (2), Pistki, Piaski, Płociczno, Przykópka (2), Przytuły, Regiel, Regielnica (2), Romejki, Ropiele, Rożyńsk, Rymki, Sajzy, Sędko, Siedliska, Straduny (3), Szarejki, Szeligi, Śniepie, Talki, Talusy, Tracze (2), Wityny, Woszczele, Zdedy, Żelazy.

Karty cmentarzy niemieckich i rosyjskich z I wojny światowej we wsiach: Bartosze, Bajtkowo (2), Karbowskie, Siedliska, Szyba, Talusy.

Karty kwater żołnierskich i mogił zbiorowych z okresu I wojny światowej we wsiach: Bartosze, Bajtkowo, Nowej Wsi Ełckiej, Szarek, Siedliska.

#### 2.2.10 Obiekty sakralne

Kościół parafialny parafii katolickich: Nowa Wieś Ełcka, Straduny, Bajtkowo, Sędko, Regielnica. Kaplica w Chełchach.

W Chrzanowie znajduje się kościół greko - katolicki.

## 2.3 Działalność gospodarcza

### 2.3.1 Użytkowanie gruntów w gminie Ełk

Gmina Ełk zajmuje obszar o łącznej powierzchni 37 861 ha, z czego użytki rolne zajmują 20 430 ha - co stanowi 54 % powierzchni gminy, lasy i zadrzewienia - 27.3%, pozostałą powierzchnię zajmują wody otwarte, nieużytki i tereny trwale zainwestowane (komunikacja, zabudowa).

~~Strukturę użytkowania gruntów w gminie, zgodnie ze stanem na 01.01.2001 r. przedstawia poniższa tabela (w ha).~~

---

<sup>45</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

Grunty orne .....	14159 ha .....
Sady .....	50 ha .....
Łąki trwałe .....	2358 ha .....
Pastwiska trwałe .....	3863 ha .....
Lasy .....	9700 ha .....
Zadrzewienia .....	631 ha .....
Wody stojące .....	37 ha .....
Wody płynące .....	3452 ha .....
Rowy .....	261 ha .....
Użytki kopalne .....	22 ha .....
Drogi .....	921 ha .....
Kolej .....	212 ha .....
Tereny mieszkalnictwa .....	511 ha .....
Tereny przemysłowe .....	5 ha .....
Inne tereny zabudowane .....	2 ha .....
Zurb, tereny niezabudowane .....	68 ha .....
Tereny rekr. wypoczynkowe .....	74 ha .....
Tereny różne .....	243 ha .....
Nieuzytki .....	1297 ha .....

Strukturę użytkowania gruntów w gminie w roku 2021 r. przedstawia poniższa tabela (w ha):<sup>46</sup>

Grunty rolne	
Grunty orne	13655 ha
Sady	30 ha
Łąki trwałe	2228 ha
Pastwiska trwałe	3703 ha
Grunty rolne zabudowane	493 ha

<sup>46</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: dane Starostwa Powiatowego w Ełku)

Grunty pod stawami	64 ha
Grunty pod rowami	176 ha
Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	563 ha
Nieuzytki	1348 ha
Grunty leśne	
Lasy	10 537 ha
Grunty zadrzewione i zakrzewione	26 ha
Grunty zabudowane i zurbanizowane	
Tereny mieszkaniowe	163 ha
Tereny przemysłowe	45 ha
Inne tereny zabudowane	93 ha
Zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	31 ha
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	27 ha
Użytki kopalne	26 ha
Drogi	883 ha
Tereny kolejowe	207 ha
Inne tereny komunikacyjne	0 ha
Grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	100 ha
Grunty pod wodami	
Powierzchniowymi płynącymi	3526 ha
Powierzchniowymi stojącymi	33 ha
Tereny różne	
7 ha	

## 2.3.2 Rolnictwo

### 2.3.2.1 Struktura władania gruntami rolnymi<sup>47</sup>

Tabela II/IS

Władający użytkami rolnymi	Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe	Razem (ha)
Grunty Skarbu Państwa w dyspozycji AWRSP	5302	2	745	1185	7234
Grunty Państwowego Gospodarstwa Leśnego	278	+	225	260	764
Grunty Skarbu Państwa w zarz. Państw. Jedn. Org.	1	-	-	4	5
Pozostałe grunty Skarbu Państwa	4	-	-	1	5
Grunty Skarbu Państwa w wieczystym użytkowaniu	62	-	-	3	65
Grunty państwowych osób prawnych	-	-	-	-	-
Grunty tworzące zasób gruntów komunalnych	210	1	16	46	273
Grunty komunalne w zarz. gminnych jednostek org.	-	-	-	-	-
Pozostałe grunty gminy	17	-	6	8	31
Grunty gminy w wieczystym użytkowaniu	7	-	-	5	12
Grunty indywidualnych gospodarstw rolnych	7491	35	1300	2158	10984
Grunty osób fizycznych – pozostałe	428	11	29	126	594
Grunty spółdzielni	1	-	-	-	1
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	245	-	24	60	329
Inne grunty osób prawnych	138	-	17	14	169
<b>Razem użytków rolnych (ha)</b>	<b>14184</b>	<b>50</b>	<b>2362</b>	<b>3870</b>	<b>20466</b>

<sup>47</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: dane Starostwa Powiatowego w Ełku)

Władający użytkami rolnymi	Powierzchnia [ha]									
	Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe	Grunty rolne zabudowane	Grunty pod stawami	Grunty pod rowami	Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	Nieżytki	Razem
Grunty Skarbu Państwa z wyłącz. przekazanych w użytkowanie wieczyste	2012	0	402	486	15	0	36	110	584	3645
Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	61	0	0	2	2	0	0	0	1	66
Grunty spółek Skarbu Państwa, przeds. państwowych i innych państwowych osób prawnych	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Grunty gmin i związków mięszym. Z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytk. wieczyste	160	0	22	43	9	10	3	54	24	325
Grunty gmin i związków mięszym. przekazanych w użytk. wieczyste	1	0	0	4	0	0	0	0	0	8
Grunty które są własnością samorząd. osób prawnych oraz gr. których właściciele są nieznanymi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grunty osób fizycznych	10 606	30	1695	2902	440	54	127	355	658	16867
Grunty spółdzielni	3	0	1	1	7	0	0	0	1	13
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	262	0	30	60	2	0	3	14	8	379
Wspólnoty gruntowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grunty powiatów z wyłączeniem gr. przekazanych w użytk.	1	0	0	0	0	0	0	1	0	2

wieczyste										
Grunty powiatów przekazane w użytk wieczyste	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grunty województw z wyłączeniem gr. przekazanych w użytk. wieczyste	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grunty województw z wyłączeniem gr. przekazanych w użytk. wieczyste	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne	548	0	78	205	18	0	7	29	69	954

### 2.3.2.2 Obecne kierunki produkcji rolnej

Produkcja rolna w gospodarstwach indywidualnych ma charakter wielokierunkowy, mało wyspecjalizowany, a spadek opłacalności tej produkcji powoduje zmniejszenie powierzchni zasiewów. W zasiewach dominują zboża, w tym pszenica, jęczmień i mieszanki zbożowe, stanowiące łącznie prawie 80 %.

Znacznie mniejszy udział w strukturze zasiewów mają ziemniaki i rośliny przemysłowe, co w dużej mierze wynika z ograniczeń klimatycznych. Powierzchnia zasiewów w indywidualnych gospodarstwach rolnych (w ha):

pszenica	1020
żyto	466
jęczmień	694
owies	112
pszenżyto	480
mieszanki zbożowe	880
ziemniaki	690
kukurydza	36
strączkowe jadalne	7
przemysłowe	32
pastewne	809
pozostałe	83
ogółem	5309

Większość indywidualnych gospodarstw rolnych prowadzi równocześnie produkcję roślinną i zwierzęcą. Wyjątkiem są duże wyspecjalizowane gospodarstwa.

Pogłowie zwierząt hodowlanych i drobiu w indywidualnych gospodarstwach rolnych (w sztukach):

bydło	4971	kury	13198
trzoda chlewna	5776	gęsi	587
owce	166	kaczki	466
konie	426	indyki	321
kozy	37	drób pozostały	16
króliki	240	ogółem	14588
zwierzęta futerkowe	2		
ogółem	11618		

Największa obsada bydła występuje w rejonach o dużym udziale użytków zielonych, ale nie wszystkie użytki zielone są w pełni wykorzystane. Zaniedbania, utrzymujące się w gospodarce łąkowo - pastwiskowej, wynikają między innymi z regresu w hodowli bydła i owiec po przejściu na system gospodarki rynkowej oraz z zaistniałych problemów ekonomicznych w uprawie traw i roślin motylkowych na potrzeby nowoczesnej gospodarki łąkowo - pastwiskowej.

### 2.3.2.3 Struktura gospodarstw rolnych

W 1998 r na terenie gminy produkcję rolniczą prowadziły 1244 gospodarstwa indywidualne w tym 563 użytkowników gruntów do 1 ha. Struktura obszarowa gospodarstw przedstawiała się następująco:

Gospodarstwa o powierzchni	liczba (szt.) gospodarstw	powierzchnia (ha) użytków rolnych
1 - 2 (ha)	106	171
2-3	52	151
3-5	74	331
5-7	44	306
7-10	70	683
10-15	120	1664
15-20	80	1478
20 - 30	81	2197
30-50	38	1576
50-100	11	798
100 - i więcej	5	1577

### 2.3.2.4 Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Na jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej składają się warunki glebowe, agroklimat lokalny, rzeźba terenu i warunki gruntowo - wodne.

Gmina Ełk posiada mało korzystne warunki rozwoju rolnictwa. Gruntów klas IIIa i IIIb jest 942 ha. Gleb średnich klas IVa i IVb jest najwięcej - ok. 10 tys. ha. Ok. 3.5 tys. ha gruntów ornych to ziemie klasy V i VI. Również na terenie sadów, łąk i

pastwisk przeważają gleby IV klasy bonitacyjnej.

Gleby zaliczone są przeważnie do średniociężkich w uprawie, posiadają w wierzchnich warstwach glinę lekką, jest ich około 70 %. Gleb ciężkich do uprawy, posiadających w wierzchnich warstwach glinę średnią jest około 3 %. Pozostały obszar gruntów ornych stanowią gleby posiadające w wierzchnich warstwach piaski gliniaste.

Przestrzenne rozmieszczenie poszczególnych kompleksów glebowo - rolniczych charakteryzuje się ich wzajemnym przemieszczeniem na całym obszarze gminy. Większe enklawy gleb lepszych występują częściej na południowym i zachodnim obszarze gminy. Gorsze warunki użytkowo - rolnicze znajdują się w północno - wschodniej części gminy. Zwarte kompleksy gleb słabszych V i VI klasy występują częściowo na gruntach wsi: Czaple, Krokocie, Bartosze, Sajzy, Woszczele, Regiel, Janisze, Zdedy, Ruska Wieś, Mołdzie, Nowa Wieś Ełcka i Konieczki. Wskaźnik bonitacyjny dla gruntów ornych: 45.4, wskaźnik bonitacyjny dla użytków zielonych: 37.6.

Warunki agroklimatyczne gminy oceniono na 7.6 pkt. Warunki agroklimatyczne są trudne i mniej korzystne niż w innych regionach kraju i bardzo zróżnicowane nawet w obrębie województwa. Obszar ten należy do najzimniejszych rejonów nizinnych naszego kraju. Średnia roczna temperatura wynosi ok. 6.8 °C. Okres zimy trwa 112 - 115 dni (z temperaturą poniżej 0 °C). Okres lata zaledwie 70 dni (z temperaturą powyżej 15 °C). Okres wegetacyjny trwa 180 - 190 dni. Ponadto niekorzystne dla rolnictwa są przymrozki jesienne i wiosenne.

Warunki klimatyczne gminy Ełk charakteryzują się ostrą, długą zimą krótkim przedwiośniem, chłodnym latem oraz występującymi późną wiosną i wczesną jesienią przymrozkami. Krótki okres wegetacyjny zmusza rolników do maksymalnej koncentracji prac polowych w okresie wiosennym (kwiecień - maj) i żniwowo - jesiennym (sierpień - wrzesień). Lokalny agroklimat sprzyja uprawie zbóż jarych, głównie owsa i jęczmienia.

Cały obszar gminy Ełk posiada urozmaiconą rzeźbę terenu, lekko falistą o ogólnym nachyleniu w kierunku pradoliny rzeki Ełk. Wskaźnik rozrzeźbienia terenów rolniczych wynosi: 3.1. Warunki gruntowo - wodne w podobnej skali ocenia się na 3.4 punktu. Występują tu liczne obszary bezodpływowe, stanowiące zamknięte zlewnie poszczególnych jezior. Główne rzeki gminy płyną w korytach słabo wciętych w podłoże, ich spadki są nieduże, wahania wodostanu w ciągu roku są małe i nie zagrażają wylewami. Teren gminy jest zasobny w wody gruntowe. Ogólny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy wynosi 62.7 punktu wobec średnio 66.5 pkt. dla kraju.

#### 2.3.2.5 Infrastruktura rolna

Większość podmiotów gospodarczych, produkcyjnych, handlowych i usługowych obsługujących rolnictwo gminy Ełk zlokalizowana jest w Ełku.

Niektóre z nich:

„MAZURY” S.A. Zakłady Mięsne	19-300 Ełk ul. Suwalska 86	skup żywca
Mazurski Rynek Rolno - Hurtowy SA	19-300 Ełk ul. Suwalska 4	skup i handel płodami rolnymi
„ARFA” s.c. J.K. Ruszczyk	19-300 Ełk ul. Suwalska 1	części do maszyn i ciągników oleje, smary
„AN-DY” s.c. PPH-U Hurtownia	19-300 Ełk ul. Suwalska 11	sprzęt i artykuły dla rolnictwa
„ROZMIX” F. Zyskowski	19-300 Ełk ul. B. Komorowskiego 2	sprzęt i artykuły dla rolnictwa
Gospodarstwo Rolne Straduny Modzelewski, Pietruszyński s.c.	Straduny ul. Nadrzeczna 4a	sprzęt i artykuły dla rolnictwa
„Agro-Lega” Sp. z o.o.	Lega. gm. Ełk	usługi rolnicze
Zakład Wylęgu Drobiu	19-300 Ełk ul. Sikorskiego 13	sprzedaż piskląt
ANIMEX” S.A. W-wa Hurtownia Artykułów Drobiarskich	19-300 Ełk ul. Gdańska 25	hurtownia artykułów drobiarskich
Przedsiębiorstwo „UNIROL” S.C.	19-300 Ełk ul. Cmentarna 4	hurtownia nawozów, pasz i środków ochrony roślin
„Elsner Product” Sp. z o.o. Chłodnia	19-300 Ełk ul. Suwalska 88	przetwórstwo, przechowalnictwo
Hurtownia Leków i Sprzętu Weterynaryjnego „Dowet”	19-300 Ełk ul. Suwalska 46	sprzedaż leków i sprzętu weterynaryjnego
Lecznica specjalistyczna dla zwierząt	19-300 Ełk ul. Suwalska 46	usługi weterynaryjne
Przychodnia weterynaryjna Abrycki Wiesław	19-300 Ełk ul. Armii Krajowej 39	usługi weterynaryjne
Pogotowie Weterynaryjne Dąbrowski Lech	19-300 Ełk ul. Mickiewicza 9A	usługi weterynaryjne
Usługi weterynaryjne Ładziński Jan	Mąki 4 19-321 Nowa Wieś Eł.	usługi weterynaryjne
Lecznica dla zwierząt Talaga Mirosław	19-300 Ełk ul. Grota Roweckiego 8.	usługi weterynaryjne
Usługi weterynaryjne Adasiewicz	19-300 Ełk	usługi weterynaryjne

---

Marian

ul. Kilińskiego 19/90

Lecznica dla zwierząt Russek  
Krzysztof

19-300 Ełk ul. Chopina 17

usługi weterynaryjne

Inne formy obsługi rolnictwa dostępne są w Ełku, sąsiednich miastach powiatowych i miejscowościach sąsiednich gmin.

Głównym odbiorcą mleka jest mleczarnia „Mlekpól” Grajewo, która od większych producentów odbiera mleko własnym transportem a od pozostałych, za pośrednictwem punktów skupu.

### 2.3.3 Leśnictwo

**Tabela III/1S**

Władający lasami	Lasy i grunty leśne (ha)	Grunty zadrzewione i zakrzewione (ha)
Grunty Skarbu Państwa w dyspozycji AWRSP	605	193
Grunty Państwowego Gospodarstwa Leśnego	8370	175
Grunty w trwałym zarządzie państw, jednostek organizacyjnych	1	0
Pozostałe grunty Skarbu Państwa	0	0
Grunty tworzące zasób gruntów komunalnych	6	11
Pozostałe grunty gminy	3	40
Grunty gminy przekazane w użytkowanie wieczyste	8	0
Grunty indywidualnych gospodarstw rolnych	671	188
Grunty osób fizycznych – pozostałe	11	10
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	11	11
Pozostałe grunty osób prawnych	14	3
<b>Razem lasów, gruntów leśnych gruntów zadrzewionych i zakrzewionych</b>	<b>9700</b>	<b>631</b>

Strukturę władania gruntami leśnymi przedstawiono poniżej.<sup>48</sup>

Władający gruntami leśnymi	Powierzchnia [ha]		
	Lasy	Grunty zadrzewione i zakrzewione	Razem
Grunty Skarbu Państwa z wyłącz. przekazanych w użytkowanie wieczyste	9306	11	9317
Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0	0
Grunty spółek Skarbu Państwa, przeds. państwowych i innych państwowych	0	0	0

<sup>48</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: dane Starostwa Powiatowego w Ełku)

osób prawnych			
Grunty gmin i związków mięszym. Z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytk. wieczyste	10	14	24
Grunty gmin i związków mięszym. przekazanych w użytk. wieczyste	2	0	2
Grunty które są własnością samorząd. osób prawnych oraz gr. których właściciele są nieznani	0	0	0
Grunty osób fizycznych	1047	1	1048
Grunty spółdzielni	0	0	0
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	11	0	11
Wspólnoty gruntowe	0	0	0
Grunty powiatów z wyłączeniem gr. przekazanych w użytk. wieczyste	0	0	0
Grunty powiatów przekazane w użytk. wieczyste	0	0	0
Grunty województw z wyłączeniem gr. przekazanych w użytk. wieczyste	0	0	0
Grunty województw z wyłączeniem gr. przekazanych w użytk. wieczyste	0	0	0
Inne	161	0	161

Lasy i grunty zadrzewione zajmują ~~10331~~ 10563 ha co stanowi ponad 27 % powierzchni gminy. W 90 % lasy te należą do Skarbu Państwa a pozostałe 10 % do właścicieli innych. Lasy państwowe zarządzane są przez Administracją Lasów Państwowych za pośrednictwem Nadleśnictwa Ełk, które dzieli się administracyjnie na trzy obręby: Obręb Ełk, Obręb Jucha i Obręb Pisanica. Tereny gminy Ełk położone są głównie w Obrębie Ełk i zarządzane są przez leśnictwa: Bajtkowo, Buczki, Mrozy, Nowa Wieś Ełcka, Przykopyka, Regiel i Szyba.

Nadleśnictwo Ełk posiada łącznie 21 357 ha w tym 19 160 ha lasów.

Przeważają tu lasy rozmieszczone w formie dużych kompleksów o wydłużonym kształcie w kierunku południkowym poprzecinane licznymi jeziorami i bagnami. Nieco powyżej 2 % stanowią drzewostany młode, posadzone na gruntach porolnych.

## 2.3.4 Turystyka i wypoczynek

### 2.3.4.1. Warunki i możliwości rozwoju turystyki

Gmina Ełk posiada dogodne warunki dla rozwoju funkcji turystycznej oraz agroturystyki. Tereny o predyspozycjach dla lokowania różnych form działalności turystycznej rozproszone są równomiernie na terenie całej gminy i rozciągają się wzdłuż brzegów jezior i kompleksów leśnych.

Do zalet wymienionych obszarów zaliczyć można:

- wybitne walory krajobrazowe
- czyste środowisko przyrodnicze
- duże powierzchniowo akweny jezior
- dostępne, płytkie brzegi jezior
- liczne lasy, zagajniki, „oczka wodne”

- 
- dotychczasowa mała intensywność ruchu turystycznego
  - stosunkowo słabsze bonitacje gleb

dobrze połączenia komunikacyjne (drogowe)

do wad zaliczyć można:

- niedostatek bazy noclegowo - gastronomicznej
- słabo rozwinięta infrastruktura techniczna
- istniejące zagrożenia dla czystości środowiska naturalnego
- konieczność objęcia ochroną terenów o znaczących walorach przyrodniczych.

Potencjalne możliwości znaczącego rozwoju turystyki na tych terenach zostały dostrzeżone i zbadane już w latach 80-tych. Opisane w opracowaniach studialnych i częściowo uwzględnione w poprzednich opracowaniach planistycznych.

Całe otoczenie jezior: Selment Wielki, Łaśniady, Regielskiego, Ełckiego, Sunowo, Woszczelskiego, Sawinda Wielka, Druglin Duży i Lipińskie wraz z otaczającymi terenami zaliczone zostało do obszarów turystycznych II rangi. Jezioro Selment Wielki sklasyfikowano w I klasie przydatności rekreacyjnej a kilka innych jezior zaliczono do również wysokiej klasy II. Szlaki wodne z rzekami Lega i Ełk zakwalifikowano do II rangi.

Cały ten rejon znajduje się w zasadzie poza uczęszczanymi drogami penetracji turystycznej. Dominującą formą rekreacyjnego wykorzystywania terenu są powstające zespoły zabudowy letniskowej min. w Chrzanowie, Mrozach

Wielkich, Woszczelach, Małkiniach oraz wykup i zmiana przeznaczenia istniejących budynków na cele letniskowe.

Podstawowe formy turystyki występujące na terenie gminy to turystyka pobytowa oraz spływy kajakowe. Turystyka piesza ma znaczenie marginalne, natomiast wzrasta zainteresowanie turystyką rowerową.

Potencjalnie największe możliwości rozwoju turystyki i rekreacji posiadają wsie: Barany, Bartosze, Mrozy Wielkie, Szeligi - Buczki, Sordachy, Woszczele, Rożyńsk, Malinówka, Piaski, Sajzy, Przytuły.

Potencjalne możliwości rozwoju form turystyki pobytowej i wędrowniej:

- żeglarstwo
- spływy kajakowe
- windsurfing
- turystyka podwodna
- wędkarstwo
- turystyka piesza
- turystyka rowerowa
- hippika i hippoterapia
- narciarstwo biegowe
- agroturystyka

2.3.4.2. Baza turystyczna

~~Pola namiotowe, campingi:~~

<del>Camping Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji</del>	<del>Szeligi</del>
<del>150 miejsc noclegowych sezonowych (namioty)</del>	
<del>Ośrodek „Lazur”</del>	<del>Szeligi</del>
<del>100 miejsc noclegowych sezonowych (namioty, domki camp.)</del>	
<del>Ośrodek Wczasowy „Selment”</del>	<del>Szeligi</del>
<del>102 miejsca noclegowe sezonowe (namioty, domki camp.)</del>	
<del>Wojskowy Ośrodek Wypoczynkowy</del>	<del>Malinówka</del>
<del>81 miejsc noclegowych sezonowych (domki camp.)</del>	
<del>Ośrodek Wczasowy FSO</del>	<del>Bartosze</del>
<del>80 miejsc noclegowych sezonowych (domki camp.)</del>	
<del>pole biwakowe nad jeziorem Żabie Oczko</del>	
<del>pole biwakowe Zdzisław Haraburda</del>	<del>Judziki</del>

Gospodarstwa i kwatery agroturystyczne:

<del>kwatery agroturystyczne Dwór As</del>	<del>J-B Palczewsey</del>	<del>Straduny</del>
<del>10 miejsc noclegowych całorocznych</del>		
<del>gospodarstwo ekologiczne, agroturystyka</del>	<del>W Haraburda</del>	<del>Bartosze</del>
<del>2 miejsca noclegowe sezonowe</del>		
<del>kwatery agroturystyczne Młynek I</del>	<del>E-J Klemarewsey</del>	<del>Płociczno</del>
<del>10 miejsc noclegowych całorocznych</del>		
<del>kwatery agroturystyczne Młynek II</del>	<del>G Klemarewski</del>	<del>Płociczno</del>
<del>10 miejsc noclegowych całorocznych</del>		
<del>kwatery agroturystyczne</del>	<del>P-Sokołowski</del>	<del>Woszezele</del>
<del>8 miejsc całorocznych</del>		
<del>kwatery agroturystyczne</del>	<del>R-A Bielecey</del>	<del>Mrozy W.</del>
<del>7 miejsc noclegowych sezonowych</del>		
<del>kwatery agroturystyczne</del>	<del>B-A Twarowsey</del>	<del>Sajzy</del>
<del>11 miejsc noclegowych całorocznych</del>		
<del>kwatery agroturystyczne</del>	<del>T-K Twarowsey</del>	<del>Sajzy</del>
<del>22 miejsca noclegowe sezonowe</del>		
<del>kwatery agroturystyczne „Miłuki”</del>	<del>S-Apacki</del>	<del>Miłuki</del>

12 miejsc noclegowych sezonowych kwatery agroturystyczne „Denis”	J Szutowski	Piaski
10 miejsc noclegowych całorocznych kwatery agroturystyczne	F Duda	Mrozy W.
8 miejsc noclegowych sezonowych kwatery agroturystyczne „Mazurska Zagroda”	M Płońska	Czaple
12 miejsc noclegowych całorocznych kwatery agroturystyczne	M Kopiczko	Chełchy
5 miejsc noclegowych sezonowych kwatery agroturystyczne	A Wojciechowska	Małkinia
kwatery agroturystyczne	H Składanek	Bajtkowo

Ośrodki wczasowe:

Ośrodek Rekreacyjny „Selment” 180 miejsc całorocznych		Szeligi
Ośrodek Wczasowy „Nasz Dom” 21 miejsc całorocznych		Miłuki
Ośrodek Szkoleniowo Wypoczynkowy „Malinówka” 65 miejsc całorocznych		Malinówka
Ośrodek Wypoczynkowy UW w Warszawie 30 miejsc sezonowych		Sajzy

Hotele, pensjonaty:

„Gryfia Mazur”	Szeligi	120 miejsc całorocznych
„Lega Inn”	Chełchy	88 miejsc całorocznych
„Emerald”	Nowa Wieś Ełcka	42 miejsca całoroczne
„Domek Koniuszego”	Rydzewo	12 miejsc noclegowych
Pensjonat A. Paszkowski	Chruściele	

uczęszczane kąpieliska na terenie gminy istnieją w: Szeligach, Malinówce, Woszczelach,  
nad jez. Żabie Oczko,

Bazę turystyczną na terenie gminy Ełk stanowią następujące obiekty:

- Hotel „Selment Mazury” - Szeligi ,
- Hotel „Gryfia- Mazur”, -Szeligi,
- Gospodarstwo Agroturystyczne “Nad Legą” - Lega,
- Domki całoroczne „Mazurskie Zacisze” - Sędki,
- Pensjonat „Denis” - Piaski
- Gospodarstwo agroturystyczne „Sulima” - Regiel
- „Domek Na Wzgórzu”, - Chrzanowo,
- Gospodarstwo agroturystyczne sezonowe (kwiecień – październik) Twarowski Kazimierz i Arkadiusz – Sajzy,
- Domek w stylu myśliwskim - Mrozy Wielkie,
- Gospodarstwo agroturystyczne /pokoje gościnne / pole namiotowe / caravanning, Farma Mazurska – MASURENHOF – Szarejki,
- Gospodarstwo agroturystyczne sezonowe ( maj – wrzesień) „Nad Jeziorem” - Mrozy Wielkie,
- Gospodarstwo agroturystyczne „Modrzejówka” – Płociczno,

- 
- Gospodarstwo Ekoturystyczne/pole namiotowe „Ostoja” – Bartosze,
  - Gospodarstwo agroturystyczne /pole namiotowe „Rajskie Wzgórze” – Judziki,
  - Gospodarstwo agroturystyczne „Bartosze”, Bartosze 10, 19-300 Ełk,
  - Gospodarstwo agroturystyczne / pole namiotowe „Łaśmiady” - Malinówka,
  - Gospodarstwo Agroturystyczne Andrzej Rogowski - Sędko,
  - Gościeniec „U Agaty” - Sędko,
  - Dom „Pod siwą czapłą” - Malinówka Mała,
  - Gospodarstwo Agroturystyczne „Biała Lilia”- Bartosze,
  - Gospodarstwo Agroturystyczne „Młynek” - Płociczno,
  - Ośrodek Wczasowy „Korol” - Straduny,
  - „Dom Nad Jeziołem” – Sajzy,
  - Pensjonacik „Stara Szkoła” - Piaski,
  - Ośrodek Szkolno-Wypoczynkowy „Malinówka” - Malinówka Wielka,
  - Ośrodek wypoczynkowy „Leśny Dwór”- Mrozy,
  - Pokoje, apartamenty na wsi „ U Danusi” - Mrozy,
  - Pokoje, apartamenty na wsi „U Barbary” - Straduny,
  - Kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy “Perła Mazur”- Chruściele,
  - Ośrodek Letniego Wypoczynku „Szeligi”, sezonowe (maj – sierpień) - Szeligi
  - Domek letniskowy Justyna Trębacz - Buczki
  - Agroturystyka ”Grażyna i Krzysztof Lach”- Buczki,
  - Gospodarstwo agroturystyczne Irena i Jerzy Borówko - Buczki ,
  - Dom do wynajęcia „Luna Haus” - Chruściele,
  - Dom do wynajęcia „Dzika kaczka” - Płociczno,
  - Dom do wynajęcia „Morenowe wzgórze” – Płociczno,
  - Dom do wynajęcia „Krasny Łęg” – Płociczno,
  - Domek do wynajęcia – Regiel,
  - Dom Faranasa w „Kraina Alicji” - Woszczele,
  - Domek „Free Dom” - Płociczno,
  - Dom letniskowy „Orchidea” - Chrzanowo,
  - Gospodarstwo Agroturystyczne „Bocianie Gniazdo” - Płociczno,
  - Domki letniskowe GONIA - Bienie k/Chrzanowa,
  - Domek letniskowy ”U Eli” - Bienie k/Chrzanowa,
  - Agroturystyka „U Wojtka nad rzeką”- Barany,
  - Dom do wynajęcia „The Lake House” - Sajzy,
  - Domki letniskowe Ośrodek Wypoczynkowy A26 - Bartosze,
  - Gospodarstwo agroturystyczne „Niezapominajka” - Guzki
  - Dom letniskowy „Cudowna Malinówka”- Malinówka,
  - Pokoje apartamenty - Malinówka Wielka,
  - Domy całoroczne „Mazurska Dacza” - Mołdzie,
  - Dom „Sielanka”- Sajzy.<sup>49</sup>

2.3.4.3 Ełcka Kolej Wąskotorowa stanowi jedną z głównych atrakcji turystycznych gminy Ełk. Jej budowę rozpoczęto w 1910 r. Otwarcie ruchu na trasie: Ełk - Laski Małe - Borzymy (gm. Kalinowo) i odgałęzieniu Laski Małe - Zawady Tworki (gm. Prostki)

---

<sup>49</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: <https://turystyka.elk.pl/vademecum-turysty/baza-noclegowa/>)

odbyło się 23 października 1913 r. Kończono wtedy budowę odcinka z Borzym do Turowa (gm. Kalinowo). W 1946 r. mazurską wąskotorówkę przejęły PKP. We wrześniu 1991 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków wpisał do rejestru dóbr kultury cały układ przestrzenny wąskotorówki: stację początkową, budynki na dawnych stacjach granicznych w Turowie i Zawadach Tworkach, stare zwrotniki w rozjazdach, wiadukty drogowe koło Kalinowa, głązy wyznaczające granicę terenu kolejowego w Milewie. Kolejarze zaczęli organizować pociągi specjalne. Najchętniej korzysta z nich młodzież szkolna. Ciuchcią do Sypitek (gm. Kalinowo) organizowane są wycieczki na powitanie wiosny, na rozpoczęcie roku szkolnego, dzień wagarowicza, pożegnanie szkoły. Coraz częściej pociągi zamawiają entuzjaści kolejnictwa z kraju i zagranicy. Na specjalnie opracowanej malowniczej trasie wycieczkowej urządzone są przystanki z przygotowanymi atrakcjami dla turystów.

#### 2.3.4.4 Porozumienie Gmin na Rzecz Rozwoju Pojezierza Ełckiego „KRAINA BOCIANA”

Pojezierze Ełckie zostało wydzielone przez polskich geografów jako odrębna jednostka fizjograficzna. Instytut Turystyki w swoim projekcie badawczym pt. „Program promocji turystycznej rejonu Mazur i Suwalszczyzny” wydzielił Pojezierze Ełckie jako odrębny region dla potrzeb turystyki. W 1997 r. osiem gmin: miasto i gmina Ełk, Kalinowo, Kowale Oleckie, Prostki, Stare Juchy, Świątajno, i Wieliczki podpisały Porozumienie na Rzecz Rozwoju Pojezierza Ełckiego, którego teren zajmuje 2630 k<sup>2</sup> i obejmuje rozległe, malowniczo połączone kompleksy leśne, jeziora, tereny równinne, pagórki i doliny morenowe.

Cele Porozumienia:

- wspólne reprezentowanie regionu
- koordynacja działań w zakresie organizacji imprez rekreacyjnych, sportowych, kulturalnych i turystycznych
- promocja gmin (wspólne oferty turystyczne i promocyjne)
- działania zmierzające do pełnego wykorzystania potencjału ludzkiego i rzeczowego oraz przeciwdziałania bezrobociu

#### 2.3.5. Drobną wytwórczość, budownictwo, rzemiosło

~~Na terenie gminy zarejestrowanych było w 1999 r. 317 firm prowadzących działalność gospodarczą. W tej liczbie było 250 zakładów osób fizycznych co stanowi 79 %. Wg. sekcji Europejskiej Klasyfikacji Działalności zakłady zostały sklasyfikowane następująco:~~

	<del>zakłady osób fizycznych</del>	<del>inne</del>
<del>–działalność produkcyjna</del>	<del>–32 zakładów</del>	<del>5</del>
<del>–budownictwo</del>	<del>–28</del>	<del>1</del>
<del>–transport, składowanie i łączność</del>	<del>–27</del>	<del>0</del>
<del>–handel i naprawy</del>	<del>–97</del>	<del>15</del>
<del>–hotele i restauracje</del>	<del>–15</del>	<del>7</del>
<del>–obsługa nieruchomości i firm</del>	<del>–12</del>	<del>6</del>

~~Wśród podmiotów gospodarczych 16 funkcjonuje w formie spółek prawa handlowego.~~

Są 4 spółdzielnie. Nie występują przedsiębiorstwa państwowe, komunalne ani fundacje.

Do największych zakładów działających w gminie zaliczyć można:

- „Marant” Zakład Produkeyjno – Usługowo – Handlowy Romuald Makarewicz w Siedliskach.
- „Motozbyt” Sp.z o.o. Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe w Przykopen
- „Auto Moto Ełk Sp. z o.o. w Nowej Wsi Ełkiej
- „Auto Estilo” Salon Samochodowy w Przykopen
- Auto Komis „MT Cars” s.c. w Nowej Wsi Ełkiej
- Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszywa w Chrzanowie
- Zakład Ogólnobudowlany Betoniamia Gryńiewicz Stanisław w Chrzanowie
- Przedsiębiorstwo Produkeyjno – Usługowo – Handlowe Gajek Józef w Nowej Wsi Ełkiej
- „Seton” s.c. Przedsiębiorstwo Produkeyjno – Usługowo – Handlowe Stacja Paliw w Nowej Wsi Ełkiej
- „Car Biz” Słyż Marek Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe w Nowej Wsi Ełkiej
- Piekarnia GS w Nowej Wsi Ełkiej
- „Elmel” s.c. w Nowej Wsi Ełkiej
- Nadleśnictwo Ełk w Mrozach
- Trak „Mizer” Usługi i Przeróbka Drewna Sapieszko Ryszard w Siedliskach
- „Płod Rol” Spółka Pracownicza w Stradunach
- ponadto wymienione wcześniej hotele i ośrodki wypoczynkowe oraz duże gospodarstwa rolne.

Na koniec 2021 roku w gminie Ełk liczba aktywnych podmiotów wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEDIG) według głównego miejsca wykonywania działalności wynosiła 809. Ilość aktywnych przedsiębiorców, którzy podają jako miejsce zamieszkania teren gminy Ełk na koniec 2021r. wynosiła 1113. Na koniec 2021 roku było 158 podmiotów gospodarczych, którzy zawiesili prowadzenie swojej działalności.

W poniższej tabeli przedstawiono, jak kształtowała się ilość aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych w CEiDG w latach 2016-2021<sup>50</sup>:

Rok	Aktywne podmioty wpisane do CEiDG
2016	581
2017	698
2018	759
2019	783
2020	813

<sup>50</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: dane Urzędu Gminy Ełk)

2021

809

Najczęściej występujące rodzaje działalności gospodarczej na terenie gminy Ełk wg Polskiej Klasyfikacji Działalności to:

- wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych,
- tynkowanie,
- posadzkarstwo; tapetowanie i oblicowywanie ścian,
- malowanie i szklenie.

W roku 2021 na terenie gminy Ełk poza budownictwem dominowała działalność gospodarcza związana z transportem towarów oraz handlem – głównie sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy wysyłkowe lub Internet oraz sprzedaż na straganach i targowiskach.<sup>51</sup>

### 3. STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

#### 3.1. Geomorfologia.

##### 3.1.1. Rzeźba terenu.

Gmina Ełk położona jest w obrębie Pojezierza Ełckiego, będącego częścią dużej jednostki morfologicznej Pojezierza Mazurskiego. Gminę przecinają dwie strefy odpływu glacyjfluwialnego, silnie zdeformowane wskutek wytapiania się zagrzebanych pod piaskami martwych lodów. Jedną z nich wykorzystaną jest przez liczne misy jeziorne np. Sawinda Wielka, Woszczelskie. Druga rynna ciągnie się na południe wzdłuż biegu rzeki Ełk w poprzek jez. Łaśmiady. Pod miastem Ełk obydwie te glacyjfluwialne doliny łączą się w jedną, skierowaną na południowy wschód ku kotlinie Biebrzańskiej. Powierzchnia gminy charakteryzuje się falistą i pagórkowatą rzeźbą z wałami moren akumulacyjnych wyniesionych do wysokości ok. 170 - 185 m n.p.m. Grupują się one w południowo - zachodniej i północnej części gminy, rejon wsi Bajtkowo, Tracze, Talusy, Siedliska.

Najniższe położone obszary to rynny jeziorne i doliny rzeczne ok. 120 - 125 m n.p.m. Maksymalne deniwelacje w obrębie gminy wynoszą 65 m. Spadki znaczne w sąsiedztwie pagórków i wałów morenowych lokalnie ponad 15 %, przeważnie 5 - 8 % na terenie wysoczyzn falistych. W obrębie wysoczyzn występują liczne zagłębienia bezodpływowe z wodą lub suche.

Charakterystycznym akcentem krajobrazu są duże powierzchnie jezior, bagnista dolina rzeki Ełk oraz kompleksy leśne na równinie sandrowej. Reasumując należy stwierdzić, że na obszarze gminy dominuje typ rzeźby pagórkowatej.

Procentowy udział poszczególnych typów rzeźby na obszarze gminy przedstawia się następująco:

- |                                   |      |
|-----------------------------------|------|
| - płaskorówninny                  | 22 % |
| - niskofalisty i niskopagórkowaty | 27 % |
| - falisty i pagórkowaty           | 44 % |

<sup>51</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: Raport o stanie Gminy Ełk za rok 2021, Maj 2022, str. 5-6)

---

- wysokofalisty i wysokopagórkowaty 7 %

Obszary pagórkowate i faliste w znacznym stopniu narażone są na erozję wodną gleb oraz stwarzają kłopoty w technicznych możliwościach uprawy roli, a więc utrudniają prawidłowe wykorzystywanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

### 3.1.2. Budowa geologiczna

Obszar gminy należy do tektonicznej jednostki wyniesienia mazursko-augustowskiego. Platforma prekambryjska zalega tu na głębokości do 1000 m.

Na utworach starszych formacji geologicznych zalegają utwory najmłodsze - czwartorzędowe. Średnia miąższość tych utworów w gminie Ełk sięga 150- 200 m.

Czwartorzęd reprezentowany jest przez utwory: plejstoceni i holoceni.

Są one głównie wytworem akumulacyjnej działalności lodowca oraz odpływających w trakcie jego topnienia wód. Najstarsze z nich to fluwioglacjalne piaski i żwiry o dużej miąższości, położone na północny wschód i południowy wschód od miasta Ełk. Utwory młodsze od piasków i żwirów to gliny zwałowe, które osadziły się u schyłku zlodowacenia bałtyckiego. Występują one na wysoczyznach, głównie w strefie moreny czołowej. Gliny te są piaszczyste, posiadają znaczne domieszki węgla wapnia o konsystencji zwartej bądź twaroplastycznej a nawet plastycznej (zagłębienia bezodpływowe). Najmłodsze utwory holoceni powstałe z rozmycia glin zwałowych występują jako muły (pyły) w zagłębieniach bezodpływowych, a w dolinie rzeki Ełk oraz obniżeniach pojeziornych występują piaski drobne z domieszką części humusowych oraz dużych zespołów torfowych.

Utwory wysoczyznowe tj. gliny zwałowe i piaski wodnolodowcowe są gruntami nośnymi, nie stwarzającymi ograniczeń dla posadawiania budynków. Utwory holoceni, piaski i żwiry akumulacji jeziornej, mady, torfy, namuły organiczne są przeważnie słabonośne i nie nadają się do bezpośredniego posadowienia budynków.

### 3.1.3. Surowce mineralne.

Gmina Ełk posiada kilka udokumentowanych złóż surowców mineralnych. Wśród nich rozpoznano złoża:

- piasków (Piaski, Borki, Rostki Bajtkowskie, Woszczele)
- piasków ze żwirem (Chrzanowo, Barany, Płociczno, Krokocie, Przykopka)
- piasków gliniastych, ilów, gliny (Siedliska)
- kredy jeziornej (Borki, Bobry, Regielnica)

Ponadto w wielu wsiach funkcjonują lokalne piaskownie i żwirownie o różnych zasobach i różnym stopniu wyeksploatowania.

Dla poszukiwań surowców do produkcji kruszyw wskazuje się strefę sandrową na północny wschód od Ełku.

Inwentaryzację badań geologiczno - inżynierskich z terenu powiatu ełckiego, które znajdowały się w zasobach byłego Urzędu Wojewódzkiego w Suwałkach przekazano do Starostwa Powiatowego w Ełku. Inwentaryzację przeprowadziło w 1998 r. Przedsiębiorstwo Geologiczne EKO-GEO z Suwałk.

Na rysunku uwarunkowań oznaczono udokumentowane złoża kopalin:

	Nazwa złoża (ID złoża)	Miejsco wość (obręb)	Rodzaj surow ca	Określenie organu zatwierdza jącego dokumenta cję	Znak i data decyzji zatwierdzającej dokumentację złoża	Zasób bilansow anych złóż <sup>52</sup> (tys. t)	Powier zchnia złoża (m <sup>2</sup> )
1.	BIENIE- CHRZANOWO (ID10484)	Bienie/Chr zanowo	Złoże kruszyw a naturaln ego	Wojewoda Warmińsko- Mazurski	ŚR.II.7414/31/04/ 05 z 14.01.2005 r.	808	5 4565
2.	SIEDLISKA (ID2483) <sup>53</sup>	Siedliska/ Oracze	Złoże kruszyw a naturaln ego Złoże surowców w ilastych ceramiki budowlan ej	Prezes Centralnego Urzędu Geologii Marszałek Województ wa Warmińsko- Mazurskieg o	KZK/012/S/4049/7 9/80 z 01.07.1978 r. GW.7427.23.2022 z 31.01.2023 r.	33 47,82 [tys.m <sup>3</sup> ]	11 1449 13815 [m <sup>2</sup> ] tj. 1,38 [ha]
3.	PŁOCICZNO I (ID10485)	Płociczno	Złoże kruszyw a naturaln ego	Wojewoda Warmińsko- Mazurski	ŚR.II.7414/29/04 z 07.12.2004 r.	599	7 0189
4.	WOSZCZELE II (ID10486)	Woszczele	Złoże kruszyw a naturaln ego	Starosta Ełcki	R.7510-10/04 z 19.01.2005 r.	161	1 5804
5.	NOWA WIEŚ EŁCKA II (ID8306)	Nowa Wieś Ełcka/Zdu nki	Złoże kruszyw a naturaln ego	Marszałek Województw a Warmińsko- Mazurskiego	OŚ.GW.7514- 33/06/07 z 29.01.2007 r.	1 459	14 1702
6.	GUZKI (ID11462)	Guzki/Moł dzie/ Pistki	Złoże kruszyw a naturaln ego	Marszałek Województw a Warmińsko- Mazurskiego	OŚ.GW.7514-44/07 z 19.12.2007 r.	41 285	213 2044
7.	BIENIE (ID12313)	Bienie	Złoże kruszyw a naturaln ego	Starosta Ełcki	R.7510-09/08 z 26.11.2008 r.	67	1 4105
8.	SIEDLISKA II (ID14313)	Siedliska	Złoże kruszyw a naturaln ego	Starosta Ełcki	R.7510-3/10 z 10.05.2010 r.	13	5928
9.	ZDEDY (ID9980)	Zdedy	Złoże kruszyw a naturaln ego	Starosta Ełcki	R.7510-1/04 z 18.02.2004 r.	42	6160
10.	SAJZY (ID9681)	Sajzy	Złoże kruszyw a naturaln ego	Starosta Ełcki	R.7510-1/03 z 06.03.2003 r.	148	1 7399

<sup>52</sup> Na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2016 r., Warszawa 2017

<sup>53</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr ..... Rady Gminy Ełk z dnia ..... 2023 r.

11.	WOSZCZELE- CHRZANOWO (ID1664)	Chrzanowo	Złoże kruszyw a naturaln ego	Wojewoda Suwalski	OŚ.IIIg-7517/9/96 z 09.07.1996 r.	317	6 5655
12.	NOWA WIEŚ EŁKCA (ID6534)	Nowa Wieś Ełcka	Złoże kruszyw a naturaln ego	Wojewoda Suwalski	GPŚ.VIIg-7517/9/95 z 22.08.1995 r.	48	9806
13.	PŁOCICZNO (ID5860)	Płociczno/ Czaple/ Krokcie	Złoże kruszyw a naturaln ego	Minister Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnych	KZK/012/J/6058/9 2/93 z 03.11.1993 r.	8 831	89 1179
14.	MROZY WIELKIE (ID4003)	Mrozy Wielkie	Złoże kruszyw a naturaln ego	Wojewoda Suwalski	OŚ.V/8513/5/85 z 17.01.1985 r.	136	1 9303
15.	MILUKI (ID3953)	Miluki/Kro kcie	Złoże kruszyw a naturaln ego	Centralny Urząd Geologii	Zarejestrowana karta złoża z 24.09.1956 r.	1 250	13 8097
16.	PŁOCICZNO- KROKOCIE (ID1661)	Czaple/Kro kcie/ Przykopka	Złoże kruszyw a naturaln ego	Prezes Centralnego Urzędu Geologii	SM/912/M/2712/7 2 z 20.10.1972 r.	12 468	141 8394
17.	PŁOCICZNO II (ID15975)	Płociczno	Złoże kruszyw a naturaln ego	Starosta Ełcki	R.6528.5.2012 z 04.04.2012 r.	271	1 9683
18.	WOSZCZELE III (ID16023)	Woszczele	Złoże kruszyw a naturaln ego	Marszałek Województwa Warmińsko- Mazurskiego	OŚ- GW.7427.23.2012 z 12.06.2012 r.	1 444	12 9182
<del>19.</del>	<del>ORACZE (ID14314)<sup>54</sup></del>	<del>Oracze</del>	<del>Złoże kruszyw a naturaln ego</del>	<del>Starosta Ełcki</del>	<del>R.7510-2/10 z 10.05.2010 r.</del>	<del>30</del>	<del>1 9978</del>
20.	PŁOCICZNO III (ID17906)	Płociczno	Złoże kruszyw a naturaln ego	Marszałek Województwa Warmińsko- Mazurskiego	GW.7427.38.2015 z 24.11.2015 r.	643	3 7604
21.	PŁOCICZNO IV (ID18544) <sup>55</sup>	Płociczno	Złoże kruszywa naturalneg o	Marszałek Województwa Warmińsko- Mazurskiego	GW.7427.3.2017 z 21.02.2017 r.	259 <sup>56</sup>	2 6400

<sup>54</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr ..... Rady Gminy Ełk z dnia ..... 2023 r.

<sup>55</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LVI/395/2022 Rady Gminy Ełk z dnia 31 marca 2022 r.

<sup>56</sup> Na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r., Warszawa 2021

22.	PŁOCICZNO V (ID19500) <sup>57</sup>	Płociczno	Złoże kruszywa naturalnego	Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego	GW.7427.24.2019	415 <sup>58</sup>	3 2020
23.	CZAPLE (20571) <sup>59</sup>	Czaple	Złoże kruszywa naturalnego	Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego	GW.7427.43.2021 z 14.02.2022r.	2700	17 2248
24.	CZAPLE I (20575) <sup>60</sup>	Czaple	Złoże kruszywa naturalnego	Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego	GW.7427.6.2022 z 21.02.2022r.	5502	39 100

### Wykaz terenów górniczych na terenie gminy Ełk:<sup>61</sup>

	Nazwa terenu (ID terenu)	Miejscowość (obręb)	Rodzaj kopalin	Nadzór OUG	Decyzja wyznaczająca	Wydawca decyzji wyznaczającej	Powierzchnia (m <sup>2</sup> )	Nazwa złoża (ID złoża)
1.	GUZKI – POLE A (ID10092)	Guzki	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie	OŚ.GW.7512-52/09/10	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskiego	315589	Guzki (ID 11462)
2.	GUZKI – POLE A (ID10991)	Guzki	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie	OŚ.GW.7512-52/09/10	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskiego	289690	Guzki (ID 11462)
3.	GUZKI – POLE B (ID10095)	Guzki	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie	OŚ.GW.7512-52/09/10	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskiego	222960	Guzki (ID 11462)
4.	GUZKI – POLE B (ID10993)	Guzki	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie	OŚ.GW.7512-52/09/10	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskiego	195688	Guzki (ID 11462)
5.	GUZKI – POLE C (ID10099)	Guzki	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie	OŚ.GW.7512-52/09/10	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskiego	1706911	Guzki (ID 11462)
6.	GUZKI – POLE C (ID10995)	Guzki	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie	OŚ.GW.7512-52/09/10	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskiego	1584663	Guzki (ID 11462)

<sup>57</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą LVI/395/2022 Rady Gminy Ełk z dnia 31 marca 2022 r.

<sup>58</sup> Na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r., Warszawa 2021

<sup>59</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

<sup>60</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

<sup>61</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

7.	GUZKI - POLE D (ID10100)	Guzki	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górnicy w Warszawie	OŚ.GW.7512- 52/09/10	Marszałek Woj. Warmińsk o- Mazurskieg o	77642	Guzki (ID 11462)
8.	GUZKI - POLE D (ID10996)	Guzki	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górnicy w Warszawie	OŚ.GW.7512- 52/09/10	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskieg o	62245	Guzki (ID 11462)
9.	PŁOCICZNO III (ID133334)	Płociczno	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górnicy w Warszawie	GW.7422.95. 2015	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskieg o	38456	Płociczn o III (ID 17906)
10.	PŁOCICZNO III (ID133333)	Płociczno	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górnicy w Warszawie	GW.7422.95. 2015	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskieg o	38456	Płociczn o III (ID 17906)
11	PŁOCICZNO I/1 (ID136330)	Płociczno	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górnicy w Warszawie	GW.7422.54. 2017	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskieg o	78700	Płociczn o I (ID 10485)
12	PŁOCICZNO I (ID4704)	Płociczno	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górnicy w Warszawie	OŚ.751- 2/6/06	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskieg o	70185	Płociczn o I (ID 10485)
13	SAJZY (ID5528)	Sajzy	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górnicy w Warszawie	R.7510-3/09	Starosta Powiatowy - pow. Ełk	22306	Sajzy (ID 9681)
14	SAJZY (ID4163)	Sajzy	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górnicy w Warszawie	R.7510-3/09	Starosta Powiatowy - pow. Ełk	17582	Sajzy (ID 9681)
15	WOSZCZELE III - POLE A (ID8943)	Woszczel e	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górnicy w Warszawie	GW.7422.23. 2013	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskieg o	73308	Woszcze le III (ID 16023)
16	WOSZCZELE III - POLE A (ID9741)	Woszczel e	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górnicy w Warszawie	GW.7422.23. 2013	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskieg o	28880	Woszcze le III (ID 16023)
17	WOSZCZELE III - POLE B (ID8945)	Woszczel e	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górnicy w Warszawie	GW.7422.23. 2013	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurskieg o	89918	Woszcze le III (ID 16023)
18	WOSZCZELE III - POLE B (ID9744)	Woszczel e	Piaski i żwiry	Okręgowy Urząd Górnicy w Warszawie	GW.7422.23. 2013	Marszałek Woj. Warmińsko -	57500	Woszcze le III (ID 16023)

						Mazurski o		
19	CZAPLE (ID145085)	Czaple	Piaski i żwir	Okręgowy Urząd Górnicy w Warszawie	GW.7422.60. 2022	Marszałek Woj. Warmińsko - Mazurski o	172248	Czaple (ID 20571)

Występujące na terenie gminy złoża znajdują się w różnych etapach zainteresowania gospodarczego i w związku z tym przyjmuje się następującą politykę gospodarowania złożami:

Tereny górnicze obecnie eksploatowane, znajdują się na różnych etapach wydobywania złoża, posiadają dokumentację geologiczno-prawną, w stosunku do których przewiduje się kontynuację eksploatacji aż do całkowitego wydobywania złoża.

Tereny górnicze przygotowane do rozpoczęcia eksploracji, posiadające rozpoznanie zasięgu i zasobów znajdujących się tam złóż, określone w studium, mogą zostać objęte ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów górniczych, zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze, w których zostaną określone zasady ich zagospodarowania, w tym możliwe ograniczenia w zakresie zabudowy.

Eksploatację złóż w granicach terenów górniczych należy prowadzić zgodnie z warunkami określonymi w decyzjach koncesyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem wyznaczonych pasów ochronnych dla terenów sąsiednich, nieobjętych eksploatacją. Zagospodarowanie tych terenów należy kształtować w sposób uwzględniający obecne i przyszłe potrzeby eksploatacji złóż. tj. w sposób nie wykluczający i nie utrudniający możliwości ich wykorzystania.

Oddziaływanie prowadzonej eksploatacji kruszywa na terenach górniczych jest oddziaływaniem na środowisko o stałym i wieloletnim okresie trwania.

Oddziaływanie na obszar Natura 2000, czynnej eksploatacji kruszywa na terenach górniczych w gminie Ełk jest znikome.

Oddziaływanie eksploatacji złóż kruszywa na graniczące z nimi kompleksy leśne, winno podlegać stałemu dozorowi w zakresie zachowania odpowiednich dla wegetacji lasów stosunków wodnych. W przypadku zachwiania środowiska wód pierwszego poziomu należy zastosować odpowiednie środki techniczne dla zapewnienia wymaganych warunków wilgotnościowych poziomu korzeniowego.

Przewiduje się stosowanie zasad ograniczających negatywne skutki prowadzenia eksploatacji złóż kruszywa naturalnego i spełniające wymogi ochrony środowiska, w szczególności dotyczące:

- 1) ochrony kopalni, poprzez spełnienie wymogów prawa geologicznego i górniczego,
- 2) optymalne wykorzystanie zasobów złoża,
- 3) ochrony środowiska gruntowo-wodnego,
- 4) zastosowanie w technologii wydobywania złoża obiegu zamkniętego wody technologicznej (wód kopalnianych),
- 5) ochrony powierzchni ziemi oraz jakości gleby i gruntu poprzez rekultywację terenów przekształconych w związku z prowadzoną eksploatacją, zgodnie z zasadami ekologii,
- 6) gospodarowanie odpadami, zgodnie z zasadami zapewniającymi ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska,
- 7) ograniczonego oddziaływania na jakość powietrza, poprzez:
  - transportowanie produktu i przeróbkę surowca w technologii „na mokro”,

- zadarnianie zwałowisk z drobnych frakcji piasków,
- stosowanie maszyn napędzonych silnikami elektrycznymi,
- ograniczenie wielkości opadu pyłu, szczególnie w rejonie zwałowisk stałych i węzła przeróbczego,
- ochrony klimatu akustycznego.<sup>62</sup>

## 3.2. Wody powierzchniowe i wglębne

### 3.2.1. Wody powierzchniowe.

Gmina Ełk należy do dwóch dorzeczy: rzeki Ełk z dopływem rzeki Legi na wschodzie oraz rzeki Pisy na zachodzie. Razem wchodzi w skład zlewni Biebrzy. Dział wodny III rzędu przebiega przez zachodnią część gminy obejmując w strefę dorzecza Pisy jeziora: Druglin, Lipińskie, Zdedy, Bajtkowskie.

Dział wodny IV rzędu przebiega między doliną rzeki Ełk i rzeki Legi. W ten sposób jeziora: Selmęt Wielki i Regielskie odwadniane są na wschód do Legi - Jegrzni wpływającej jako dopływ rzeki Ełk w bagnach biebrzańskich.

Rzeka Ełk wypływa z jeziora Łaśmiady, przecina teren gminy z kierunku północno - zachodniego na południowy wschód przepływając przez jezioro Ełk. Rzeka płynie zakolami i wykazuje tendencję do zarastania. Cały obszar doliny rzeki jest podmokły o płytkim występowaniu wód gruntowych. Rzeka wpada do jeziora Ełk od strony wschodniej. Szerokość koryta ok. 20 m, a głębokość przeciętnie ok. 2,0m.

Na terenie gminy znajdują się dwa wodowskazy, w miejscowości Malinówka oraz przy ujściu rzeki do jeziora Ełk. Okresy najwyższych wodostanów rzeki przypadają zazwyczaj na okres od marca do maja a najniższych od września do grudnia. Wodostany są wyrównane, a wahania roczne zwierciadła wynoszą średnio 20 - 30 cm. Rzadziej osiągają około 1.0 m. Wody powodziowe rzeki z zasady utrzymują się w granicach koryta rzeki, tylko lokalnie występują poza jego obręb i zalewają niewielkie, najniżej położone fragmenty doliny.

Rzeka Lega płynie mniejszym odcinkiem przez gminę Ełk. Płynie z północno - zachodniego krańca gminy, wpływając do jeziora Selmęt Wielki. Wodowskaż znajduje się przy wypływie rzeki z jeziora - w miejscowości Makosieje (gm. Kalinowo). Rzeka Lega podobnie jak rzeka Ełk ma wodostany wyrównane, roczna amplituda wahań jest niewielka.

Pozostałe drobne ciekły występujące na terenie gminy mają duże znaczenie krajobrazowe, odwodnieniowe terenów zabagnionych oraz w systemie powiązań melioracyjnych.

Ponadto występują na analizowanym obszarze duże zespoły bagienne, szczególnie w rynnach i misach jeziornych oraz w zagłębieniach bezodpływowych na wysoczyźnie.

Istotnym elementem hydrograficznym na terenie gminy są jeziora, które zajmują stosunkowo znaczną powierzchnię. Jeziora wypełniające rynną subglacialną to: Woszczelskie, Sunowo, Ełckie, Szarek oraz misy jeziorne np. Łaśmiady, Selmęt

<sup>62</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

---

Wielki.

Największymi jeziorami w gminie jest Selmęt Wielki (ok. 1270 ha), Druglin (ok. 420 ha), Ełckie (ok. 380 ha).

Jezioro Selmęt Wielki jest jeziorem przepływowym rzeki Legi. Jezioro składa się z dwóch rynien połączonych ze sobą niemal pod kątem prostym. Położone w krajobrazie nizinnym, pagórkowatym. Sąsiaduje od zachodu z krajobrazem sandrowym, pojeziernym.

Wiele jezior, szczególnie małych przechodzi proces eutrofizacji.

### 3.2.2. Wody gruntowe.

Warstwy wodonośne związane są z piaskami i żwirami akumulacji wodno - lodowcowej, rzadziej z piaskami rzecznyymi lub jeziornymi, sporadycznie żwirami. Zazwyczaj poszczególne warstwy piaszczyste są oddzielone od siebie, lecz zdarza się, że dzielące je gliny zostały wyerodowane i wówczas poszczególne serie zalegają bezpośrednio na sobie tworząc warstwy wodonośne o dużej miąższości i znacznych zasobach wody.

Jest to plejstocieńskie piętro zaopatrzenia w wodę pitną. W obrębie utworów piaszczysto - żwirowych woda gruntowa występuje głębiej niż 4.5 m od powierzchni terenu. Płycej występuje lokalnie w zagłębieniach bezodpływowych. W obrębie utworów gliniastych woda utrzymuje się na różnych głębokościach, w niewielkich śródglinowych soczewkach bądź okresowo gromadzi się w stropie warstw przypowierzchniowych.

Piętro holocieńskie występuje głównie w utworach rzecznych doliny rzeki Ełk i rzeki Lega, gdzie woda gruntowa utrzymuje się płytko, do 1.0 m. Wody te tworzą swobodne zwierciadło o znacznej amplitudzie wahań rocznych. Reasumując należy stwierdzić, że zasadnicze źródło ujęć wody gruntowej na terenie gminy stanowi piętro plejstocieńskie.

Piętro kredowe - głębokie zaleganie oraz niekorzystne wykształcenie (zła przewodność), sprawiają, że utwory przedczwartorzędowe nie są dobrym źródłem poboru wód.

### 3.3. Gleby

Gleby na obszarze gminy genetycznie związane są z utworami czwartorzędowymi. Skałę macierzystą gleb wysoczyzny stanowią utwory wodnolodowcowe oraz utwory zwałowe. Skałę macierzystą gleb dolin rzecznych i obniżeń jeziornych stanowią utwory organiczne pochodzenia holocieńskiego.

Gleby obszaru gminy wykazują znaczne zróżnicowanie powierzchniowe. Na wysoczyznach morenowych płaskich i falistych występują gleby wytworzone z glin zwałowych tzw. bielice oraz z piasków naglinowych - lekkie i średnie.

Na wysoczyźnie pagórkowatej przeważają gleby brunatne, lekkie, średnie i ciężkie. Na równinie sandrowej znajdują się gleby bielicowe wytworzone z piasków, luźne, słabogliniaste i gliniaste. Podobnie w rynnach jeziornych. Natomiast w dolinach rzecznych i równinach akumulacji torfiasto rzecznych występują gleby bagienne,

---

torfowe. Czarne ziemie występują lokalnie i są to gleby żyzne

### **3.4. Fauna i flora - rezerваты przyrody.**

Obszar gminy Ełk leży w krainie geobotanicznej Pojezierza Mazurskiego i należy do północnego działu geobotanicznego, odpowiedniego subborealnemu typowi roślinności. Granicę tego działu wyznaczają zasięgi kilku gatunków drzew leśnych jak np. południowo - zachodnia granica zwartego zasięgu północno - europejskiego świerka, północno - wschodnia granica zasięgu buka, jaworu, dębu bezszypułkowego. Kraina ta charakteryzuje się występowaniem prawie wszystkich typów siedliskowych, przy czym dominującą rolę posiadają siedliska borów świeżych i mieszanych, olsów typowych. Charakterystyczne dla omawianego obszaru jest bardzo liczne występowanie świerka, który obok sosny występuje na podłożu piaszczystym. Na terenach gliniastych rosną lasy łąkowe. Składnikiem borów mieszanych jest grab, lipa, dąb szypułkowy, świerk i sosna.

Cechą terenów położonych na południe od Ełku jest występowanie znacznych powierzchni leśnych, w których naturalna, urozmaicona szata roślinna została zniekształcona przez wprowadzenie monokultur sosnowych.

Do osobliwości przyrody należy położony na zachód od Ełku rezerwat przyrody Bartosze (190.17 ha). Występuje tu ponad 270 gatunków roślin a na szczególną uwagę zasługuje rzadko spotykany zawilec wielokwiatowy oraz dwa skupiska irgi czarnej.

Charakterystycznym i rozpowszechnionym typem zbiorowiska roślinnego są torfowiska, najczęściej niskie a także liczne enklawy zadrzewień śródpolnych, przywodnych i przydrożnych.

Ochroną prawną otoczone są występujące na terenie gminy pomniki przyrody. Są to pojedyncze drzewa, grupy drzew i głązy narzutowe.

**Tabela 1/PP**

nr rej.	Przedmiot ochrony	Miejscowość	Zamieszczony
	żywotnik olbrzymi obwód: 2,3 m wysokość: 20 m	gospodarstwo Szarek	Dz.Urz.WRN w Białymstoku 1962 r. Nr 10, poz. 125
	dąb szypułkowy obwód: 4,7 m wysokość: 23 m	gospodarstwo Szarek	Dz.Urz.WRN w Białymstoku 1962 r. Nr 10, poz. 125
	grupa lip drobnolistnych obwód: 1.65 - 3.3 m wysokość: 22 - 24 m	gospodarstwo Szarek	Dz.Urz.WRN w Białymstoku 1962 r. Nr 10. doz. 125
	głaz narzutowy obwód: 11 m wysokość: 0.8 m	Ruska Wieś	Dz.Urz.WRN w Białymstoku 1962 r Nr 10, poz 125
	głaz narzutowy obwód: 8 m wysokość: 2.2 m	Piaski	Dz.Uiz.WRN w Białymstoku 1962 r. Nr 7, poz. 77
9	klon zwyczajny obwód: 4 m wysokość: 28 m	Chelchy	Dz.Uiz.WRN w Suwałkach z 1978 r Nr 11, poz. 46
10	lipa drobnolistna obwód: 4 m wysokość: 28 m	Straduny	Dz.Urz.WRN w Suwałkach z 1978 r. Nr 11. doz. 46
11	dąb szypułkowy obwód: 5.6 m wysokość: 28 m	Chelchy	Dz.Urz.WRN w Suwałkach z 1978 r. Nr 11. poz. 46
12	grupa drzew sztuk: 7 dąb szypułkowy obwód. 3.5 m dąb szypułkowy obwód: 4.0 m lipa drobnolistna obwód: 2.6 m lipa drobnolistna obwód: 2.6 m lipa drobnolistna obwód 2.7 m lipa drobnolistna (I) obwód 4.2 m	Janowo wysokość: 26 m wysokość: 27 m wysokość: 28 m wysokość: 29 m wysokość: 28 m	Dz.Urz.WRN w Suwałkach z 1978 r Nr 11, poz. 46
11	grupa 4 topol białych obwód: 2,2- 3.6 m wysokość: 23 - 26 m	Lepaki	Dz.Urz.WRN w Suwałkach z 1980 r. Nr 2. doz. 10
17	dąb szypułkowy obwód: 3.8 m wysokość: 27 m	Mleczno	Dz.Urz. Wojewódz. Suwalski z 1993 r. Nr 2, poz. 11
18	grupa 49 lip drobnolistn. obwód: 1.2 - 3 6 m wysokość: 22 - 28 m	Straduny	Dz.Urz. Wojewódz. Suwalski z 1993 r. Nr 2, poz. 11
12	dąb szypułkowy obwód: 3.6 m wysokość: 25 m	Bobry	Dz.Urz. Wojewódz. Suwalski z 1993 r. Nr 2, poz. 11
17	głaz narzutowy obwód, 6.7 m wysokość: 1.03 m	Ruska Wies	Dz.Urz. Wojewódz. Suwalski z 1998 r. Nr 74, poz, 510
18	dąb szypułkowy obwód. 3.44 m wysokość' 26	Lega	Dz.Urz. Wojewódz. Suwalski z 1998 r. Nr 74. doz. 510
19	lipa drobnolistna obwód 2 6 m wysokość. 27	Janów	Dz.Urz. Wojewódz. Suwalski z 1998 r Nr 74, poz 510
10	dąb szypułkowy obwód. 3 66 m wysokość: 25 ni	Ruska Wieś	Dz.Urz. Wojewódz. Suwalski z 1998 r. Nr 74, poz. 510

### 3.5. Walory krajobrazowe.

Obszar gminy Ełk leży w korzystnym geograficznie obszarze Polski. Obejmuje on południową część Pojezierza Ełckiego będącego środkową częścią obszaru Pojezierza Mazurskiego. Krajobraz tych ziem wymodelowany został przez liczne zlodowacenia czwartorzędowe na przestrzeni milionów lat, a głównie przez ostatnie - bałtyckie. Pagórkowaty krajobraz poprzecinany dolinami rzek i jezior sąsiaduje tu z dużymi kompleksami leśnymi i małymi zagajnikami, mokradłami i bagnami.

Zasadniczym elementem przyrodniczym określającym krajobraz ziemi ełckiej i jej turystyczny charakter, są jeziora. Wypełniają one rozległe rynny i doliny polodowcowe w promieniu 15 - 20 km od Ełku. Większość zbiorników wodnych, szczególnie położonych przy lasach i w sąsiedztwie wsi, stwarza miejsca o dużej atrakcyjności turystyczno - rekreacyjnej. Część z nich połączona jest z innymi akwenami poprzez rzeki i mniejsze ciek wodne. Na większości jezior można uprawiać żeglarstwo, są też doskonałe warunki dla turystyki kajakowej.

Znaczącą rolę w krajobrazie zajmują małe bezodpływowe jeziora tzw. „oczka wodne” Położone w głębi lasów lub wśród pól w otoczeniu charakterystycznej nadbrzeżnej roślinności, wzbogacają ogromnie walory krajobrazowe gminy. Większość akwenów zasobna jest w różne gatunki ryb.

O walorach krajobrazowych tej ziemi decydują też lasy, które zajmują prawie 30 % powierzchni gminy. Występują w kilkudziesięciu kompleksach, od małych, kilkuhektarowych do dużych o powierzchni ponad 4 tys. ha. Liczne niewielkie skupiska drzewostanu o różnorodnej strukturze są charakterystycznym elementem krajobrazu mazurskiego.

Ponieważ lasy ełckie wywodzą się z dawnego kompleksu borów suchych Puszczy Augustowskiej, drzewostanem dominującym w ponad 75 % ich powierzchni jest sosna z poszyciem jałowca, ponadto świerk i brzoza. Drzewostan ten tworzy specyficzny mikroklimat leśny, korzystnie wpływający na samopoczucie ludzi. Szczególnie odczuwalne jest to w większych kompleksach leśnych, m.in. w okolicach Ełku, Przykopyki i Ruskiej Wsi. Ważnym elementem środowiska leśnego gminy Ełk jest bogata fauna. Występują tu najczęściej: jelen, dzik, zając, kuna, tchórz, ryś, wilk a także łoś i bóbr. Liczne gatunki ptactwa m.in. kuropatwy, cietrzewie a w pobliżu wód żurawie i kormorany.

Istotnym elementem krajobrazu jest rzeźba terenu. Występują na terenie gminy dwa typy krajobrazu. Część północna i wschodnia jest mocno pofałdowana. Układają się tam na przemian wysoczyzny oraz doliny i kotliny morenowe. Wysoczyzny ciągną się na przestrzeni kilku i kilkunastu kilometrów w formie łagodnych wzgórz. Niekiedy rzeźba jest bardziej urozmaicona tworząc wzgórza o stromych stokach, poprzecinanych głębokimi jarami a skupiska kamieni i pojedyncze głazy narzutowe dodatkowo wzbogacają krajobraz. Najciekawsza tego typu rzeźba występuje na północny zachód od Siedlisk.

Odmienny krajobraz występuje w części środkowej i południowej ziemi ełckiej. Obniżające się od północy tereny gminy stają się coraz mniej pofałdowane, przechodząc stopniowo w łagodne doliny a następnie w wielkie obszary równinne, stanowiące część Równiny Augustowskiej.

Podkreślenie walorów krajobrazowych gminy stanowią strefy chronionego krajobrazu ustalone Rozporządzeniem Wojewody z 1998 r.

Na terenie gminy występuje szereg tzw. jednostek architektoniczno-krajobrazowych. Są to sylwety obiektów architektonicznych, często zabytkowych w powiązaniu z elementami środowiska przyrodniczego. Po raz pierwszy w planowaniu przestrzennym, gminy podjęto próbę zwrócenia uwagi na wartości kulturowo-przestrzenne w krajobrazie, co zostało w "Studium" gminy uwidocznione na wyodrębnionych planszach mapowych.

### **3.6. Powiązania przyrodnicze.**

Powiązania przyrodnicze na terenie gminy mają ścisły związek nie tylko z lokalnym ekosystemem, ale także z ekosystemem regionu, kraju, a nawet Europy. Znaczna część obszaru gminy położona szerokim pasem na północ od drogi krajowej nr 16 i na zachód od drogi krajowej nr 65 stanowi element obszaru węzłowego z biocentrami o znaczeniu międzynarodowym - ECONET. Natomiast południowo - wschodnia część gminy położona na południe od drogi krajowej nr 16 i na wschód od drogi krajowej nr 65 jest elementem korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym. Zasięg tych ponadlokalnych struktur przyrodniczych oraz innych obszarów chronionych przedstawiono na obu głównych rysunkach Studium.

### **3.7. Konflikty ekologiczne.**

W aktualnej sytuacji na terenie gminy Ełk ostro rysujących się konfliktów ekologicznych - nie ma.

Do przeszłości należą degradujące środowisko przyrodnicze wielkotowarowe fermy hodowlane byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych.

Dostrzegalny konflikt ekologiczny może stanowić lokalizacja wysypiska śmieci w Siedliskach, które zlokalizowane jest na skraju obszaru węzłowego ECONET. Jednakże podjęte działania w kierunku zmniejszenia uciążliwości tego obiektu dla środowiska oraz zastosowanie nowoczesnych metod składowania i segregacji, a także późniejszej rekultywacji, pozwalają na stosunkowo bezkonfliktowe funkcjonowanie tego obiektu.

Niedostosowane do wzrastającego natężenia komunikacyjnego drogi kołowe także stanowią pewien konflikt mający negatywny wpływ zarówno na środowisko jak i na jakość życia mieszkańców. Przykładem takich dróg są obie drogi krajowe przebiegające przez teren gminy.

Zagrożeniem na terenach przyjeziodowych jest brak systemowych rozwiązań odprowadzenia ścieków i usuwania odpadów stałych.

Do konfliktów ekologiczno - przestrzennych można w pewnym stopniu zaliczyć też pozostałości po byłych PGR-ach a w szczególności degradujące ład przestrzenny zaniedbane zabudowania i obiekty.

### **3.8. Wykaz obszarów chronionych na podstawie przepisów o ochronie przyrody.**

3.8.1. ~~Rozporządzenie Nr 82 / 98 Wojewody Suwalskiego z dnia 15 czerwca 1998 r. w sprawie zasad gospodarki przestrzennej na obszarach chronionego krajobrazu~~

~~województwa suwalskiego (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego Nr 36, poz. 194 z 1998 r.).~~

~~3.8.2. Rozporządzenie Nr 53 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie systemu obszarów chronionych w województwie olsztyńskim, wyznaczania obszarów chronionego krajobrazu oraz zasad gospodarowania na tych obszarach (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 13, poz. 186 z 1998 r.).~~

3.8.1. W granicach administracyjnych gminy Ełk wstępują następujące formy ochrony przyrody wymienione w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2022r. poz. 916):

- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Legi,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich,
- Rezerwat Bartosze,
- Specjalny Obszar Ochrony Ostoja Poligon Orzysz (PLB280014),
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Murawy na Pojezierzu Ełckim (PLH280041),
- Specjalny Obszar Ochrony Jezioro Woszczelskie (PLH280034),
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Murawy na Pojezierzu Ełckim (PLH280041).

Na obszarach objętych w/w formami ochrony przyrody obowiązują przepisy:

- uchwały Nr VII/126/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego,
- rozporządzenia Nr 155 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Legi,
- rozporządzenia Nr 152 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich,
- - zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 10 stycznia 2018r. w sprawie rezerwatu przyrody „Bartosze”,
- - zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 grudnia 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Poligon Orzysz (PLB280014),
- - rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 kwietnia 2022r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Murawy na Pojezierzu Ełckim (PLH280041),
- - Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 24 czerwca 2021r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Woszczelskie (PLH280034).<sup>63</sup>

## 4. STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

### 4.1. Historia (wydarzenia i postacie historyczne)

Na terenie gminy brak jest pamiątek ściśle historycznych, których nie uwzględniono w innych częściach opracowania. W zasadzie, poza cmentarzami wojennymi, które zlokalizowane są w miejscach lub w sąsiedztwie bitew z I wojny światowej, nie są

<sup>63</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

one widoczne w terenie (poza tablicą pamiątkową w Lepakach). Z wydarzeń historycznych, które miały miejsce na terenie gminy wymienić należy przede wszystkim:

- powstanie starostwa w Stradunach (XVI w.)
- najazd Tatarów w okresie wojen polsko - szwedzkich, w latach 1656 - 1657
- wielką epidemię w latach 1709 - 1711
- pobyt cesarza Aleksandra II w Ełku po klęsce wojsk napoleońskich (1813 r.)
- przyjazd cesarza Wilhelma II w lutym 1915 r. w czasie walk niemiecko - rosyjskich, do powiatu ełckiego.
- wielkie migracje ludności w latach 1945 - 1946

Brakuje ciekawszych postaci związanych z terenem gminy. Osoby szerzej znane mieszkały i działały przede wszystkim w mieście Ełk.

Wśród osób pochodzących z gminy można wspomnieć o Friedrichu Recku urodzonym w Malczewie, który był niemieckim parlamentarzystą, krytykiem teatralnym, autorem licznych powieści i scenariuszy filmowych, zmarłym w obozie koncentracyjnym w Dachau.

W Stradunach działał pastor Jerzy Wasiński, twórca kancjonału pruskiego wydanego w 1741 r.

W Lepakach Małych urodził się Michał Pospieszalski, mazurski twórca ludowy (we wsi znajduje się tablica pamiątkowa).

Materiały historyczne dotyczące gminy można znaleźć w Archiwum Państwowym w Ełku, Olsztynie oraz w Niemczech.

## **4.2. Charakterystyka zasobów kulturowych i zabytkowych**

Zasób obiektów zabytkowych i kulturowych zawiera obiekty wpisane do rejestru zabytków, proponowane do wpisu do rejestru zabytków. Poza zasobem istnieje szereg obiektów powstałych przed 1945 r., będących elementem krajobrazu kulturowego. Sposób ich traktowania zostanie omówiony w dalszej części opracowania.

Obiekty stanowią grupy o różnych funkcjach użytkowych, o różnym przeznaczeniu i różnej formie zachowania. Obiekty kubaturowe występują w formie zabudowy skupionej lub rozproszone. Na omawianym terenie są również obiekty liniowe (aleje, czynne linie kolejowe). Cmentarze są obiektami usytuowanymi w pobliżu zabudowy i układów liniowych.

### **4.2.1. Archeologia**

Teren gminy jest stosunkowo dobrze przebadany pod kątem archeologicznym. Systematyczne badania powierzchniowe w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski objęły około 50 % obszaru gminy, zaś prace wykopaliskowe prowadzono na kilku stanowiskach (m.in. Miluki, Bajtkowo). Ogółem na terenie gminy znajduje się ponad sto stanowisk archeologicznych, z których 74 zasługuje na wyróżnienie. Duża liczba stanowisk pochodzi z epoki kamienia (głównie obozowiska z późnego paleolitu i mezolitu). Występują także obiekty z późniejszych okresów, a zwłaszcza z okresu rzymskiego, wczesnego średniowiecza i średniowiecza. Obok licznych osad spotyka

się również grodziska (m.in. w Bajtkowie i Szeligach). Najwięcej stanowisk archeologicznych występuje w Milukach (11), Stradunach (8) i Oraczach. Do rejestru są wpisane dwa stanowiska (Bajtkowo 1 i Szeligi 1).

Duże walory krajobrazowe posiadają również domniemane grodziska, kopce i kurhany w Buczkach (st.4), Ledze (st.1), Mrozach Wielkich (st. I), Stradunach (st. 1), Szeligach (st. 2), Malinówce (st. 2), Oraczach (st. 4 i 6), Regielnicy (st.1), Sędkach - Ropelach (st. 16). Jednakże ich wartość naukowa może być potwierdzona dopiero po przeprowadzeniu badań weryfikacyjnych. Pozostałe stanowiska należą do tzw. obiektów płaskich, nie wyróżniających się w terenie. Do najciekawszych pod względem poznawczym należą: obozowisko od mezolitu po epokę brązu i osada z okresu rzymskiego w Giżach (st. 4), obozowisko mezolityczne, osady z neolitu, epoki brązu, okresu rzymskiego, wędrowek ludów i wczesnego średniowiecza w Milukach (st. 4), obozowisko z epoki kamienia, osada średniowieczna oraz nowożytna huta szkła w Sajzach (st. 12) oraz wielokulturowe stanowisko w Stradunach (nr. 13).

#### 4.2.2. Zabytki ruchome

Teren gminy jest ubogi w zabytki ruchome. Pierwszą grupę stanowią zabytki sakralne znajdujące się w kościele parafialnym w Stradunach (m.in. obrazy, prospekt organowy oraz płyty nagrobne). Druga grupa to zabytki sepulkralne. Są to głównie żeliwne krzyże nagrobne występujące na niektórych cmentarzach ewangelickich.

#### 4.2.3. Obiekty architektury, budownictwa i techniki

Na obszarze gminy znajduje się ponad 100 obiektów o wartościach zabytkowych i kulturowych.

Architekturę sakralną reprezentują dwa dawne kościoły ewangelickie (Bajtkowo i Straduny). Kościół w Bajtkowie, w stylu neogotyckim, obecnie rzymskokatolicki pod wezwaniem MB Różańcowej, powstał po utworzeniu parafii w 1895 r. Po drugiej wojnie światowej został przejęty przez katolików. Kościół ewangelicki w Stradunach, dzisiaj rzymskokatolicki pod wezwaniem MB Królowej Polski, posiada dłuższą historię. Pierwszy kościół zbudowano tu w końcu XV w, jeszcze przed utworzeniem parafii (1554 r.). Kościół ten spłonął 21 września 1736 roku. Odbudowano go w obecnej postaci w 1738 r.

Dużą grupę stanowią zespoły dworskie i folwarczne (18), w skład których wchodzi dwory i różnego rodzaju budynki gospodarcze. Większość zespołów powstała w końcu XIX lub na początku XX wieku. Stan ich jest przeważnie zły lub bardzo zły, często są one przebudowane i odbiegają swoim wyglądem od pierwotnej formy. W grupie tej można wymienić między innymi zespoły w Chełchach, Chojniaku, Ełku POHZ, Ledze, Pistkach, Ruskiej Wsi, Stradunach, Talusach i Witynach. Bez dworów istnieją zespoły w miejscowościach: Bajtkowo, Konieczki, Kałęczyny, Pistki. W Malinówce ocalał gruntownie przebudowany dwór.

Stosunkowo liczne są zespoły szkolne. Powstały one na początku XX wieku lub w okresie międzywojennym. W skład ich wchodzi szkoły oraz sąsiadujące z nimi budynki gospodarcze. Znajdują się one we wszystkich większych miejscowościach i

są stosunkowo dobrze zachowane. Występują między innymi w Bartoszach, Baranach, Bobrach, Chrzanowie, Krokociach i in.

W większości wsi oraz na koloniach zachowały się historyczne domy, powstałe w końcu XIX wieku, przed I wojną światową oraz w latach dwudziestych i trzydziestych (np. w Bartoszach, Mostołtach, Mrozach Wielkich, Oraczach, Piaskach, Płocicznie, Rożyńsku, Sajzach, Zdedach, Lepakach M.). Karczmy (tzw. Gasthaus) występują w Mostołtach, Stradunach i Woszczelach. Mało jest obiektów historycznych związanych z leśnictwem (leśniczówki w Mrozach Wielkich i Milukach).

Stosunkowo liczna jest grupa zespołów budowli i urządzeń kolejowych (budynki stacyjne, magazyny, mosty). Obiekty te powstały przeważnie na początku XX wieku i zachowały się przy czynnych liniach kolejowych: Ełk - Pisz - Olsztyn (Bajtkowo, Nowa Wieś Ełcka), Ełk - Mikołajki - Olsztyn (Bartosze - Rogale), Ełk - Gołdap (Chelchy), Ełk - Giżycko - Olsztyn (Woszczele). Osobne miejsce w tej grupie przypada Ełckiej Kolei Wąskotorowej Ełk - Laski Małe - Turowo, - Laski Małe - Zawady. Z innych budowli inżynierskich zachowały się mosty w Bartoszach (1), Ełku (3), Guzkach (1).

Budynki przemysłowe są reprezentowane przez młyny w Nowej Wsi Ełckiej, Płocicznie i Woszczelach oraz gorzelnie w Pistkach, Ruskiej Wsi i Stradunach. W zakresie współczesnych obiektów obronnych należy odnotować żelbetowy schron w Nowej Wsi Ełckiej, kilka schronów wzdłuż rzeki Legi na jeden ckm oraz szczątkowo zachowane okopy z 1944 roku z nielicznymi formami betonowymi tzw. Kochtopfe.

Do rejestru zabytków są wpisane cztery obiekty (dawne kościoły ewangelickie w Bajtkowie i Stradunach, plebania w Bajtkowie oraz młyn wodny w Nowej Wsi Ełckiej). W archiwum Delegatury Służby Ochrony Zabytków w Ełku znajduje się stosunkowo niewiele kart ewidencyjnych dokumentujących obiekty architektury, budownictwa i techniki z gminy Ełk.

#### 4.2.4. Ruralistyka

Układy przestrzenne wsi ełckich ukształtowały się głównie w XIX wieku (zwłaszcza w latach pięćdziesiątych, sześćdziesiątych i siedemdziesiątych) oraz w okresie międzywojennym. Stara struktura dominującej na tym terenie ulicówki z układem niwowym i trójpolówką, sięgająca średniowiecza, zaczęła zmieniać się już od początków XIX wieku wskutek znoszenia poddaństwa i uwłaszczenia chłopów, najpierw w dobrach państwowych (1806 r.), później prywatnych (pierwszy edykt 1811 r.). W ślad za tym postępowała separacja oraz komasacja gruntów. Procesy te spowodowały z jednej strony zmniejszenie się ilości gospodarstw chłopskich, z drugiej zaś powiększenie areału majątków i folwarków oraz wzrost liczby komorników i chłopów bezrolnych, znajdujących często zatrudnienie w dużych gospodarstwach ziemskich. Komasacją zwłaszcza w latach sześćdziesiątych, spowodowała powstanie licznych kolonii oraz rozrzedzenie dotychczasowej zwartej zabudowy wsi (głównie ulicówek, sporadycznie owalnie). Cechą charakterystyczną pól stały się układy blokowe, blokowo - pasmowe i rzadziej pasmowe. W latach siedemdziesiątych XIX wieku rozpoczęto parcelację, którą kontynuowano do

pierwszej wojny światowej i w okresie międzywojennym. Duży ruch budowlany miał miejsce po pierwszej wojnie światowej. Wieś ełcka zniszczona wskutek działań wojennych, została odbudowana. Pojawiły się nowe gospodarstwa kolonijne z charakterystycznymi budynkami mieszkalnymi i gospodarczymi. Po drugiej wojnie światowej nastąpiły gruntowne przekształcenia własnościowe. Polscy osadnicy zajmowali gospodarstwa poniemieckie, a granice historyczne pól, przynależne do poszczególnych gospodarstw uległy dużym zmianom. Szczególnie głębokie przekształcenia w układach historycznych pól miały miejsce w dawnych majątkach, przemienionych w latach czterdziestych w przedsiębiorstwa państwowe.

Obecna wieś ełcka posiada dwa podstawowe typy zabudowy. Z jednej strony są to pozostałości dawnej typowej ulicówki (np. Rożyńsk, Guzki, Bobry, Młodzie, Piaski, Sajzy, Mrozy, Suczki, Kałużyny, Krokocie, Przykopką Siedliską Woszczele), niekiedy z elementami wielodrożnicy (np. Straduny, Oracze, Mostoły), z drugiej - właściwa zabudowa kolonijna (występuje w całej gminie). Wieś wielodrożna jest bardzo rzadko spotykana np: Nowa Wieś Ełcka przekształcona z ulicówki. Siedliska wiejskie są przeważnie czworoboczne, wydłużone, z domami ustawionymi kalenicą do drogi, zaś pola mają układ blokowy i blokowo - pasmowy. Odrębny charakter przestrzenny posiadają dawne majątki. Z reguły w skład każdego zespołu wchodzi budynki gospodarcze, tworzące trzy boki czworoboku zamkniętego z reguły budynkiem mieszkalnym - dworem. Za nim znajduje się park. W pewnym oddaleniu usytuowane są czworaki.

Wieś ełcką przecinają liczne drogi głównie biegnące promieniście do lub z Ełku, poprzecinane siecią dróg gruntowych. Przez obszar gminy przebiega kilka kolejowych linii ~~szerokotorowych normalnotorowych z magistralą Białystok—Korsze—Olsztyn~~<sup>64</sup> oraz jedna linia wąskotorowa. Odegrały one istotną rolę dla ukształtowania się sieci osadniczej i rozwoju poszczególnych miejscowości. Ważną też rolę odgrywają rzeki Ełk i Lega oraz liczne jeziora nad których brzegami skupia się szereg wsi.

#### 4.2.5. Parki

Z kilkunastu parków istniejących na terenie gminy w okresie międzywojennym, zachowało się dwanaście. Są to obiekty przede wszystkim podworskie, krajobrazowe, pochodzące przeważnie z XIX oraz z początków XX wieku. Z reguły są one położone w bezpośrednim sąsiedztwie dworów i sąsiadują z elewacją ogrodową. Ich cechą charakterystyczną jest powiązanie z lokalnym krajobrazem. Drzewostan jest mało zróżnicowany. Dominują gatunki rodzimych drzew, jak: lipa, klon, grab i dąb. Granice niektórych parków wyznaczają obsadzenia, głównie w formie szpalerów np. w Pistkach. Wskutek małej troski dotychczasowych użytkowników (głównie PGR-ów) stan ich jest bardzo zły. Najlepiej przetrwał park w Ledze, położony w sąsiedztwie rzeki Legi oraz park w Mrozach z bogatym drzewostanem. Czytelne aleje zachowały się w Mostołtach. Liczny, choć jednorodny drzewostan istnieje w Ruskiej Wsi. Parki (poza Mrozami i częściowo Stradunami) są przeważnie zarośnięte chaszczami i samosiejkami. Brak jest bieżącej pielęgnacji.

<sup>64</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

Sporadycznie prowadzono w nich dotychczas prace pielęgnacyjne. W licznych parkach dokonano rabunkowej wycinki drzew z przeznaczeniem na opał. Niekiedy użytkowano je niezgodnie z przeznaczeniem (np. w Stradunach przetrzymywano konie).

Większość parków posiada opracowania ewidencyjne. Trzy są wpisane do rejestru zabytków (Ruska Wieś, Legą, Straduny).

#### 4.2.6.Cmentarze

W gminie Ełk znajduje się około 80 cmentarzy i mogił o wartościach kulturowych i historycznych. Tak duża ich liczba wynika głównie z faktu, że ziemie te pozostawały pod wielowiekowym wpływem religii protestanckiej. Wyznawcy tej religii często zakładali parę lub kilka cmentarzy we wsi. Przeważnie każdy właściciel majątku (lub bogatszy chłop) posiadał własny cmentarz rodzinny. Ogółem wśród 64 istniejących cmentarzy można wyróżnić obiekty wyznaniowe (ewangelickie, głównie wiejskie, rzadziej rodzinne). Trzydzieści cmentarzy wojennych pochodzi z okresu I wojny światowej. Osiem cmentarzy ewangelickich oraz sześć wojennych wpisanych jest do rejestru zabytków.

Cmentarze ewangelickie pochodzą głównie z I połowy XIX wieku, rzadziej z okresów późniejszych. Są one najczęściej założone na planie prostokąta, niekiedy w miejscach eksponowanych (na wzniesieniach). Wielkość ich jest zróżnicowana, rzadko jednak przekracza 0.5 ha. Mogiły są generalnie orientowane na osi wschód - zachód. Dominują nagrobki betonowe w kształcie skrzyni. Mogiły ziemne są nieczytelne. Na niektórych cmentarzach spotykamy mogiły i kwatery wojenne (np. w Nowej Wsi Ełckiej, Stradunach, Chrzanowie, Niekrasach, Śniepiach). Drzewostan składa się z gatunków drzew rodzimych oraz żywotnika zachodniego - typowego drzewa cmentarnego na terenie całych Mazur.

Wskutek wydarzeń drugiej wojny światowej, które spowodowały masową ucieczkę i migrację ludności, cmentarze ewangelickie od szeregu lat nie są pielęgnowane zmieniając się w enklawy przyrodnicze z bujną roślinnością. W zasadzie poza cmentarzami w Chrzanowie i w Malczewie, które doczekały się rewaloryzacji, pozostałe są w złym stanie.

Znacznie lepiej prezentują się cmentarze wojenne z pierwszej wojny światowej, licznie rozsiane na terenie gminy. Są to obiekty odrestaurowane: Bajtkowo (2 obiekty), Bartosze (1 obiekt), Karbowski (1 obiekt), Nowa Wieś Ełcka (3 obiekty), Siedliska (2 obiekty), Szarek (1 obiekt), Talusy (1 obiekt) - i pielęgnowane na bieżąco. Niektóre z nich odznaczają się dużym rozmachem planistycznym np. Talusy, Karbowski. Dominują piny regularne, sporadycznie inne - np. w Karbowskiach owalny. Lokowane są niekiedy na wysokich wzniesieniach i wzgórzach, górujących w miejscowym krajobrazie.

Cechą charakterystyczną obiektów wojennych są przede wszystkim wspólne pochówki żołnierzy obu walczących armii. Na mogiłach, często obramowanych kostką kamienną dominują krzyże lub stele, niekiedy imienne. Mogiły rosyjskie są często anonimowe. Wyjątkowo na grobach występują krzyże drewniane. Centralnym akcentem większości cmentarzy wojennych jest krzyż drewniany ustawiony na cokole.

#### 4.2.7. Krajobraz

Cała gmina jest położona na Pojezierzu Ełckim, charakteryzującym się dużą liczbą jezior i urozmaiconą geomorfologią. Pod względem struktury krajobrazu można wyróżnić dwie podstawowe jednostki.

Krajobraz otwarty obejmujący większość gminy oraz krajobraz zamknięty (lasy) występujący przede wszystkim w części zachodniej. Na podstawie metody prof. J. Bogdanowskiego wydzielono w gminie 97 zespołów jednostek krajobrazowo

- architektonicznych (JARK). Generalnie należy stwierdzić, że krajobraz kulturowy gminy cechują:
- harmonijna zabudowa wiejska z zachowanymi układami historycznymi siedlisk i zagród
- rozległe i urozmaicone widoki na przedpoła wsi
- zachowana historyczna sieć komunikacji drogowej
- liczne cmentarze ewangelickie i wojenne

### 4.3. Zasób obiektów zabytkowych i kulturowych.

#### **BAJTKOWO**

1. Zespół kościelny
  - a) kościół ewangelicki - obecnie parafialny rzymskokatolicki p.w. MB Różańcowej, mur. ok. 1895 r. nr rej. 652
  - b) plebania, mur. nr rej. 1030
2. Zespół folwarczny
  - a) obora, mur.
  - b) obora, mur.
  - c) oborą, mur.
3. Zespół dworca kolejowego przy linii kolejowej Ełk - Ruciane Nida, 1883 r.
  - a) dworzec, mur.
  - b) magazyn spedycji kolejowej, mur.
  - c) magazyn, mur.
  - d) magazyn, mur.
4. Cmentarz ewangelicki, XIX w.
5. Cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej. 992
6. Kwatera wojenna z I wojny światowej (przy kościele), nr rej. 993
7. Grodzisko wczesnośredniowieczne, st. 1, nr rej. 31/66

#### **BARANY**

8. Zespół szkoły (dom nr 9):
  - a) szkoła, mur. pocz. XX wieku
  - b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku
9. Dom nr 7, mur. pocz. XX wieku
10. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek
11. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek (nad Żabim Oczkiem)

#### **BARTOSZE**

12. Zespół szkoły (dom nr 25):
  - a) szkoła, mur. pocz. XX wieku
  - b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku
13. Dom nr 15, mur. pocz. XX wieku
14. Dom nr 18, mur. pocz. XX wieku

- 
15. Zespół dworca kolejowego przy linii kolejowej Ełk - Mikołajki, 1912 r.
- a) dworzec, mur. 1912 r. przebudowany w okresie międzywojennym
  - b) magazyn spedycji kolejowej, szach ulec, 1912 r. przebudowany w okr. międzywojennym
  - c) dom mieszkalny, mur. 1912 r. przebudowany w okresie międzywojennym
  - d) magazyn, mur, 1912 r przebudowany w okresie międzywojennym
  - e) magazyn, mur. 1912 r. przebudowany w okresie międzywojennym
  - f) most kolejowy nad drogą kołową, żelbet

16. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

17. Cmentarz ewangelicki, k. XIX wieku

18. Cmentarz wojenny z I wojny światowej

19. Mogiła wojenna z I wojny światowej, nr rej. 870

## **BIENIE**

20. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

## **BOBRY**

21. Zespół szkoły (dom nr 8)

a) szkoła, mur. okres międzywojenny, przebud.

b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku

22. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

## **BORKI**

23. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

24. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

## **BUCZKI**

25. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

26. Kurhan o nieokreślonej chronologii, st. 2

27. Grodzisko wczesnośredniowieczne, st. 4

## **BUNIAKI**

28. Zespół dworski:

a) dwór, mur. pocz. XX wieku

b) jałownik, mur. pocz. XX wieku

c) stajnia, mur. pocz. XX wieku

d) dwa czworaki, mur. pocz. XX wieku

## **CHEŁCHY**

29. Zespół dworski:

a) dwór, mur. pocz. XX wieku

b) budynek inwentarski, mur. pocz. XX wieku

c) budynek inwentarski, mur. pocz. XX wieku

d) obora, mur. pocz. XX wieku

e) obora, mur. pocz. XX wieku

30. Dawna karczma (dom nr 3), mur. pocz. XX wieku

31. Zespół dworca kolejowego przy linii kolejowej Ełk - Gołdap, 1879 r.

a) dworzec, mur. przebudowany w okresie międzywojennym

b) magazyn, mur. przebudowany w okresie międzywojennym

32. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek, nr rej. 644

33. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek, (na płd wsch od wsi)

34. Osada / późnego okresu rzymskiego, st 5

---

## **CHOJNIAK**

35. Zespół dworsko - parkowy:

- a) dwór, mur. pocz. XX wieku
- b) stajnia, mur. pocz. XX wieku
- c) obora, mur. pocz. XX wieku
- d) budynek inwentarski, mur. pocz. XX wieku
- e) wiata drewniana, pocz. XX wieku
- f) park, XIX wiek

## **CHRZANOWO**

36. Zespół szkoły:

- a) szkoła, mur. okres międzywojenny
- b) budynek gospodarczy, mur. okres międzywojenny

37. Zespół dozoru kolejowego przy linii kolejowej Ełk - Mikołajki, 1912 r.

- c) domek dróżnika, mur.
- d) budynek gospodarczy, mur.

38. Cmentarz ewangelicki, wiejski (poł. XIX w.), nr rej. 1028

39. Cmentarz ewangelicki, (nad jez. Sunowo)

## **CHRUŚCIELE**

40. Cmentarz ewangelicki, XIX w.

41. Ślad osadnictwa mezolitycznego, st. 2

42. Ślad osadnictwa mezolitycznego, st. 3

## **CZAPLE**

43. Cmentarz ewangelicki, XIX w.

44. Osada późnośredniowieczna, st. 2

## **DRUGLIN (jezioro)**

45. Osada neolityczna, st. I (wyspa Borsza)

46. Osada neolityczna, st. 2 (wyspa Parchacza)

## **EŁK**

47. Zespół dworski:

- a) dwór, mur. XIX/XX wiek
- b) stajnia, mur. XIX/XX wiek
- c) obora, mur. XIX/XX wiek
- d) magazyn, mur. XIX/XX wiek
- e) stodoła drewniana

48. Most kolejowy nad drogą kołową na linii kolejowej Ełk - Mikołajki, 1912 r.

49. Most kolejowy nad rzeką na linii kolejowej Ełk - Mikołajki, 1912 r.

50. Most drogowy na linii kolejowej Ełk - Mikołajki, 1912 r.

51. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek (POHZ)

52. Obozowisko późnopaleolityczne i mezolityczne, st. 1,2

53. Obozowisko późnopaleolityczne i mezolityczne, st. 3

54. Obozowisko z epoki kamienia, st. 4

55. Obozowisko paleolityczne i mezolityczne, st. 6

## **GIZE**

56. Osada mezolityczna - epoka brązu, okres rzymski, st.4

---

57. Ślad osadnictwa mezolitycznego - epoka żelaza, st. 6

## **GUZKI**

- 58. Dom nr 7, mur. pocz. XX wieku
- 59. Most drogowy nad linią kolejową Ełk - Mikołajki, 1912 r.
- 60. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

## **JANOWO**

- 61. Zespół dworsko - parkowy:
  - a) dwór, mur. pocz. XX wiek
  - b) obora, mur. pocz. XX wiek
  - c) stodoła, mur. pocz. XX wiek
  - d) park, XIX, XX wiek

## **KALĘCZYNY**

- 62. Pozostałości zespołu dworskiego:
  - a) stajnia, mur, XIX/XX wiek
  - b) obora, mur. XIX/XX wiek
- 63. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek
- 64. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

## **KARBOWSKIE**

- 65. Cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej. 994
- 66. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

## **KONIECZKI**

- 67. Pozostałości zespołu dworskiego:
  - a) stajnia, mur. XIX/XX wiek
  - b) czworak, mur. XIX/XX wiek
- 68. Zespół folwarczny (nr 1):
  - a) dom, mur. pocz. XX wieku
- 69. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek
- 70. Zespół śladów osadnictwa z późnego paleolitu i średniowiecza, st.2

## **KOZIKI**

- 71. Ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza, st. 2
- 72. Osada późnośredniowieczna, st. 4

## **KROKOCIE**

- 73. Zespół szkoły (dom nr 4):
  - a) szkoła, mur. pocz. XX wieku
  - b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku
- 74. Dom nr 17, mur. pocz. XX wieku
- 75. Dom nr 19, mur. pocz. XX wieku
- 76. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek
- 77. Ślad osadnictwa epoka kamienia - epoka brązu, osada wczesnośredniowieczna i średniowieczna, st.1

## **LEGA**

- 78. Zespół dworsko - parkowy:
  - a) dwór, mur. pocz. XX wiek

- b) obora, mur. pocz. XX wiek
- c) jałownik, mur. pocz. XX wiek
- d) park, poł. XIX wieku, nr rej. 588

79. Cmentarz ewangelicki, XIX w.

80. Cmentarz ewangelicki, rodzinny, XIX wiek, nr rej. 810

81. Kopiec strażniczy - grodzisko wczesnośredniowieczne ?, st. 1

## **LEPAKI MAŁE**

82. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

## **LEPAKI WIELKIE**

83. Cmentarz ewangelicki, XIX w.

84. Cmentarz ewangelicki, 2 poł. XIX wieku

## **MALCZEWO**

85. Cmentarz ewangelicki, rodzinny, XIX wiek

## **MALINÓWKA**

86. Zespół dworsko - parkowy:

- a) dwór, mur. pocz. XX wieku, przebudowany
- b) park

87. Dom nr 3, mur. pocz. XX wieku

88. Dom nr 5, mur. pocz. XX wieku

89. Dom nr 10, mur. pocz. XX wieku

90. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

91. Kopiec o nieokreślonej chronologii, st 2

92. Osada późnośredniowieczna i średniowieczna, st. 4

## **MAŁKINIE**

93. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

## **MILUKI**

94. Zespół szkoły:

- a) szkoła, mur. pocz. XX wieku, przebudowana
- b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku

95. Zespół leśniczówki:

- a) leśniczówka, mur. pocz. XX wieku, przebudowana
- b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku

96. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

97. Osady (neolit, okres rzymski, wczesne średniowiecze), st. 2

98. Obozowisko z epoki kamienia, osada wczesnośredniowieczna, st. 3

99. Obozowisko mezolityczne, neolityczne i z epoki brązu, osada z okresu rzymskiego i wędrowek ludów, osada wczesnośredniowieczna, st. 4

100. Obozowisko - epoka kamienia - epoka brązu, ślady osadnictwa - wczesne średniowiecze i średniowiecze, st. 9

101. Ślady osadnictwa z mezolitu - epoki brązu, okresu rzymskiego i średniowiecza, st. 10

102. Obozowisko od mezolitu do epoki brązu, ślad osadnictwa z wczesnego średniowiecza, osada średniowieczna, st. 11

103. Obozowisko od mezolitu po epokę brązu, st. 15

104. Obozowisko od mezolitu po neolit, st. 16

105. Obozowisko z epoki kamienia, ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego, st. 18

106. Ślad osadnictwa z epoki kamienia, osada wczesnośredniowieczna, st. 20

---

107. Obozowisko późnopaleolityczne, mezolit po epokę brązu, osada wczesnośredniowieczna, st. 21

## **MOŁDZIE**

108. Zespół szkoły (dom nr 7):  
a) szkoła, mur. pocz. XX wieku  
b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku
109. Dom nr 6, mur. pocz. XX wieku.
110. Kuźnia, mur. pocz. XX w.
111. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

## **MOSTOŁTY**

112. Dom osadniczy nr 1
113. Dom nr 8, mur. okres międzywojenny
114. Dom nr 13, mur. pocz. XX wieku
115. Dom nr 17, mur. pocz. XX wieku
116. Dawna karczma, ob. szkoła, mur. XIX/XX wiek
117. Park, XIX, XX wiek

## **MROZY WIELKIE**

118. Dom nr I, mur. pocz. XX wieku
119. Dom nr 16, mur. okres międzywojenny
120. Dom nr 29, mur. pocz. XX wieku
121. Zespół szkoły (dom nr 18):  
a) szkoła, mur. okres międzywojenny  
b) budynek gospodarczy, mur. okres międzywojenny
122. Zespół leśniczówki:  
a) leśniczówka, mur. pocz. XX wieku, przebudowana  
b) park
123. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek
124. Cmentarz wojenny z I wojny światowej (k. Szyby)
125. Grodzisko wczesnośredniowieczne, st. 1
126. Ślad osadnictwa mezolit - epoka żelaza, osada wczesnośredniowieczna, st. 3
127. Osada późnośredniowieczna, st. 11

## **NIEKRASY**

128. Zespół szkoły:  
a) szkoła, mur. okres międzywojenny  
b) budynek gospodarczy, mur. okres międzywojenny
129. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek
130. Zbiorowa mogiła z I wojny światowej (na płd. krańcu wsi)
131. Mogiła z I wojny światowej (0.5 km na wschód od płd. krańca wsi)

## **NOWA WIEŚ EŁCKA**

132. Dom nr 28 (ul. Kościuszki), mur. pocz. XX wieku
133. Dom nr 28 (ul. Kościuszki), mur. okres międzywojenny
134. Dom nr 30 (ul. Kościuszki), mur. okres międzywojenny
135. Zespół młyna wodnego:  
a) młyn wodny, ob. elektrownia wodna, mur. ok. 1925 r. nr rej. 957  
b) dom młynarza, mur. pocz. XX wieku
136. Zespół dworca kolejowego przy linii kolejowej Ełk - Ruciane Nida, 1883 r.  
a) dworzec, mur. przebudowany w okresie międzywojennym  
b) magazyn, mur.  
c) magazyn, mur.
137. Schron żelbetowy, 1939 r.

- 
138. Park dworski, XIX, XX wiek  
139. Cmentarz ewangelicki (z kwaterą wojenną z I wojny światowej), XIX wiek  
140. Mogiła żołnierska z I wojny światowej (k. linii kolejowej)  
141. Ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego, st. 6  
142. Obozowisko późny paleolit - epoka żelaza, ślad osadnictwa z przełomu er, osada wczesnośredniowieczna, st. 7

## **ORACZE**

143. Zespół dozoru drogowego (nr I):  
a) dom dróżnika, mur. pocz. XX wieku  
b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku  
144. Zespół szkoły (nr 31):  
a) szkoła, mur. pocz. XX wieku  
b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku  
145. Dom nr 30, mur. pocz. XX wieku  
146. Dom nr 32, mur. okres międzywojenny  
147. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek  
148. Kurhan o nieokreślonej chronologii, st. 4  
149. Osada z przełomu er, osada wczesnośredniowieczna, st. 5  
150. Kurhan o nieokreślonej chronologii, st. ó  
151. Osada średniowieczna, st. 10

## **PIASKI**

152. Zespół szkoły (14):  
a) szkoła, mur. pocz. XX wieku  
b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku  
153. Dom nr 5, mur. pocz. XX wieku  
154. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek  
155. Huta szkła z XVI wieku, st. 4  
156. Osada średniowieczna, st. 12  
157. Obozowisko z epoki kamienia, osady z okr. rzymskiego i wczesnego średniowiecza, st. 14

## **PISTKI**

158. Zespół dworsko - parkowy:  
a) dom mieszkalny, mur. XIX/XX wiek  
b) gorzelnia, mur. XIX/XX wiek  
c) stajnia, mur. XIX/XX wiek  
d) obora, mur. XIX/XX wiek  
e) park, XIX,XX wiek  
159. Dom osadniczy (nr 31), mur. okres międzywojenny  
160. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

## **PŁOCICZNO**

161. Zagroda nr 4:  
a) dom, mur. pocz. XX wieku  
b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku  
162. Dom nr 11, mur. pocz. XX wieku  
163. Zespół dawnego młyna (nr 24):  
a) dom młynarza, mur. pocz. XX wieku  
b) młyn, mur. pocz. XX wieku, przebudowany  
164. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

---

## **PRZYKOPKA**

165. Zespół szkoły:

- a) szkoła, mur. pocz. XX wieku
- b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku

166. Zespół dozoru kolejowego przy linii kolejowej Ełk - Gołdap, 1879 r.

- a) dom dróżnika, mur.
- b) budynek gospodarczy, mur.

167. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

168. Osada wczesnośredniowieczna, st.5

169. Osada nowożytna, st. 7

## **PRZYTUŁY**

170. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek.

## **REGIEL**

171. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

172. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

173. Cmentarz ewangelicki, rodzinny, XIX wiek

174. Osada późnośredniowieczna, st. 1

## **REGIELNICA**

175. Zespół dworski:

- a) dwór, mur. XIX/XX wiek
- b) obora, mur. XIX/XX wiek
- c) stodoła, drewn. pocz. XX wieku

176. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

177. Kurhan o nieokreślonej chronologii, st. 1

## **ROGALE**

178. Zespół dworca kolejowego przy linii kolejowej Ełk - Mikołajki, 1912 r.

- a) dworzec, mur.
- b) magazyn spedycji kolejowej, szachulec
- c) dom mieszkalny, mur.
- d) magazyn, mur.
- e) magazyn, mur.

## **ROMEJKI**

179. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

## **ROŻYŃSK**

180. Zespół szkoły (nr 17):

- a) szkoła, mur. pocz. XX wieku
- b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku

181. Dom nr 5, mur. pocz. XX wieku

182. Dom nr 6, mur. pocz. XX wieku

183. Dom nr 18, mur. pocz. XX wieku

184. Dom nr 34, mur. pocz. XX wieku

185. Dom nr 35, mur. pocz. XX wieku

186. Cmentarz ewangelicki, wiejski, XIX wiek

187. Cmentarz ewangelicki, i na półn. wsch. od przystanku kolejowego), XIX wiek

## **RUSKA WIEŚ**

188. Zespół dworska - parkowy:

- a) dwór, mur. pocz. XX wieku

- b) gorzelnia, mur. pocz. XX wieku
- c) stajnia, mur. pocz. XX wieku
- d) obora, mur. pocz. XX wieku
- e) stodoła, drewn. pocz. XX wieku
- f) wiata, drewn. po./.. XX wieku
- g) kuźnia, mur. pocz. XX wieku
- h) park, 2 poł. XIX wieku, nr rej. 601

## **RYDZEWO**

- 189. Osada nawodna z wczesnej epoki żelaza, st. I
- 190. Ślad osadnictwa z epoki kamienia, st. 2
- 191. Osada z epoki kamienia i okresu rzymskiego, st. 3
- 192. Osada z wczesnej epoki żelaza, st. 4

## **RYMKI**

- 193. Zespół dworsko - parkowy:
  - a) dwór, mur. pocz. XX wieku
  - b) stajnia, mur. pocz. XX wieku
  - c) obora, mur. pocz. XX wieku
  - d) magazyn, mur. pocz. XX wieku
  - e) magazyn, mur. pocz. XX wieku
  - f) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku
  - g) stodoła, drewn. Pocz. XX wieku
- 194. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek, nr rej. 958

## **SAJZY**

- 195. Dom nr 1, mur. pocz. XX wieku
- 196. Dom nr 2, mur. pocz. XX wieku
- 197. Dom nr 6, mur. XIX/XX wiek
- 198. Dom nr 16, mur. XIX/XX wiek
- 199. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek
- 200. Obozowisko i osady od epoki kamienia do czasów nowożytnych, st. 11
- 201. Obozowisko z epoki kamienia, osada średniowieczna, nowożytna huta szkła, st. 12

## **SĘDKI**

- 202. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek.
- 203. Kopiec o nieokreślonej chronologii, st 16 (Sędki - Ropiele)
- 204. Ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego i osada nowożytna, st. 4

## **SIEDLIKA**

- 205. Zespół szkoły (dom nr 52):
  - a) szkoła, mur pocz. XX wieku
  - b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku
- 206. Dom nr 22, mur. pocz. XX w.
- 207. Dom nr 34, mur. pocz. XX w.
- 208. Stacja trafo, mur. okres międzywojenny
- 209. Cmentarz ewangelicki XIX w.
- 210. Cmentarz, wojenny żołnierzy niemieckich z I wojny światowej
- 211. Zbiorowa mogiła wojenna żołnierzy niemieckich z I wojny światowej

---

## SIKORY OSTROKOLSKIE

- 212. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek
- 213. Zespół śladów osadnictwa od późn. paleolitu po epokę żelaza, osada średniowieczna st 1
- 214. Ślad osadnictwa od mezolitu do epoki brązu i wczesne średniowiecze, st. 2

## SORDACHY

- 215. Zespół szkoły (nr 2):
  - a) szkoła, mur. pocz. XX wieku, przebudowana
  - b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku
- 216. Dom nr 6, mur. pocz. XX w.
- 217. Osada późnośredniowieczna i nowożytna, st. 4

## STRADUNY

- 218. Kościół ewangelicki, ob. parafialny rzymskokatolicki, p.w. MB Królowej Polski, mur. XVI wiek (?), przebudowany 1736 - 1738 r. nr rej. 39
- 219. Zespół dworsko - parkowy:
  - a) dwór, mur. poł. XIX wieku
  - b) lamus, mur. XIX/XX wiek, przebudowany
  - c) gorzelnia, pocz. XX wieku
  - d) obora, mur. XIX/XX wiek
  - e) stajnia, mur. XIX/XX wiek
  - f) spichlerz, mur.
  - g) magazyn, mur, XIX, XX wiek
  - h) park, XIX, XX wiek, nr rej. 431
- 220. Dom nr 20, mur. 1931 r.
- 221. Dom nr 24, mur. pocz. XX wieku
- 222. Zespół dawnej karczmy (ul. Kajki):
  - a) dom, mur. pocz. XX wieku
  - b) sala taneczna, mur. pocz. XX wieku
- 223. Zespół młyna wodnego:
  - a) dom młynarza, mur. pocz. XX wieku
  - b) młyn wodny, ob. śrutownik, mur. pocz. XX wieku
- 224. Cmentarz ewangelicki (na płd. krańcu wsi), XIX wiek, nr rej. 835
- 225. Cmentarz ewangelicki (w płn. części wsi), nr rej. 811
- 226. Cmentarz ewangelicki (na płn. od wsi), XIX wiek
- 227. Grodzisko wczesnośredniowieczne, st 1
- 228. Osada średniowieczna, st. 4
- 229. Zespół obozowisk od epoki kamiennej do epoki brązu, ślad osadnictwa z okresu rzymskiego, osada średniowieczna, st. 5
- 230. Obozowisko z epoki kamienia, osada z okresu rzymskiego, ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego, st. 6
- 231. Obozowisko z epoki kamienia i osada średniowieczna, st. 13
- 232. Obozowisko paleolityczne, mezolit - epoka brązu, osada z okresu rzymskiego i wędrówek ludów, osada wczesnośredniowieczna, st 13
- 233. Obozowisko mezolit - epoka żelaza, st. 14
- 234. Zespół śladów osadnictwa od mezolitu po wczesne średniowiecze, st 16

## SZAREJKI

- 235. Cmentarz ewangelicki, XIX w.

## SZAREK

- 236. Zespół dworski:

- a) dwór, mur. pocz. XX wieku
- b) obora, mur. pocz. XX wieku
- c) obora, mur. pocz. XX wieku
- d) stodoła, drewn. pocz. XX wieku

237. Cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej 869

## **SZELIGI**

238. Zespół szkoły:

- a) szkoła, mur. pocz. XX wieku
- b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku

239. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek, nr rej. 812

240. Grodzisko wczesnośredniowieczne, st. 1, nr rej. A-a-26

241. Grodzisko wczesnośredniowieczne, st. 2

242. Osada późnośredniowieczna, st. 4

## **ŚNIEPIE**

243. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek, nr rej. 86

## **TALUSY**

244. Zespół dworsko - parkowy:

- a) dwór, mur. pocz. XX wieku
- b) jałownik, mur. pocz. XX wieku
- c) stajnia, mur, pocz. XX wieku
- d) stodoła, drewn. pocz. XX wieku - *nie istnieje, widoczne fundamenty*<sup>65</sup>
- e) pozostałości parku. XIX/XX wiek

245. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

246. Cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej. 831

## **WITYNY**

247. Zespół dworsko - parkowy:

- a) dwór, mur. pocz. XX wieku
- b) stajnia, mur. pocz. XX wieku
- c) obora, mur. pocz. XX wieku
- d) stodoła, drewn. pocz. XX wieku
- e) park dworski, XIX wiek

## **WOSZCZELE**

248. Dom nr ul. Ełcka mur. pocz. XX wieku

### **Uwaga!**

*Tekst powyższy uwzględnia zmianę Studium zatwierdzoną uchwałą Nr IX/53/2011 z dnia 28 lutego 2011r. i stanowi załącznik nr 1 do tej uchwały.*

249. Dom nr 16 (ul. Ełcka), mur. pocz. XX wieku

250. Dom nr 24 (ul. Ełcka), mur. pocz. XX wieku

251. Dawna karczma nr 17 (ul. Ełcka):

- a) dom, mur. pocz. XX wieku
- b) budynek gospodarczy, mur. pocz. XX wieku

252. Dom nr 38 (ul. Ełcka), mur. pocz. XX wieku

253. Dom nr 2 (ul. Przemysłowa), mur. pocz. XX wieku

254. Dom nr 7 (ul. Zielona), mur. pocz. XX wieku

255. Dom nr 11 (ul. Zielona), mur. pocz. XX wieku

256. Stacja trafo. mur. pocz. XX wieku

257. Zespół dworca kolejowego przy linii kolejowej Giżycko - Grajewo, 1868 r.

<sup>65</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr IX/53/2011 Rady Gminy Ełk z dnia 28 lutego 2011r.

- a) dworzec, mur. przebudowany w okresie międzywojennym
- b) magazyn, mur.
- c) dom mieszkalny, mur.
- d) magazyn, mur.

258. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

259. Zespół folwarczny:

- a) dom, mur. pocz. XX wieku
- b) budynek inwentarski, mur. pocz. XX wieku
- c) budynek inwentarski, mur. pocz. XX wieku

## **ZALESIE**

- a) Pozostałości zespołu dworskiego: dwór, mur. pocz. XX wieku

## **ZDEDY**

260. Zespół szkoły:

- a) szkoła, mur. okres międzywojenny
- b) budynek gospodarczy, mur. okres międzywojenny

261. Dorn nr 4, mur. pocz. XX wieku

262. Dom nr 8, mur. pocz. XX wieku

263. Cmentarz ewangelicki, XIX wiek

## **ZDUNKI**

264. Zespół śladów osadnictwa z wczesnego średniowiecza, osada późnośredniowieczna, st. 1

265. Osada późnośredniowieczna, st.3

## **ŻELAZA**

266. Cmentarz ewangelicki, XX wiek

267. Ełcka Kolej Wąskotorowa, Ełk - Laski Małe - Turowo -Laski Małe - Zawady, 1913 r.

## **III. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

### **1. INWESTYCJE O CHARAKTERZE PONADLOKALNYM**

#### **1.1. Komunikacja drogowa**

##### **1.1.1. Hierarchia dróg**

W obszarze gminy w układzie hierarchicznym występują:

- 1) droga krajowa międzyregionalna nr 16 Grudziądz - Olsztyn - Ełk - Augustów - Ogrodniki - granica państwa
- 2) droga krajowa regionalna nr 65 granica państwa - Gołdap - Ełk - Białystok - Bobrowniki - granica państwa.
- 3) odcinki dróg wojewódzkich:
  - nr 667 Nowa Wieś Ełcka - Biała Piska
  - nr 656 Ełk - Woszczele - Zelki
- 4) drogi powiatowe

##### **1.1.2. Uwarunkowania funkcjonalne dróg**

Do najważniejszych dróg zewnętrznych przechodzących przez teren gminy należą:

- 1) Droga DK16 relacji gr. województwa – Kisielice – Iława – Ostróda – Olsztyn – Barczewo – Biskupiec – Mrągowo - Mikołajki – Orzysz – Ełk – gr. Województwa;

Droga nr 16 na odcinku od S51 (Olsztyn) – S61 (Ełk) dostosowana będzie do parametrów technicznych drogi klasy S (ekspresowej). ~~Na rysunku studium wrysowany jest wariant IV.~~ <sup>66</sup> Na rysunku studium wrysowany jest wariant IV oraz w granicach działek o nr ewid. 87/1 i 94/1, 94/2 (powstałych w wyniku podziału działki o nr ewid. 94), położonych w obrębie Siedliska, przebieg drogi krajowej nr S16 według analizowanych wariantów na tym odcinku to jest wariantu A, B i C,<sup>67</sup>

- a) konieczność rezerwowania terenu dla wykonania obejścia miasta Ełk od strony północnej. Na rysunku „Studium” pokazano propozycję przebiegu tego obejścia. Wymaga to wprowadzenia zakazu zabudowy w tej przestrzeni na szerokości około 100 m.
- b) w perspektywie liczyć się trzeba z modernizacją tej drogi, w tym z jej znacznym poszerzeniem. W związku z tym należałoby już obecnie zaniechać jej dwustronnego obudowywania we wsiach, a dopuszczać zabudowę w odległości uzgodnionej z administratorem drogi.

- 2) Droga DK65 relacji: granica państwa – Gołdap – Olecko - Ełk – gr. województwa. Klasa drogi GP (główna ruchu przyspieszonego).

W ramach europejskich porozumień realizowany jest I Pan – Europejskiego Korytarza Transportowego, w którego skład wchodzi droga ekspresowa Via Baltica. W ramach tego korytarza na kierunku Kowno – Warszawa projektowana jest droga krajowa S61 relacji Kowno - Warszawa, w klasie drogi ekspresowej, która przechodzi przez wschodnio – południową część gminy. <sup>68</sup>

- a) konieczność dostosowania parametrów drogi do jej rangi w układzie dróg krajowych, a w pierwszej kolejności likwidacja mankamentów wymienionych w rozdziale II pkt 1.2.1.

- 3) Droga S61 relacji od węzła z drogą S8 (Ostrów Mazowiecka) – Łomża – Stawiski – Szczuczyn – Ełk – Raczki – Suwałki – Budzisko (gr. Państwa).

Dostęp do dróg ekspresowych możliwa jest tylko poprzez węzły na drodze S61 dwa: Ełk wschód i Ełk południe. Projektowane węzły na tej drodze umożliwią łatwy dostęp do dróg europejskich a co za tym idzie również gospodarczy rozwój gminy.<sup>69</sup>

- 4) W przypadku modernizacji dróg wojewódzkich, dróg powiatowych i gminnych należy przyjmować co najmniej minimalne parametry dróg w liniach rozgraniczających i szerokościach jezdni, ustalone w ustawie o drogach.

<sup>66</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr XLV/325/2017 Rady Gminy Ełk z dnia 29.05.2017r.

<sup>67</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr ..... Rady Gminy Ełk z dnia ..... 2023 r.

<sup>68</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr XLV/325/2017 Rady Gminy Ełk z dnia 29.05.2017r.

<sup>69</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr XLV/325/2017 Rady Gminy Ełk z dnia 29.05.2017r.

## 1.2. Komunikacja kolejowa

Do ponadlokalnych elementów infrastruktury przestrzennej gminy zaliczają się linie kolejowe: ~~linia kolejowa I – rzędna Białystok – Korsze zelektryfikowana na odcinku Białystok – Ełk.~~

~~W celu pełnego wykorzystania jej możliwości przewozowych konieczna jest elektryfikacja pozostałego jej odcinka.~~

- znaczenia państwowego nr 38 Białystok – Głomno, odcinek Osowiec – Ełk i Ełk – Korsze, o średnim natężeniu ruchu na wskazanym odcinku wynoszącym około 22 pociągów na dobę, z czego 5 stanowi ruch pociągów towarowych (dane z 2021r.);
- znaczenia państwowego nr 41 Ełk – Gołdap, odcinek Ełk – Olecko, o średnim natężeniu ruchu na wskazanym odcinku wynoszącym około 4 pociągów towarowych na dobę, przy sporadycznym ruchu pociągów pasażerskich (dane z 2022r.);
- nr 219 Olsztyn Główny – Ełk, odcinek Pisz – Ełk, o średnim natężeniu ruchu na wskazanym odcinku wynoszącym około 12 pociągów na dobę, z czego 3 stanowią pociągi towarowe (dane z 2022r.);
- znaczenia państwowego nr 223 Czerwonka – Ełk, odcinek Orzysz – Ełk, o sporadycznym ruchu pociągów w ciągu doby (dane z 2022r.).

W granicach gminy znajdują się przystanki osobowe: Chełchy, Przykopka, Nowa Wieś Ełcka, Bajtkowo, Ełk Zachód, Woszczele, Bartosze, Rogale oraz przystanek towarowy Mołdzie TRANS-ŻW. Funkcjonowanie ww. infrastruktury kolejowej może być źródłem dodatkowych uciążliwości akustycznych.<sup>70</sup>

Wśród inwestycji kolejowych o znaczeniu ponadlokalnym, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego (uchwała Nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018r. ), przewiduje prace na linii kolejowej E75 na odcinku Białystok – Suwałki – Trakiszki (granica państwa) [projekt o znaczeniu krajowym] oraz prace na linii kolejowej nr 219 na odcinku Ełk – Szczytno [projekt o znaczeniu makroregionalnym].<sup>71</sup>

Przez teren gminy Ełk przebiega, w części już realizowana w ramach projektu pn: „Prace na linii E 75 na odcinku Białystok – Suwałki Trakiszki (granica państwa), etap I odcinek Białystok – Ełk” oraz „Prace na linii E 75 na odcinku Białystok – Suwałki Trakiszki (granica państwa), etap II odcinek Ełk - Trakiszki”, linia kolejowa Rail Baltica.

Na etapie realizacji jest również projekt pn. „Prace na linii kolejowej nr 38 na odcinku Ełk – Giżycko wraz z elektryfikacją” na linii kolejowej 38. Planowane są prace mające na celu wykonanie mijanek w miejscowości Siedliska i Woszczele.

PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. na liniach kolejowych nr 38 i 41 realizuje projekt „Budowa infrastruktury systemu ERTMS/GSM-R na liniach kolejowych PKP Polskie Linie Kolejowe S.A w ramach NPW ERTMS”. Przedmiotowy projekt zakłada budowę

<sup>70</sup>Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r..

<sup>71</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr XXXI/203/2020 Rady Gminy Ełk z dnia 04.09.2020r.

kablowych linii światłowodowych oraz obiektów radiokomunikacyjnych o wysokości do 50 m wraz z infrastrukturą towarzyszącą i przyłączami telekomunikacyjnymi i energetycznymi.<sup>72</sup>

### 1.3. Gazownictwo

~~Obecnie gmina nie posiada sieci gazowej. W planach rozwojowych przewiduje się rozbudowę systemu przesyłowego gazociągów wysokiego ciśnienia na terenie wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Szczegółowy przebieg lokalnego gazociągu przesyłowego przez teren gminy nie jest obecnie znany. Ogólny kierunek odgałęzienia do Ełku od styku gmin: Ełk, Prostki i Kalinowo – jest inny niż przewidywany przebieg gazociągu określony w planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy z 1994 roku i uwidoczniony został na mapie „Infrastruktura techniczna – uwarunkowania”.~~

~~Przewiduje się wykorzystanie planowanego przebiegu gazociągu przez teren gminy do gazyfikacji położonych przy nim wsi.~~

~~W związku z tym na etapie opracowania planów miejscowych wsi leżących w możliwym zasięgu gazyfikacji należy przewidywać rezerwy terenowe dla gazociągów.~~

Na terenie gminy Ełk (obręb geod. Siedliska) występuje sieć gazowa niskiego i średniego ciśnienia, dla której wyznaczona jest strefa kontrolowana określona w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 26.04.2013r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. 2013 poz. 640) i wynosi od 1m do 30m.<sup>73</sup>

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego (uchwała Nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018r.) zakłada budowę gazociągu dystrybucyjnego wysokiego ciśnienia relacji Interkonektor – Ełk– Ryn– Mrągowo przewidywane zaopatrzenie w gaz przewodowy miast: Ełk, Olecko, Pisz, Biała Piska.<sup>74</sup>

Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o., jako Narodowy Operator Systemu Dystrybucyjnego Gazu w Polsce, realizuje Rządowy Program Przyspieszania Inwestycji w sieć gazową na lata 2018-2022r. W ramach Programu realizowane jest m.in. zadanie inwestycyjne pn. „Konopki-Ełk-Mrågowo wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi na terenie województw mazowieckiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego” na mocy przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2009r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu. Zgodnie z art. 38 pkt. 4) a) w/w ustawy zadanie inwestycyjne zostało wskazane jako inwestycja towarzysząca inwestycjom w zakresie terminalu. W związku z powyższym na terenie Gminy Ełk zlokalizowany będzie gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Konopki-Ełk-Mrågowo wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi, dla którego wyznaczona jest strefa kontrolowana określona w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 26.04.2013r. w sprawie warunków

<sup>72</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

<sup>73</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r..

<sup>74</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr XXXI/203/2020 Rady Gminy Ełk z dnia 04.09.2020r.

technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. 2013 poz. 640) i wynosi 8m. Na rysunku uwarunkowań oznaczono projektowany przebieg gazociągu.<sup>75</sup>

#### 1.4. Elektroenergetyka

Istniejące Główne Punkty Zasilania tj.

=> GPZ EŁK 220/110/15 kV (zlokalizowany w Nowej Wsi Ełckiej)

=> GPZ EŁK Bis 400/110/ kV (zlokalizowany w Nowej Wsi Ełckiej)<sup>76</sup>

=>GPZ EŁK POLNA 110/15 kV

=> GPZ EŁK SZELIGI 110/15 kV

oraz linie wysokiego napięcia U 0 i 220 kV, związane z zasilaniem tych stacji:

- 220 kV relacji Ostrołęka - Ełk
- 110 kV relacji Ełk - Biała Piska
- 110 kV relacji Ełk - Grajewo
- 110 kV relacji Ełk - Ełk Szeligi - Augustów
- 110 kV relacji Ełk - Ełk Polna - Olecko
- 110 kV relacji Ełk – Wydminy

pozostają w Studium jako ważne elementy krajowego systemu elektroenergetycznego, stanowiące istotne uwarunkowanie przestrzenne na terenie gminy.

Przewidywana rozbudowa systemu linii przesyłowych opisana została w drugim tomie Studium.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego (uchwała Nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018r.) zakłada modernizację stacji 220/110 kV Ełk1, budowę linii 110 kV Ełk1 – Orzysz – Mikołajki, modernizację linii 110 kV Ełk1 – Ełk2- Olecko na dwutorową.<sup>77</sup>

#### 1.5. Zakład Utylizacji Odpadów w Siedliskach

Wysypisko śmieci w Siedliskach obsługuje gospodarkę odpadami stałymi z terenu całego powiatu ełckiego i ze względu na swoją rangę kwalifikuje się do obiektów o znaczeniu ponadregionalnym.

Projektowana rozbudowa i modernizacja wysypiska z sortownią i kompostownią odpadów oraz wyposażeniem w odpowiednią infrastrukturę umożliwi funkcjonowanie tego obiektu w dalszej perspektywie w warunkach zmniejszonego wpływu na środowisko przyrodnicze.

<sup>75</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (źródło: pisma Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Wsparcia w Warszawie z dnia 05.08.2022r. znak: PSGOW.INWD.430.062.2022 i z dnia 29.07.2022r. znak: PSGOL.ZMSM.491.2022)

<sup>76</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr XLV/325/2017 Rady Gminy Ełk z dnia 29.05.2017r.

<sup>77</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr XXXI/203/2020 Rady Gminy Ełk z dnia 04.09.2020r.

## **2. OGRANICZENIA W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM WYNIKAJĄCE Z OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISÓW**

### **2.1. Ochrona przyrody**

~~Na terenie gminy Ełk uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Suwałkach Nr VII/51/89 z dnia 14 grudnia 1989 r. utworzono obszary chronionego krajobrazu. Zgodnie z art. 26 Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16.10.1991 r. (Dz. U Nr 114, poz. 492 z późniejszymi zmianami) "Obszar chronionego krajobrazu obejmuje wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów. Zagospodarowanie tych systemów powinno zapewniać stan względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych". Jednocześnie wymieniona Ustawa w art.32 pozwala wojewodzie na wprowadzenia ograniczeń, zakazów' i nakazów przewidzianych w art.37 ust. 1, a także zgodnie z ust 2 wymienionego artykułu nakłada wymóg uzgodnień z wojewodą pozwoleń na działalność, której skutki dotyczą ograniczeń lub zakazów wprowadzonych w odniesieniu do przedmiotów lub obszarów objętych ochroną wydawanych na podstawie odrębnych przepisów. Rozporządzeniem Nr 82/98z dnia 15 czerwca 1998 r. w sprawie zasad gospodarki przestrzennej na obszarach chronionego krajobrazu i wokół jezior województwa suwalskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Suwalskiego Nr 36 poz. 194) Wojewoda Suwalski wprowadza szereg zakazów i nakazów, których celem jest „zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych województwa suwalskiego”. Między innymi zgodnie z wymienionym rozporządzeniem zakazane jest wznoszenie wszelkich obiektów budowlanych, których forma jest obca architekturze regionalnej, tworzenia nowej kolonijnej zabudowy zagrodowej w odległości mniejszej niż 200 m od brzegów jezior oraz:~~

- realizacji nowych budynków inwentarskich w odległości mniejszej niż 200 m od brzegów wód;
- prowadzenia poza terenami osadniczymi działalności gospodarczej, wpływającej szkodliwie na środowisko lub powodującej degradację walorów krajobrazowych.

~~W paragrafie 3 Rozporządzenie nakłada m.in. obowiązek:~~

- porządkowania gospodarki wodno-ściekowej jednostek osadniczych i ośrodków wypoczynkowych.
- wiązania projektowanej bazy rekreacyjnej, w tym i budownictwa letniskowego, z istniejącymi układami osadniczymi.

~~Na mocy paragrafu 4 Rozporządzenia utworzono wokół wszystkich jezior województwa strefy ochronne o szerokości, do czasu ustalonej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, 100 m pasa wokół jeziora. W strefach ochronnych jezior zabronione:~~

- wznoszenia jakiegokolwiek nowych obiektów budowlanych, w tym i na potrzeby rolnictwa, nie związanych z utrzymaniem zbiorników wodnych oraz przystani wodnych i kąpielisk o charakterze ogólnodostępnym;
- wykonywania jakiegokolwiek prac ziemnych.

~~Jednocześnie wyżej wymienionym rozporządzeniem Wojewoda nakłada na jednostki projektowe obowiązek, we współdziałaniu z organami samorządowymi miast i gmin,~~

~~uwzględnienia w planach i studiach zakazów i nakazów określonych opisywanym Rozporządzeniem, a także uściślenia granic obszarów chronionego krajobrazu.~~

~~Na obszarach chronionego krajobrazu obowiązują także najniższe z dopuszczalnych natężeń hałasu w środowisku (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30.09.1980 r. w sprawie ochrony środowiska przed hałasem i wibracjami (Dz.U. Nr 24, poz.90). Rozporządzenie Nr 8/91 Wojewody Suwalskiego z dnia 10 maja 1991 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Suwalskiego Nr 17/poz. 169) w sprawie ustalenia stref ciszy na wodach i terenach do nich przyległych oraz obszarach rekreacyjno-wypoczynkowych w województwie suwalskim ustalono następujące obszary, na których obowiązuje strefa ciszy:~~

- ~~- wody i tereny przyległe w promieniu 300 m.~~
- ~~- ośrodki wypoczynkowe i kolonijne, pola namiotowe i campingowe, plaże oraz przystanie;~~
- ~~- oznaczone szlaki PTTK.~~

W granicach administracyjnych gminy Ełk wstępują następujące formy ochrony przyrody wymienione w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2022r. poz. 916):

- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Legi,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich,
- Rezerwat Bartosze,
- Specjalny Obszar Ochrony Ostoja Poligon Orzysz (PLB280014),
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Murawy na Pojezierzu Ełckim (PLH280041),
- Specjalny Obszar Ochrony Jezioro Woszczelskie (PLH280034),
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Murawy na Pojezierzu Ełckim (PLH280041).

Na obszarach objętych w/w formami ochrony przyrody obowiązują ograniczenia wynikające z następujących przepisów:

- uchwały Nr VII/126/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego,
- rozporządzenia Nr 155 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Legi,
- rozporządzenia Nr 152 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich,
- - zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 10 stycznia 2018r. w sprawie rezerwatu przyrody „Bartosze”,
- - zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 grudnia 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Poligon Orzysz (PLB280014),
- - rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 kwietnia 2022r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Murawy na Pojezierzu Ełckim (PLH280041),
- - Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 24 czerwca 2021r. w sprawie

---

specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Woszczelskie (PLH280034).<sup>78</sup>

## 2.2. Ochrona ujęć wody

~~Zgodnie z ostatnimi zmianami do Ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska koniecznością jest ustanawianie stref ochronnych dla źródeł i ujęć wody służącej do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę do picia i potrzeb gospodarstw domowych oraz do produkcji artykułów żywnościowych i farmaceutycznych. Zasady ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody określa Rozporządzenie Ministra Ochrony środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5.11.1991 r. (Dz. U. Nr 116, poz.504). Rozporządzenie to wyróżnia następujące tereny w strefie ochronnej:~~

- ~~- ochrony bezpośredniej;~~
- ~~- ochrony pośredniej;~~
- ~~- teren wewnętrzny;~~
- ~~- teren zewnętrzny.~~

~~Teren ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje grunty, na których jest usytuowane ujęcie wody, oraz otaczający je pas gruntu o szerokości, licząc od zarysu budowli i urządzeń, służących do poboru wody:~~

- ~~- przy studniach wierconych – 8-10 m;~~
- ~~- przy studniach kopanych – 10-15 m;~~
- ~~- przy studniach zbiorczych poziomych systemów drenażowych – od 10 do 15m;~~
- ~~- przy ujęciu naturalnego wypływu wód podziemnych – od 15 do 20 m.~~

~~Na terenie ochrony bezpośredniej zabronione jest użytkowanie gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęcia.~~

~~Strefę bezpośrednią i pośrednią ustala się na podstawie dokumentacji hydrologicznej. Zakres możliwych do wprowadzenia zakazów na terenie strefy ochronnej jest bardzo szeroki i obejmuje tak ważne dla zagospodarowania przestrzennego elementy jak: budowa osiedli mieszkaniowych, wydobywanie kopalin, lokalizacja zakładów przemysłowych, lokalizacja wysypisk odpadów, urządzenie parkingów i obozowisk i wiele innych.~~

Przepisy dotyczące ochrony ujęć wody zawarte są w Ustawie z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz.U. z 2021 poz. 2233 z późn. zm.) w dziale III „Ochrona wód”, Rozdziale 6 „Ochrona ujęć wody oraz zbiorników śródlądowych”. Zgodnie z zapisami w/w ustawy, w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ochronie zasobów wodnych, ustanawia się:

- strefy ochronnych ujęć wody („strefy ochronne”);
- obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych.

Strefę ochronną stanowi obszar na którym obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wód.

---

<sup>78</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

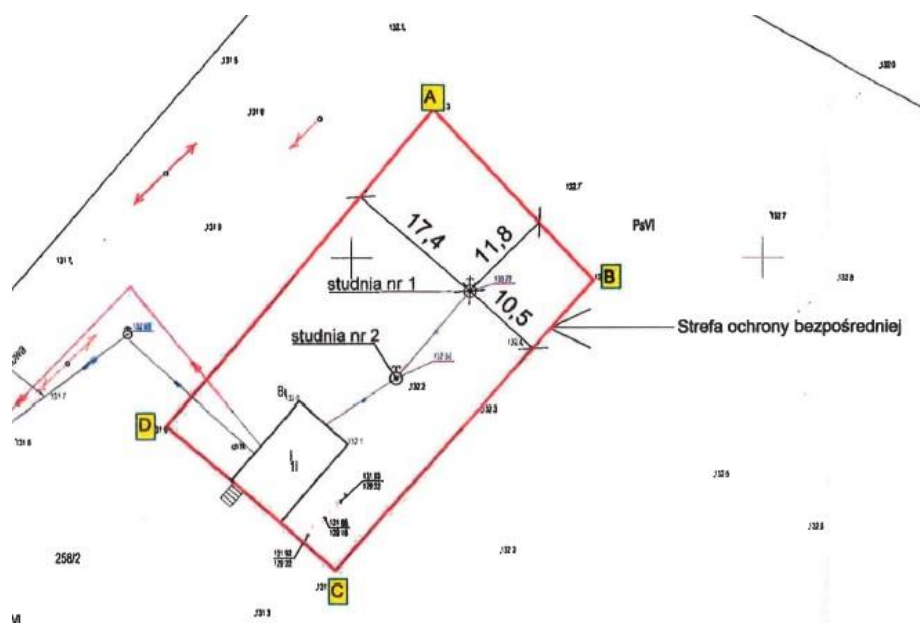
Strefa ochronna obejmuje:

- wyłącznie teren ochrony bezpośredniej albo
- teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej.

Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje obszar zasilania ujęcia wody.

Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia właściwy organ Wód Polskich w drodze decyzji, a teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej ustanawia wojewoda w drodze aktu prawa miejscowego.

Dla gminnego ujęcia wody, zlokalizowanego w obrębie geodezyjnym Woszczule na działce ewidencyjnej nr 258/2, decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Augustowie z dnia 5.11.2019r. znak: BI.ZUZ.1.4100.2.14.2018.ZW wyznaczono wyłącznie strefę ochronną, obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej, składającą się z obszaru w kształcie czworoboku o wierzchołkach ABCD, określonego w załączniku do w/w decyzji. Granice strefy ochrony bezpośredniej zostały przedstawione na poniższym rysunku.



(źródło: załącznik do Dyrektora Zarządu Zlewni w Augustowie z dnia 5.11.2019r. znak: BI.ZUZ.1.4100.2.14.2018.ZW)

Zgodnie z zapisami w/w decyzji na terenie strefy ochrony bezpośredniej zabrania się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody, a ponadto należy:

- odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody,
- zagospodarować teren zielenią,
- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody,
- ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.<sup>79</sup>

Na mocy Rozporządzenia nr 21/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 9 grudnia 2013r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej dla miasta Ełk, zlokalizowanego w obrębie geodezyjnym „Przykopka”, gmina Ełk, powiat ełcki, województwo warmińsko-mazurskiego, zmienionego rozporządzeniem nr 13/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 27 maja 2015 r., dla ujęcia wody zlokalizowanego w obrębie geod. Przykopka ustanowiono strefę ochronną składającą się z terenu ochrony bezpośredniej i terenu ochrony pośredniej, na terenie których obowiązują zakazy i ograniczenia wynikające z w/w rozporządzenia oraz ustawy Prawo wodne.<sup>80</sup>

### **2.3. Ochrona przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego**

~~Zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28 stycznia 1985 r. w sprawie szczegółowych wytycznych projektowania i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych w zakresie ochrony ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego (M.P.Nr, poz 24), które dotyczą projektowania napowietrznych linii elektromagnetycznych o napięciu znamionowym 110 kV i wyższym, ustalono dwie strefy wokół urządzeń elektromagnetycznych:~~

- ~~- strefę ochronną pierwszego stopnia jako obszar otaczający źródło pola elektromagnetycznego, w którym natężenie pola elektromagnetycznego przekracza wartości 10 kV/m przy najwyższym napięciu roboczym urządzenia;~~
- ~~- strefę ochronną drugiego stopnia jako obszar otaczający źródło pola elektromagnetycznego, w którym natężenie pola elektromagnetycznego wynosi od 1 kV do 10 kV/m przy najwyższym napięciu roboczym urządzenia. Najmniejsze odległości linii napowietrznych od płaszczyzn poziomych tj. balkonów, tarasów, dachów, przedstawiono w tabeli poniżej:~~

<sup>79</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

<sup>80</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

Odległości linii wysokich napięć od płaszczyzn poziomych wg stref

napięcie znamionowe linii kV	Najmniejsze odległości w m.	
	strefa pierwszego stopnia	strefa drugiego stopnia
110	4	14,5
220	5,5	26,0
400	8,5	33

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021, poz. 1973 z późn. zm.), pola elektromagnetyczne definiuje się jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300GHz. Wyróżnia się dwa rodzaje źródeł pól elektromagnetycznych w środowisku: naturalne (promieniowanie Ziemi czy Słońca) oraz sztuczne (np. urządzenia elektryczne). Do głównych źródeł sztucznie wytwarzanych pól elektromagnetycznych w środowisku należą: elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak: stacje bazowe radiokomunikacji ruchomej (w tym telefonii komórkowej) i stacje nadające programy radiowe i telewizyjne. Linie i stacje elektroenergetyczne są źródłami pól o częstotliwości 50 Hz, natomiast urządzenia radiokomunikacyjne wytwarzają pola o częstotliwościach od około 0,1 MHz do około 100 GHz.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- 1) utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach;
- 2) zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448), natomiast sposoby sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku określa Rozporządzenie Ministra Klimatu w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2020 r. poz. 258). Wymagania odległościowe stosowane dla sieci elektroenergetycznych od obiektów budowlanych, w tym budynków określają Polskie Normy oraz przepisy techniczno-budowlane.<sup>81</sup>

## 2.4. Ochrona gruntów rolnych i leśnych

Ograniczenia w zmianie przeznaczenia terenów dotyczą przede wszystkim gruntów rolnych i leśnych. Zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2021r. poz. 1326 z późn. zm.)<sup>82</sup> ochrona gruntów rolnych polega na:

- ograniczeniu przeznaczania na cele nierolnicze lub nieleśne
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w

<sup>81</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

<sup>82</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej;

- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze;
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.<sup>83</sup>

natomiast ochrona gruntów leśnych polega na:

- ograniczaniu przeznaczania na cele nieleśne lub nierolnicze,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej,
- przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej.
- poprawianiu ich wartości użytkowej oraz. zapobieganiu obniżania ich produktywności,
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.<sup>84</sup>

Należy podkreślić, że do gruntów rolnych zalicza się także: parki wiejskie, grunty pod budynkami wchodzącymi w skład gospodarstw, zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, pracownicze ogródki działkowe, torfowisk i oczek wodnych.

Przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Przeznaczenie na cele nierolnicze i leśne:

- gruntów rolnych stanowiących użytki klasy I-III, ~~jeżeli ich zwarty obszar projektowany do takiego przeznaczenia przekracza 0,5 ha – wymaga uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej;~~ wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, z zastrzeżeniem gruntów spełniających warunki, o których mowa w. art. 7 ust. 2a ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2021r. poz. 1326 z późn. zm.)<sup>85</sup>
  - gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa - wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa lub upoważnionej przez niego osoby,
  - ~~gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klasy IV, jeżeli ich zwarty obszar projektowany do takiego przeznaczenia przekracza 1 ha,~~
  - ~~gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klasy V i VI, wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego, oraz torfowisk i oczek wodnych, jeżeli mają być przeznaczone na cele budowy zbiorników wodnych, eksploatacji złóż kopalin, budowy dróg publicznych lub linii kolejowych,~~
  - pozostałych gruntów leśnych
- wymaga zgody wojewody.

wymaga uzyskania zgody marszałka województwa wyrażanej po uzyskaniu opinii izby rolniczej.<sup>86</sup>

<sup>83</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

<sup>84</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

<sup>85</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

<sup>86</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

## 2.5. Tereny zamknięte

### 2.5.1. Tereny zamknięte w resorcie obrony narodowej

Na terenie Gminy Ełk, w granicach działki nr ewid. 27, obr. Karbowskie oraz działki nr ewid. 48/1, obr. Bajtkowo, zlokalizowany jest teren zamknięty resortu obrony narodowej, który nie posiada ustalonej strefy ochronnej.

Ww. teren ustalony został i zastrzeżony ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa Decyzją Ministra Obrony Narodowej Nr 80/MON z dnia 8 czerwca 2022r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej.<sup>87</sup>

### 2.5.2. Tereny zamknięte, przez które przebiegają linie kolejowe

Na terenie gminy Ełk występują tereny zamknięte zgodnie z Decyzją nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 roku w sprawie ustalenia terenów zamkniętych, przez które przebiegają linie kolejowe (Dz. Urz. MI z 2020 r. poz. 38).

Dla terenów kolejowych, uznanych jako tereny zamknięte, nie wyznaczono na rysunku studium stref ochronnych, jednakże w ich sąsiedztwie obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych z zakresu transportu kolejowego.<sup>88</sup>

#### TERENY ZAMKNIĘTE ZASTRZEŻONE ZE WZGLĘDU NA OBRONNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO PAŃSTWA, PRZEZ KTÓRE PRZEBIEGAJĄ LINIE KOLEJOWE, DLA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO (W GRANICZCH GMINY EŁK)<sup>89</sup>

Lp.	Lp. z załącznika nr 14	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa Obrębu geodezyjnego	Numer geod. działki
1.	270	1	Bajtkowo	77
2.	271	2	Barany	174
3.	272	3	Bartosze	126/2
4.	273	3	Bartosze	139
5.	274	3	Bartosze	336/4
6.	275	4	Białojany	73
7.	276	8	Chełchy	5/2
8.	277	9	Chrzanowo	5/3
9.	278	11	Ciernie	25/2
10.	279	14	Guzki	77
11.	280	27	Moldzie	70
12.	281	27	Moldzie	72

<sup>87</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

<sup>88</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r. (na podstawie pisma PKP Linie Kolejowe S.A. z dnia 08.12.2022r. znak: ITS9.2111.811.2022.KCS.2)

<sup>89</sup> Dane wynikające z Decyzji Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020r. z późn. Zm. W sprawie ustalenia terenów zamkniętych, przez które przebiegają linie kolejowe – załącznik nr 14.

13.	282	27	Moldzie	77
14.	283	31	Nowa Wieś Ełcka	248/1
15.	284	31	Nowa Wieś Ełcka	248/4
16.	285	31	Nowa Wieś Ełcka	248/5
17.	286	31	Nowa Wieś Ełcka	304
18.	287	31	Nowa Wieś Ełcka	657
19.	288	37	Przykópka	148/3
20.	289	37	Przykópka	153
21.	290	37	Przykópka	602/1
22.	291	37	Przykópka	602/4
23.	292	42	Rożyńsk	149/2
24.	293	42	Rożyńsk	195
25.	294	42	Rożyńsk	339
26.	295	46	Siedliska	245/3
27.	296	49	Suczki	102/11
28.	297	55	Woszczele	143/5
29.	298	55	Woszczele	183/3

## 2.6. Ochrona złóż kopalin i terenów górniczych

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021, poz. 1973 z późn. zm.) złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących. Eksploatację złoża kopaliny prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację jest obowiązany przedsięwziąć środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze. Szczegółowe zasady gospodarowania złożem kopaliny i związanej z eksploatacją złoża ochrony środowiska określają przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2022 r. poz. 1072 z późn. zm.)

**ZESTAWIENIE OBOWIĄZUJĄCYCH MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

**ZATWIERDZONYCH PO 1.01.1995 r.**

**Tabela 1/PM**

Lp	Miejscowość (obręb)	Przeznaczenie	Nr uchwały Rady Gminy EŁk	Data Uchwały	Nr Dz. Urz. SUW woj. suwalskie W-M woj. warm.maz.	UWAGI
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Chruściele	MN, MP, ML	XXXIII/221/98	18.06.1998	SUW Nr 46, poz. 244 (1998)	
2.	Bartosze	MN	XX/100/96	25.10.1996	SUW nr 79, poz. 245 (1998)	„POLMO”
3.	Bartosze	MN	XX/101/96	25.10.1996	SUW nr 79, poz. 246 (1988)	Dz. 13 i 14
4.	Bartosze Judziki	MN	XXV/154/97	27.05.1997	SUW nr 39, poz. 259 (1997)	14/2-5
5.	Bartosze	Cz	XXXIII/222/98	18.06.1998	SUW nr 46, poz. 245 (1998)	żołn. niem.
6.	Chojniak	UL (PLUS GSM)	XXI/132/2000	3.11.2000	w m nr 78 poz. 994 (2000)	Tel. komórk.
7.	Buczki	MR	XXV/152/97	27.05.97	SUW nr 39, poz. 249 (1997)	Dz. 138
8.	Linia elektr. "400"	EN	VIII/47/99	25.06.1999	w m nr 46, poz. 877 (1999)	„ALYTUS”
9.	Malinówka	UT	VIII/48/99	25.06.1999	w m nr 6, poz. 1053 (1999)	Przy moście
10.	Mrozy Wielkie	MN, ML	XXXIII/97/98	18.06.1998	SUW nr 46, poz. 240 (1998)	Głuch
11.	Mrozy Wielkie	MN, MR, UT, ML	XXXIII/220/98	18.06.1998	SUW nr 46, poz. 243 (1998)	Stefanowski
12.	Miluki	ML	XXV/151/97	27.05.1997	SUW nr 39, poz. 248 (1997)	Bud. let. rz. EŁk
13.	Nowa Wieś Ełka	P	XXII/119/96	30.12.1996	Suw nr 6, poz. 39 (1997)	„Bacutil”
14.	Nowa Wieś Ełka	MN	XXV/153/97	27.05.1997	Suw, nr 39, poz. 250 (1997)	Ul. Wyszyńskiego
15.	Nowa Wieś Ełka	MN, KS, U	XXXIII/218/98	18.06.1998	Suw nr 46, poz. 241 (1998)	„Robex”
16.	Nowa Wieś Ełka	PE	XXXTX/190/2001	24.08.2001		żwirownia
17.	Oraeze	UL	DC/47/95	9.06.1995		Centertel
18.	Piaski	MN, ML	XXV/149/97	27.05.1997	Suw nr 39, poz. 246 (1997)	Pocz. wsi
19.	Płociczno	ML	XXII/120/96	30.12.1996	Suw nr 6, poz. 40 (1997)	Robex
20.	Płociczno	ML	XXII/121/96	30.12.1996	Suw nr 6, poz. 41 (1997)	Przy szosie
21.	Płociczno	ML	XXV/150/97	27.05.1997	Suw nr 39, poz. 247 (1997)	Pirsztuk
22.	POHZ EŁk	MN	XX/102/96	25.10.1996	Suw, nr 79, poz. 247 (1996)	

23.	Sajzy	MN,ML	XXII/123/96	30.12.1996	Suw nr 6, poz.43 (1997)	Dz.58
24.	Sajzy	ML	XXII/124/96	30.12.1996	Suw nr 6, poz.44 (1997)	Dz. 108
25.	Sajzy	MN,ML	XXII/125/96	30.12.1996	Suw nr 6, poz.45 (1997)	Dz.64/3
26.	Sajzy	MN	XXXII/216/98	18.06.1998	Suw nr 46, poz. 239 (1998)	Dz.nr 23 Łoś
27.	Sajzy	MN,ML	XI/72/99	30.11.1999	w m nr 5, poz.52 (2000)	Dz.97/1 i 97/2
28.	Straduny	MN	XXII/122/96	30.12.1996	Suw nr 6, poz.,42 (1997)	Droga do Malinówki
29.	Straduny	MN,ML	XXXIII/219/98	18.06.1998	Suw nr 46,poz. 242 (1998)	Droga do Sajzz
30.	Szeligi-Buczki	MN	XX/103/96	25.10.1996	Suw nr 79,poz. 248 (1998)	Za ML
31.	Szeligi-Buczki	MN, ML,	X/62/99	14.10.1999	w m nr 77,poz. 1361 (1999)	Złotki
32.	Woszezele	ML	XX/104/96	25.10.1996	Suw nr 79, poz.249 (1998)	MPBO

**ZESTAWIENIE OBOWIĄZUJĄCYCH MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA TERENIE GMINY ELK<sup>90</sup>**

Nazwa planu zagospodarowania/przeznaczenie terenu	nr i data uchwały Rady Gminy	nr działek których plan dotyczy	Nazwa, nr, pozycja, rok dziennika wojewódzkiego	Uwagi Pow. w ha
b	c	d	e	g
Zmiana w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Elk (dotyczy budowy stacji bazowej telefonii komórkowej „Centertel” w Oraczach.)	IX/47/95	44/2	Dz.Urz.Woj.Suw. Nr 23,poz.158 z 16.06.95r.	0,60 Wprowadzenie zmian do planu ogólnego
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Bartosze (z przeznaczeniem na budownictwo mieszkaniowe)	XX/100/96 25.10.96	42, 44	Dz. U. woj. suwalskiego nr 79, poz. 245 06.11.1996 r	19,25
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Bartosze, obejmującego działki nr 13, 14 (z przeznaczeniem na budownictwo mieszkaniowe)	XX/101/96 25.10.96	13, 14	Dz. U. woj. suwalskiego nr 79, poz. 246 06.11.1996 r	2,60
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Elk (z przeznaczeniem pod osiedle domów mieszkalnych jednorodzinnych)	XX/102/96 25.10.96	8/15, 9/5	Dz. U. woj. suwalskiego nr 79, poz. 247 06.11.1996 r	28,0
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Szeligi-Buczki obejmujący działkę nr 112, 113, 114 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne)	XX/103/96 25.10.96	112, 113, 114	Dz. U. woj. suwalskiego nr 79, poz. 248 06.11.1996 r	2,81
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Woszezele obejmujący działkę nr 201 (z przeznaczeniem pod budownictwo letniskowe)	XX/104/96 25.10.96	201	Dz. U. woj. suwalskiego nr 79, poz. 249 06.11.1996 r	3,71
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Płociczno obejmujący działki nr 71/2, 71/4, 71/5, 71/6, 71/7, 71/8, 71/9, 71/10, 71/11, 71/12, 71/13, (z przeznaczeniem pod budownictwo letniskowe)	XXII/120/96 30.12.96	71/2, 71/4 -71/13	Dz. U. woj. suwalskiego nr 6, poz. 40 02.02.1996 r	3,25
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Płociczno obejmujący działki nr 150/1, 150/2, 150/5, 150/7, 150/9, 150/10, Gmina Elk (z przeznaczeniem pod budownictwo letniskowe)	XXII/121/96 30.12.96	150/1, 150/2, 150/5, 150/7, 150/9	Dz. U. woj. suwalskiego nr 6, poz. 41 02.02.1996 r	1,068
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Straduny gmina Elk obejmujący tereny położone przy drodze gminnej Straduny - Malinówka (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe i ogród działkowy)	XXII/122/96 30.12.96	tereny przy drodze gminnej Straduny – Malinówka	Dz. U. woj. suwalskiego nr 6, poz. 42 02.02.1996 r	23,625
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej we wsi Sajzy na część działki nr 58 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne)	XXII/123/96	58	Dz. U. woj. suwalskiego nr 6, poz. 43 02.02.1996 r	1,20
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Sajzy obejmujący działkę nr 108/1, 108/4, 108/5, 108/6 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe letniskowe)	XXII/124/96 30.12.96	108/1, 108/4, 108/5, 108/6	Dz. U. woj. suwalskiego nr 6, poz. 44 02.02.1996 r	1,60
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej we wsi Sajzy na działkach nr 64/3 i 64/6 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne)	XXII/125/96 30.12.96	64/3, 64/6	Dz. U. woj. suwalskiego nr 6, poz. 45 02.02.1996 r	1,70
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Piaski obejmujący działki nr 83/2 i 84 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i letniskowe)	XXV/149/97 27.05.97	83/2, 84	Dz. U. woj. suwalskiego nr 39, poz. 246 22.07.1997 r	2,80
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Płociczno obejmujący działkę nr 48/7, 48/11, 49/4, 50/3, 50/5, 50/6, Gmina Elk (z przeznaczeniem pod budownictwo letniskowe)	XXV/150/97 27.05.97	48/7, 48/11, 49/4, 50/3, 50/5, 50/6	Dz. U. woj. suwalskiego nr 39, poz. 247 22.07.1997 r	1,72
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Miluki obejmujący działki nr 45/3, 45/5, 45/6, 45/12, 45/17, 45/18, 45/19,45/24, 45/27, 45/29 (z przeznaczeniem pod budownictwo letniskowe)	XXV/151/97 27.05.97	45/3, 45/5, 45/6, 45/12, 45/17, 45/18, 45/19, 45/24, 45/27, 45/29	Dz. U. woj. suwalskiego nr 39, poz. 248 22.07.1997 r	2,38
Miejscowy plan zagospodarowania części wsi Buczki, obejmującego działkę nr 138 (z przeznaczeniem pod zabudowę zagrodową)	XXV/152/97 27.05.97	138	Dz. U. woj. suwalskiego nr 39, poz. 249 22.07.1997 r	12,20
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Nowa Wieś Elcka obejmujący działki nr 260/3, 260/4, 260/5, 260/6, 260/7, 260/8, 260/9 i 260/10	XXV/153/97 27.05.97	260/3, 260/4 – 260/10	Dz. U. woj. suwalskiego nr 39, poz. 250 22.07.1997 r	1,05

<sup>90</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Elk z dnia 27.02.2023r.

(z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne)				
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Bartosze-Judziki, obejmującego działki nr 4/2, 4/4, 4/5 i 5 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne)	XXV/154/97 27.05.97	4/2, 4/4, 4/5, 5	Dz. U. woj. suwalskiego nr 39, poz. 251 22.07.1997 r	0,70
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Sajzy obejmujący działkę nr 23/1 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne)	XXXIII/216/98 18.06.98	23/1	Dz. U. woj. suwalskiego nr 46, poz. 239 28.07.1998 r	0,12
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Mrozy obejmujący działki nr 14/3, 14/5, 14/6, 14/12, 14/13, 14/14, 14/17, 14/19, 14/20, 14/21, 14/22 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne i letniskowe)	XXXIII/217/98 18.06.98	14/3, 14/5, 14/6, 14/12 –14/17, 14/19 – 14/22	Dz. U. woj. suwalskiego nr 46, poz. 240 28.07.1998 r	3,39
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkalno-usługowej i stacji obsługi samochodów na działkach nr 111/2, 111/3, 112, 227, 276/1 w Nowej Wsi Elckiej (z przeznaczeniem pod zabudowę jednorodzinna, mieszkalno-usługową i stację obsługi samochodów)	XXXIII/218/98 18.06.98	111/2, 111/3, 112, 227, 276/1	Dz. U. woj. suwalskiego nr 46, poz. 241 28.07.1998 r	3,073
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na działkach nr 148/2, 149 we wsi Straduny (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne)	XXXIII/219/98 18.06.98	148/2, 149	Dz. U. woj. suwalskiego nr 46, poz. 242 28.07.1998 r	12,04 Plan zmieniony uchwałą nr XVII/108/2011
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy jednorodzinnej na wtórnie podzielonej działce nr 48/3 we wsi Mrozy Wielkie (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne i usługi związane z obsługą turystyczną)	XXXIII/220/98 18.06.98	48/3	Dz. U. woj. suwalskiego nr 46, poz. 243 28.07.1998 r	5,0
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy jednorodzinnej na działkach nr 23, 25/1, 26, 27, 28 i 104 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne)	XXXIII/221/98 18.06.98	23, 25/1, 26, 27, 28, 104	Dz. U. woj. suwalskiego nr 46, poz. 244 28.07.1998 r	Zmiana planu Uchwałą Rady Gminy XL/250/02 w części dotyczącej działki nr 104 o pow.9,55
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu cmentarza żołnierzy niemieckich na działkach nr 131 i 132/3 we wsi Bartosze (z przeznaczeniem pod cmentarz żołnierzy niemieckich poległych w wojnach)	XXXIII/222/98 18.06.98	131, 132/3	Dz. U. woj. suwalskiego nr 46, poz. 245 28.07.1998 r	5,36
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Malinówka (z przeznaczeniem pod wypożyczalnię sprzętu turystycznego)	VIII/48/98 28.06.99	6	Dz. U. woj. suwalskiego nr 61, poz. 1053 1999 r	0,10
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Szeli-Buczki obejmujący działki nr 54/1 i 54/2 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne i letniskowe)	X/62/99 14.10.99	54/1, 54/2	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 77, poz. 1361 22.10.1999 r	3,50
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej, letniskowej i usług turystycznych na działkach nr 97/1, 97/2 oraz rejon działek 103/1, 103/3 i 106 we wsi Sajzy (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne, letniskowe i usług turystycznych)	XI/73/99 30.11.99	97/1, 97/2 rejon działek 103/1, 103/3, 106	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 5, poz. 52 2000 r	5,89
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy jednorodzinnej i letniskowej na działkach podzielonych nr 33, 34, 35 we wsi Plociczno (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne i letniskowe)	XXI/133/2000 03.11.2000	33, 34, 35	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 76, poz. 947 2000 r	20,0
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Chojniak, obejmujący fragment działki nr 283/37 (z przeznaczeniem pod lokalizację stacji bazowej telefonii komórkowej nr BT 4462 GSM PLUS )	XXI/132/2000 03.11.2000	283/7	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 78, poz. 994 2000 r	0,62
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Nowa Wieś Elcka obejmującego grunty oznaczone numerami geodezyjnymi: 375 oraz 376/2, (z przeznaczeniem pod zakład eksploatacji kruszywa)	XXIX/190/2001 24.08.2001	375, 376/2	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 101, poz. 1439 2001 r	15,60
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu wsi Siedliska z przeznaczeniem pod gospodarstwa warzywniczo-ogrodnicze (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne z gospodarstwem warzywniczo-ogrodniczym)	XXXI/196/2001 31.10.2001	147, 148/1, 148/2	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 1, poz. 6 04.01.2002 r	7,40
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Mrozy Wielkie obejmujący grunty o numerach geodezyjnych: 91/2, 118, 119/1, 119/4 – 119/9, 121/2 – 121/5, 122, 129, 187/2 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne i usługowe)	XXXV/224/02 28.02.2002	91/2, 118, 119/1, 119/4 – 119/9, 121/2 – 121/5, 122, 129, 187/2	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 53, poz. 824 2002 r	8,053
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Lepaki Małe obejmujący działki o nr: 55/13, 55/14, 55/15 (z przeznaczeniem pod siedlisko agroturystyczne)	XXXV/225/2002 28.02.2002	55/13, 55/14, 55/15	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 53, poz. 825 2002 r	1,532
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i letniskowej oraz produkcji warzywniczo-ogrodniczej na działce nr 150/2 we wsi Straduny (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne oraz siedlisko z produkcją warzywniczo-ogrodniczą)	XXXIX/243/2002 24.01.2002	150/2	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 104, poz. 1569 2002 r	1,32
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zespołu zabudowy letniskowej w obrębie wsi Chrzanowo gmina Elk, zwanego „Kompleks Letniskowy Chrzanowo” (z przeznaczeniem pod budownictwo letniskowe)	XXXIX/244/02 24.06.2002		Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 104, poz. 1570 26.08.2002 r	36,6254 Plan zmieniony uchwałą Nr LXXXIX/621/2010

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Chruściele obejmujący teren działki nr 104 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne)	XL/250/2002 09.08.2002	104	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 119, poz. 1736 2002 r	1,89
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmującego teren działek nr 7/4 oraz 10/9 we wsi Czaple (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne oraz usługi)	IV/19/2003 28.01.2003	7/4, 9/10	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 46, poz. 616 2003 r	2,27
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Chruściele, gmina Elk, obejmujący grunty o numerach geodezyjnych 30, 31, 35, 25/2 położone nad Jeziorem Szarek (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalno-opiekuńcze)	IV/20/2003 28.01.2003	30, 31, 35, 25/2	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 46, poz. 617 07.04.2003 r	5,62
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Barany, gmina Elk, obejmujący działki oznaczone numerami geodezyjnymi 170/4 i 170/5 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne)	V/27/2003 27.02.2003	170/4, 170/5	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 66, poz. 930 20.05.2003 r 2003 r	5,57
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Moldzie, gmina Elk, obejmujący grunty o numerze geodezyjnym 14/2 położone nad jeziorem Lepaki Duże (z przeznaczeniem pod potrzeby usług turystycznych)	IX/49/2003 17.06.2003	14/2	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 147, poz. 1800 18.09.2003 r	2,34 Plan zmieniony uchwałą Nr LXXXII/669/2010
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Zespołu Osadniczego m. Elk na działce nr 4/3 w obrębie wsi Szeligi-Buczki (z przeznaczeniem pod potrzeby funkcji przemysłowo-składowej, drobnej wytwórczości i usług)	X/67/2003 28.08.2003	4/3	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 158, poz. 1927 2003 r	1,71
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie wsi Sędki, gmina Elk, obejmujący działkę oznaczoną numerem 95/7 (z przeznaczeniem pod budownictwo sakralne)	X/68/2003	95/7	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 158, poz. 1928 03.10.2003 r	1,01
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmującego teren działek nr: 67/9, 73/10, 73/11, i 74/5 we wsi Koziki (z przeznaczeniem pod zabudowę letniskową, mieszkalno-pensjonatową oraz agroturystykę)	XI/77/2003 29.09.2003	67/9, 73/10, 73/11, 74/5	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 174, poz. 2102 2003 r	6,011
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Sajzy obejmujący grunty o numerach geodezyjnych: 5/1, 6/1 do 6/37, 6/41, 10, 12/1, 12/2, 14 do 17, 18/3 i 18/4 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne i letniskowe)	XII/87/2003 27.10.2003	5/1, 6/1-6/7, 6/41, 10, 12/1-12/2, 14-17, 18/3, 18/4	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 182, poz. 2204 2003 r	58,0
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek p.n. „Podgrodzie” k/Elku (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne, letniskowe, rekreacyjne, produkcję ogrodowo-warzywniczą)	XII/88/2003 27.10.2003		Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 191, poz. 2315 2003 r	195,0
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pn. „Podgrodzie” k.Elku (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne, letniskowe, rekreacyjne, produkcję ogrodowo-warzywniczą,  /dotyczy części powiększenia części terenu pod obiekty handlowe/)	XXXII/306/05 26.08.2005		Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 152, poz. 1741 2005 r	j.w.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego we wsi Miluki, Gmina Elk, obejmujący działkę oznaczoną nr 2 (z przeznaczeniem pod usługi turystyczno-wypoczynkowe)	XXII/199/2004 01.10.2004	2	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 159, poz. 1968 18.11.2004 r	1,62
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Sajzy, Gmina Elk obejmujący grunty o nr geod. 5/1, 6/ do 6/37, 6/41, 10, 12/1, 12/2, 14 do 17, 18/3 i 18/4 (dotyczy naliczania jednorazowej opłaty w wys. 3% w stosunku do wzrostu wartości nieruchomości)	XXI/188/2004 26.08/2004	5/1, 6/1-6/37, 6/41, 10, 12/1, 12/2, 14-17, 18/3, 18/4	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 139, poz. 1722 2004 r	brak w teczce bo nie dotyczy zmiany zagospodarowania terenu
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego we wsi Chrzanowo, Gmina Elk, obejmujący działki oznaczone nr 55/12, 55/13, 55/15, 55/17, 55/18, 55/19, 55/20, 55/21, 55/22, 55/23 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne i letniskowe)	XXIII/208/2004 28.10.2004	55/12, 55/13, 55/15,55/17-55/23	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 193, poz. 2740 22.12.2004 r	3,2368
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Chruściele (zmieniający w części ustalenia planu miejscowego zatwierdzonego uchwałą nr XXII/221/98 Rady Gminy z dnia 18.06.1998 r z przeznaczeniem terenów pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne)	XXIV/216/2004 23.11.2004	170/24, 170/29, 170/38, 171/17, 170/20, 172/1-172/5, 173/1-173/14	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 196, poz. 2818 2004 r	3,9545
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego we wsi Mrozy Wielkie, Gmina Elk, obejmujący grunty o numerach ewidencyjnych 13/5, 13/13, 13/2, (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne)	XXVIII/254/2005 31.03.2005	13/5, 13/13, 13/2	Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego nr 49, poz. 679 29.04.2005 r	3,0705
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego we wsi Regiel, Gmina Elk obejmujący działkę oznaczoną 9/1 (z przeznaczeniem pod zabudowę agroturystyczną)	XXV/226/2004 28.12.2006	9/1	Dz. u. woj. warmińsko-mazurskiego nr 26, poz. 355 14.03.2005 r	0,51

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części wsi Chruściele, obejmujący grunty o numerach ewidencyjnych: 1/2, 1/3, 2, 3/1, 3/3, 3/4 i 5/2 (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną)	XXVIII/252/05 31.03.2005	1/2, 1/3, 2, 3/1, 3/3, 3/4, 5/2	Dz. u. woj. warmińsko-mazurskiego nr 57, poz. 806 2005 r	3,29
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części wsi Straduny obejmujący działki o numerach ewidencyjnych: 156/3, 156/4 (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną)	XXVIII/253/05 31.03.2005	156/3 156/4	Dz. u. woj. warmińsko-mazurskiego nr 57, poz. 807 2005 r	1,9013
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu dla części wsi Chruściele, obejmujący grunty o numerach ewidencyjnych od 105/7 do 105/12 (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną)	XXIX/265/2005 29.04.2005	105/7 –105/12	Dz. u. woj. warmińsko-mazurskiego nr 67, poz. 945 2005 r	1,2045
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu obejmującego działkę nr 59, położoną w obrębie Malkinie, Gmina Elk (z przeznaczeniem pod zabudowę rekreacji indywidualnej i zabudowę turystyczno-wypoczynkową)	XXXIII/323/05 29.10.2005	59	Dz. u. woj. warmińsko-mazurskiego nr 170, poz. 1911 2005 r	2,60
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części wsi Bartosze, obejmującego działki o numerach ewidencyjnych: 38/1, 39/2, 39/3, 42/38, 42/40, 42/41, 42/42, 42/43, 42/44 i 42/45 (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową i usługi turystyczne)	XXXII/310/05 26.08.2005	38/1, 39/2, 39/3, 42/38, 42/41, 42/42, 42/43, 42/44, 42/45	Dz. u. woj. warmińsko-mazurskiego nr 165, poz. 1865 2005 r	7,60
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Barany, gmina Elk, obejmującego grunty o nr geod. 155, 156, 160/3, 168,153,167,169 (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną)	XXXV/331/2005 31.10.2005	153, 155, 156, 160/3, 167, 168, 169	Dz. u. woj. warmińsko-mazurskiego nr 201, poz. 2105 13.12.2005	11,13
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego we wsi Malkinie, Gmina Elk, obejmujący działkę oznaczoną nr 29/38 (z przeznaczeniem pod usługi turystyczno-wypoczynkowe z zielenią towarzyszącą)	XXXV/332/2005 31.10.2005	29/38	Dz. u. woj. warmińsko-mazurskiego nr 201, poz. 2106 13.12.2005	1,0186
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Barany, obejmującego działki gruntu o numerach ewidencyjnych: 173-1, 173-5, 173-6, 173-7, 173-8 (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną)	XXXIII/322/2005 29.09.2005	173/1, 173/5-8	Dz. u. woj. warmińsko-mazurskiego nr 197, poz. 2081 2005 r	1,6228
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu obejmującego część obrębu Malinówka, Gmina Elk (z przeznaczeniem pod zabudowę rekreacji indywidualnej, turystyczno-wypoczynkową i zabudowę zagrodową z dopuszczeniem usług agroturystycznych)	XXXVII/359/06 29.12.2005	23/3, 148, 21, 23/38, 23/6	Dz. u. woj. warmińsko-mazurskiego nr 28, poz. 612 17.02.2006 r	11,46
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części wsi Koziki, obejmujący działki o numerach ewidencyjnych: 66/1, 66/2, 66/3, 66/4, 66/6, 66/8, 66/10 i 66/14 (z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne lub letniskowe)	XXXVII/358/05 29.12.2005	66/1, 66/2, 66/3, 66/4, 66/5, 66/6, 66/8, 66/10, 66/14	Dz. u. woj. Warmińsko-mazurskiego nr 28, poz. 611 17.02.2006	0,9308
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Płociczno, Gmina Elk, obejmujący działkę o nr ewid. 144 (z przeznaczeniem pod kopalnię kopalin pospolitych i zabudowę związaną funkcjonowaniem zakładu górniczego oraz wyznaczenie kwartału zabudowy zagrodowej i drogi wewnętrznej)	XXXVIII/372/06 27.01.2006	144	Dz. u. woj. Warmińsko-mazurskiego nr 39, poz. 792 21.03.2006	11,46 Plan zmieniony uchwałą Nr XXXVI/312/2008
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu obejmującego część obrębu Mrozy Wielkie, Gmina Elk (z przeznaczeniem pod mieszkalną jednorodzinną)	XXXIX/381/06 01.03.2006	48/40, 48/44-44/70	Dz. u. woj. Warmińsko-mazurskiego nr 49, poz. 1001 18.04.2006 r	3,045
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu obejmującego część obrębu Płociczno, Gmina Elk (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkalną jednorodzinną)	XLI/407/2006 26.04.2006	151/3, 151/16, 151/18, 151/20, 151/21, 217, 150/12, 150/16, 150/17 część dz. nr 150/15	Dz. u. woj. Warmińsko-mazurskiego nr 90, poz. 1522 06.07.2006	2,10
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego pod teren boiska sportowego we wsi Siedliska (z przeznaczeniem pod boisko sportowe)	XLI/408/06 26.04.2006	82/13	Dz. u. woj. Warmińsko-mazurskiego nr 90, poz. 1523 06.07.2006	1,5135

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Woszczele, Gmina Elk (część działek o nr ewid. 307, 308, 310, 311, 312) część działek o różnym przeznaczeniu	XLV/451/2006 28.09.2006	307, 308, 310, 311, 312	Dz. u. woj. Warmińsko-mazurskiego nr 170, poz. 2447 10.11.2006 r	6,0
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Oracze, Gmina Elk (część działki nr ewid. 582/4) (pod zabudowę sakralną)	XLVI/460/2006 24.10.2006 r	część działki 582/4	Dz. u. woj. Warmińsko-mazurskiego nr 188, poz. 2616 06.12.2006 r	1,9250
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Malinówka, obejmujący działki o nr 3 i 35/1, Gmina Elk (pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i zabudowę rekreacji indywidualnej)	XLVI/461/2006 24.10.2006 r	3, 35/1	Dz. u. woj. Warmińsko-mazurskiego nr 188, poz. 2617 06.12.2006 r	5,71
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu obejmującego część obrębu Chruściele, Gmina Elk (działka nr 35 i część działek 25/2, 30 i 31) (z przeznaczeniem pod tereny usług turystyczno-wypoczynkowych)	XLIV/442/06 25.08.2006	30, 31, 35, 25/2	Dz. u. woj. Warmińsko-mazurskiego nr 150, poz. 2201 12.10.2006 r	0,7750
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej nad Jeziorem Szarek, położonego w obrębie Chruściele, Gmina Elk (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną)	VIII/50/2007 26.02.2007r.	170/21, 170/22, 170/32, 170/33, 170/36, 170/37, 170/41, 170/42, 170/45, 170/46, 170/47, 170/48, 170/51, 170/52, 170/53, 170/57, 170/58, 170/64, 170/60	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 56, poz. 910 24. 04.2007	1,3401
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Nowa Wieś Elcka, gmina Elk (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, alternatywnie wielorodzinną)	VIII/51/2007 26.02.2007	258/5 – 258/25	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 56, poz. 911 24. 04.2007	1,87 Plan zmieniony uchwałą nr LVII/498/2009
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Oracze, wieś Wityny, gmina Elk (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, tereny usług i sportu)	XII/92/2007 27.04.2007	53/57, 53/26	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 92, poz. 1359 25.06.2007r.	4,4583
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, położonego w obrębie Woszczele, Gmina Elk (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną)	XIV/102/2007 25.05.2007	377/43, 377/47, 377/48, 377/49, 201/3, 201/4, 201/5, 201/6, 201/7, 201/8, 201/15, 201/16	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 102, poz. 1457 16.07.2007	1,20
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Malkinie, Gmina Elk (z przeznaczeniem pod zabudowę rekreacji indywidualnej.)	XL/388/2006 31.03.2006	61/8, 61/32, 61/33, 61/38, 61/37, 61/39, 61/40, 61/41, 61/42, 61/44, 61/46, 61/53, 61/54, 61/55, 61/56, 61/57, 61/63, 62/1, 63/2, 63/5, 63/6	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 181, poz. 2322 27. 11.2008r.	1,8467
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu obejmującego działkę o nr ewid. 182/1, położoną w obrębie Regiel, Gmina Elk (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną)	XXVII/211/07 27.12.2007r.	182/1	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 25, poz. 594 11.02.2008r.	1,92
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Chrzanowo (dz. nr ewid. 105/16), Gmina Elk, (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, usługową)	XXVIII/234/2008 25.01.2008r.	105/16	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 44, poz. 936 17.03.2008r.	5,37
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie wsi Woszczele obejmujący grunty o numerach ewidencyjnych 162/2 i 180/4, Gmina Elk (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, usługową, lotniskową)	XXVIII/235/2008 25.01.2008r.	162/2, 180/4	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 46, poz. 978 26.03.2008r.	14,50
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Chrzanowo, Gmina Elk, (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną)	XXX/260/2008 22.02.2008r.	55/6, 55/7, 55/8, 55/10, 55/11, 159/1, 159/2, 159/3, cz. 159/4	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 59, poz. 1173 16.04.2008r.	2,62
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Mrozy Wielkie, gmina Elk, obejmujący działki o nr ewid. 138, 139 i 140 (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną)	XXX/261/2008 22.02.2008r.	138, 139, 140	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 59, poz. 1174 z16.04.2008r.	1,73

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Chruściele, Gmina Elk (działki od nr ewid. 16/1 do nr ewid. 16/26), (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną)	XXX/262/2008 22.02.2008r.	16/1 do 16/26	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 59, poz. 1175 z16.04.2008r.	1,9366
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Szeligi-Buczki (dz. nr ewid. 100 i 101), Gmina Elk (z przeznaczeniem pod zabudowę turystyczno – wycieczkową)	XXXI/272/2008 31.03.2008r.	100, 101	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 76, poz. 1457 14.05.2008r.	1,24
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek 71/1 i 71/2 w obrębie wsi Chruściele (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, turystyczną)	XXXI/273/2008 31.03.2008r.	71/1, 71/2	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 76, poz. 1458 14.05.2008r.	2,08
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący grunty nr 110/24 w obrębie Sajzy (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną)	XXXIV/289/2008 27.05.2008r.	110/24	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 113, poz. 1887 23.07.2008r.	0,8943
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmującego działki gruntu nr 94/3 w Oraczach (z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną)	XXXVI/311/2008 30.06.2008r.	94/3	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 118, poz. 1958 31.07.2008r.	0,52
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Płociczno, Gmina Elk, obejmujący działkę o nr ewid. 144 ( z przeznaczeniem pod obiekty produkcyjne, składy, magazyny)	XXXVI/312/2008 30.06.2008r.	144	Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 118, poz. 1959 31.07.2008r.	2,59
Zmiana w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pn. „Podgrodzie” k/Elku zatwierdzonego uchwałą Nr XXXII/306/2005 Rady Gminy Elk z dnia 26 sierpnia 2005 r	IXL/366/2008 31.X.2008	zmiana przebiegu drogi, kąta nachylenia dachów, powiększenie terenów usług itp.	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr.I poz 4.z 2009 05.01.2009	patrz poz. 49
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Przykópka, Gmina Elk	XL/346/2008 26.09.2008	106/1,107/2,107/3,107/4,109/2 ,109/4,113/4,115/1,116/4,117/4,118/1,111,110/8,110/9	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 175.poz.2558 13.11.2008	12,98
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Barany, gmina Elk, obejmującego grunty o nr geod. 155, 156, 160/3, 168,153,167,169.	XL/344/2008 26.09.2008	155,156,160/3,168,153,167,169	Dz.Urz.Woj.Warm.MazNr 177.poz.2606 18.11.2008	11,13
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący działki o numerach geodezyjnych 44/1, 44/2 i 45 w obrębie wsi Chruściele.	XL/347/2008 26.09.2008	44/1,44/2 i 45	Dz.Urz.Woj.Warm.MazNr 181.poz.2650 28.11.2008	0,9043
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący teren kopalni kruszywa naturalnego na części działki nr 72 w Sajzach.	XL/340/2008 26.09.2008	72	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz Nr 181.poz.2649 28.11.2008	1,70
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący grunty o numerach ewidencyjnych od 71/14 do 71/20 w obrębie 0044 Sajzy.	XL/348/2008 26.09.2008	71/14 – 71/20	Dz.Urz.Woj.Warm.MazNr 181.poz.2651 z 2008r.	1,05
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Mrozy Wielkie, gmina Elk, stanowiący działkę oznaczoną nr ewid. 327.	XL/352/2008 26.09.2008	327	Dz.Urz.Woj.Warm.MazNr 177.poz.2607 z 2008r.	0,5583

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Woszczele, Gmina Elk.	XLVIII/406/2009 27 lutego 2009	od nr 377/4 – do nr 377/30	Dz.Urz.Woj.Warm.MazNr 45, poz.733 z 01.04.2009r	0,8568
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Plociczno, Gmina Elk.	XLVIII/409/2009 27 lutego 2009	69/2,71/12,70	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 48,poz.765 z 08.04. 2009r	1,53
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, położonych w obrębie Mrozy Wielkie, Gmina Elk	XLVIII/410/2009 27 lutego 2009	od nr 48/73 do nr 48/91	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 48,poz.766 z 08.04. 2009r	7,6677
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, położonego w obrębie Nowa Wieś Elcka, Gmina Elk.	LI/443/2009 29.04.2009	nr 302/3	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 82,poz.1379 z 17.06. 2009r	1,20
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębach Mleczewo i Barany, Gmina Elk.	LI/441/2009 29.04.2009	nr 11,13 i nr 34	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 82,poz.1377 z 17.06. 2009r	16,80
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy rekreacji indywidualnej, położonych w obrębach Lepaki i Moldzie	LI/442/2009 29.04.2009	nr 8/1,8/10,8/11 i 89	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 82,poz.1377 z 17.06. 2009r	4,56
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Nowa Wieś Elcka, Gmina Elk (dz. o nr ewid. 249 i cz. dz. o nr ewid. 255/73.	XLIX/422/2009 27.03.2009	nr 249, 255/73	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 82,poz.1377 z 17.06. 2009r	4,19
Zmiana Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pn. „Podgrodzie” k/Elku zatwierdzonego uchwałą Nr XII/88/03 z dnia 27.10.2003r	LV/479/2009 03.07.2009r.		Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 127,poz.1983 z 07.09. 2009r	
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Nowa Wieś Elcka, Gmina Elk.	LVII/498/2009 16.09.2009r.		Dz Urz. Woj. Warm - .Maz. Nr 162 ,poz. 2272 z 29.10.2009r	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Nowa Wieś Elcka (dz. o nr ewid. 251/1), Gmina Elk.	LXI/523//2009 z dnia 30.10.2009r.	251/1	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 192, poz. 2607 z 17.12.2009r.	0,87ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Mleczewo	LXV/543/2009 11.12.2009r.	38/2	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 14 poz. 386 z dnia 11.02.2010r.	11,38ha
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej obejmującego podzielone działki o numerach ewidencyjnych 8/15 i 9/5 na gruntach byłego POHZ w Elku – zwanego dziś „Bocianie Gniazda”	LXVII/552/2009		Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 17, poz. 483, z 18.02.2010r.	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Mrozy Wielkie, Gmina Elk.	LXXIX/622/2010 24.06.2010r.	13/8, 13/11, 13/14	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 120, poz. 1683, z 09.08.2010r.	1,4645ha
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zespołu zabudowy letniskowej w obrębie wsi Chrzanowo, gmina Elk, zwanego „Kompleks Letniskowy Chrzanowo”	LXXIX/621/2010 24.06.2010r.		Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. Nr 120, poz. 1682, z 09.08.2010r.	36,6254ha

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Malinówka, gmina Elk.	LXXV/599/210 23.04.2010r.	23/3	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 80, poz. 1318 z dnia 10.06.2010r.	0,47ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Sajzy, gmina Elk.	LXXV/598/210 23.04.2010r.	6/39, 6/43, 6/45, 6/47	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 83, poz. 1363 z dnia 23.04.2010r.	9,4992ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Barany, gmina Elk, obejmującego działkę o nr ewid. 48/2	LXXV/597/210 23.04.2010r.	48/2	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 80, poz. 1318 z dnia 10.06.2010r.	1,0103ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Mrozy Wielkie, gmina Elk	LXXVIII/562/2010 29.01.2010r.	48/92 – 48/124	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 33, poz. 671 z 19.03.2010r.	7,3089ha
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pn. „Podgrodzie” k/Elku	LXXXI/653/2010 31.08.2010r.		Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 170, poz. 2184 z 27.10.2010r.	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Moldzie, gmina Elk, obejmujący działkę o nr ewid. 14/2	LXXXII/669/2010 24.09.2010r.	14/2	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr	2,34ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Bartosze, (dz. nr 54/1), gmina Elk	LXXXII/670/2010 24.09.2010r.	54/1	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr	2,00ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Szeligi-Buczki, gmina Elk, (dz. nr 99)	LXXXIII/680/2010 29.10.2010r.	99	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 206 , poz. 2702 z 17.12.2010r.	1,62ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Nowa Wieś Elcka, Gmina Elk	LXXXIV/690/2010 29.11.2010r.	257	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 215*, poz. 2918 z 31.12.2010r.	2,10ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Chrusciele, obejmujący działkę o nr ewid. 410, gmina Elk	II/20/2010 3.12.2010r.	410	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 18 poz. 350 z dnia 23.02.2011r.	5,92ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Bartosze, obejmujący działkę o nr ewid. 134, gmina Elk	II/21/2010r. 3.12.2010r.	134	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 18 poz. 351 z dnia 23.02.2011r.	18,40ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Bartosze, obejmujący działkę o nr ewid. 125/7, gmina Elk	II/22/2010r. 3.12.2010r.	125/7	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 18 poz. 352 z dnia 23.02.2011r.	8,7220ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie Nowa Wieś Elcka, Mącze, Maki, Mleczewo, Szarejki, Rostki Bajtkowskie, Ciernie, Niekrasy, Bajtkowo, Karbowski, Talusy zwanego „Parkiem Elektrowni Wiatrowych – Nowa Wieś Elcka”.	VIII/51/2010 01.02.2011r.		uchwała nieważna Wyrok Sądu Administracyjnego w Olsztynie, Sygn. IISA/OI 294/11	ok.2000ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Barany (dz. nr 291 i 61/5), gmina Elk	XVI/92/2011 06.07.2011r.	291, 61/5	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 118 poz. 2008 z dnia 18.08.2011r.	3,3309ha

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie Mrozy Wielkie obejmujący działki nr ewid. 17/1, 17/2	XVI/94/2011 06.07.2011r.	17/1, 17/2	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 118 poz. 2009 z dnia 18.08.2011r.	6,9648ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Regiel (dz. nr 94/2 i 94/3), gmina Elk	XVI/96/2011 06.07.2011r.	94/2, 94/3	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 118 poz. 2010 z dnia 18.08.2011r.	9,0251ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Regiel (dz. nr 182/3), Gmina Elk	XVII/106/2011 31.08.2011r.	182/3	Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 142 poz. 2241 z dnia 30.09.2011r.	1,4003ha
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie Straduny	XVII/108/2011 31.08.2011r.		Dz.Urz.Woj.Warm.Maz.Nr 142 poz. 2242 z dnia 30.09.2011r.	12,04
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębach Talusy, Rękusy, Pistki	XIX/131/2011 z 30.09.2011		uchwała nieważna Wyrok z dnia 17.04.2012r. Sądu Administracyjnego w Olsztynie, Sygn. IISA/OI 1019/11	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Przytuły, gmina Elk	XXXII/216/2012 z 27.04.2012	39/14, 39/16, 39/21, cz. 39/18	Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. 2012, poz. 1852 z dnia 14.06.2012r	1,42ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący tereny działek 97/1 i 97/2 we wsi Sądki	XXXII/217/2012 z 27.04.2012	97/1, 97/2	Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. 2012, poz. 1789 z dnia 06.06.2012r.	9,026ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu Gminy Elk dla zadania pn. „Budowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych wraz ze składowiskiem odpadów w Siedliskach k. Elku”	XXXV/264/2012 2.07.2012r.		Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. 2012, poz. 2190 z 31.07.2012r.	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębach Mrozy Wielkie i Regiel, gmina Elk	XXXV/265/2012 02.07.2012r.	Mrozy W. 49/4, 49/6, 49/7 cz. 50 Regiel 7/3, 8/9, 8/10	Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. 2012, poz. 2315 z dnia 16.08.2012r.	10,1ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Regiel, gmina Elk	XXXV/266/2012 02.07.2012r.,	159/4, 163/2, 166, 167, 168, 170/2, 170/3, 171, 165, 169/3, 164, 159/3, 162/1, 163/1, 169/1, 170/1 i cz. 161/1, 169/2	Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. 2012, poz. 2199 z dnia 01.08.2012r.	20,188ha
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Bartosze na terenie obejmującym działkę oznaczona nr ewid. 346	XLI/325/2012 16.11.2012r.,	346	Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. 2012, poz. 92 z dnia 7 stycznia 2013r.	0,3636ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębach Straduny i Piaski, gmina Elk,	XLI/327/2012 16.11.2012r.,	Straduny dz. nr 1 Piaski: dz. nr 87/1, 87/2, 87/3, 88	Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. 2013r., poz. 93 z 7 stycznia 2013r.	46,96ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie Sajzy, obejmujący dz. nr 82/6 i 90.	XLII/334/2012 30.11.2012r.,	82/6, 90	Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. z 2013r. , poz. 726 z 13.02.2013r.	8,288ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Przytuły (dz. nr 39/2, 39/4),	XLIV/346/2012 31.12.2012r.,	39/2, 39/4	Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. z 2013r. , poz. 835 z 15.02.2013r. wraz z Rozstrzygnięciem nadzorczym Wojewody Warmińsko- Mazurskiego PN.4131.143.2013r.stwierdz ającym nieważność §18 ust.2 pkt 11 uchwały.	1,44ha

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Szeli-Buczki, obejmujący dz. nr 67/10	XLIV/348/2012 31.12.2012r.,	67/10	Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. z 2013r. , poz. 837 z 15.02.2013r. wraz z Rozstrzygnięciem nadzorczym Wojewody Warmińsko-Mazurskiego PN.4131.144.2013r. stwierdzającym nieważność uchwały w części dot. - §6 ust.1 w części dot. sformułowania „ na warunkach wydanych przez zarządcę sieci”, - §6 ust.2 w części dot. sformułowania „i warunkami zarządcy sieci”, - §10 ust.1 w części dot. sformułowania „ zgodnie z warunkami technicznymi wydanymi przez zarządców sieci”, - §12, - §15 ust.1 pkt 8 lit. g	3,83ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego odcinka trasy linii elektroenergetycznej 400kV Elk – Łomża na terenie gminy Elk	XLIX/385/2013 26.04.2013r.		Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. z 2013r. , poz.2041 z 6.06.2013r.	28,35ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla dwutorowej, napowietrznej linii elektroenergetycznej 400kV Elk – granica RP w gminie Elk	LI/398/2013 24.05.2013r.		Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. z 2013r. poz. 2195 z dnia 02.07.2013r.	180ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego część obrębu Nowa Wieś Elcka i obrębu Maleczewo pod lokalizację Stacji Elektroenergetycznej 400/110 kV „Elk Bis” oraz napowietrznej dwutorowej linii elektroenergetycznej 110kV	Nr LIII/410/2013 26.06. 2013r		Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. z 2013r. poz. 2337 z dnia 18 lipca 2013r.	54,12ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w obrębie 0009 Chrzanowo, gmina Elk, obejmującego działki o nr ewid. 105/7 i 105/9	LVI/425/2013 27.08.2013r.	105/7, 105/9	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2013r. poz. 2832 z dnia 9.10.2013r.	3,03ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w obrębie 0031 Nowa Wieś Elcka obejmującego działkę nr 260/11	LVI/427/2013 27.08.2013r.	260/11	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2013r. poz. 2834 z dnia 9.10.2013r.	3,42ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu działki nr 86 w obrębie 0029 Mrozy Wielkie, gm. Elk	LVI/429/2013 27.08.2013r.	86	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2013r. poz. 2836 z dnia 9.10.2013r.	1,6098ha
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej położonego w obrębie Szeli-Buczki, gmina Elk.	LVI/433/2013 27.08.2013r.	107, 151, część 111, 70	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2013r. poz. 2840 z dnia 9.10.2013r	2,22ha
Zmiana mpzp dla terenu położonego w obrębie 55- Woszczele	LVI/431/2013 27.08.2013r.	201/2, 201/9, 201/11, 201/19, 201/20, 201/21, 201/22, 201/23, 201/24, część 201/33	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2013r. poz. 2838 z dnia 9.10.2013r.	
Mpzp terenu położonego w obrębie Bartosze, (dz. nr ewid. 20/9, 20/12, 20/14)	LVII/444/2013 18.09.2013r	20/9, 20/14, 20/12	Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2013r. poz. 3041, z 07.11.2013r.r.	1,8262ha
Mpzp terenu położonego w obrębie Płociczno, gmina Elk, obejmujący działkę o nr ewid. 36	LVII/446/2013 18.09.2013r.	36	Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2013r. poz. 3267, z 02.12.2013r.	2,31ha
Mpzp terenu położonego w obrębie Sądki, gmina Elk, obejmujący działkę o nr ewid. 52/5	LXX/535/2014 29 maja 2014r.	52/5	Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2014r. poz. 2271, z 25.06.2014r.	4,55ha
Zmiana mpzp terenu położonego w obrębie Regiel (dz. nr 182/3), gmina Elk, zwana „Regiel-6”	LXX/537/2014 29 maja 2014r.		Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2014r. poz. 2272, z 25.06.2014r.	0,3333ha

Zmiana mpzp terenu położonego terenów zabudowy mieszkaniowej, letniskowej i usług turystycznych na działkach nr 97/1, 97/2 oraz rejonu działek 103/1, 103/3 i 106 we wsi Sajzy, zwana „Sajzy-13”	LXX/539/2014 29 maja 2014r.		Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2014r. poz. 2273, z 25.06.2014r.	1,1003ha
Mpzp terenu położonego w obrębie Piaski, gmina Elk, obejmujący działkę o nr ewid. 15/2	LXXIII/563/2014 10.07.2014r.	15/2	Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2014r. poz. 2810, z 21.08.2014r.	3,97ha
Mpzp terenu położonego w obrębie Borki, gmina Elk, obejmujący działkę o nr ewid. 46	LXXIII/565/2014 10.07.2014r.	46	Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2014r. poz. 2811, z 21.08.2014r.	0,48
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Przytuły (dz. nr 39/6, 39/12),	LXXVII/582/2014 26.09.2014	39/6, 39/12	Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2014r. poz. 3603, z 7.11.2014r.	0,75
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Bartosze, (dz. nr ewid. 21/1, 22), gmina Elk	Nr VI/26/2015 30.01.2015r.	21/1, 22	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2015r. poz. 820, z 4.03.2015r.	3,80
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Mrozy Wielkie, gmina Elk, zwany „Mrozy Wielkie-14”	Nr VI/26/2015 30.01.2015r	48/129, część 48/138	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2015r. poz. 821, z 4.03.2015r.	2,07
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Oracze (dz. nr 100), gmina Elk,	VIII/49/2015 27.03.2015r.	100	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2015r. poz. 1609, z 29.04.2015r.	2,36
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu pn. „Podgrodzie” k. Elku,	Nr XXV/169/2016 25 marca 2016r.,	nr 8/366, 8/368, 8/371, 142/35, 142/36, 142/53, 142/54, 142/55, 142/56, 142/57, 142/68, 142/69, 142/70, 142/75, 142/76, 142/77, 142/84 oraz część działki nr 8/372	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2016r. poz. 1936, z 4.05.2016r.	3,2034 ha.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Koziki (dz. nr 70/8, 73/7, 73/9 ), gmina Elk,	Nr XXIX/205/2016 29 czerwca 2016	70/8, 73/7, 73/9	Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2016r., poz. 3307 z 11.08.2016r. ROZSTRZYGNIECIE NADZORCZE NR PN.4131.309.2016 WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO z dnia 5 sierpnia 2016 r. Dz. Urz. z 11.08.2016, poz. 3308	9,85ha
Zm. mpzp terenu położonego w obrębie Barany, na terenie obejmującym działki oznaczone nr ewid. 155/1, 155/2, 155/3, 155/4	XL/296/2017 Rady 14 lutego.2017r.	155/1, 155/2, 155/3, 155/4	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2017r. poz. 1170 z dnia 10.03.2017r.	0,6219ha
Mpzp terenu położonego w obrębie Straduny, obejmującego działkę o nr ewid. 590/2 oraz część działki o nr ewid. 590/1,	XLIX/344/2017 25.08.2017r.,	590/2 oraz część działki o nr ewid. 590/1,	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2017r. poz. 3874, z 3.10.2017r.	
Mpzp terenu położonego w obrębie Nowa Wieś Elcka, gmina Elk., obejmującego działkę o nr ewid. 266/19	XLIX/342/2017 25.08.2017r	266/19	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2017r. poz. 3873, z 3.10.2017r.	0,8114ha
Zm. mpzp terenu położonego w obrębie Chruściele	LVII/386/2017 24.11.2017r.	246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2017r. poz. 5322, z 29.12.2017.	0,5135

Zm. mpzp terenu położonego w obrębie Barany	LVII/388/2017 24.11.2017r.	dot.m.in. koloru dachów	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2017r. poz. 5323, z 29.12.2017.	
Mpzp terenu położonego w obrębie Przykópka, gm. Elk	LXI/413/2018 26.01.2018r.	613/1 – 613/12	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2018r. poz. 1206, z 14.03.2018.	15,17ha
Zmiana „zmiany mpzp terenu położonego w obrzebie Barany, na terenie obejmującym działki oznaczone nr ewid. 155/1, 155/2, 155/3, 155/4	LXII/420/2018 23.02.2018r.	155/1, 155/2, 155/3, 155/4	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2018r. poz. 1619, z 09.04.2018.	
Mpzp terenu położonego w obrębie Szeligi- Buczki, gm. Elk	Nr XLVIII/453/2018 28 czerwca 2018r.		Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2018r. poz. 3530 z 03.08.2018r.	104,788 ha
Zm. mpzp terenu położonego w obrębie Mrozy Wielkie na terenie obejmującym działki 350/21 i 350/25	LXXI/482/2018 Rady Gminy Elk z dnia 28.09.2018r.	350/21, 350/25	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2018r. poz. 4606 z 30.10.2018r.	0,7007ha
Mpzp terenu położonego w obrębie Mrozy Wielkie, dz. nr 88	LXXI/480/2018 Rady Gminy Elk z dnia 28.09.2018r.	88	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2018r. poz. 4968 z 19.11.2018r.	1,9712ha
Mpzp terenu położonego w obrębie Szeligi- Buczki	LXXXIII/494/2018 z 16.11.2018r.	10/3 (aktualnie dz. o nr ewid. 10/15 i 10/16), 10/4, 10/5, 10/6, 10/7, 10/8, 10/9, 10/10, 10/11, 10/13, 10/14, 11, 12, 13, 14/1, 14/2, 15, 16, 17, 18, 19, 20 21, 22/1.	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2018r. poz. 5543 z 27.12.2018r.	53,3328ha
MPZP dla terenów w obrębach ewidencyjnych Przytuły, Straduny, Oracze, Siedliska, Konieczki, POHZ Elk, Chruściele, Barany, Małeczewo, Nowa Wieś Elcka – linia 110 kV	XXVII/170/2020 z 30 kwietnia 2020r.		Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2020r., poz. 2636 z dnia 16 czerwca 2020r.	
w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Chruściele w gminie Elk.	XXXIII/212/2020 z dnia 25 września 2020 r.	fragmenty działek o nr ewid. 104/1, 104/2, 104/3, 104/4, 104/5, 104/6,	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2020r., poz. 4268 z dnia 27 października 2020r.	ok. 0,66 ha,
Mpzp dla obszaru położonego w gminie Elk, w obrzebie Sajzy, zwanego „Sajzy – ul. Mazurska”.	NR LVI/394/2022 z dnia 31 marca 2022 r.		Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2022r., poz. 2362 z dnia 18 maja 2022 r.	ok. 13,7 ha
MPZP dla obszaru położonego w gminie Elk, w obrębie Siedliska, obejmującego działki nr 292/2, 293/2, 294, 295, 304/5	NR LVIII/423/2022 z dnia 1 czerwca 2022 r.	292/2, 293/2, 294, 295, 304/5	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2022r., poz. 3304 z dnia 18 lipca 2022 r.	ok. 3,7 ha



### **3. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ**

~~W granicach gminy występują tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi, których obszary i zasięgi zostały przedstawione na rysunku studium.~~

~~Wyznaczono zasięgi zalewów wód o prawdopodobieństwie pojawienia się raz na 100 lat, raz na 20 lat i raz na 200 lat, zgodnie ze „Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej Etap II – Rzeka Ełk” oraz „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej Etap II – Rzeka Jerzgnia”.~~

~~Zgodnie z obowiązującymi mapami zagrożenia powodziowego i mapami ryzyka powodziowego, opracowanymi w ramach projektu „Informatyczny system osłony kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami”, na terenie gminy zidentyfikowano obszary zagrożenia powodziowego występującego raz na 10 lat oraz raz na 100 lat.<sup>91</sup>~~

W granicach gminy Ełk występują tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi, których obszary zostały przedstawione na rysunku studium. Zgodnie z obowiązującymi mapami zagrożenia powodziowego i mapami ryzyka powodziowego, teren gminy Ełk jest zlokalizowany:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. a ustawy Prawo wodne, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi  $p=1\%$ ,
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b ustawy Prawo wodne, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi  $p=10\%$ .

Zasady gospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią określają przepisy ustawy Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2021r. poz. 2233 z późn. zm.).<sup>92</sup>

### **4. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY**

~~Na kierunki rozwoju gminy wpływają różnorodne czynniki zewnętrzne i wewnętrzne. Ich analiza stanowi podstawę kształtowania potrzeb i możliwości rozwoju gminy.~~

~~Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę sporządzany jest na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 7 lit. d) ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 293), zgodnie z którym w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.~~

~~Procedura sporządzenia bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, została określona w art. 10 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i przedstawia się następująco:~~

~~„5. Dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, kolejno:~~

<sup>91</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr XXXI/203/2020 Rady Gminy Ełk z dnia 04.09.2020r.

<sup>92</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.

- 1) ~~formułuje się, na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, o których mowa w ust. 1 pkt 7 lit. a - c, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;~~
- 2) ~~szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;~~
- 3) ~~szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w pkt 2, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;~~
- 4) ~~porównuje się maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1, oraz sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, o której mowa w pkt 2 i 3, a następnie, gdy maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1:
  - a) ~~nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy — nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3,~~
  - b) ~~przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy — bilans terenów pod zabudowę uzupełnia się o różnicę tych wielkości wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, i przewiduje się lokalizację nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3, maksymalnie w ilości wynikającej z uzupełnionego bilansu;~~~~
- 5) ~~określa się:
  - a) ~~możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,~~
  - b) ~~potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy na obszarach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz w przypadku, o którym mowa w pkt 4 lit. a, poza tymi obszarami;~~~~
- 6) ~~w przypadku gdy potrzeby inwestycyjne, o których mowa w pkt 5 lit. b, przekraczają możliwości finansowania, o których mowa w pkt 5 lit. a, dokonuje się zmian w celu dostosowania zapotrzebowania na nową zabudowę do możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej.”~~

Określając zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w ust. 5 pkt 1, bierze się pod uwagę:

- 1) perspektywę nie dłuższą niż 30 lat;
- 2) niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%.”

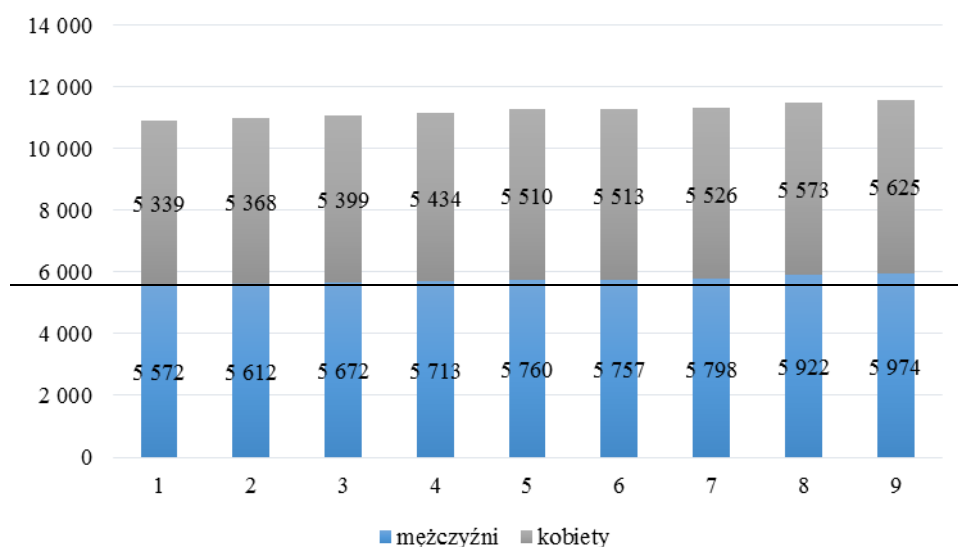
#### 4.1. Analizy społeczne, prognoza demograficzna, analizy środowiskowe, ekonomiczne oraz możliwości finansowe gminy

##### Stan i dynamika liczby ludności

Tab. 1. Zmiana liczby ludności gminy Elk na przestrzeni lat 2010-2018

rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ogółem, w tym:	10 911	10 980	11 071	11 147	11 270	11 270	11 324	11 495	11 599
mężczyźni	5 572	5 612	5 672	5 713	5 760	5 757	5 798	5 922	5 974
kobiety	5 339	5 368	5 399	5 434	5 510	5 513	5 526	5 573	5 625

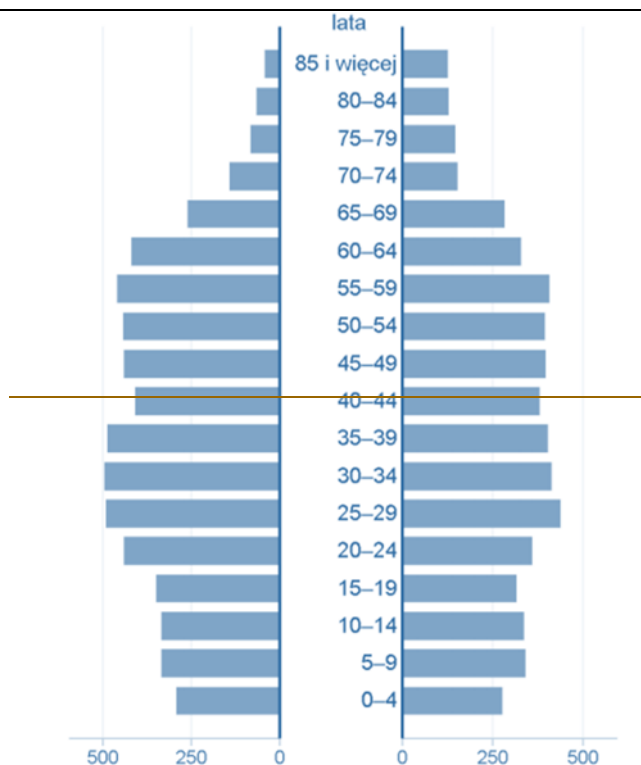
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS



Wykres. 1 Zmiana liczby ludności gminy Elk na przestrzeni lat 2010-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat 2010-2018 liczba mieszkańców gminy Elk systematycznie wzrastała, zanotowano wzrost o 688 osób (o ponad 6%), co zobrazowano w powyższej tabeli i na wykresie. W badanym okresie czasu liczba mężczyzn przewyższała liczbę kobiet, do roku 2016 stosunek ten wynosił 51% do 49%. Od 2017r. stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet zwiększył się i wynosił 52% do 48%.



Wykres 2. Ludność według płci i grup wieku w gminie Elk w 2018r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Piramida wieku przedstawiona na wykresie nr 2 przedstawia liczbę ludności gminy w podziale na płeć oraz grupy wieku. Liczba kobiet i mężczyzn w okresie przedprodukcyjnym jest porównywalna. W okresie produkcyjnym widoczna jest niewielka przewaga liczby mężczyzn, natomiast w wieku poprodukcyjnym przeważa liczba kobiet.

Średni wiek mieszkańców wynosi 38,3 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

### Ruch naturalny

Tab. 2 Przyrost naturalny w gminie Elk w latach 2010-2018

rok:		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<b>Urodzenia żywe</b>	ogółem	137	117	114	97	129	106	109	128	93
	mężczyźni	68	59	59	43	62	60	55	67	44
	kobiety	69	58	55	54	67	46	54	61	49
<b>Zgony ogółem</b>	ogółem	95	99	85	109	95	123	117	123	104
	mężczyźni	62	58	48	54	55	79	64	57	51
	kobiety	33	41	37	55	40	44	53	66	53
<b>Przyrost naturalny</b>	ogółem	42	18	29	-12	34	-17	-8	5	-11
	mężczyźni	6	1	11	-11	7	-19	-9	10	-7
	kobiety	36	17	18	-1	27	2	1	-5	-4

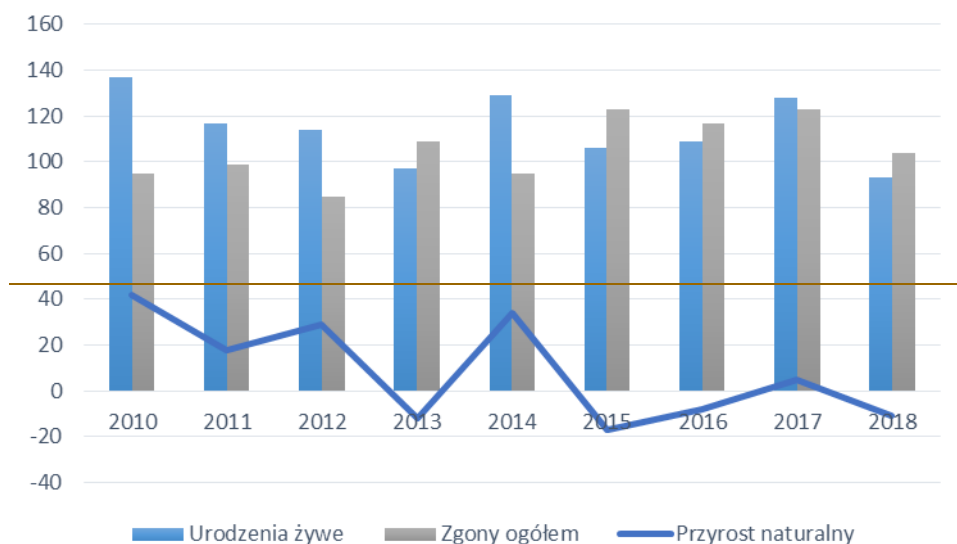
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tab. 3 Ruch naturalny w gminie Elk w latach 2010-2018 – wskaźniki

rok:	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<b>Urodzenia żywe</b>	12,68	10,71	10,34	8,75	11,55	9,43	9,65	11,23	8,07

<b>na 1000 ludności</b>									
<b>Zgony na 1000 ludności</b>	8,79	9,06	7,71	9,83	8,50	10,95	10,36	10,79	9,03
<b>Przyrost naturalny na 1000 ludności</b>	3,89	1,65	2,63	-1,08	3,04	-1,51	-0,71	0,44	-0,95

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS



Wykres 3. Przyrost naturalny w gminie Elk w latach 2010-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Elk przez większość analizowanego okresu czasu posiadała dodatni przyrost naturalny, najwyższy odnotowano w roku 2010 oraz 2014. Najniższy wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie obserwowany jest w roku 2015. W 2018 roku urodziło się 93 dzieci, w tym 47,3% chłopców i 52,7% dziewczynek.

W 2016 roku 28,0% zgonów w gminie Elk spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 27,4% zgonów w gminie Elk były nowotwory, a 5,7% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Elk przypada 10,36 zgonów. Jest to nieznacznie więcej od wartości średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz wartość porównywalna do wartości średniej dla kraju. (źródło: [www.polskawliczbach.pl/gmina\\_Elk](http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Elk))

Tab. 4 Małżeństwa zawarte w gminie Elk w latach 2010-2018

rok:	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<b>Małżeństwa zawarte</b>	62	43	46	50	38	56	55	58	45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

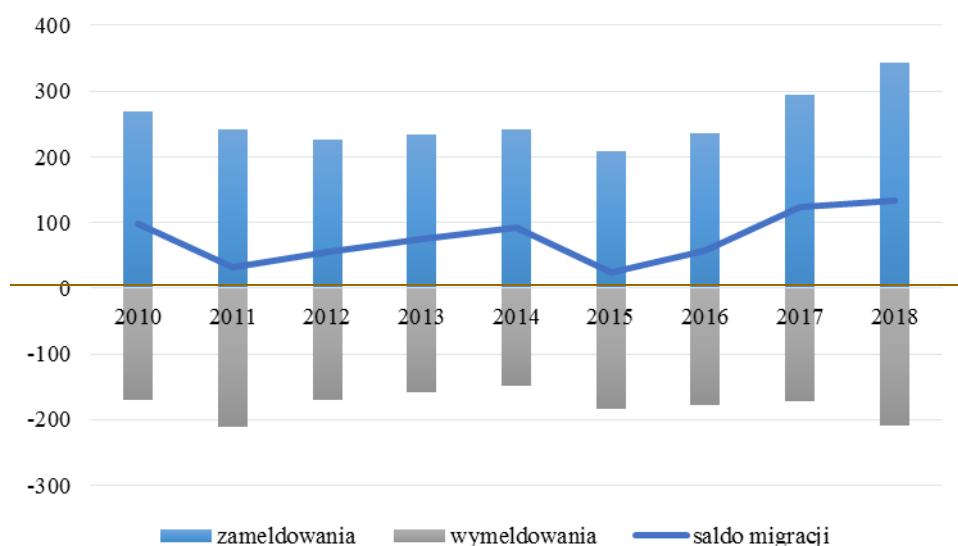
W latach 2010-2018 w gminie Elk liczba zawartych małżeństw oscylowała w granicach 38-62. Największe liczby małżeństw zawarto w latach 2010 i 2017, odpowiednio 62 i 58, najmniejsza natomiast w roku 2014 – 38.

### Migracje

Tab. 5 Migracje w ruchu wewnętrznym w gminie Elk w latach 2010-2018

rok:		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
zameldowania w ruchu wewnętrznym	ogółem	269	242	226	233	241	208	236	295	343
	mężczyźni	121	122	128	109	118	96	125	155	171
	kobiety	148	120	98	124	123	112	111	140	172
wymeldowania w ruchu wewnętrznym	ogółem	170	211	170	159	148	184	178	172	210
	mężczyźni	73	89	73	73	72	84	78	66	106
	kobiety	97	122	97	86	76	100	100	106	104
saldo migracji wewnętrznych	ogółem	99	31	56	74	93	24	58	123	133
	mężczyźni	48	33	55	36	46	12	47	89	65
	kobiety	51	-2	1	38	47	12	11	34	68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS



Wykres 4. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym w gminie Elk w latach 2010-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

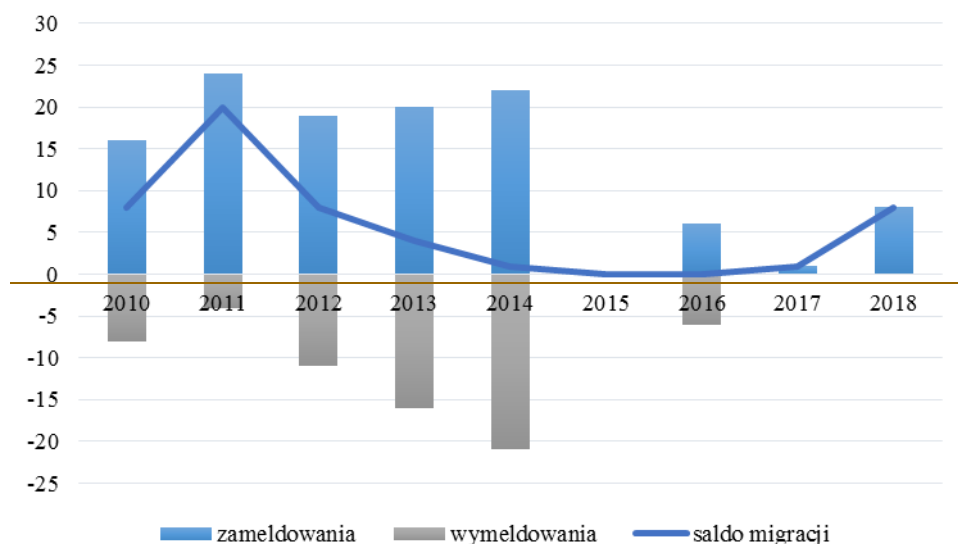
Na przestrzeni lat 2010-2018 w gminie Elk obserwowane jest dodatnie saldo migracji ludności w ruchu wewnętrznym, utrzymujące się na wysokim poziomie. Najniższa wartość salda migracji wynosząca 24 przypadła na rok 2015, kiedy to widocznie zwiększyła się liczba wymeldowań, a zmniejszyła zameldowań, najwyższa zaś wartość wyniosła 133 w roku 2018. Najwięcej zameldowań w ruchu wewnętrznym zanotowano w latach 2017 i 2018, odpowiednio było to 295 i 343 osób. Sytuacja taka może być spowodowana położeniem gminy wokół miasta Elk i postępująca suburbanizacją.

Tab. 6 Migracje w ruchu zagranicznym w gminie Elk w latach 2010-2018

rok:		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
zameldowania z zagranicy	ogółem	16	24	19	20	22	0	6	1	8
	mężczyźni	8	9	8	11	6	0	4	0	4
	kobiety	8	15	11	9	16	0	2	1	4
wymeldowania za granicę	ogółem	8	4	11	16	21	0	6	0	0
	mężczyźni	5	3	4	5	10	0	3	0	0

	kobiety	3	4	7	11	11	0	3	0	0
saldo migracji zagranicznych	ogółem	8	20	8	4	1	0	0	1	8
	mężczyźni	3	6	4	6	-4	0	1	0	4
	kobiety	5	14	4	-2	5	0	-1	1	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS



Wykres 5. Saldo migracji w ruchu zagranicznym w gminie Elk w latach 2010-2018

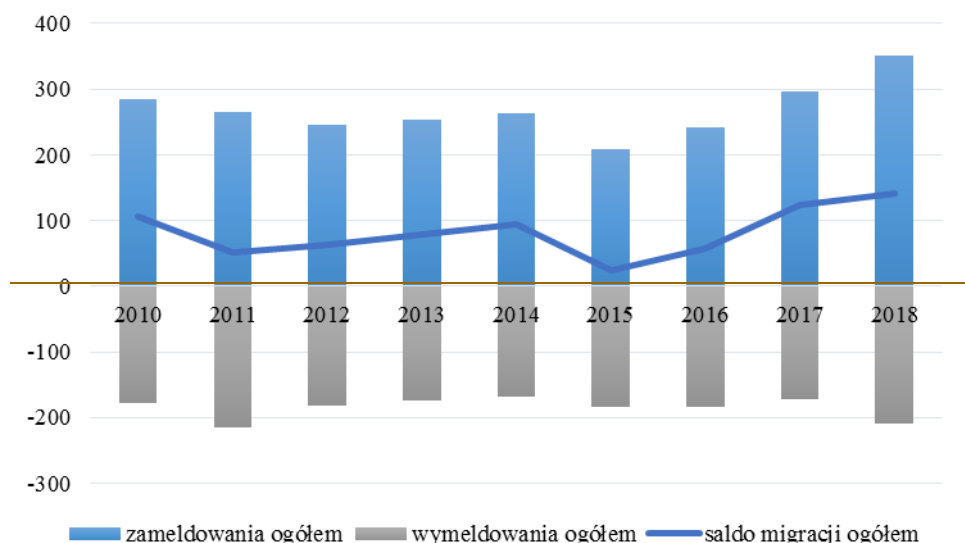
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Saldo migracji zagranicznych w gminie Elk w analizowanym okresie czasu było dodatnie lub wynosiło zero. Najwyższa wartość salda zanotowana została dla roku 2011, wyniosła 20 osób, najniższa zaś dla roku 2015, wyniosła 0. Migracje w ruchu zagranicznym nie stanowią istotnych wartości w ogólnej liczbie migracji w gminie.

Tab. 7 Saldo migracji w gminie Elk w latach 2010-2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
zameldowania ogółem	285	266	245	253	263	208	242	296	351
wymeldowania ogółem	178	215	181	175	169	184	184	172	210
saldo migracji ogółem	107	51	64	78	94	24	58	124	141
saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności	9,2	2,8	5,1	6,7	8,3	2,1	5,1	10,8	11,5
saldo migracji zagranicznych na 1000 osób	0,74	1,83	0,73	0,36	0,09	0,00	0,00	0,09	0,69
saldo migracji ogółem na 1000 ludności	9,90	4,67	5,81	7,04	8,41	0,00	5,14	10,88	12,24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS



Wykres 6. Saldo migracji w gminie Elk w latach 2010-2018

Saldo migracji w gminie Elk kształtuje się na wysokim dodatnim poziomie. W roku 2018 zarejestrowano 351 zameldowań oraz 210 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wyniosło dla gminy Elk 141.

### Prognoza demograficzna

Biorąc pod uwagę analizę struktury demograficznej oraz tendencje zmian liczby ludności wynikające z przyrostu naturalnego i dodatniego salda migracji, uwzględniając uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, należy stwierdzić, że w perspektywie do roku 2048 liczba mieszkańców gminy będzie stopniowo wzrastać.

Na podstawie analizy danych statystycznych z lat ubiegłych, wyznaczono średni wskaźnik zmiany liczby ludności, który wyniósł 0,7% w skali roku. Zgodnie z tak przyjętym wskaźnikiem dokonano prognozy liczby ludności gminy na kolejne 30 lat, co przedstawiono w poniższej tabeli:

Tab. 7. Prognoza liczby ludności gminy na lata 2020-2048

rok:	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2048
prognozowana liczba ludności	11 762	11 843	11 924	12 005	12 087	12 168	12 249	12 330	12 412	12 493	12 574	14 037

Źródło: opracowanie własne

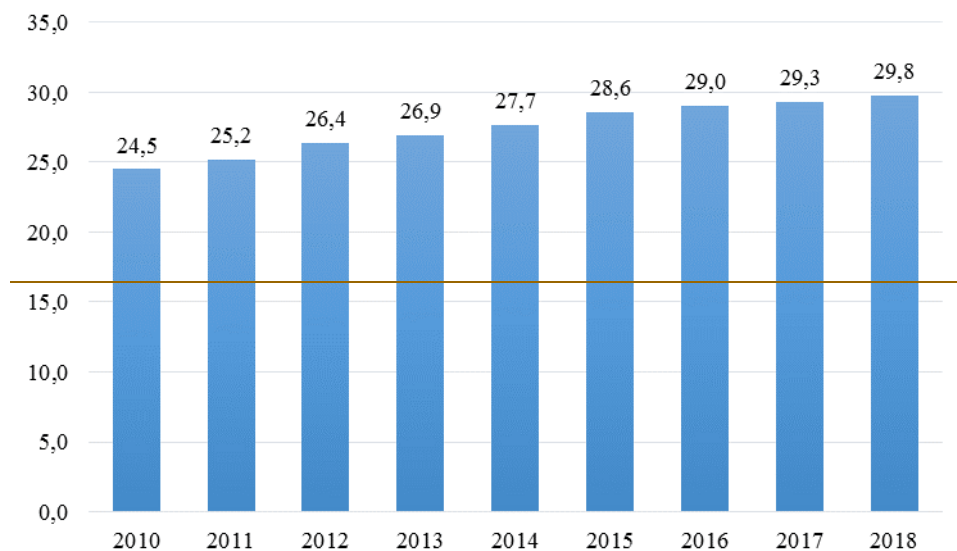
Zgodnie z wartościami przedstawionymi w powyższej tabeli, w roku 2048 prognozuje się wzrost liczby mieszkańców gminy Elk do ilości 14 037 osób.

## Mieszkalnictwo

Tab. 8 Wskaźniki mieszkalnictwa w gminie Elk w latach 2010-2018

rok:	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	80,7	81,9	84,1	85,0	86,3	87,7	88,2	89,0	89,7
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	24,5	25,2	26,4	26,9	27,7	28,6	29,0	29,3	29,8
mieszkania na 1000 mieszkańców	303,6	308,2	313,5	316,5	320,7	326,3	328,6	329,8	331,9
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,09	4,12	4,17	4,19	4,22	4,25	4,27	4,29	4,31
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,29	3,24	3,19	3,16	3,12	3,06	3,04	3,03	3,01
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,80	0,79	0,77	0,75	0,74	0,72	0,71	0,71	0,70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS



Wykres 7. Przekrojowa powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w gminie Elk w latach 2010-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat 2010-2018 obserwowany jest wzrost średniej powierzchni użytkowej mieszkania (o 9 m<sup>2</sup>), średniej powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę (o 5,3 m<sup>2</sup>), liczby mieszkań na 1000 mieszkańców (o 28,3), przeciętnej liczby izb w 1 mieszkaniu oraz spadek przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie i przeciętnej liczby osób na 1 izbę.

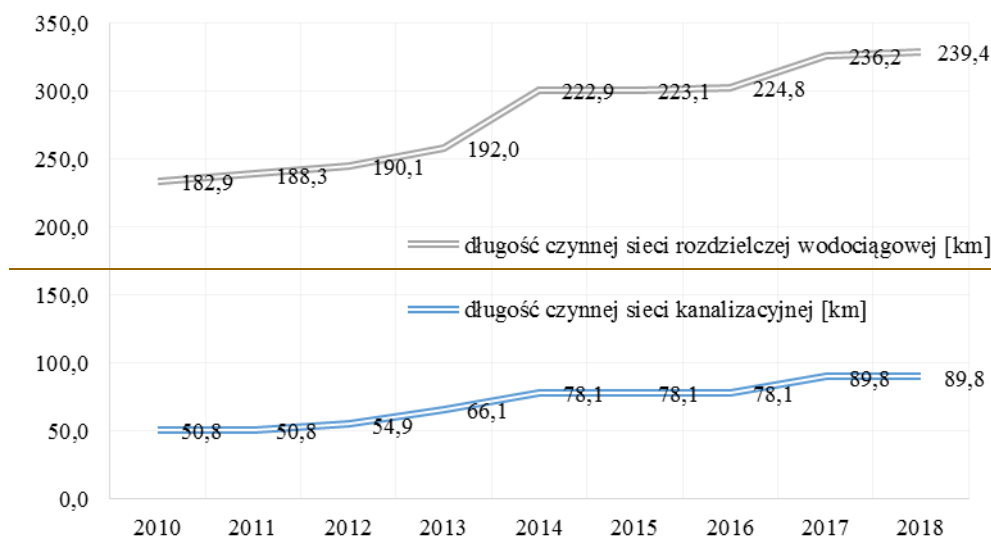
## Sieci infrastruktury technicznej

Tab. 9 Sieci infrastruktury technicznej w gminie Elk w latach 2010-2018

rok:	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej [%]	-	-	-	-	-	77,9	76,9	75,8	75,7
Budynki mieszkalne podłączone	-	-	-	-	-	43,3	38,2	37,1	37,6

<b>do sieci kanalizacyjnej [%]</b>									
<b>Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej [%]</b>	27,77	26,98	28,88	34,43	35,04	35,01	34,74	38,02	37,51
<b>Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]</b>	50,8	50,8	54,9	66,1	78,1	78,1	78,1	89,8	89,8
<b>Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]</b>	507	523	537	557	1 198	1 207	1 229	1 604	1 616
<b>Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dm<sup>3</sup>]</b>	-	-	-	-	-	102,0	90,4	112,3	118,0
<b>Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej</b>	3 063	3 147	3 223	3 323	5 846	5 870	5 940	6 722	6 803
<b>Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności</b>	28,1	28,7	29,1	29,8	51,9	52,1	52,5	58,5	58,7
<b>Sieć rozdzielcza na 100 km<sup>2</sup> – wodociąg [km]</b>	48,2	49,7	50,1	50,6	58,8	58,8	59,3	62,3	63,1
<b>Sieć rozdzielcza na 100 km<sup>2</sup> – kanalizacja [km]</b>	13,4	13,4	14,5	17,4	20,6	20,6	20,6	23,7	23,7
<b>Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej [km]</b>	182,9	188,3	190,1	192,0	222,9	223,1	224,8	236,2	239,4
<b>Ludność korzystająca z sieci wodociągowej</b>	8 058	8 125	8 253	8 370	9 021	9 037	9 109	9 559	9 663
<b>Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności</b>	73,9	74,0	74,5	75,1	80,0	80,2	80,4	83,2	83,3
<b>Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m<sup>3</sup>]</b>	25,1	23,8	23,0	25,2	25,0	25,0	30,3	30,3	35,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

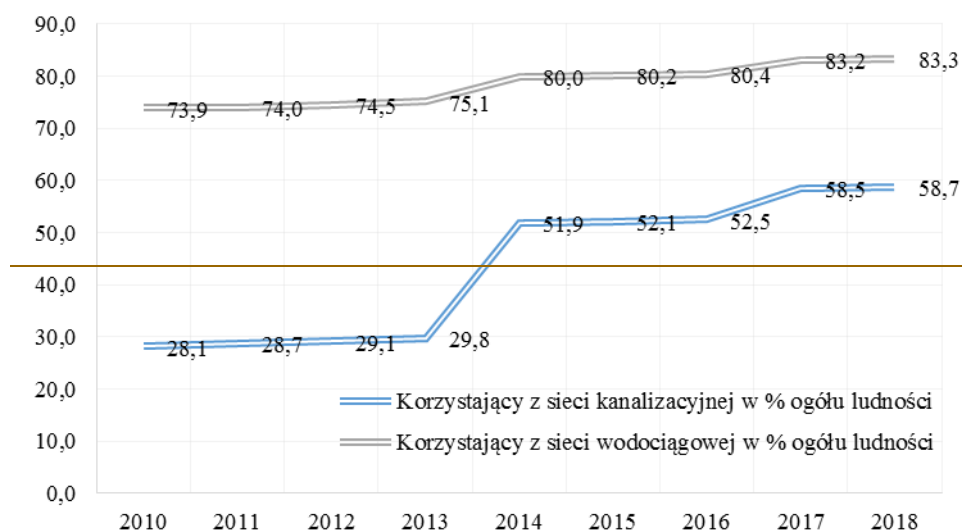


Wykres 8. Długość czynnych sieci infrastruktury technicznej w gminie Elk w latach 2010-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Długość sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w gminie Elk na przestrzeni analizowanych lat systematycznie wzrastała. W ciągu 8 lat na terenie gminy przybyło ponad 56 km sieci wodociągowej i 39 km sieci kanalizacyjnej. W 2018 r. na terenie gminy w

przeliczeniu na 100 km<sup>2</sup> powierzchni znajdowało się 63,1 km sieci wodociągowej oraz 23,7 km sieci kanalizacyjnej. Wzrasta również stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej.



Wykres 9. Korzystający z sieci infrastruktury technicznej w % ogółu ludności w gminie Ełk w latach 2010-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanych latach 2010-2018 liczba korzystających z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej systematycznie wzrastała. Najwyższy wzrost udziału ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej nastąpił w roku 2014. W 2018 roku 83,3% ludności gminy posiadała dostęp do sieci wodociągowej, a 58,7% do sieci kanalizacyjnej.

## Budżet gminy

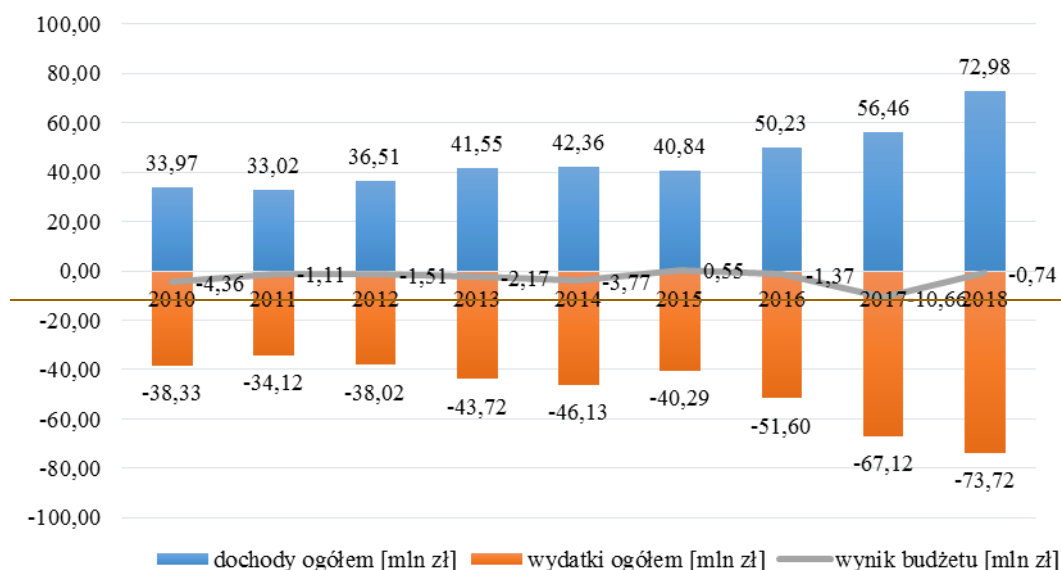
Finanse publiczne obejmują dochody i wydatki określone w budżecie gminy. Kondycja finansowa zależy m.in. od wysokości dochodów własnych, dotacji celowych (zarówno z budżetu państwa, jak i pozyskiwanych ze środków europejskich) i subwencji ogólnych z budżetu państwa.

Na całkowitą wartość dochodów własnych w dużej mierze ma wpływ liczba mieszkańców oraz liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, a także osób prawnych, stanowią podstawowe źródło dochodów własnych gminy.

Tab. 10. Struktura dochodów i wydatków w gminie Elk w latach 2010-2018

rok	dochody ogółem	wydatki ogółem	wynik budżetu	dochody na 1 mieszkańca	wydatki na 1 mieszkańca	saldo na 1 mieszkańca
2010	33 968 629,27	38 330 696,84	-4 362 067,57	3 143,21	3 546,84	-403,63
2011	33 015 118,08	34 123 568,77	-1 108 450,69	3 021,98	3 123,44	-101,46
2012	36 511 939,93	38 021 368,33	-1 509 428,40	3 313,24	3 450,21	-136,97
2013	41 554 828,80	43 720 737,47	-2 165 908,67	3 748,74	3 944,14	-195,40
2014	42 357 273,87	46 126 083,08	-3 768 809,21	3 791,04	4 128,35	-337,31
2015	40 842 038,24	40 287 792,96	554 245,28	3 634,28	3 584,96	49,32
2016	50 231 110,34	51 599 707,75	-1 368 597,41	4 448,77	4 569,99	-121,22
2017	56 455 313,95	67 118 216,89	-10 662 902,94	4 951,79	5 887,05	-935,26
2018	72 983 324,36	73 721 592,31	-738 267,95	6 334,81	6 398,89	-64,08

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS



Wykres 10. Dochody i wydatki budżetu w gminie Elk w latach 2010-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

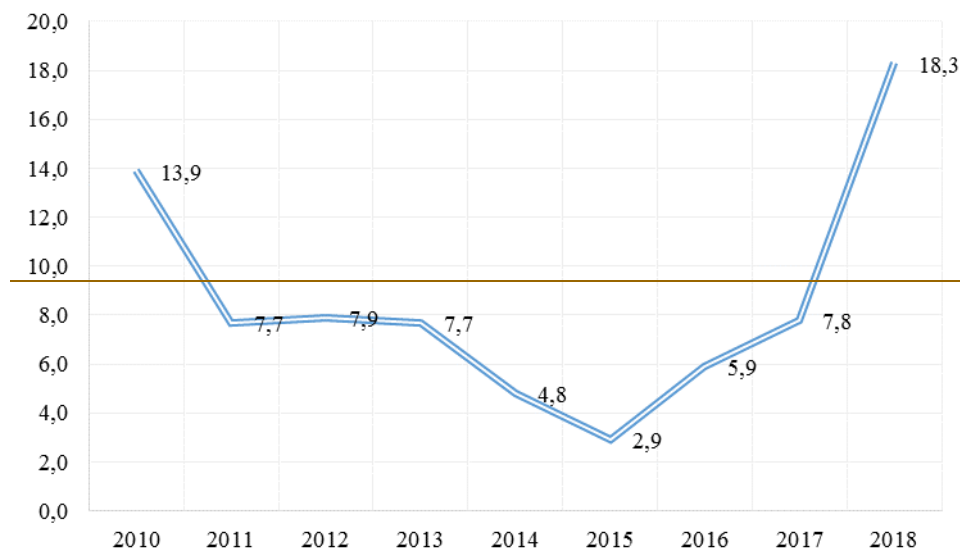
Analiza sytuacji finansowej gminy Elk na przestrzeni lat 2010-2018 wykazała ciągły wzrost zarówno dochodów jak i wydatków w gminie. Na przestrzeni analizowanych lat, za wyjątkiem roku 2015, wydatki gminy przewyższały jej dochody. Największy deficyt budżetowy został zanotowany w roku 2017, kiedy to wydatki gminy przekroczyły jej

dochody o ponad 10 mln zł. W roku kolejnym zauważalny jest znaczny wzrost dochodów gminy, a przez to mniejsza różnica w dochodach i wydatkach.

Tab. 11 Wydatki na transport i łączność w gminie Elk w latach 2010-2018

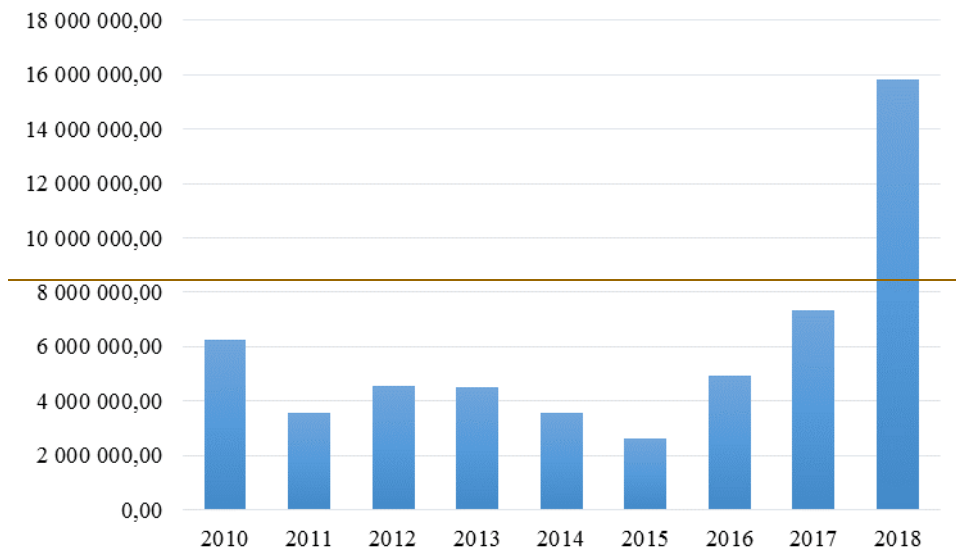
rok:	Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem [%]	Wydatki na transport i łączność [zł]	Wydatki na drogi publiczne wojewódzkie [zł]	Wydatki na drogi publiczne powiatowe [zł]	Wydatki na drogi publiczne gminne [zł]	Wydatki na wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę [zł]
2010	13,9	6 257 956,00	-	-	-	0,00
2011	7,7	3 565 174,79	-	-	-	0,00
2012	7,9	4 574 936,63	0,00	50 000,00	2 970 436,40	0,00
2013	7,7	4 514 365,13	0,00	200 000,00	3 155 950,27	0,00
2014	4,8	3 568 585,69	0,00	39 665,49	2 160 280,62	0,00
2015	2,9	2 631 847,88	0,00	257 128,00	927 901,80	848 994,60
2016	5,9	4 953 822,78	0,00	358 326,52	2 677 500,31	1 992 068,65
2017	7,8	7 337 788,70	618,75	304 510,48	4 961 369,95	2 244 705,93
2018	18,3	15 843 295,67	1 024 548,37	235 000,00	12 267 957,33	781 155,52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS



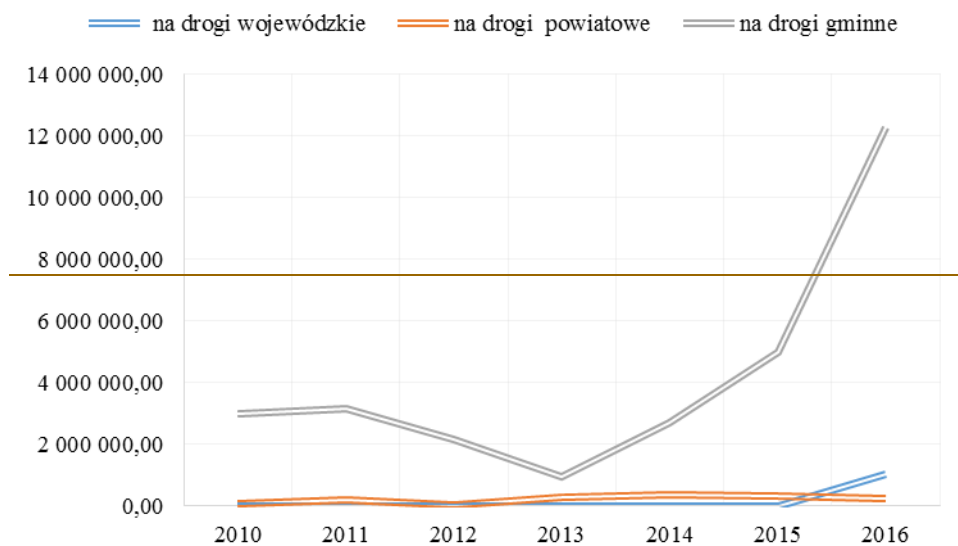
Wykres.11 Udział wydatków na transport i łączność w ogóle wydatków w gminie Elk w latach 2010-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS



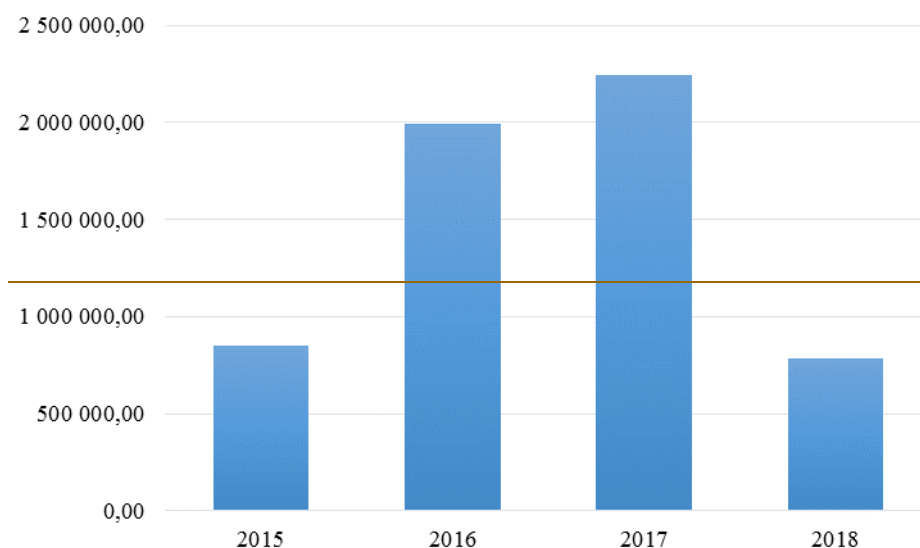
Wykres.12 Wydatki na transport i łączność w gminie Elk w latach 2010-2018  
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwyższy udział wydatki na transport i łączność w wydatkach gminy Elk miały w roku 2018, stanowiły jego 18,3%, co przekłada się na kwotę 15 843 295,67 zł. Najniższe nakłady na transport poniosła gmina w 2015 r. – 2 631 847,88, co stanowiło 2,95 wydatków gminy w tym roku.



Wykres.13 Wydatki na drogi publiczne w gminie Elk w latach 2010-2018  
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanym okresie czasu udział gminy we współfinansowaniu dróg wojewódzkich i powiatowych wynosił około kilkuset tysięcy złotych rocznie. Największe nakłady gmina ponosi na publiczne drogi gminne. Od roku 2013 widoczna jest tendencja wzrostowa wydatków na drogi gminne. W 2018r. z budżetu gminy na drogi gminne wydano 12 267 957,33 zł.



Wykres. 14 Wydatki na wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę w gminie Elk w latach 2010-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z analizy danych dotyczących wydatków na wytworzenie i zaopatrzenie w media wynika, iż gmina Elk poświęcała na ten cel od ok. 800 tys do ponad 2 mln złotych. W analizowanym okresie czasu najwięcej środków finansowych na infrastrukturę techniczną przeznaczono w roku 2017.

### Wieloletnia prognoza finansowa

Tab. 12 Wieloletnia prognoza finansowa dla gminy Elk na lata 2020-2036

rok	prognozowane dochody	prognozowane wydatki	prognozowany wynik budżetu
2020	75 138 569,00	77 787 274,88	-2 648 705,88
2021	74 892 386,00	72 559 091,88	2 333 294,12
2022	76 386 312,00	74 111 841,41	2 274 470,59
2023	78 395 975,00	75 997 975,00	2 398 000,00
2024	79 625 533,00	77 227 533,00	2 398 000,00
2025	79 620 469,00	77 222 469,00	2 398 000,00
2026	79 823 186,00	77 445 186,00	2 378 000,00
2027	80 576 748,00	78 213 748,00	2 363 000,00
2028	81 632 150,00	79 454 150,00	2 178 000,00
2029	82 110 406,00	79 514 406,00	2 596 000,00
2030	83 797 306,00	81 593 406,00	2 203 900,00
2031	85 224 039,00	82 720 139,00	2 503 900,00
2032	86 108 938,00	83 605 038,00	2 503 900,00
2033	84 170 369,00	81 666 469,00	2 503 900,00
2034	86 931 100,00	85 723 300,00	1 207 800,00
2035	85 799 377,00	84 591 577,00	1 207 800,00
2036	87 431 859,00	86 224 059,00	1 207 800,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

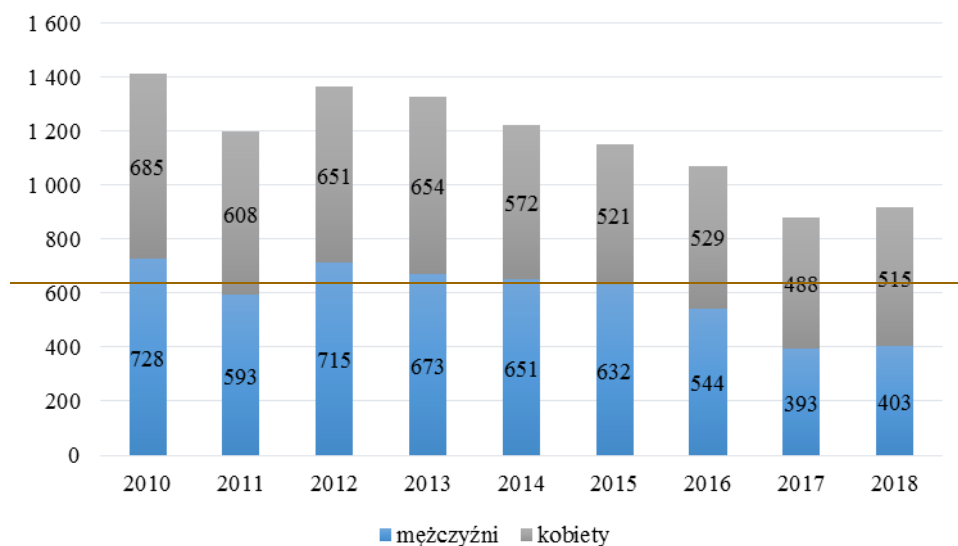
W wieloletniej prognozie finansowej dla gminy Elk do roku 2036 (przyjętej uchwałą Nr XXV/151/2020 Rady Gminy Elk z dnia 28 lutego 2020r.) w każdym kolejnym roku prognozowany jest wzrost wartości zarówno dochodów, jak i wydatków. Za wyjątkiem roku 2020, do roku 2036 zakładany jest dodatni wynik bilansu — przewidywane są wyższe dochody gminy niż jej wydatki.

### Sytuacja na rynku pracy

Tab. 13 Rynek pracy w gminie Elk w latach 2010-2018 — wskaźniki

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<b>Bezrobotni zarejestrowani</b>	ogółem	1 413	1 201	1 366	1 327	1 223	1 153	1 073	881	918
	mężczyźni	728	593	715	673	651	632	544	393	403
	kobiety	685	608	651	654	572	521	529	488	515
<b>Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]</b>	ogółem	20,2	16,9	19,0	18,3	16,7	15,7	14,5	11,8	12,1
	mężczyźni	19,0	15,2	18,0	16,7	16,0	15,5	13,2	9,4	9,5
	kobiety	21,6	19,1	20,2	20,2	17,5	16,0	16,2	14,8	15,5
<b>Pracujący</b>	ogółem	946	1 029	1 163	1 138	1 254	1 204	1 255	1 234	1 343
	mężczyźni	485	550	631	607	684	647	689	648	711
	kobiety	461	479	532	531	570	557	566	586	632
<b>Pracujący na 1000 ludności</b>	ogółem	87	94	105	102	111	107	111	107	116

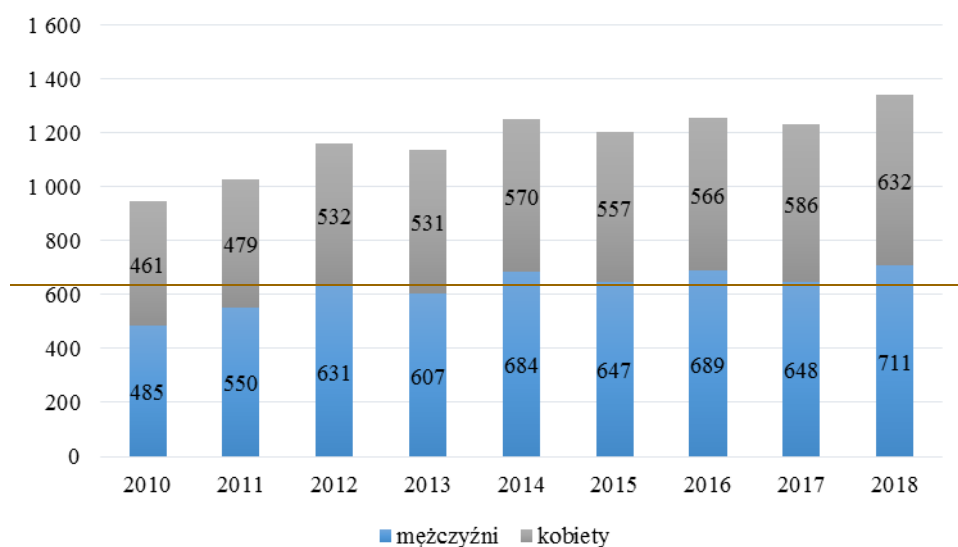
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS



Wykres 15. Bezrobotni w gminie Elk w latach 2010-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Stopa bezrobocia w gminie Elk w latach 2010-2018 była stosunkowo wysoka, wynosiła od ponad 20% do niespełna 12%. W kolejnych latach widoczna jest tendencja spadkowa. Do roku 2016 większy udział wśród bezrobotnych stanowili mężczyźni, od roku 2017 tendencja ta odwróciła się.



Wykres 16. Pracujący w gminie Ełk w latach 2010-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba osób pracujących w gminie Ełk w analizowanym okresie czasu wzrastała. Większy udział w liczbie pracujących stanowili mężczyźni.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Ełk 536 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 243 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy, tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 293.

16,7% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Ełk pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 34,2% w przemyśle i budownictwie, a 18,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,4% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).  
(Źródło: [www.polskawliczbach.pl/gmina\\_Elk](http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Elk))

### Analiza środowiskowa

Uwarunkowania środowiskowe zostały omówione w pkt 3 dokumentu studium zatytułowanym „Stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego”. Poniżej znajduje się podsumowanie najważniejszych elementów (na podstawie Programu ochrony środowiska dla Gminy Ełk na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025):

- Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim, dla strefy warmińsko-mazurskiej wskazała, iż przekroczone zostały dopuszczalne poziomy dla benzo(a)pirenu.
- Uciążliwości hałasowe na terenie gminy Ełk spowodowane są głównie przez emisje hałasu komunikacyjnego. Związane jest to ze wzrostem natężenia ruchu drogowego związanego także z funkcją turystyczną gminy. Wzmożony ruch związany jest dodatkowo z przejazdami drogami krajowymi przebiegającymi przez teren gminy Ełk.

- 
- Pomiarów wykonanych przez WIOŚ w Olsztynie w ostatnich latach nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w żadnym punkcie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. W związku z powyższym na terenie gminy Elk brak jest realnego zagrożenia nadmiernym poziomem pól elektromagnetycznych.
  - Gmina Elk posiada bogatą sieć hydrologiczną wód powierzchniowych w postaci rzek, jezior, stawów, bagien i mokradel. Obszar analizowanej gminy znajduje się w dorzeczu Wisły. Stan jednolitych części wód przepływających przez teren gminy Elk oceniono jako dobry. Stan wód podziemnych oceniono jako dobry. Zasadniczym elementem przyrodniczym określającym krajobraz ziemi ełkiej, a tym samym jej turystyczny charakter, są jeziora. Wypełniają one rozległe doliny, rynny i zagłębienia morenowe w promieniu 15-20 km od miasta Elk.
  - Gleby na obszarze gminy Elk zostały ukształtowane przez zlodowacenia. W wyniku oddziaływania wielu czynników glebotwórczych spotyka się najczęściej gleby bielcowe i brunatne. W gminie Elk występują gleby od II do VI klasy, przy czym dominują klasy bonitacyjne IVa-IVb.
  - Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia lasów na terenie gminy Elk wynosi 10 238,11 ha, co daje lesistość na poziomie 27,00%. Wskaźnik lesistości dla omawianego obszaru jest zatem niższy od średniej krajowej, która wynosi 30%.
  - Na terenie gminy Elk brak jest zlokalizowanych zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej.
  - Na obszarze gminy Elk wyróżnia się następujące formy ochrony przyrody:
    - obszary Natura 2000:
      - Ostoja Poligon Orzysz (kod obszaru: PLB 280014) — 2,6% obszaru położonego jest w gminie Elk,
      - Jezioro Woszczelskie (kod obszaru: PLH280034) — obszar w całości położony na terenie gminy Elk,
      - Murawy na Pojezierzu Ełkim (kod obszaru: PLH280041) — obszar w całości położony na terenie gminy Elk
    - 2 rezerваты przyrody:
      - Bartosze,
      - Jezioro Zdedy,
    - 3 obszary chronionego krajobrazu (łączna powierzchnia Obszarów Chronionego Krajobrazu na terenie gminy Elk wynosi 27123 ha, co stanowi około 71,5% powierzchni gminy):
      - Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich,
      - Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełkiego,
      - Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Legi,
    - użytek ekologiczny — wyspy na J. Druglin,
    - 16 pomników przyrody w postaci pojedynczych drzew.

- Przez obszar gminy Elk przebiegają następujące korytarze ekologiczne, należące do strefy Korytarza Północnego:
- Pojezierze Ełkie — rodzaj: korytarz leśny, Typ K korytarz uzupełniający (krajowy), KPn 1D
  - Puszcza Borecka — Puszcza Piska — rodzaj: korytarz leśny, Typ K korytarz uzupełniający (krajowy), KPn 7A
  - Puszcza Piska — typ: rodzaj: obszar węzłowy G korytarz główny (międzynarodowy), GKPN 8

## 4.2. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

### 4.2.1. Zapotrzebowanie na nową zabudowę

Przy określaniu maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę przyjęto podział na następujące funkcje zabudowy: zabudowę mieszkaniową, rekreacyjną, usługową oraz przemysłową, uwzględniając różnice w możliwościach rozwoju zabudowy dla poszczególnych funkcji.

#### Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową

Szacunkowe zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową określono w oparciu o dane dotyczące sytuacji demograficznej gminy oraz mieszkalnictwa w latach minionych oraz wyznaczonych na tej podstawie prognostycznych wielkości tych wskaźników. Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określając zapotrzebowanie na nową zabudowę, bierze się pod uwagę perspektywę nie dłuższą niż 30 lat oraz niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%.

Prognozowany wskaźnik wielkości średniej powierzchni mieszkania przypadającej na 1 osobę (liczony na podstawie ustabilizowanego wskaźnika notowanego w latach 2015-2018, wynoszącego wzrost o 0,01 w skali roku) oraz prognozowana liczba ludności przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tab. 14. Prognozowana liczba ludności oraz przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę w perspektywie do roku 2048

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2048
<b>prognozowana przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m<sup>2</sup>]</b>	30,30	30,55	30,80	31,05	31,30	31,55	31,80	32,05	32,30	32,55	32,80	37,30
<b>prognozowana liczba ludności</b>	11762	11843	11924	12005	12087	12168	12249	12330	12412	12493	12574	14037

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Uwzględniając prognozowane wielkości wskaźników liczby ludności oraz średniej powierzchni przypadającej na 1 osobę, zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową

w perspektywie 30 lat (do 2048 roku) przedstawia się następująco (w zaokrągleniu do pełnych dziesiątek):

Prognozowana liczba ludności: 14 037 osób

Prognozowana wielkość mieszkania przypadająca na 1 osobę: 37,30 m<sup>2</sup>

Docelowa wielkość powierzchni użytkowej mieszkań:  $14037 \times 37,3 \text{ m}^2 = 523\,580 \text{ m}^2$

Zainwestowana powierzchnia mieszkaniowa (2018r.): 345 650 m<sup>2</sup>

Prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową:  $523\,580 \text{ m}^2 - 345\,650 \text{ m}^2 = 177\,930 \text{ m}^2$  powierzchni użytkowej zabudowy

Prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową zwiększone o 30% w związku z niepewnością procesów rozwojowych (zaokrąglone do pełnych dziesiątek): **231 310 m<sup>2</sup>** powierzchni użytkowej zabudowy.

Wskazuje się na potrzebę wyznaczania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w odpowiedzi na rosnący popyt oraz obowiązujące trendy na rynku nieruchomości.

Istotne znaczenie ma bezpośrednie sąsiedztwo miasta Elk i powiązania funkcjonalno-przestrzenne pomiędzy gminą i miastem. Aktualna tendencja do suburbanizacji sprawia, że Gmina Elk stanowi atrakcyjną lokalizację do zamieszkania. Warte uwagi są tereny położone wzdłuż dróg wylotowych z miasta, gdzie przewiduje się wzmożony ruch inwestycyjny i dalsze dogęszczenie terenów zabudowanych w ich obrębie. Tereny te często przygotowane są już do zagospodarowania, wyposażone są w niezbędną infrastrukturę techniczną.

### **Zapotrzebowanie na zabudowę rekreacyjną**

Zapotrzebowanie na zabudowę rekreacyjną określono łącznie dla zabudowy rekreacji indywidualnej i usług turystycznych obejmujących m.in. zabudowę hotelową i pensjonatową.

Aktualne zagospodarowanie terenów w gminie wskazuje, że tereny rekreacyjne stanowią ok. 20% powierzchni zabudowy mieszkaniowej. Na podstawie danych dotyczących turystyki w gminie Elk, ogólnych tendencji związanych z rozwojem funkcji turystycznych w regionie oraz zapotrzebowaniem mieszkańców gminy na tereny inwestycyjne przeznaczone pod rekreację, przewiduje się ciągłe zainteresowanie terenami pod zabudowę turystyczną i rekreacyjną, przynajmniej na poziomie aktualnym. Zgodnie z tak przyjętą metodyką, zapotrzebowanie na zabudowę rekreacyjną wyniesie **46 270 m<sup>2</sup>** powierzchni użytkowej zabudowy.

### **Zapotrzebowanie na zabudowę usługową**

Zabudowa usługowa stanowi uzupełnienie struktur zabudowy mieszkaniowej. Są to przede wszystkim usługi związane z codziennym życiem mieszkańców, zarówno usługi komercyjne, jak i publiczne, oświatowe oraz związane z kultem religijnym.

Zakłada się, że powierzchnia terenów usług podstawowych powinna wynosić ok. 25% powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej.

W związku z tym, iż gmina Elk położona jest na terenach przyległych do granicy miasta Elk, w sposób naturalny przejmuje część funkcji związanych z realizacją nowej zabudowy, w tym zabudowy o charakterze usługowym, na swoim terenie. Jest to zabudowa, która ma służyć obsłudze nie tylko ludności zamieszkującej obszar Gminy Elk, ale również mieszkańców Miasta Elk. Sytuacja ta, wynika w głównej mierze z procesów związanych z pojawiającym się deficytem wolnych terenów inwestycyjnych zlokalizowanych na obszarze Miasta Elk, jak również z atrakcyjnością ofert inwestycyjnych na terenie gminy Elk, pojawiających się na lokalnym rynku nieruchomości, zarówno pod względem przygotowania inwestycyjnego terenów, jak również pod względem cen rynkowych tego typu nieruchomości.

W związku z powyższym, prognozuje się, że zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową należy zwiększyć o dodatkowy wskaźnik 15%, uwzględniając zapotrzebowanie pochodzące z terenu Miasta Elk.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową wyniesie (w zaokrągleniu do pełnych dziesiątek): **92 520 m<sup>2</sup>** powierzchni użytkowej zabudowy.

### **Zapotrzebowanie na zabudowę produkcyjną**

Istotne jest, aby gmina posiadała atrakcyjne tereny umożliwiające lokalizację zabudowy produkcyjnej. Zakłada się, że minimalny udział terenów przemysłowych na terenie gminy powinien wynosić od 2% do 7% terenów zabudowy mieszkaniowej. Z uwagi na duży ruch inwestycyjny, położenie przy mieście Elk oraz ze względu na podstrefę suwalskiej strefy ekonomicznej, dla gminy Elk w 30 letniej perspektywie zakłada się, że powierzchnia ta powinna wynosić 15% terenów zabudowy mieszkaniowej. Prognozuje się, że zapotrzebowanie na nową zabudowę przemysłową wyniesie (w zaokrągleniu do pełnych dziesiątek): **34 700 m<sup>2</sup>** powierzchni użytkowej zabudowy.

### **4.2.2. Chłonność**

Zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt 2 i 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obliczono chłonność terenów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach zwartych jednostek osadniczych gminy Elk oraz miejscowych planach. Określenie chłonności nastąpiło w wyniku analizy dokumentu obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem istniejącego zainwestowania i terenów możliwego zainwestowania.

### **Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej**

W celu obliczenia chłonności wyliczono powierzchnię poszczególnych obszarów o zwartej zabudowie, określając powierzchnie terenów zagospodarowanych oraz wolnych od zabudowy, występujących w granicach obszaru w podziale na rodzaje zabudowy. W zależności od rodzaju zabudowy chłonność obliczono na podstawie różnych wskaźników dostosowanych do danego rodzaju, m. in. przeciętnej powierzchni działki budowlanej, ilości

działek możliwych do wydzielenia w granicach obszaru, średnich wskaźników powierzchni zabudowy i ilości kondygnacji. Przyjętą metodę obliczeń omówiono przy poszczególnych rodzajach zabudowy.

#### Chłonność terenów zabudowy mieszkaniowej

Powierzchnię terenu o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w obrębie jednostki osadniczej, przeznaczonego pod zabudowę mieszkaniową określono na poziomie 9 611 200 m<sup>2</sup>; z czego wolnych od zabudowy jest 693 130 m<sup>2</sup>. Dla terenów zabudowy mieszkaniowej założono, że: średnia powierzchnia działki budowlanej wynosi 1200 m<sup>2</sup>, na jednej działce powstanie jeden budynek o funkcji mieszkaniowej, przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie, zgodnie z danymi GUS, w gminie Elk wynosi 3,0 osoby, a powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 mieszkańca 29,8 m<sup>2</sup>.

Tab. 15 Chłonność terenów zabudowy mieszkaniowej

powierzchnia terenu o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w obrębie jednostki osadniczej przeznaczonego pod zabudowę mieszkaniową [m <sup>2</sup> ]	powierzchnia terenów zabudowanych w obrębie terenu o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej [m <sup>2</sup> ]	powierzchnia terenów wolnych od zabudowy w obrębie terenu o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej [m <sup>2</sup> ]	średnia powierzchnia działki budowlanej [m <sup>2</sup> ]	potencjalna ilość działek możliwych do wydzielenia	średnia liczba osób na 1 mieszkanie	liczba osób, która potencjalnie mogłaby zasiedlić obszar	powierzchnia mieszkań na 1 osobę [m <sup>2</sup> ]	powierzchnia użytkowa budynków [m <sup>2</sup> ]
<b>9 611 200</b>	8 918 070	693 130	1 200	578	3	1 733	29,8	<b>51 643</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Chłonność terenów zabudowy mieszkaniowej o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w obrębie jednostki osadniczej wynosi **51 640 m<sup>2</sup>** powierzchni użytkowej zabudowy.

#### Chłonność terenów zabudowy rekreacyjnej

Powierzchnię terenu o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w obrębie jednostki osadniczej, przeznaczonego pod zabudowę rekreacyjną określono na poziomie 1 831 800 m<sup>2</sup>; z czego wolnych od zabudowy jest 220 630 m<sup>2</sup>. Przy założeniu: maksymalnego wskaźnika zabudowy na poziomie 20% działki budowlanej oraz budynku o średniej ilości kondygnacji wynoszącej 1,5, chłonność terenów zabudowy rekreacyjnej określa się na poziomie **66 190 m<sup>2</sup>** powierzchni użytkowej zabudowy.

#### Chłonność terenów zabudowy usługowej

Powierzchnię terenu o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w obrębie jednostki osadniczej, przeznaczonego pod zabudowę usługową określono na poziomie 227 750 m<sup>2</sup>; z czego wolnych od zabudowy jest 21 000 m<sup>2</sup>. Przy założeniu maksymalnego

wskaźnika zabudowy na poziomie 40% działki budowlanej oraz budynku o średniej ilości kondygnacji wynoszącej 1,5, chłonność terenów zabudowy usługowej określa się na poziomie **12 600 m<sup>2</sup>** powierzchni użytkowej zabudowy.

#### Chłonność terenów zabudowy produkcyjnej

Powierzchnię terenu o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w obrębie jednostki osadniczej przeznaczonego pod zabudowę produkcyjną, określono na poziomie 60 750 m<sup>2</sup>, z czego wolnych od zabudowy jest 12 000 m<sup>2</sup>. Przy założeniu: maksymalnego wskaźnika zabudowy na poziomie 60% działki budowlanej oraz przy uwzględnieniu, iż dominujące zagospodarowanie będą stanowiły hale produkcyjne bądź magazynowe, dla których przyjęto 1 kondygnację, chłonność terenów zabudowy produkcyjnej określa się na poziomie **7 200 m<sup>2</sup>** powierzchni użytkowej zabudowy.

#### **Chłonność terenów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę**

Chłonność dla poszczególnych rodzajów zabudowy określono również, zgodnie z ustawowym obowiązkiem, na terenach poza zwartymi jednostkami osadniczymi, dla których sporządzono miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

#### Chłonność terenów zabudowy mieszkaniowej

Do obliczenia chłonności terenów zabudowy mieszkaniowej przyjęto wskaźniki, jak w pkt. wcześniejszym, tj.: średnia powierzchnia działki budowlanej 1200 m<sup>2</sup>, na jednej działce powstanie jeden budynek o funkcji mieszkaniowej, przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie, zgodnie z danymi GUS, w gminie Elk wynosi 3,0 osoby, a powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 mieszkańca 29,8 m<sup>2</sup>. Powierzchnię terenu przeznaczoną w planach miejscowych pod zabudowę mieszkaniową określono na poziomie 1 423 117 m<sup>2</sup>, z czego wolnych od zabudowy jest 1 195 810 m<sup>2</sup>.

Tab. 16. Chłonność terenów zabudowy mieszkaniowej w mpzp

powierzchnia terenu przeznaczonego pod zabudowę mieszkaniową w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego [m <sup>2</sup> ]	powierzchnia terenów zabudowanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego [m <sup>2</sup> ]	powierzchnia terenów wolnych od zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego [m <sup>2</sup> ]	średnia powierzchnia działki budowlanej [m <sup>2</sup> ]	potencjalna ilość działek możliwych do wydzielenia	średnia liczba osób na 1 mieszkanie	ilość osób, która potencjalnie mogłaby zasiedlić obszar	powierzchnia mieszkania na 1 osobę [m <sup>2</sup> ]	powierzchnia użytkowa budynków [m <sup>2</sup> ]
1 423 117	150 869	1 195 810	1 200	997	3	2 990	29,8	89 088

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Chłonność terenów zabudowy mieszkaniowej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sporządzonych dla terenów poza zwartymi jednostkami osadniczymi wynosi **89 100 m<sup>2</sup>** powierzchni użytkowej zabudowy.

#### Chłonność terenów zabudowy rekreacyjnej

Powierzchnię terenu przeznaczanego w planach miejscowych pod zabudowę rekreacyjną określono na poziomie 275 300 m<sup>2</sup>; z czego wolnych od zabudowy jest 240 000m<sup>2</sup>. Przy założeniu maksymalnego wskaźnika zabudowy na poziomie 20% działki budowlanej oraz budynku o średniej ilości kondygnacji wynoszącej 1,5, chłonność terenów zabudowy rekreacyjnej określa się na poziomie 72 000 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy.

#### Chłonność terenów zabudowy usługowej

Powierzchnię terenu przeznaczanego w planach miejscowych pod zabudowę usługową określono na poziomie 130 000 m<sup>2</sup>; wszystkie te tereny są wolne od zabudowy. Przy założeniu maksymalnego wskaźnika zabudowy na poziomie 40% działki budowlanej oraz budynku o średniej ilości kondygnacji wynoszącej 1,5, chłonność terenów zabudowy usługowej określa się na poziomie 78 000 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy.

#### Chłonność terenów zabudowy produkcyjnej

Powierzchnię terenu przeznaczanego w planach miejscowych pod zabudowę produkcyjną określono na poziomie 25 300 m<sup>2</sup>; z czego wolnych od zabudowy jest 24 300 m<sup>2</sup>. Przy założeniu maksymalnego wskaźnika zabudowy na poziomie 60% działki budowlanej oraz iż dominującym zagospodarowanie będą głównie hale produkcyjne bądź magazynowe, dla których przyjęto 1 kondygnację, chłonność terenów zabudowy produkcyjnej określa się na poziomie 15 200 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy.

### 4.2.3. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania oraz chłonności

Tab. 17. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Rodzaj zabudowy	Zapotrzebowanie [w m <sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy]	Chłonność terenów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w jednostkach osadniczych [w m <sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy]	Chłonność w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego poza jednostkami osadniczymi [w m <sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy]	Łączna chłonność [w m <sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy]	Wynik bilansu [w m <sup>2</sup> powierzchni użytkowej zabudowy]
	1	2	3	4[2+3]	5[1-4]
zabudowa mieszkaniowa	231 310	51 640	89 100	140 740	90 570
zabudowa rekreacyjna	46 270	66 190	72 000	138 190	-91 920
zabudowa usługowa	92 520	12 600	78 000	90 600	1 920
zabudowa produkcyjna	34 700	7 200	15 200	22 400	12 300

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie zestawienia zapotrzebowania na nową zabudowę oraz chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w

granicach jednostki osadniczej oraz chłonności w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, należy stwierdzić, że w perspektywie 30 lat, na terenie gminy Elk może wystąpić potrzeba wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną, poza już wyznaczonymi terenami, z uwagi na wzrastające zapotrzebowanie na tego rodzaju zabudowę. Prognozuje się, że dotychczas wyznaczone tereny pod zabudowę rekreacyjną w pełni pokryją zapotrzebowanie.

#### **4.3. Możliwość finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społeczne, służących realizacji zadań własnych gminy**

Realizacja inwestycji z zakresu komunikacji gminnej, infrastruktury technicznej, oraz pozostałych zadań własnych gminy przebiegać będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami, m.in. w zakresie prawa budowlanego i prawa zamówień publicznych. Sposób i zakres realizacji inwestycji infrastrukturalnych określą przyjęte przez Radę Gminy strategie rozwoju, plany i prognozy finansowo-budżetowe oraz programy rozwoju lokalnego.

Bilans zakłada realizację założeń w perspektywie 30 lat. Dalszy rozwój osadnictwa powinien być prowadzony jako uzupełnienie i intensyfikacja istniejącego zagospodarowania lub wyznaczanie nowych terenów bezpośrednio przylegających do istniejących układów osadniczych, wyposażonych już w dostęp do dróg publicznych i sieci infrastruktury technicznej. Realizacja Studium odbywać się będzie etapowo, nie powodując nadmiernych, ponadprzeciętnych wydatków.

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy zakłada systematyczny wzrost poziomu dochodów oraz wydatków gminy. Od 2018 r., w każdym kolejnym roku, przewidywana jest przewaga dochodów nad wydatkami, w tym prognozuje się wzrost udziału wydatków na zadania z zakresu budowy infrastruktury technicznej i dróg zarówno gminnych, jak i udział w finansowaniu napraw i budowy dróg powiatowych i wojewódzkich.

Środki finansowe na cele związane z realizacją zadań własnych gminy będą pochodziły w całości lub w części z budżetu gminy oraz ze źródeł zewnętrznych, takich jak m.in. środki strukturalne, fundusze unijne, kredyty i pożyczki oraz inne, a także w ramach umów partnerstwa publiczno-prywatnego, w oparciu o obowiązujące przepisy prawa. Nakłady inwestycyjne mogą być częściowo zrównoważone poprzez wzrost wpływów do budżetu gminy w wyniku realizacji ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zakłada się bowiem, że strumień wydatków budżetowych, w przypadku działań planistycznych, będzie poprzedzał strumień dochodów budżetowych, co wynika w głównej mierze z konieczności przygotowania terenów pod realizację inwestycji /budowa dróg, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, zapewnienie dostępu do niezbędnej infrastruktury społecznej/. Wydatki z budżetu Gminy związane z realizacją inwestycji wynikających z polityki przestrzennej Gminy mają zazwyczaj charakter krótkofalowy, zaś prognozowane dochody wynikające z działań planistycznych są zjawiskiem długofalowym i stałym. Do głównych wpływów zasilających budżet Gminy w związku z prowadzoną polityką przestrzenną Gminy należy zaliczyć:

- wpływy z podatków od nieruchomości,
- wpływy z opłat adiacenckich i planistycznych,
- wpływy z tytułu udziału Gminy w podatku CIT i PIT,

---

~~korzyści niemierzalne w postaci zapewnienia nowych miejsc pracy, w usługach, produkcji i handlu.~~

~~Realizacja polityki przestrzennej Gminy jest w dużej mierze odpowiedzią na pojawiające się potrzeby lokalnego społeczeństwa. Rada Gminy przystępując do realizacji zadań planistycznych, uwzględniając istniejące uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, społeczne, gospodarcze, techniczne, ładu przestrzennego, które mają na celu dążyć do zapewnienia zrównoważonego rozwoju Gminy, pragnie rozwoju stabilnego, racjonalnego, który zapewni Gminie rozwój o charakterze wielofunkcyjnym, tzn. takim, który będzie umożliwiał zaspokojenie wszelkich niezbędnych potrzeb społeczeństwu.~~

~~Należy podkreślić, iż realizacja zadań planistycznych jest zawsze poprzedzona szczegółowymi analizami ekonomicznymi dotyczącymi skutków finansowych podjętych działań. Analizy te prowadzone są na etapie wstępnym sporządzania planów miejscowych.~~

~~Należy z całą pewnością podkreślić, iż tereny położone w Gminie Elk z roku na rok stają się obiektami coraz szerszego zainteresowania. Atrakcyjność terenów Gminy Elk wynika przede wszystkim z bliskiego położenia względem ośrodka, jakim miasto Elk, z bogactwa walorów przyrodniczych gminy, z wyposażenia terenów w niezbędna infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, konkurencyjności cen oferowanych na rynku nieruchomości.~~

~~Atrakcyjność terenów gminnych jest szansą na dynamiczny rozwój Gminy Elk, a także poprawę jej kondycji finansowej.~~

~~Gmina Elk jest gotowa, zarówno pod względem możliwości finansowych, jak i technicznych, podjąć się procesów systematycznego wdrażania działań planistycznych, wynikających z polityki przestrzennej gminy, określonej w kierunkach zagospodarowania przestrzennego Gminy Elk zawartych w przedmiotowym dokumencie Studium.<sup>93</sup>~~

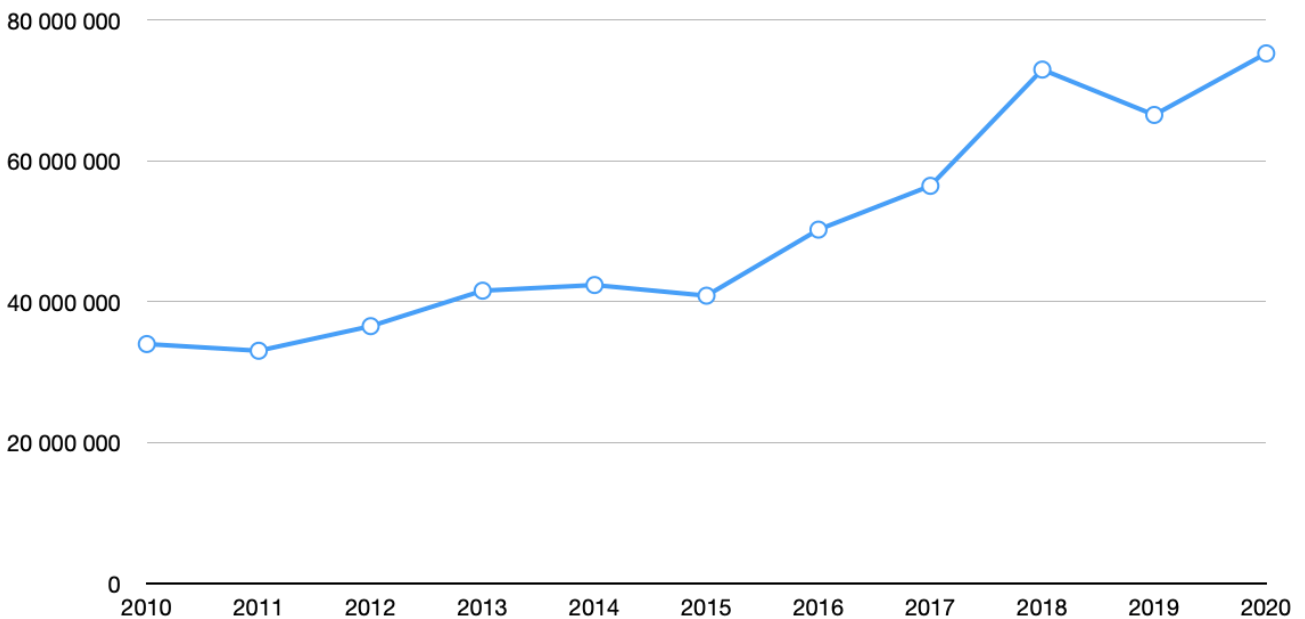
#### 4.1. Analiza ekonomiczna

Analiza ekonomiczna gminy dotyczyć ma nie tylko porównania rocznych wpływów i wydatków jednostki, ale ma być również próbą odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób kształtowały się te działy w ciągu ostatnich lat, jaki miały wpływ na deficyt budżetowy gminy. W dalszej części nastąpi także ocena możliwości inwestycyjnych gminy, stąd w analizie ekonomicznej niezbędnym jest również odniesienie się do części inwestycyjnej budżetu, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju sieci infrastruktury technicznej czy budownictwa w gminie.

---

<sup>93</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Elk z dnia 27.02.2023r.

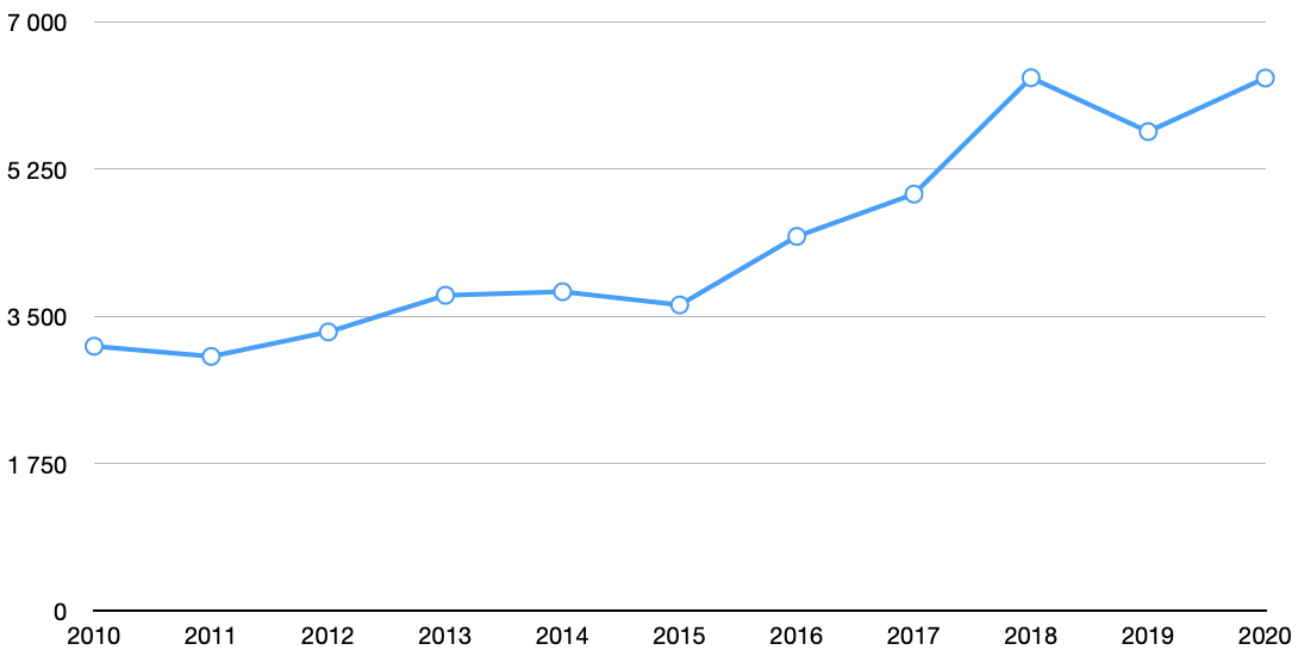
Wykres 1 Dochody gminy ogółem w zł w latach 2010-2020



Źródło: GUS

Budżet gminy Ełk po stronie dochodów wykazuje – poza latami 2015 i 2019 – stałą, wzrostową tendencję. Z największymi wzrostami mamy do czynienia w latach 2016, 2018 i 2020. Po każdym cyklu spadku dochodów następował ich większy wzrost. W badanym okresie dochody gminy wzrosły ponaddwukrotnie. Średni przyrost dochodów to ponad 4,1 mln zł rocznie. Analogicznie sytuacja wygląda po przeliczeniu dochodów gminy na jednego mieszkańca.

Wykres 2 Dochody gminy w zł na jednego mieszkańca w latach 2010-2020



Źródło: GUS

---

Odnotowania wymaga tożsamość przebiegu obu powyższych wykresów: w momencie wzrostu dochodów, w podobnym tempie wzrastają dochody na jednego mieszkańca, podobnie w przypadku spadku dochodów w latach 2012-2015. Wskazuje to na proporcjonalną zależność między liczbą mieszkańców a wielkością wpływów do budżetu gminy.

Poza subwencjami i dotacjami, najważniejszym źródłem dochodów gminy są tzw. dochody własne. Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego źródłami dochodów własnych są:

1) wpływy z podatków:

- od nieruchomości,
- rolnego,
- leśnego,
- od środków transportowych,
- dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej,
- od spadków i darowizn,
- od czynności cywilnoprawnych;

2) wpływy z opłat:

- skarbowej,
- targowej,
- miejscowej, uzdrowiskowej i od posiadania psów,
- reklamowej,
- eksploatacyjnej - w części określonej w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze,
- innych stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów;

3) dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych;

4) dochody z majątku gminy;

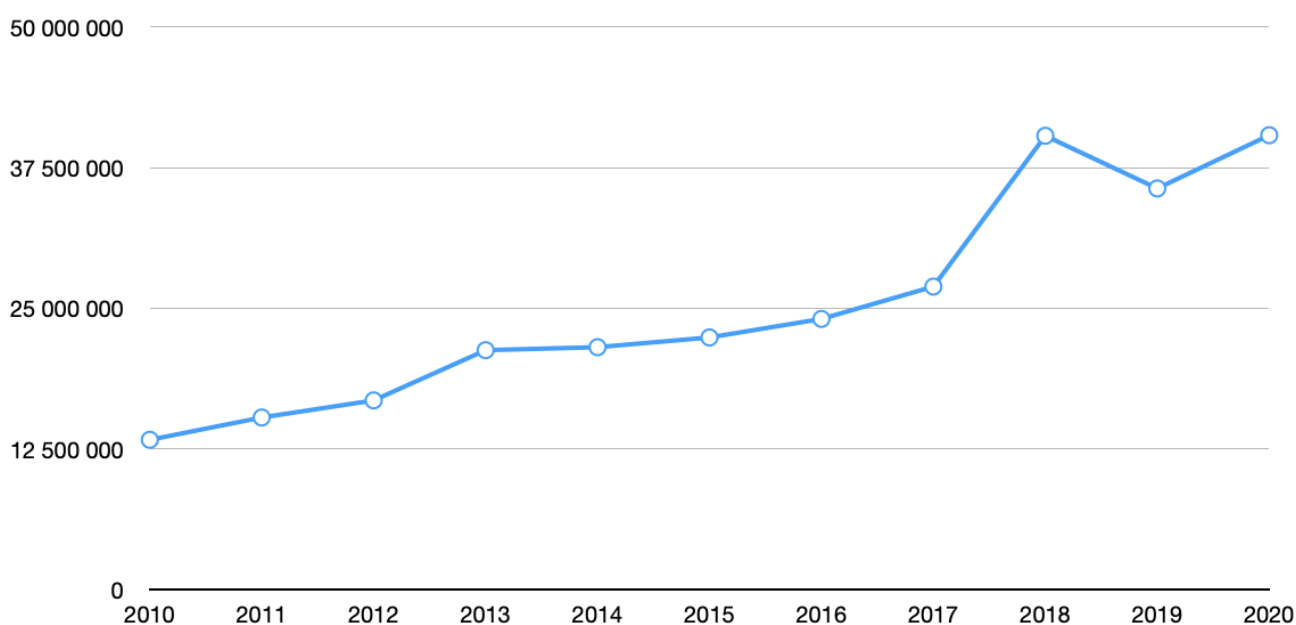
5) spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy;

6) dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;

7) 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;

- 8) odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 9) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy;
- 10) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 11) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;
- 12) inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów.

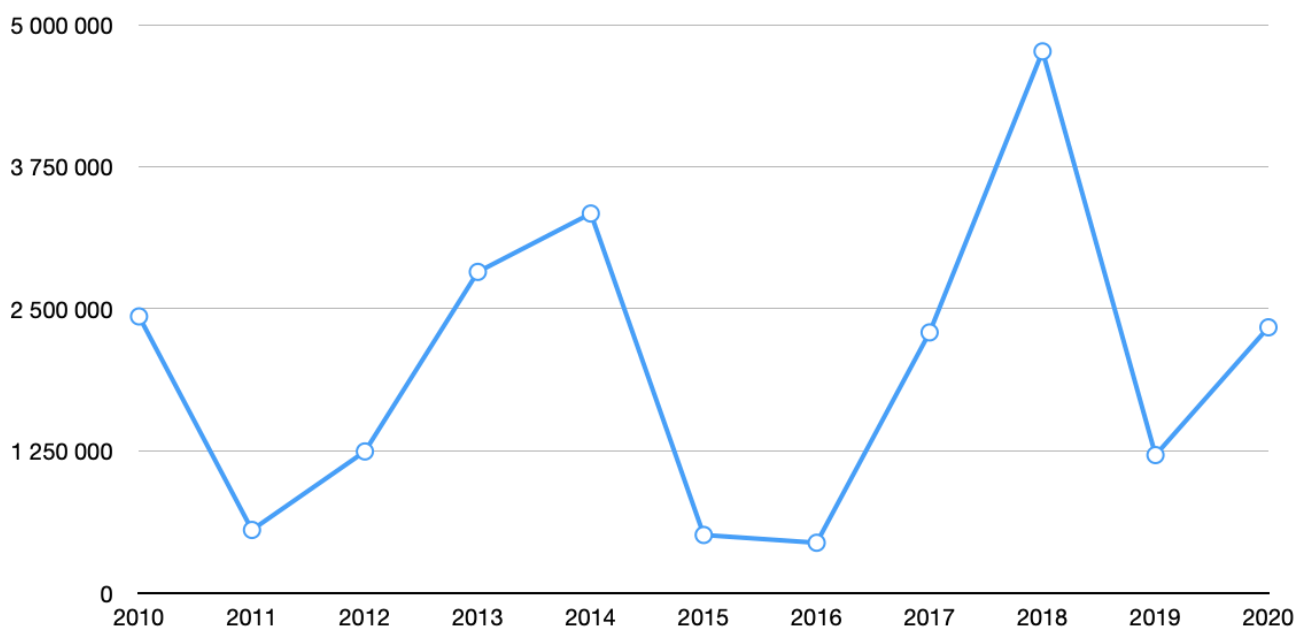
Wykres 3 Dochody własne gminy w zł w latach 2010-2020



Źródło: GUS

Analiza wielkości dochodów własnych gminy Ełk potwierdza regularność wzrostu jak w przypadku dochodów ogółem. Poza większym spadkiem w roku 2019 dochody własne gminy stale się zwiększają, a największy przyrost dochodów obserwuje się w 2018 r., kiedy to wzrosły o ponad 13 mln zł. Najniższe dochody własne gmina uzyskała w roku 2010, najwyższe w roku 2018 i 2020, przy czym różnica między tymi wartościami wynosi ponad 27 mln zł. Średnio z dochodów własnych gmina uzyskuje rocznie 25,3 mln zł. Wśród źródeł dochodów, oprócz wyżej wymienionych, są również środki, jakie gmina pozyskuje z zewnętrznych źródeł finansowania.

Wykres 4 Dochody w zł z zewnętrznych źródeł finansowania (w tym środki z Unii Europejskiej)

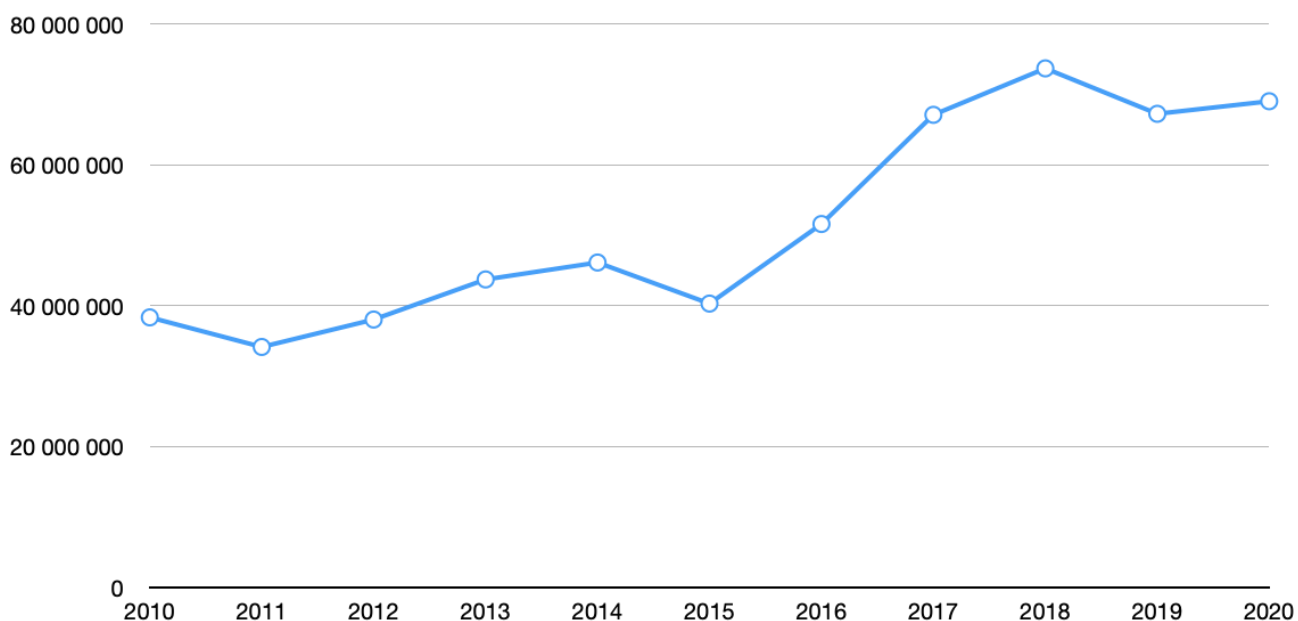


Źródło: GUS

Wielkość środków, jakie gmina pozyskuje z zewnętrznych źródeł (w tym również z dotacji Skarbu Państwa) zależna jest od kondycji finansowej jednostki, planowanych zadań inwestycyjnych, dostępnych do pozyskania środków (ogłaszanych konkursów) oraz konkurencji w pozyskaniu tych samych środków ze strony innych jednostek. Największy poziom dochodów gmina Ełk z tego tytułu otrzymała w roku 2018 (4,7 mln zł). Poza tym czasem absorpcja środków jest dużo niższa i oscyluje w granicach 0,5-3,3 mln. zł. Średnio rocznie gmina uzyskiwała w badanym okresie ok. 2 mln zł. Uzyskiwane fundusze stanowiły od 0,9% (rok 2016) do 7,9% (rok 2014) dochodów ogółem gminy.

Wydatki gminy Ełk ukierunkowane są na rozwój społeczno-ekonomiczny i zaspakajanie potrzeb mieszkającej na jej terenie ludności. Dzielą się na majątkowe, w tym inwestycyjne oraz bieżące, do których zalicza się m.in. świadczenia na rzecz osób fizycznych, wydatki na wynagrodzenia, a także wydatki na obsługę długu.

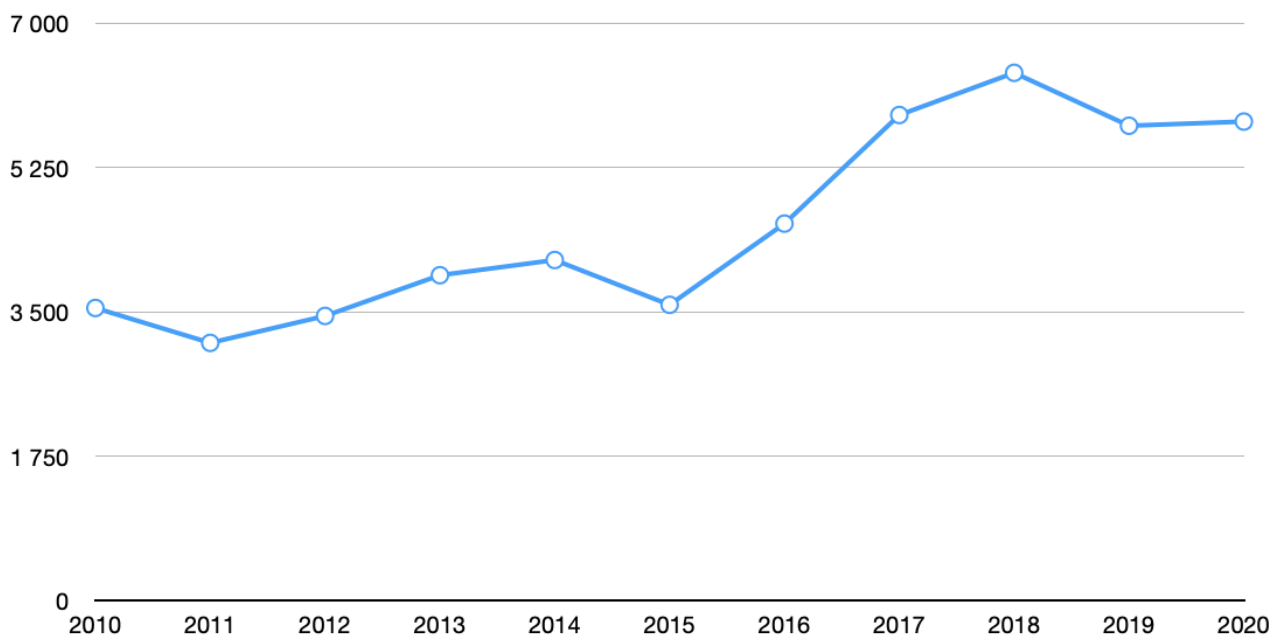
Wykres 5 Wydatki ogółem gminy w zł w latach 2010-2020



Źródło: GUS

Wydatki gminy, podobnie jak dochody, wykazują stałą tendencję wzrostową. Poza okresami lekkich spadków (lata 2011, 2015 i 2019) każdego roku odnotowuje się wzrost wydatków z 38,3 mln zł w 2010 r. do 73,7 mln zł w 2018 r. Stanowi to niemal dwukrotny wzrost. Średni przyrost wydatków to ok. 3 mln zł rocznie przy ok. 4,1 mln zł przyrostu dochodów rocznie. Wzrost wydatków ma swoje przełożenie również w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Podobnie, jak w przypadku dochodów tak i wydatków, zauważalna jest tożsamość przebiegu obu wykresów.

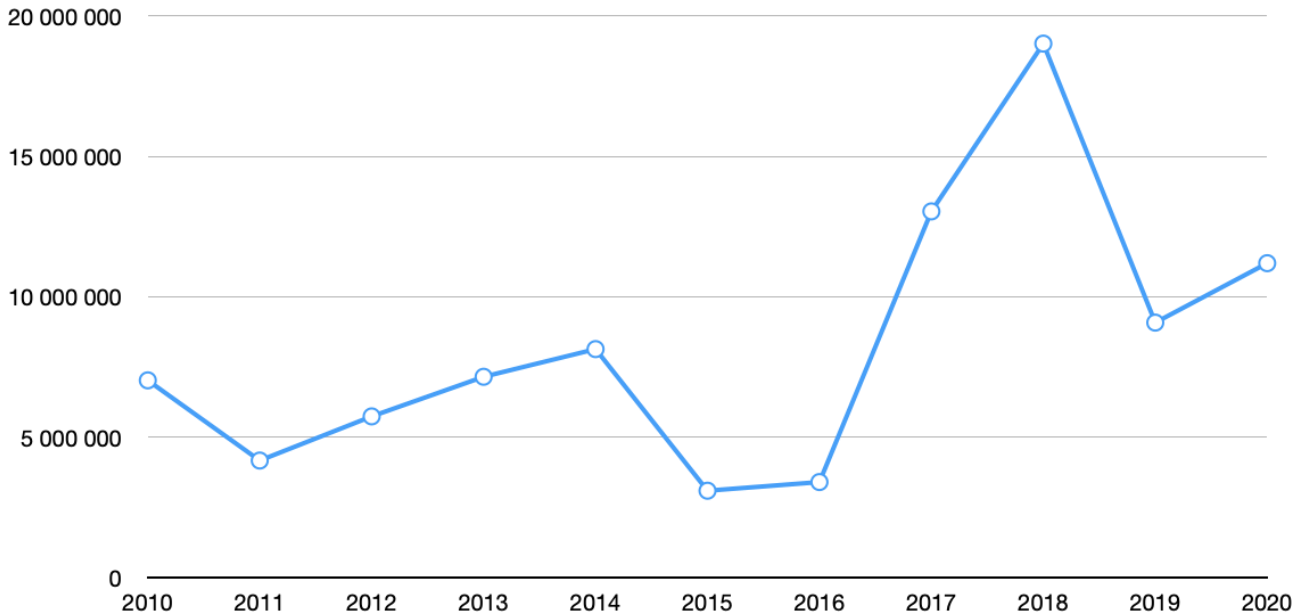
Wykres 6 Wydatki gminy w zł na jednego mieszkańca w latach 2010-2020



Źródło: GUS

Bardzo istotną informacją z punktu widzenia finansowania ewentualnych zadań z zakresu infrastruktury wynikających z niniejszego bilansu są wydatki gminy na cele inwestycyjne.

Wykres 7 Wydatki majątkowe gminy w zł w latach 2010-2020 (w tym inwestycyjne)

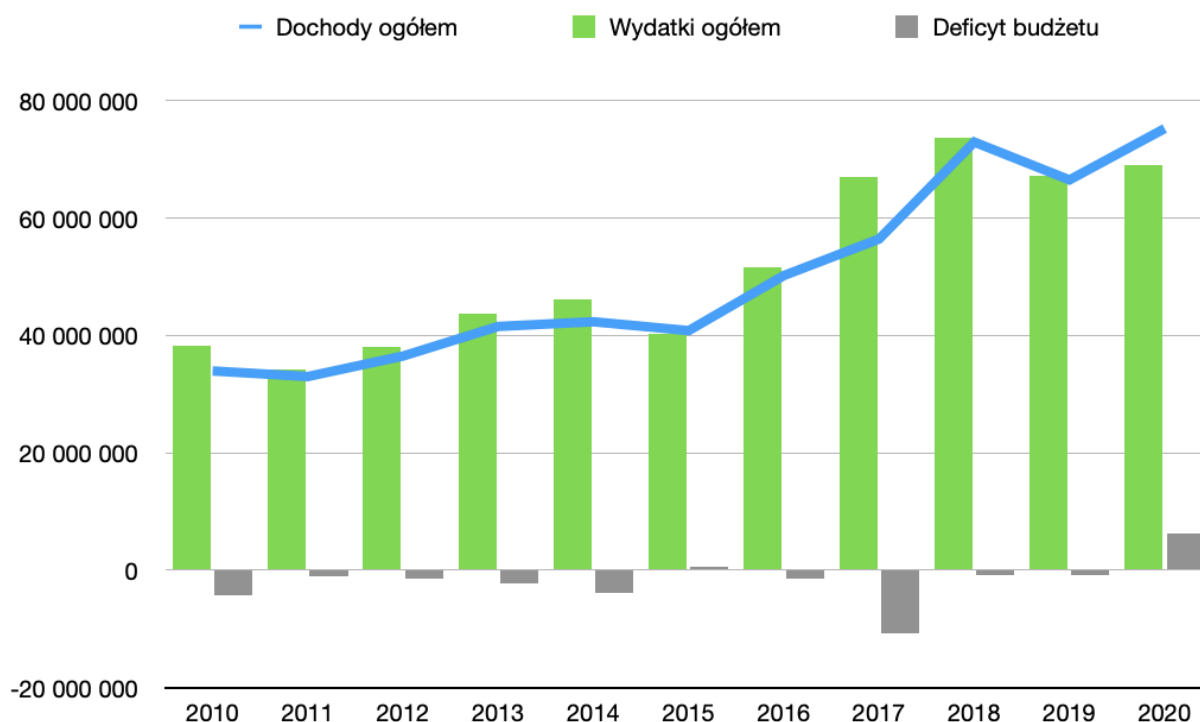


Źródło: GUS

Wydatki gminy na inwestycje, z racji na ograniczoność środków budżetowych, nie mogą być wysokie rok do roku. Mimo zauważalnej tendencji wzrostowej w wydatkowaniu środków, w celu racjonalnego zarządzania długiem publicznym samorząd decyduje się na okresy zwiększonych wydatków na inwestycje oraz okresy, gdzie te wydatki są mniejsze. W przypadku badanego okresu w gminie Ełk również widoczny jest taki trend. Można stwierdzić, że cykl wydatków inwestycyjnych zamyka się w okresach 3-4 letnich, po których następuje odciążenie budżetu. Największe wydatki zaobserwować można w latach 2017-2019, gdzie poziom wydatków wynosił ponad 9 mln zł, najmniejsze w latach 2015-2016 – tu wydatki nie przekroczyły kwoty 3,5 mln zł.

Relacja dochodów i wydatków w ich wartościach bezwzględnych zawsze rodzi pytanie o wielkość deficytu budżetowego. W przypadku gminy Ełk przedstawia się on następująco:

Wykres 8 Dochody i wydatki, deficyt budżetowy w zł



Źródło: GUS

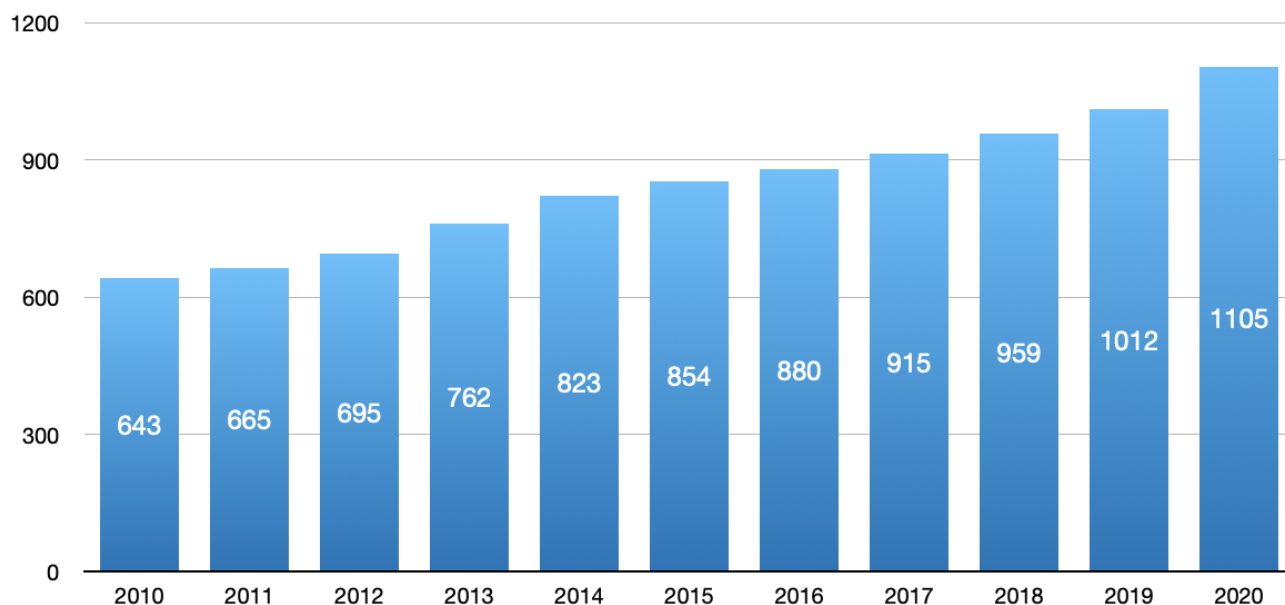
W badanym okresie przez dziewięć lat gmina Ełk odnotowywała, podobnie jak większość gmin w kraju, deficyt budżetowy. Rzadziej natomiast, bo w latach 2015 i 2020 odnotowuje się nadwyżkę budżetową. Warto zauważyć, że w większości są to lata, w których wydatki inwestycyjne gminy były na niższym poziomie niż zwykle.

Na sytuację ekonomiczną gminy wpływają jednak nie tylko przepływy pieniężne w budżecie gminnym. Można powiedzieć, że są one pochodną ogólnej sytuacji materialnej mieszkańców gminy, a ta z kolei zależy od uwarunkowań stymulujących bądź destymulujących oszczędzanie, wydawanie pieniędzy, ogólniej – obieg pieniądza. Pierwszym z uwarunkowań jest ilość podmiotów gospodarczych na terenie gminy. Głównym wyznacznikiem lokowania nowej działalności w danym miejscu (gminie) jest wielkość zysku i jak największe minimalizowanie strat. Osoby lokujące swoją działalność kierują się więc racjonalnym rozeznaniem wszelkich aspektów ekonomicznych prowadzenia tej działalności. Działalność ta, rozumiana jako szeroko pojęte usługi, będzie się rozwijała tylko na terenach sprzyjających takiemu rozwojowi. Poniższa tabela prezentuje ilość podmiotów gospodarki narodowej w gminie Ełk. Wielkość ta nawiązuje do rejestru REGON, w którym umieszczane są:

- osoby prawne,
- jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej,
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, w tym prowadzące indywidualne gospodarstwa rolne,
- jednostki lokalne tych podmiotów.

Informacje z rejestru dają zatem obraz ilości podmiotów, które w głównej mierze będą korzystały z funkcji usługowej lub produkcyjnej zabudowy.

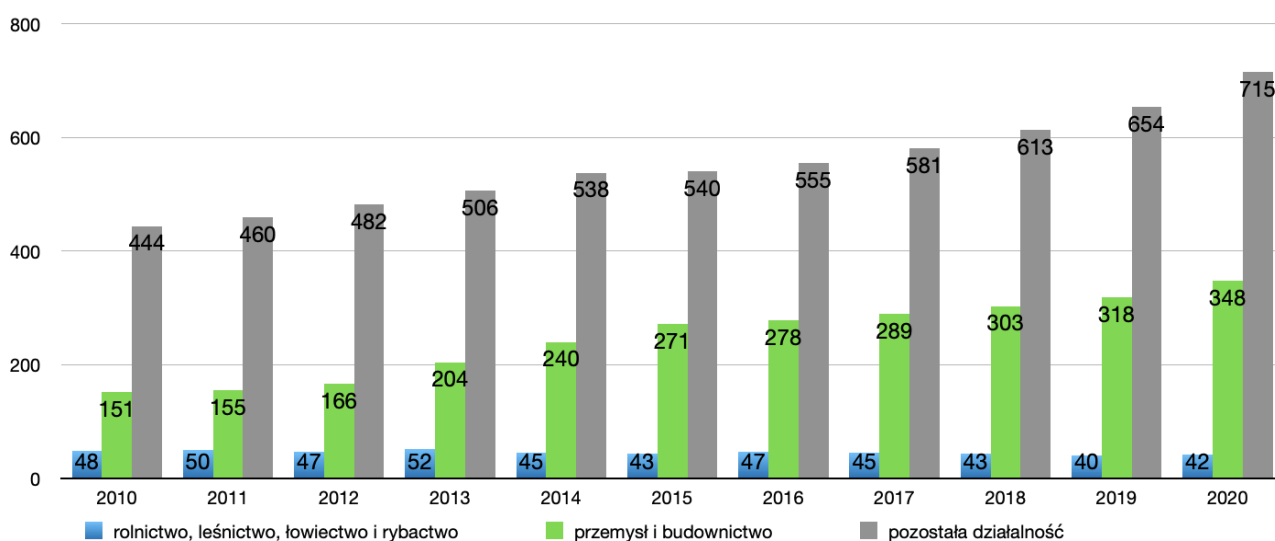
Wykres 9 Liczba podmiotów gospodarki narodowej



Źródło: GUS

Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie rośnie. Choć w roku 2011 można zaobserwować lekką zmianę trendu, to można stwierdzić, że miała ona charakter tymczasowy.

Wykres 10 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w podziale na rodzaje



Źródło: GUS

Z powyższego wykresu wynika, że zarówno w przemyśle, jak i w pozostałych działalnościach (przez które rozumie się usługi) liczba podmiotów wyraźnie wzrasta. Jedynie w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie widoczny jest wyraźny spadek. Taka sytuacja wynika przede wszystkim z dobrej koniunktury gospodarczej i odchodzenia ludzi młodych od rolnictwa na rzecz pozarolniczej działalności gospodarczej. Średni wzrost liczby podmiotów wynosi w działach:

- przemysł i budownictwo – 19,7 podmiotów rocznie,
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – spadek o 0,6 podmiotu rocznie,
- pozostała działalność – 27,1 podmioty rocznie.

Drugą istotną cechą wpływającą na kondycję ekonomiczną gminy jest budownictwo mieszkaniowe. Nowi mieszkańcy oznaczają większe wpływy z podatków, ale też coraz większą potrzebę ponoszenia nakładów na przygotowywanie nowych terenów pod budownictwo. Na sytuację mieszkaniową ludności oddziałuje wiele czynników, wśród których do najważniejszych zalicza się zasoby mieszkaniowe, powierzchnię użytkową czy tempo rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Tabela 1 Liczba budynków mieszkalnych w gminie

<b>Rok</b>	<b>Liczba budynków</b>
2010	1877
2011	2197
2012	2279
2013	2336
2014	2389
2015	2450
2016	2491
2017	2551
2018	2610
2019	2746
2020	2689

Źródło: GUS

Zgodnie z danymi GUS w gminie Ełk w roku 2020 znajdowało się 2689 budynków mieszkalnych. Ich liczba w ciągu dziesięciu lat wzrosła o 812 budynków, średnio 81 rocznie.

Tabela 2 Mieszkania w gminie

<b>Rok</b>	<b>Mieszkania [szt.]</b>	<b>Izby [szt.]</b>	<b>Powierzchnia użytkowa mieszkań [m.kw.]</b>
2000	2640	9356	164585
2001	2640	9367	164999
2002	2774	10526	190013
2003	2815	10773	196054
2004	2854	10971	202010
2005	2908	11297	210028
2006	2942	11490	215766
2007	2995	11789	224055
2008	3056	12116	233239
2009	3106	12404	241159
2010	3313	13557	267404
2011	3384	13952	277114
2012	3471	14467	291808
2013	3528	14795	299791
2014	3614	15247	312038
2015	3677	15644	322533
2016	3721	15884	328235
2017	3791	16251	337242
2018	3850	16579	345496
2019	3932	17030	357444
2020	4026	17527	369716

Źródło: GUS

Ilość mieszkań w gminie stale rośnie, średnio o 69,3 mieszkań rocznie. Biorąc pod uwagę podany wyżej roczny przyrost budynków mieszkalnych można zauważyć mniejszą dynamikę przyrostu mieszkań niż budynków. Wraz ze wzrostem liczby mieszkań wzrasta też liczba izb o 8171. Konsekwentnie rośnie też średnia powierzchnia użytkowa jednego mieszkania. W roku 2000 wyniosła 62,34 m<sup>2</sup>, a w 2020 już 91,83 m<sup>2</sup> (wzrost o 29,49 m<sup>2</sup>, średnio rocznie o 1,47 m<sup>2</sup>). Takie wartości wskazują jako dominującą formę budownictwo jednorodzinne.

Tabela 3 Mieszkania oddane do użytkowania

<b>Rok</b>	<b>Mieszkania [szt.]</b>	<b>Powierzchnia użytkowa mieszkań [m.kw.]</b>	<b>Średnia powierzchnia oddawanego mieszkania [m.kw]</b>
2000	9	1245	138,33
2001	10	1037	103,70
2002	14	2396	171,14
2003	41	6041	147,34
2004	44	6710	152,50
2005	57	8465	148,51
2006	36	5964	165,67
2007	59	8924	151,25
2008	61	9184	150,56
2009	50	7920	158,40
2010	81	12600	155,56
2011	73	10006	137,07
2012	90	15084	167,60
2013	59	8205	139,07
2014	88	12570	142,84
2015	67	11111	165,84
2016	47	6239	132,74
2017	73	9632	131,95
2018	59	8254	139,90
2019	84	12402	147,64
2020	95	12354	130,04

Źródło: GUS

W latach 2000 – 2020 oddano do użytkowania 1197 nowych mieszkań, średnio 59,9 mieszkania rocznie. Są to mieszkania głównie w domach jednorodzinnych. Gmina Ełk skutecznie wykorzystuje swój podmiejski charakter. Dzięki stałemu trendowi migracyjnemu do gminy obserwuje się ze stale rosnącą dynamiką kolejne powierzchnie oddawanych do użytkowania mieszkań. Mieszkania oddawane do użytkowania cechują się znacznie większą średnią powierzchnią użytkową, choć z biegiem lat zmienną. Wynosi ona już średnio ponad 146 m<sup>2</sup>, co świadczy o stopniowym podnoszeniu standardu zamieszkania przez nowych mieszkańców gminy. Z drugiej strony, biorąc pod uwagę niską liczbę dzieci w gminie, taka

forma zabudowy może spowodować sytuację, w której dzieci z wiekiem opuszczają rodziców, którzy zamieszkując duże domy będą mieli problem z ich utrzymaniem.

Średnio rocznie oddawanych jest do użytku ok. 8397 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej mieszkań.

Kolejnym czynnikiem jest dostępność infrastruktury technicznej. Im bardziej rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna, tym mniejsze koszty jej uzupełnienia czy rozbudowy. Z drugiej strony, im bardziej rozproszona zabudowa, tym większe koszty rozbudowy sieci. Podstawowe statystyki dotyczące uzbrojenia gminy przedstawiają się następująco:

- 86,2% budynków mieszkalnych podłączonych jest do sieci wodociągowej,
- 84,6% ludności przyłączona jest do sieci wodociągowej,
- 49,1% budynków mieszkalnych podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej,
- 59,2% ludności przyłączona jest do sieci kanalizacyjnej.

Powyższe dane wskazują na względnie dobrze rozwiniętą sieć wodociągową, ale bardzo słabo rozwiniętą sieć kanalizacyjną. Niedostatki sieci występują głównie na terenach położonych w większej odległości od miasta Ełk oraz w miejscach, gdzie nowe zagospodarowanie dopiero pojawia się lub zabudowa istniejąca ma charakter silnie rozproszony. Do czasu ich rozprowadzenia, z uwagi na rachunek ekonomiczny, można przyjąć, że korzystniejsze jest tam stosowanie rozwiązań indywidualnych.

#### **4.2. Analiza środowiskowa**

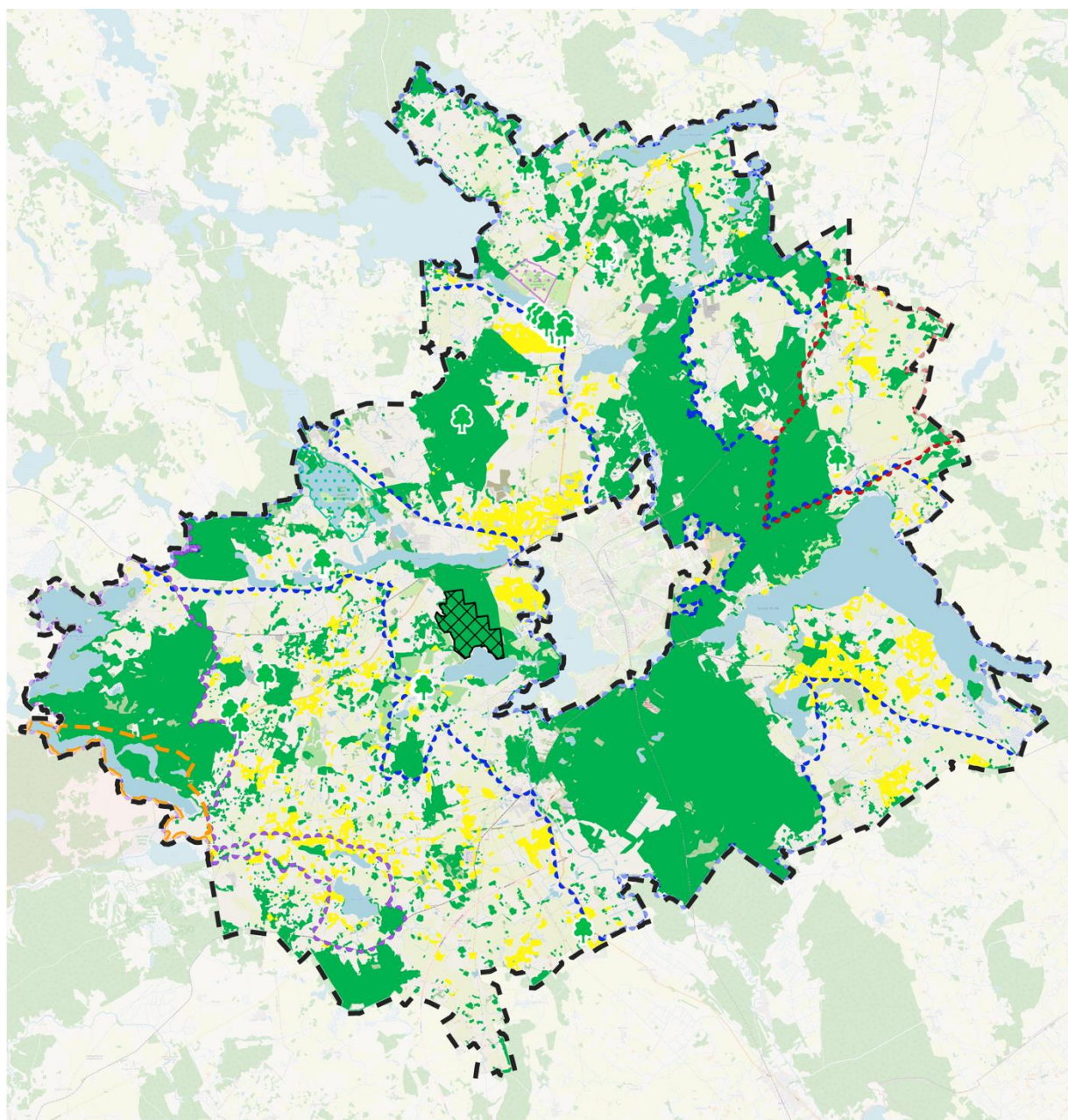
W kontekście rozwoju różnych form zabudowy obecnie uwarunkowania środowiskowe kojarzone są raczej z ograniczeniami. Dotyczy to głównie zabudowy usługowej oraz przemysłowej, w mniejszym stopniu mieszkaniowej.

Obszar opracowania charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczo-użytkowymi. W granicach gminy występują obszary i obiekty objęte formami ochrony przyrody:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Legi,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Murawy na Pojezierzu Ełckim,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Jezioro Woszczelskie,
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Ostoja Poligon Orzysz,
- Rezerwat Przyrody Bartosze,
- 74 pomniki przyrody.

Ogółem wszystkie formy ochrony przyrody zajmują na terenie gminy powierzchnię ponad 24 000 ha, co stanowi ok. 63% powierzchni gminy.

Rysunek 1 Środowiskowe uwarunkowania rozwoju zabudowy w gminie Ełk



Źródło: opracowanie własne

Analiza stanu środowiska, jego głównych zagrożeń i określenie kierunków jego ochrony była podstawą określenia przyrodniczych predyspozycji terenów do kształtowania jej struktury funkcjonalno-przestrzennej. I tak wskazuje się następujące obszary o szczególnych uwarunkowaniach środowiskowych w kontekście lokalizacji zabudowy:

1) wyłączone z zabudowy na podstawie przepisów odrębnych:

- tereny wzdłuż dróg w odległościach określonych w przepisach drogowych,
- tereny wzdłuż linii kolejowej w odległościach określonych w przepisach kolejowych,
- tereny w strefach sanitarnych od cmentarzy,

2) niekorzystne dla zabudowy ze względu na niekorzystne warunki ekofizjograficzne (gruntowe, topoklimatyczne, występujące cenne elementy środowiska przyrodniczego do bezwzględного zachowania i ochrony, a także ze względu na istniejące i potencjalne zagrożenia środowiska). Do terenów niekorzystnych dla zabudowy należą:

- pasy technologiczne linii elektroenergetycznych (niekorzystne dla niektórych typów zabudowy, szerokości określane przez zarządców sieci),
- lasy,
- doliny rzek,
- grunty organiczne,
- tereny podmokłe,

3) średnio korzystne dla zabudowy i korzystne z ograniczeniami. Do terenów średnio korzystnych i korzystnych z ograniczeniami należą:

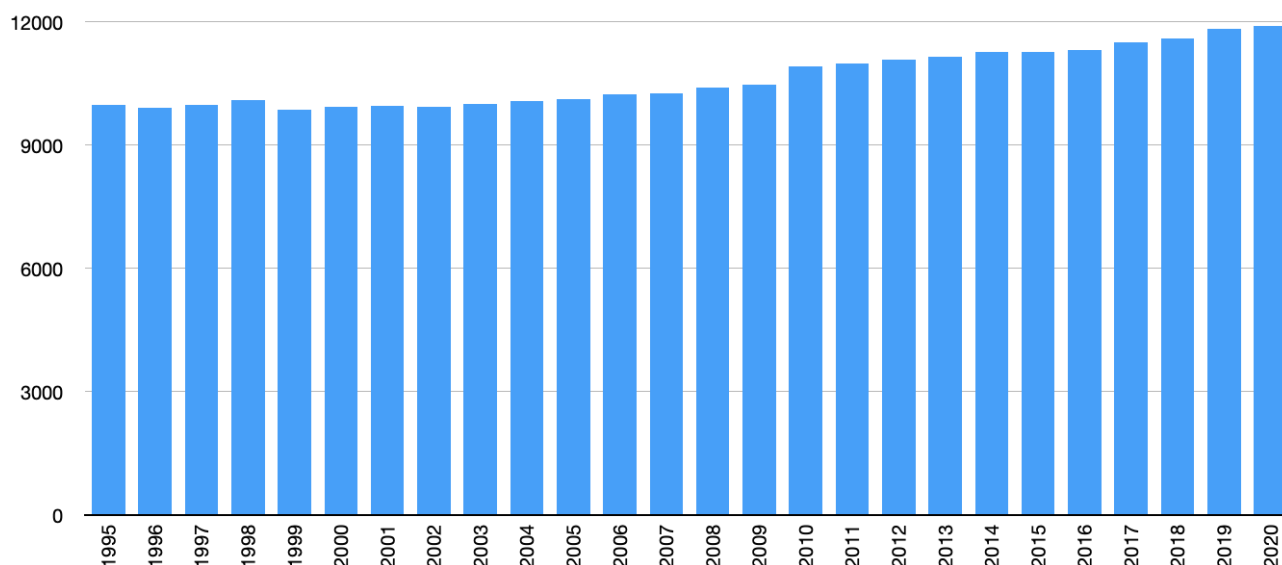
- obszary gleb chronionych klasy III,
- korytarze ekologiczne,
- obszary zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych.

Biorąc pod uwagę skalę występowania wymienionych uwarunkowań oraz analizując ich wpływ na możliwości rozwojowe gminy można stwierdzić, że przy zachowaniu przepisów odrębnych regulujących ich funkcjonowanie nie stanowią one znaczącej przeszkody do rozwoju różnych form zabudowy w gminie. W dalszym ciągu istnieje także w gminie rezerwuariat terenów o korzystnych warunkach do rozwoju zabudowy.

#### **4.3 Analiza społeczna**

Zgodnie z informacjami Urzędu Gminy gmina Ełk na koniec marca 2022 r. liczyła 11 417 mieszkańców.

Wykres 11 Liczba mieszkańców gminy Ełk w latach 1995-2020



Źródło: GUS

W ujęciu dwudziestopięcioletnim ogólna liczba ludności wzrosła o 1932 osoby, liczba kobiet wzrosła o 938 osób, zaś liczba mężczyzn wzrosła o 994 osoby. Na tle ludności całego powiatu ełckiego udział mieszkańców gminy Ełk jest znaczący – na pięć gmin ludność gminy Ełk to ok. 13% ludności całego powiatu, co czyni Ełk drugą pod względem liczby ludności gminą w powiecie, a wśród gmin wiejskich - pierwszą. Oficjalne dane demograficzne wskazują – w przeciwieństwie do pozostałych gmin wiejskich w powiecie – tendencję wzrostową liczby ludności. Gminami o dodatnim bilansie liczby ludności są gmina wiejska Ełk oraz miasto Ełk. Dane o ruchach ludności wskazują, że do gminy Ełk migruje więcej ludzi niż z niej wyjeżdża, natomiast większość migracji pochodzi z miasta. Wynika z tego, że gmina Ełk, z racji podmiejskiego charakteru, demograficznie korzysta z mieszkańców miasta.

Podstawowe wskaźniki demograficzne gminy przytoczono w poniższej tabeli:

Tabela 4 Podstawowe wskaźniki demograficzne gminy

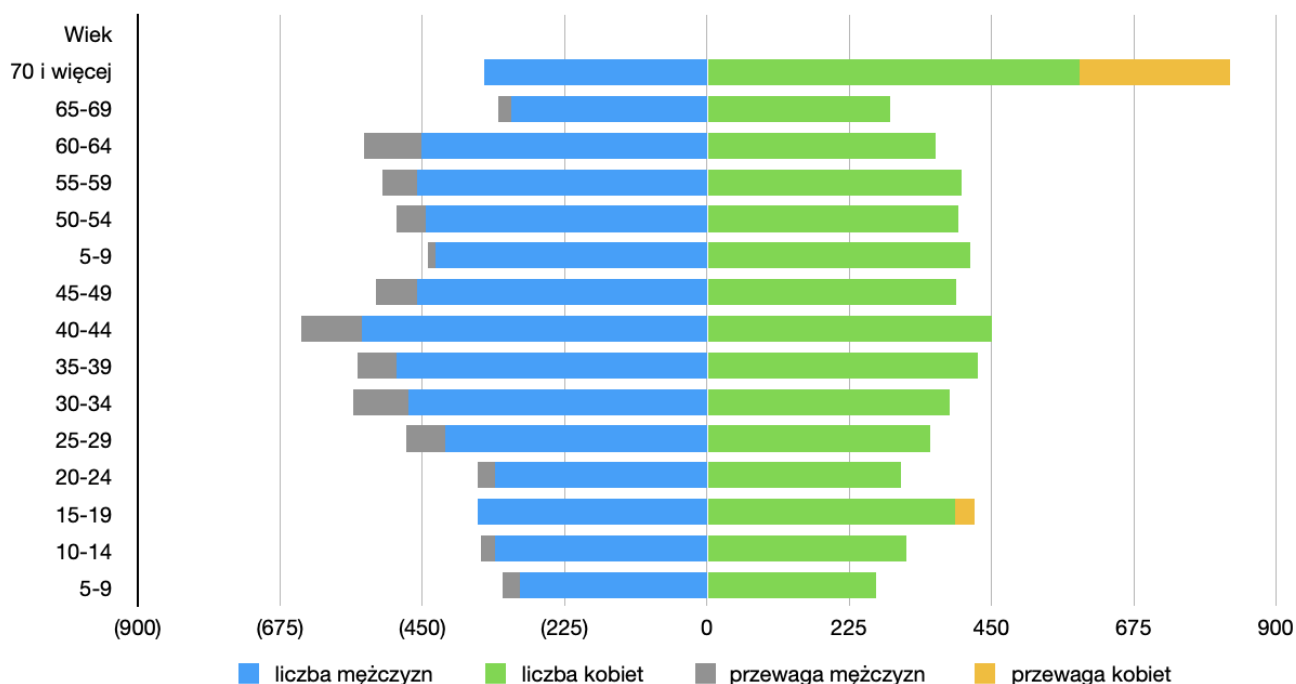
Wskaźnik	Wartość	
	gmina	powiat
gęstość zaludnienia [os/km <sup>2</sup> ]	31	82
współczynnik feminizacji [l. kobiet/100 mężczyzn]	93	104
małżeństwa na 1000 ludności	3	3,6
urodzenia żywe na 1000 ludności	9,84	9,41
zgony na 1000 ludności	12,36	10,57
przyrost naturalny na 1000 ludności	-2,52	-1,16

Źródło: GUS

Gmina Ełk na tle powiatu prezentuje niekorzystne statystyki demograficzne. Jakkolwiek współczynnik urodzeń jest lekko wyższy niż dla powiatu, to pozostałe wskaźniki prezentują się znacznie gorzej. Co prawda mniejsza gęstość zaludnienia wynika z bardzo wysokiej

gęstości miasta Ełk, podbijającej średnią dla powiatu. Dwa kolejne wskaźniki: małżeństwa oraz zgony na 1000 ludności świadczą z kolei o starzeniu się społeczeństwa. Jakkolwiek wskaźniki te prezentują taką samą tendencję dla całego powiatu to jednak w gminie Ełk występują z większym nasileniem. Przyrost naturalny w obydwu przypadkach jest ujemny, niemniej jednak w skali powiatu jest on ponad dwukrotnie mniejszy niż w gminie Ełk. Te niekorzystne dane o ruchu naturalnym ludności potwierdzają tezę o tym, że źródłem zwiększania liczby ludności gminy Ełk nie jest korzystna sytuacja demograficzna, ale zwiększona imigracja z gmin sąsiednich, głównie z miasta.

Wykres 12 Piramida wieku



Źródło: GUS

Struktura płci i wieku potwierdza niekorzystne wskaźniki, o których mowa była wyżej. Regresywny kształt piramidy demograficznej mieszkańców gminy Ełk (cieńsza dolna część piramidy i względnie taka sama i grubsza część środkowa oraz niemal równie szeroka górna część) wskazuje na tendencje do stopniowego starzenia się społeczeństwa. W całej strukturze wiekowej generalnie przeważają mężczyźni, jednak widoczna jest duża nadwyżka kobiet w wieku 70+. Konfrontując to z danymi dotyczącymi współczynnika feminizacji można prognozować, że w najbliższych pięciu latach współczynnik ten może dla gminy obniżyć się jeszcze bardziej.

Gęstość zaludnienia gminy wynosi 31 osób/km<sup>2</sup> i wykazuje tendencję wzrostową w ostatnim dziesięcioleciu.

Tabela 5 Migracje

Rodzaj migracji	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zameldowania ogółem	285	266	245	253	263	0	242	296	351	396	340

zameldowania z miast	211	208	187	183	192	154	198	237	290	313	273
zameldowania ze wsi	58	34	39	50	49	54	38	58	53	78	56
wymeldowania ogółem	178	215	181	175	169	0	184	172	210	213	193
wymeldowania do miast	125	186	133	141	125	152	133	144	173	178	163
wymeldowania na wieś	45	25	37	18	23	32	45	28	37	35	30
saldo migracji	107	51	64	78	94	0	58	124	141	183	147

Zródło: GUS

Analiza ruchu migracyjnego ludności potwierdza dane dotyczące przyczyn zwiększania się liczby ludności gminy. Z konfrontacji z danymi dotyczącymi urodzin i zgonów (ujemny przyrost naturalny) wynika, że, choć liczba ludności gminy rośnie, to wzrost ten nie jest spowodowany przyrostem naturalnym, ale dużą imigracją.

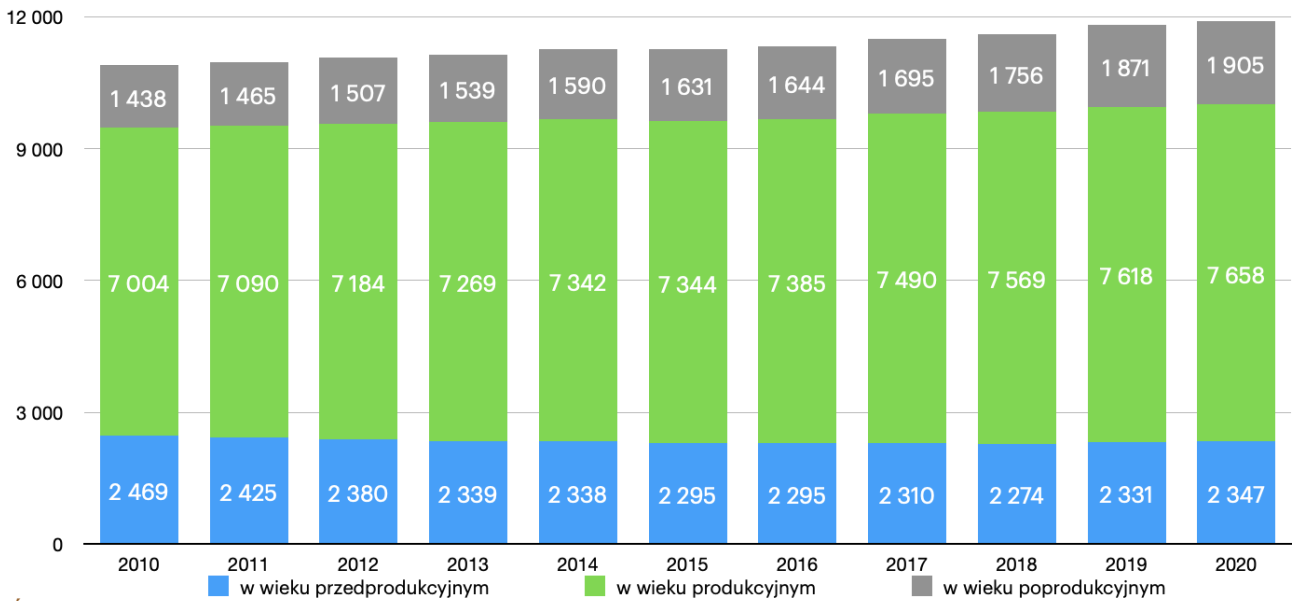
Najczęstszym kierunkiem emigracji jest miasto, do którego wyemigrowało w ostatnim dziesięcioleciu o blisko 1300 osób więcej niż na wieś. Również wśród zameldowań zdecydowanie dominują zameldowania z miasta – od 2010 r. zameldowało się z tego kierunku aż o 1879 osób więcej niż ze wsi, co świadczy o tym, że Ełk jest atrakcyjną gminą dla mieszkańców miasta jako miejsce zamieszkania i tzw. „sypialnia”.

Ogólne saldo migracji jest zdecydowanie korzystne dla gminy. W badanym okresie występuje tylko jeden rok (2015), w którym saldo jest zerowe, natomiast w pozostałych latach jest wyraźnie niższe, aż do wielkości 183 osób w roku 2019.

Gmina Ełk, zgodnie z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego, należy do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego Ełku, co zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 7 lit. b wymaga, aby wykonana w niniejszym opracowaniu prognoza demograficzna, uwzględniała migracje w ramach tego obszaru.

Rozwinięciem piramidy wiekowej jest wykres przedstawiający strukturę wiekową ludności w podziale na grupy wiekowe:

Wykres 13 Struktura wieku mieszkańców gminy

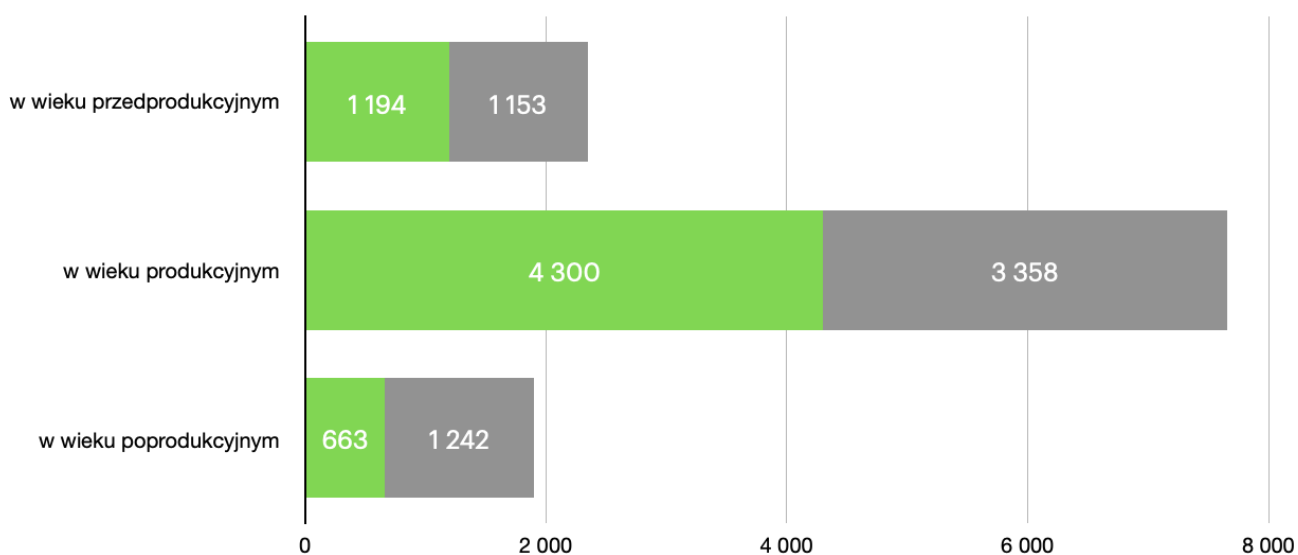


Źródło: GUS

Dane potwierdzają hipotezę społeczeństwa dojrzewającego. Rokrocznie zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, maleje natomiast liczba dzieci. Efektem dużej imigracji do gminy jest natomiast rosnąca liczba osób aktywnych zawodowo - gmina jest wybierana jako miejsce zamieszkania przez osoby młode, aktywne na rynku pracy, co jest pozytywnym aspektem. Około 64% liczby ludności gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym (wzrost o niecały 0,1% w stosunku do roku 2010). Wskaźnik obciążenia demograficznego zmniejszył się nieznacznie od 2010 roku z 55,8 i w 2020 wynosił 55,5 osoby i jest korzystniejszy od wskaźnika dla powiatu (62,6 osoby).

Struktura wiekowa w podziale na płeć wygląda charakterystycznie dla społeczeństwa dojrzewającego, gdzie ich udział wynosi w granicach 51%-55%. Znaczący jest natomiast udział kobiet w wieku poprodukcyjnym (ponad dwukrotnie więcej kobiet niż mężczyzn). Ma to związek przede wszystkim z wcześniejszym przechodzeniem kobiet na emeryturę, jak również z większą długością ich życia.

Wykres 14 Struktura wieku mieszkańców gminy w podziale na płeć



Źródło: GUS

#### 4.4. Prognozy demograficzne

Zgodnie z art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jednym z elementów bilansu terenów powinna być prognoza demograficzna. Jej zadaniem jest wskazanie, jak będzie wyglądała sytuacja demograficzna gminy w zakładanej perspektywie przyszłego szacowania zapotrzebowania na zabudowę.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na wykonaną już dla każdej gminy w Polsce, prognozę demograficzną, sporządzoną przez Główny Urząd Statystyczny<sup>94</sup>. W przypadku gminy Ełk przedstawia się ona następująco:

Tabela 6 Prognoza demograficzna Głównego Urzędu Statystycznego

Rok	Liczba ludności
2016	11324
2017	11399
2018	11472
2019	11548
2020	11623
2021	11696
2022	11766
2023	11838
2024	11912

<sup>94</sup> <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-gmin-na-lata-2017-2030-opracowanie-eksperymentalne,10,1.html>

2025	11982
2026	12055
2027	12124
2028	12190
2029	12257
2030	12324

Źródło: GUS

Prognoza ta co prawda nie dotyczy wymaganego horyzontu czasowego, niemniej jednak wskazuje, że do roku 2030 ludność gminy Ełk (przy założeniu niezmienności uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych) zwiększy się o 1000 osób w stosunku do roku 2016. Analiza porównawcza prognozowanych wartości z faktycznymi danymi o liczbie ludności wykazuje jednak widoczne różnice, co świadczy o tym, że prognoza GUS w dużej mierze nie sprawdziła się. Dodatkowo należy zwrócić uwagę na fakt, że prognoza GUS kończy się na roku 2030, a zatem w chwili sporządzania dokumentu jej horyzont czasowy w zasadzie niedługo będzie dobiegał końca, podczas gdy na potrzeby bilansu terenów konieczne jest użycie prognozy o horyzoncie 30 lat, a zatem do 2052 roku. Biorąc powyższe pod uwagę zdecydowano się na sporządzenie prognozy z pominięciem tej wykonanej przez GUS, jednak opierającej się na rzeczywistych danych o liczbie ludności.

Przed przystąpieniem do opracowania prognozy należy zwrócić uwagę na dwie rzeczy. Pierwsza to perspektywa czasowa prognozy. Zgodnie z art. 10 ust. 7 pkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określając zapotrzebowanie na nową zabudowę bierze się pod uwagę perspektywę nie dłuższą niż 30 lat. Wydaje się więc zasadne, aby i prognoza demograficzna opierała się właśnie na takim okresie. Drugą kwestią, związaną z okresem prognozy, jest jej dokładność. Jak wskazuje piśmiennictwo<sup>95</sup>, horyzont prognozy jest tym czynnikiem, który ma największy wpływ na jej dokładność. Im dłuższy horyzont, tym prognoza mniej dokładna, lub – inaczej mówiąc – prognoza przejawia największą dokładność, gdy jest „na teraz”. Stąd, jak wskazuje literatura, za wiarygodną (prawdziwą) prognozę należy traktować tylko taką, która jednocześnie określa prawdopodobieństwo wystąpienia prognozowanego stanu w przyszłości. Powyższe rozważania mają o tyle istotne znaczenie, gdyż sporządzana prognoza demograficzna, jak wspomniano wyżej, będzie posiadała 30-letni horyzont czasowy, a więc należy do prognoz długoterminowych o (najczęściej) małym prawdopodobieństwie spełnienia. W celu wzmocnienia danych wejściowych do prognozy poszerzono bazę danych liczby ludności w taki sposób, aby obejmowała lata 2000-2020.

Tabela 7 Liczba ludności gminy w latach 2000-2020

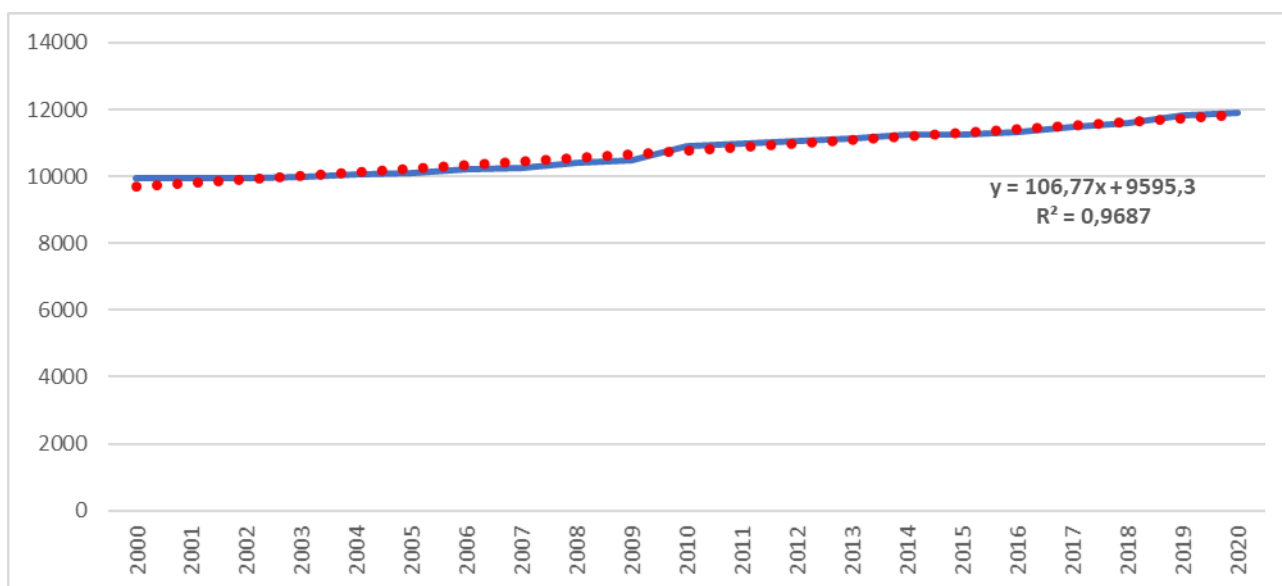
Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba ludności	9943	9958,00	9942,00	9995	10064	10120	10226

<sup>95</sup> Zarządzanie przestrzenne. Teoretyczne i praktyczne aspekty prognozowania finansowych skutków opracowań planistycznych pod red. Tomasza Bajeroskiego. Olsztyn 2008, s. 52.

<b>Rok</b>	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Liczba ludności</b>	10254	10392	10474	10911	10980	11071	11147
<b>Rok</b>	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Liczba ludności</b>	11270	11270	11324	11495	11599	11820	11910

Źródło: GUS

Wykres 15 Zmiana liczby ludności gminy w latach 2000-2020

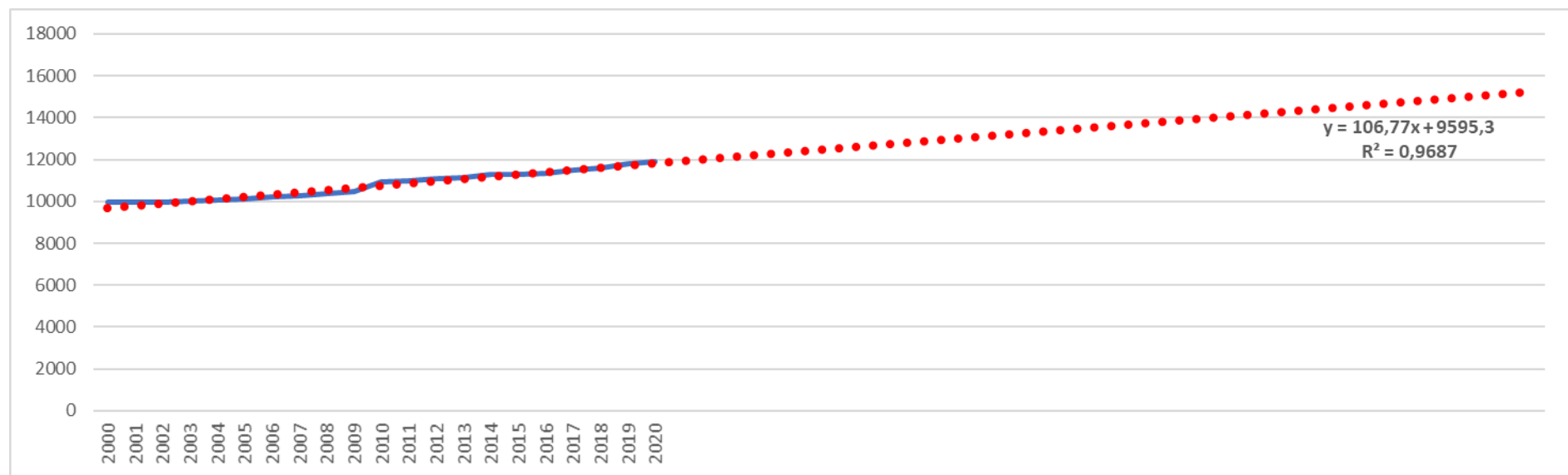


Źródło: GUS

Zarówno z tabeli, jak i z wykresu jednoznacznie wynika, że liczba ludności gminy rośnie. Co prawda można wyróżnić okresy, gdy następuje niewielki spadek lub stagnacja, niemniej jednak generalna tendencja jest zdecydowanie rosnąca. Potwierdzają to analizy społeczne wykonane w poprzednim rozdziale. W celu pełniejszego zobrazowania zmian zachodzących w liczbie ludności, wyznaczono trend tych zmian, ukazany na wykresie jako czerwona linia przerywana. W celu jak najdokładniejszego ukazania zależności posłużono się trendem liniowym, którego współczynnik determinacji był najwyższy spośród dostępnych<sup>96</sup>. W przedmiotowym przypadku wynosi on 0,97, co oznacza niemal idealne dopasowanie dwóch zmiennych. Za pomocą funkcji statystycznych programu Excel wyznaczono również równanie matematyczne, opisujące zmianę liczby ludności od kolejnego roku, gdzie zmienna X stanowi kolejny rok w modelu danych (2000 – rok 1, 2011 – rok 12, 2023 – rok 24, pierwszy rok prognozy itp.). Za pomocą uzyskanych narzędzi można dokonać prognozy liczby ludności na kolejnych trzydziści lat, a więc do roku 2052.

<sup>96</sup> Współczynnik determinacji (inaczej współczynnik dopasowania) jest wartością ukazującą siłę zależności dwóch cech (w niniejszym opracowaniu: danego roku oraz liczby ludności). Przyjmuje wartości od 0 do 1, im większa wartość tym siła dopasowania jest większa, a sprawdzalność prognozy wyższa.

Wykres 16 Prognoza liczby ludności do roku 2052



Źródło: GUS

Wykres powyżej stanowi graficzną interpretację prognozy demograficznej w gminie Ełk. Linia trendu wskazuje z 97% pewnością na znaczny wzrost liczby mieszkańców w ciągu 30 lat. W celu przedstawienia wyników prognozy w liczbach bezwzględnych należy pod otrzymany wzór

$$y = 106,77x + 9595,3$$

podstawić kolejne lata prognozy.

Tabela 8 Prognoza demograficzna w liczbach bezwzględnych

Kolejny rok prognozy	Rok	Ludność
	2000	9943
	2001	9958
	2002	9942
	2003	9995
	2004	10064
	2005	10120
	2006	10226
	2007	10254
	2008	10392
	2009	10474
	2010	10911
	2011	10980
	2012	11071
	2013	11147
	2014	11270
	2015	11270
	2016	11324
	2017	11495
	2018	11599
	2019	11820
	2020	11910
	2021	11944
	2022	12051
1	2023	12158
2	2024	12265
3	2025	12371
4	2026	12478
5	2027	12585
6	2028	12692
7	2029	12798
8	2030	12905
9	2031	13012

10	2032	13119
11	2033	13225
12	2034	13332
13	2035	13439
14	2036	13546
15	2037	13653
16	2038	13759
17	2039	13866
18	2040	13973
19	2041	14080
20	2042	14186
21	2043	14293
22	2044	14400
23	2045	14507
24	2046	14613
25	2047	14720
26	2048	14827
27	2049	14934
28	2050	15041
29	2051	15147
30	2052	15254

Źródło: GUS

Z tabeli powyżej wynika, że w ostatnim roku prognozy (rok 2052), uwzględniając tendencje z poprzednich lat liczba ludności powinna wynosić 15254 osoby, co oznacza zwiększenie liczby ludności gminy o 3203 osoby.

Jak zaznaczono w rozdziale 4, gmina Ełk należy do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego Ełku, co niesie za sobą konieczność uwzględnienia migracji w ramach obszaru. W przypadku gminy Ełk jest to szczególnie konieczne, bowiem jak zaznaczono w analizie ruchu migracyjnego, jest ona celem migracji z gmin wchodzących w skład obszaru, a w szczególności z samego miasta. W związku z powyższym niezbędne jest, aby zaznaczyć, że przedstawiona prognoza bazuje na dotychczasowych danych o liczbie ludności gminy, które są z kolei m.in. pochodną ruchów migracyjnych, zatem sama prognoza uwzględnia już w sobie migracje ludności.

#### **4.5. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy**

Układ drogowy gminy stanowią drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz sieć dróg gminnych, z których następuje bezpośrednia komunikacja nieruchomości. Większość publicznych dróg gminnych posiada nawierzchnię gruntową lub żwirową, jedynie główne drogi posiadają nawierzchnię utwardzoną. Stan nawierzchni drogowych ocenia się jako średni i wymagający bieżących napraw. Samorząd gminny sukcesywnie inwestuje w

utrzymanie ciągów komunikacyjnych. Z tego względu możliwości finansowania przez gminę zaplanowanych ciągów dróg w ich docelowym standardzie są znacznie ograniczone. Pozytywnym aspektem jest to, że zabudowa miejscowości gminnych koncentruje się głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych, a polityka przestrzenna gminy określona w obowiązującym studium utrzymuje ten trend.

Omówiony stan zaopatrzenia w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną wskazuje na dobrze rozwinięty system wodociągowy i słabo rozwinięty system kanalizacyjny. Brak systemu kanalizacyjnego obejmującego całość gminy powoduje, że gmina, chcąc wprowadzić zbiorowy system odprowadzania ścieków, musiałaby go w wielu miejscowościach stworzyć w zasadzie od podstaw, co wygenerowałoby koszty wielokrotnie przewyższające środki, jakimi dysponuje w rocznym budżecie. Można stwierdzić, że taka operacja przewyższa możliwości finansowe gminy w tym zakresie. Niemniej jednak należy również zwrócić uwagę, że obowiązujące przepisy, a zwłaszcza ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie nie nakładają na inwestorów bezwzględnego obowiązku przyłączenia się do sieci wodociągowej czy kanalizacyjnej, dopuszczając jednocześnie – tam, gdzie przyłączenie do sieci jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadnione – rozwiązania indywidualne. Również orzecznictwo sądowe w dziedzinie planowania przestrzennego zakazuje umieszczania w dokumentach planistycznych nakazu przyłączenia do sieci<sup>97</sup>. Co do zasady zatem można stwierdzić, że obecność sieci kanalizacji sanitarnej w gminie, choć podnosi jakość życia mieszkańców oraz ułatwia inwestowanie, to nie jest warunkiem niezbędnym do lokalizowania nowej zabudowy na terenie gminy.

W odniesieniu do infrastruktury społecznej należy zwrócić uwagę na specyfikę zaopatrzenia w taką infrastrukturę gmin wiejskich. Nie zawsze bowiem zachodzi konieczność lub jest to uzasadnione ekonomicznie, aby wszystkie miejscowości posiadały pełną infrastrukturę społeczną. Oceniając stan zaopatrzenia w nią gminy Ełk należy stwierdzić, że jest on dobry i w obecnym czasie wystarczający.

#### **4.6. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę**

Przed przystąpieniem do szacowania zapotrzebowania na nową zabudowę, z uwagi na prognostyczny charakter opracowania, niezbędnym wydaje się sprecyzowanie podstawowych pojęć i założeń.

Przede wszystkim należy mieć na uwadze, że nie każdy kierunek zagospodarowania ustalony w studium powinien podlegać szacowaniu. W tym miejscu należy wymienić chociażby inwestycje celu publicznego lokalizowane niezależnie od ewentualnego szacowanego zapotrzebowania czy obszary rozmieszczenia obiektów infrastruktury technicznej. Dodatkowo należy rozróżnić pojęcia „kierunku zagospodarowania”, który ustalany jest w studium, od „funkcji zabudowy”, która szacowana jest w bilansie terenów. Kierunek jest zatem pojęciem ogólniejszym, funkcja zabudowy jest szczegółowym

<sup>97</sup> Por. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 1 czerwca 2012 r., II OSK 684/12: „Władztwo planistyczne gminy generalnie nie uzasadnia wprowadzania zakazu wyposażania terenów przeznaczonych w planie na rozwój budownictwa mieszkaniowego w elementarne wyposażenie, a w szczególności w szczelne, bezodpływowe zbiorniki.”

przeznaczeniem danego obiektu budowlanego. W tym kontekście szacowaniu będą podlegać funkcje: mieszkaniowa, usługowa, rekreacji indywidualnej (letniskowa) i produkcyjno-usługowa.

Dodatkowo w przypadku funkcji usługowej należy zwrócić uwagę na istotną jej cechę, wyróżniającą ją od innych: funkcja usługowa może współistnieć z zabudową o innych funkcjach. W tym kontekście szczególnie z dwiema: mieszkalnictwem oraz produkcją (przemysłem). Funkcja usługowa nie tylko je uzupełnia, ale i wzbogaca. Zjawisko to jest charakterystyczne nie tylko dla gminy Ełk, ale w zasadzie dla całego kraju. Warty uwagi jest natomiast, że zabudowa usługowa związana z mieszkalnictwem to usługi publiczne znajdujące się raczej w jednostkach osadniczych, o mniejszej intensywności, towarzyszące funkcji mieszkaniowej i nie zakłócające jej, posiadające podobną skalę intensywności, co sąsiednia zabudowa mieszkaniowa, ale także budynki o funkcji usługowej ogólnomiejskiej, jak szkoły, domy kultury, budynki poczty, Policji, służby zdrowia, świetlice itp., które choć związane są ściśle z mieszkalnictwem i rozwojem funkcji osadniczych, to jednak gabarytami i intensywnością generują większą powierzchnię użytkową. Funkcję usługową związaną z produkcją tworzą natomiast budynki o większych gabarytach i intensywności (np. magazyny), lokujące przedsięwzięcia znacząco oddziałujące na środowisko, wykluczające w zasadzie funkcję mieszkaniową. Na terenach o przeznaczeniu produkcyjno-usługowym niekiedy trudno jest wyznaczyć ścisłą granicę między funkcją produkcyjną i związaną z nią funkcją usługową. Tak istotna różnica między oboma typami funkcji usługowej powinna mieć również swoje odzwierciedlenie w sporządzonym bilansie, w związku z tym szacowanie zapotrzebowania na zabudowę, jak również kolejne elementy bilansu będą traktować funkcję usługową jako dwie oddzielne funkcje: związaną z mieszkalnictwem oraz związaną z produkcją.

Przed przystąpieniem do szacowania zapotrzebowania na nową zabudowę trzeba również zwrócić uwagę, że zapotrzebowanie na każdą z funkcji zabudowy wynika z innych czynników. Zostaną one omówione podczas szacowania poszczególnych funkcji, niemniej jednak najbardziej odpowiednią w każdym przypadku wydaje się analiza dotychczasowych trendów i prognozowanie na ich podstawie.

Poniższa prognoza zapotrzebowania na nową zabudowę zostanie wykonana metodą zalecaną przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju w ramach projektu „Niskoemisyjność i prognozowanie zapotrzebowania na tereny w planowaniu przestrzennym”.

#### **4.6.1. Zabudowa mieszkaniowa**

Zabudowa mieszkaniowa jest tym rodzajem zabudowy, na który zapotrzebowanie – mniejsze lub większe – istnieje zawsze. Zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową zależne jest przede wszystkim od liczby ludności w gminie. Zgodnie z wykonaną prognozą demograficzną liczba ludności gminy wzrośnie do 15254 osób w trzydziestym roku prognozy. Ponadto wyniki analiz wskazują na stale oddawane do użytkowania nowe mieszkania oraz wzrastającą powierzchnię użytkową jednego mieszkania, średnio o 1,47 m<sup>2</sup> rocznie.

Podstawowe dane potrzebne do obliczenia zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową przedstawia tabela:

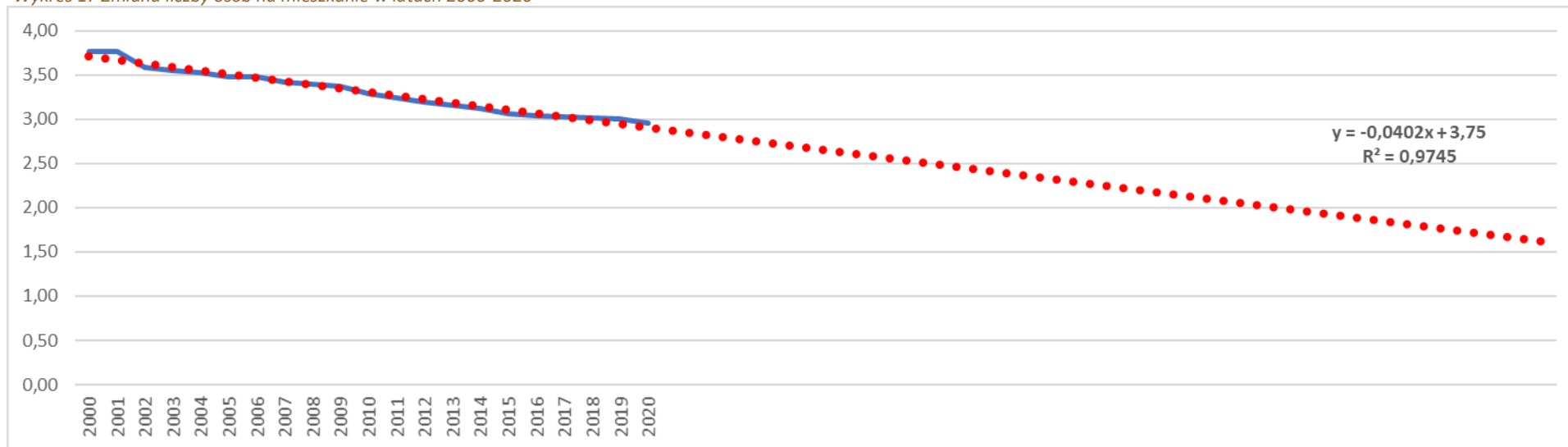
Tabela 9 Dane dotyczące mieszkalnictwa

Rok	Ludność	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa mieszkań	Liczba osób na mieszkanie	Średnia powierzchnia mieszkania
2000	9943	2640	164585	3,77	62,34
2001	9958	2640	164999	3,77	62,50
2002	9942	2774	190013	3,58	68,50
2003	9995	2815	196054	3,55	69,65
2004	10064	2854	202010	3,53	70,78
2005	10120	2908	210028	3,48	72,22
2006	10226	2942	215766	3,48	73,34
2007	10254	2995	224055	3,42	74,81
2008	10392	3056	233239	3,40	76,32
2009	10474	3106	241159	3,37	77,64
2010	10911	3313	267404	3,29	80,71
2011	10980	3384	277114	3,24	81,89
2012	11071	3471	291808	3,19	84,07
2013	11147	3528	299791	3,16	84,97
2014	11270	3614	312038	3,12	86,34
2015	11270	3677	322533	3,06	87,72
2016	11324	3721	328235	3,04	88,21
2017	11495	3791	337242	3,03	88,96
2018	11599	3850	345496	3,01	89,74
2019	11820	3932	357444	3,01	90,91
2020	11910	4026	369716	2,96	91,83

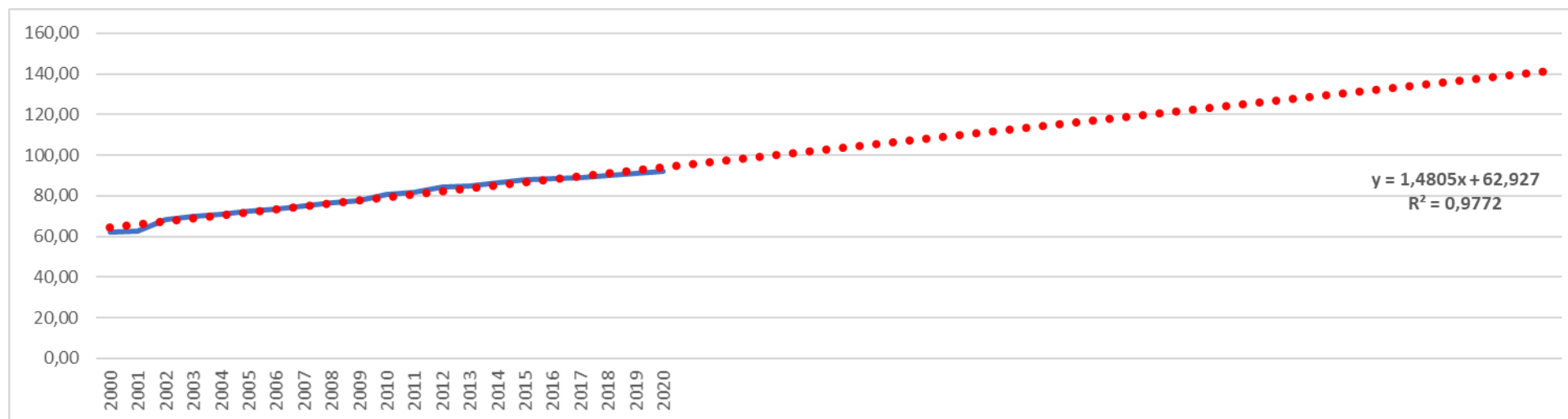
Źródło: GUS

Według danych z tabeli liczba mieszkań systematycznie rośnie, co zostało już potwierdzone analizami we wcześniejszych rozdziałach. Wraz z ilością mieszkań maleje natomiast średnia liczba ludności przypadająca na mieszkanie. Jest to zjawisko powszechne w całym kraju i związane z opuszczaniem domów rodzinnych przez osoby młode, w związku z czym rodzice pozostają często sami w dużych domach, co powoduje swoiste rozgęszczenie ludności. Zjawisko to jest bardzo dobrze widoczne w gminie Ełk. Wraz ze spadkiem liczby osób na mieszkanie rośnie jednocześnie średnia powierzchnia mieszkania, co jest również oznaką bogacenia się społeczeństwa, z drugiej strony może być problemem w utrzymaniu tych mieszkań w momencie dalszego rozgęszczania się ludności.

Wykres 17 Zmiana liczby osób na mieszkanie w latach 2000-2020



Wykres 18 Zmiana średniej wielkości mieszkania w latach 2000-2020



Źródło: GUS

Powyższe wykresy obrazują graficzną interpretację trendów zmian w zagęszczeniu mieszkań oraz ich średniej wielkości. Pozyskane dane statystyczne tworzą wiarygodne, bo opisujące z dokładnością 97% i 98%, trendy zmian w wymienionych cech. Wskazują także równania obydwu zależności, na podstawie których można je zaprognozować. I tak dla zagęszczenia ludności równanie ma postać:

$$y = -0,0402x + 3,75,$$

natomiast dla wielkości mieszkania:

$$y = 1,4805x + 62,927.$$

Prognozę w wartościach bezwzględnych przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 10 Prognoza liczby osób przypadających na mieszkanie

Rok prognozy	Rok	Liczba osób na mieszkanie
	2000	3,77
	2001	3,77
	2002	3,58
	2003	3,55
	2004	3,53
	2005	3,48
	2006	3,48
	2007	3,42
	2008	3,40
	2009	3,37
	2010	3,29
	2011	3,24
	2012	3,19
	2013	3,16
	2014	3,12
	2015	3,06
	2016	3,04
	2017	3,03
	2018	3,01
	2019	3,01
	2020	2,96
	2021	2,87
	2022	2,83
1	2023	2,79
2	2024	2,75
3	2025	2,70
4	2026	2,66
5	2027	2,62
6	2028	2,58
7	2029	2,54

8	2030	2,50
9	2031	2,46
10	2032	2,42
11	2033	2,38
12	2034	2,34
13	2035	2,30
14	2036	2,26
15	2037	2,22
16	2038	2,18
17	2039	2,14
18	2040	2,10
19	2041	2,06
20	2042	2,02
21	2043	1,98
22	2044	1,94
23	2045	1,90
24	2046	1,86
25	2047	1,82
26	2048	1,78
27	2049	1,74
28	2050	1,70
29	2051	1,66
30	2052	1,62

*Źródło: opracowanie własne*

*Tabela 11 Prognoza średniej wielkości mieszkania*

<b>Rok prognozy</b>	<b>Rok</b>	<b>Średnia powierzchnia mieszkania</b>
	2000	62,34
	2001	62,50
	2002	68,50
	2003	69,65
	2004	70,78
	2005	72,22
	2006	73,34
	2007	74,81
	2008	76,32
	2009	77,64
	2010	80,71
	2011	81,89
	2012	84,07
	2013	84,97
	2014	86,34

	2015	87,72
	2016	88,21
	2017	88,96
	2018	89,74
	2019	90,91
	2020	91,83
	2021	95,50
	2022	96,98
1	2023	98,46
2	2024	99,94
3	2025	101,42
4	2026	102,90
5	2027	104,38
6	2028	105,86
7	2029	107,34
8	2030	108,82
9	2031	110,30
10	2032	111,78
11	2033	113,26
12	2034	114,74
13	2035	116,23
14	2036	117,71
15	2037	119,19
16	2038	120,67
17	2039	122,15
18	2040	123,63
19	2041	125,11
20	2042	126,59
21	2043	128,07
22	2044	129,55
23	2045	131,03
24	2046	132,51
25	2047	133,99
26	2048	135,47
27	2049	136,95
28	2050	138,43
29	2051	139,91
30	2052	141,39

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z powyższych prognoz w trzydziestym roku prognozy średnia wielkość mieszkania wyniesie 141,39 m<sup>2</sup>, natomiast jedno mieszkanie zamieszkiwać będzie średnio 1,62 osoby. Według wykonanej prognozy demograficznej liczba ludności gminy Ełk

wynosić będzie 15254 osoby. Szacowana powierzchnia użytkowa zajmowanej funkcji mieszkaniowej w trzydziestym roku prognozy wyniesie zatem:

$$P_{M2052} = \frac{15254 \text{ osób}}{1,62 \text{ osoby/mieszkanie}} \times 141,39 \text{ m}^2 = 1331335,22 \text{ m}^2$$

Przedmiotowa wartość prezentuje docelową ilość powierzchni funkcji mieszkaniowej w trzydziestym roku prognozy, a więc w 2052 r. Trzeba zwrócić uwagę, że wielkość ta zawiera w sobie również powierzchnię mieszkań już istniejących, należy zatem od uzyskanego wyniku odjąć istniejącą w chwili dokonywania niniejszej prognozy powierzchnię mieszkalną:

$$P_{M2022} = \frac{12051 \text{ osób}}{2,83 \text{ osoby/mieszkanie}} \times 96,98 \text{ m}^2 = 412970,31 \text{ m}^2$$

Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy mieszkaniowej wyrazi się zatem wzorem:

$$Z_{M2052} = P_{M2052} - P_{M2022}$$

gdzie:

$Z_{M2052}$  – zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej w 2052 r.

$P_{M2052}$  – powierzchnia użytkowa zabudowy mieszkaniowej w 2052 r.

$P_{M2022}$  – powierzchnia użytkowa zabudowy mieszkaniowej w 2022 r.

$$Z_{M2052} = 1331335,22 \text{ m}^2 - 412970,31 \text{ m}^2 = 918364,91 \text{ m}^2$$

Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej wyniesie zatem 918 364,91 m<sup>2</sup>.

#### 4.6.2. Usługi związane z funkcją mieszkaniową

Ze względu na specyfikę funkcji usługowej, wiąże się ona z funkcją mieszkaniową. Usługi dopełniają funkcję mieszkaniową i wzbogacają ją, zapobiegając jednocześnie monofunkcyjności<sup>98</sup>. Samo sformułowanie powiązania obydwu funkcji rodzi zatem logiczną konieczność szacowania zapotrzebowania na funkcję usługową w nawiązaniu do zapotrzebowania na funkcję mieszkaniową. W gminie Ełk obserwowane jest zróżnicowanie zabudowy. Większe przemieszanie i zróżnicowanie zabudowy występuje w miejscowościach bliższych granicy z miastem. Poszczególne funkcje są tam niejednorodne, wśród zabudowy mieszkaniowej pojawia się funkcja usługowa z nią związana, czasami również funkcja usług turystycznych czy letniskowa. Funkcje współwystępują ze sobą, jest to tendencja już stała i utrwalona. Znalazła ona również swoje przełożenie w dotychczas prowadzonej przez gminę polityce przestrzennej, w której to współwystępowanie funkcji wyrażało się w mieszanych kierunkach zagospodarowania, co w praktyce oznaczało, że wraz ze wzrostem powierzchni użytkowej funkcji mieszkaniowej może również wzrastać powierzchnia użytkowa funkcji usługowej. Ponadto to założenie nie różnicowało tempa przyrostu żadnej z tych funkcji. Na potrzeby sporządzenia bilansu zakłada się zatem utrzymanie tej ciągłości. W celu ustalenia skali zapotrzebowania na powierzchnię użytkową funkcji usługowej przyjmuje się, że zapotrzebowanie na każdy metr kwadratowy funkcji

<sup>98</sup> Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, projekt pn. „Niskoemisyjność i prognozowanie zapotrzebowania na tereny w planowaniu przestrzennym”.

usługowej jest równe 30% zapotrzebowania na każdy metr kwadratowy funkcji mieszkaniowej. Takie podejście nie tylko odpowiada dotychczasowej polityce przestrzennej wyrażonej w studium, ale jest zgodne z definicją budynku mieszkalnego jednorodzinnego, zgodnie z którą w ramach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej można wyodrębnić jeden lokal użytkowy o powierzchni nieprzekraczającej 30% powierzchni.

Zapotrzebowanie na usługi można określić zatem wzorem

$$Z_{U2052} = 30\% \times Z_{M2052}$$

gdzie:

$Z_{U2052}$  – zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy usługowej w 2052 r.

$Z_{M2052}$  – zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej w 2052 r.

$$Z_{U2052} = 30\% \times 918364,91m^2 = 275509,47m^2$$

Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy usługowej wyniesie zatem 275 509,47 m<sup>2</sup>.

#### 4.6.3. Funkcja produkcyjna i związana z nią funkcja usługowa

Przemysł i usługi są tymi rodzajami zabudowy, które nie wynikają wprost z prognoz demograficznych czy ilości wybudowanej masy budynkowej mieszkań (można powiedzieć, że to one raczej są czynnikiem powodującym wzrost liczby mieszkańców, a tym samym mieszkań). Lokalizacja zabudowy przemysłowo – usługowej następuje przede wszystkim w wyniku korelacji korzystnych uwarunkowań środowiskowych terenu, jego dobrej dostępności oraz wyników analizy ekonomicznej. Mówiąc wprost: budowa budynku przemysłowego lub usługowego musi być opłacalna.

W przypadku zabudowy przemysłowej według danych GUS w gminie funkcjonuje 348 podmiotów w dziale przemysł i budownictwo, natomiast rocznie ich liczba zwiększa się średnio o 19,7 podmiotów rocznie. Jest to związane z lepszą koniunkturą gospodarczą. Należy pamiętać, że takie inwestycje drogowe w gminie, jak trasa Via Baltica, północna obwodnica miasta Ełk czy przebudowa drogi nr 16 znacznie podniosą atrakcyjność inwestycyjną gminy. Według opracowań i analiz zewnętrznych<sup>99</sup> lokalizacja ważniejszych szlaków komunikacyjnych powoduje zwiększoną aktywizację lokalnych firm przy ich budowie. Daje to bodziec do pojawiania się nowych firm oraz rozwoju istniejących. Zatrudnienie lokalnej firmy jako podwykonawcy daje możliwość redukcji kosztów (brak konieczności zapewnienia transportu i noclegów pracownikom). Z drugiej strony po zlokalizowaniu takiej inwestycji zwiększa się (często radykalnie) dostępność komunikacyjna terenów w jej najbliższym sąsiedztwie. Według przeprowadzonych analiz<sup>100</sup> sąsiedztwo drogi ekspresowej lub autostrady w gminach o liczbie ludności ok. 15 tys. generuje na przestrzeni ośmiu badanych lat wzrost liczby podmiotów gospodarczych o ok. 10%, co daje średnioroczny wzrost 1,25% rocznie.

W dalszej części analizy wskazany jest ważny wniosek, iż na wzrost przedsiębiorczości w gminie jeszcze większy wpływ ma jej położenie w strefie oddziaływania dużego ośrodka miejskiego. W tym kontekście należy wspomnieć Ełk – stolicę powiatu ełckiego i trzecie pod względem liczby ludności miasto w województwie warmińsko-mazurskim. Jakkolwiek

<sup>99</sup> „Wpływ budowy autostrad i dróg ekspresowych na rozwój społeczno-gospodarczy i terytorialny Polski”. Komornicki, Rosik, Śleszyński, Solon, Wiśniewski, Stępiak, Czapiewski, Goliszek. Warszawa 2013.

<sup>100</sup> Ibidem.

źródła nie wskazują wielkości wpływu ośrodka miejskiego na otaczającą gminę, wskazując tylko, że jest on większy niż wpływ drogi szybkiego ruchu, to jednak stwierdza się, że taki wpływ niewątpliwie istnieje. Należy mieć bowiem na uwadze, że grunty usługowo-przemysłowe w mieście Ełk mają dużo większe ograniczenie przestrzenne (choćby ze względów środowiskowych czy ilości dostępnej wolnej powierzchni), natomiast dobrze skomunikowana gmina podmiejska stanowi atrakcyjny cel dla przedsiębiorcy, który nie tylko lokalizuje swój zakład w danym miejscu, ale musi także mieć na uwadze jego przyszły rozwój.

W związku z tym zakłada się utrzymanie i wzrost dobrej koniunktury do średnio 25 nowych podmiotów gospodarczych rocznie. Zgodnie z danymi ewidencji gruntów i budynków, która zawiera również informacje z Klasyfikacji Środków Trwałych w gminie występują łącznie 54 budynki produkcyjne (kod 101), których powierzchnia zabudowy wynosi łącznie 26479 m<sup>2</sup>. Z danych pozyskanych metodą analizy powierzchni użytkowych i powierzchni zabudowy istniejących budynków przemysłowych wynika, że powierzchnia użytkowa budynku przemysłowego stanowi średnio 130% jego powierzchni zabudowy, wynika z tego więc, że powierzchnia użytkowa budynków produkcyjnych w gminie wynosi:

$$130\% \times 26479 \text{ m}^2 = 34422,7 \text{ m}^2$$

zaś w przeliczeniu na jeden podmiot wynosi średnio:

$$34422,7 \div 348 = 98,91 \text{ m}^2$$

Roczny przyrost podmiotów w branży przemysłu i budownictwa – jak założono wyżej – wynosić ma 25 podmiotów rocznie. Przedstawiona wyżej prognoza zapotrzebowania na powierzchnię użytkową prezentuje to zapotrzebowanie przy założeniu, że uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy pozostaną na niezmiennym poziomie. Jest to jednak założenie obarczone wadą, bowiem już istniejące podmioty gospodarcze powinny mieć możliwość rozwoju swoich działalności między innymi poprzez rozbudowę swoich siedzib lub zmianę lokalizacji na korzystniejszą. Zakłada się, że nowe inwestycje istniejących firm spowodują przyrost ich powierzchni użytkowej do średnio 200 m<sup>2</sup> na jeden podmiot, zatem przy założeniu utrzymania tego tempa wzrostu zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy przemysłowo – usługowej wyniesie:

$$Z_{PU2052} = 200 \text{ m}^2 \times 25 \times 30 = 150000 \text{ m}^2$$

gdzie:

Z<sub>PU2052</sub> – zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy przemysłowo-usługowej w 2052 r.

Szacuje się zatem, że przyszłe zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową przemysłu i usług w perspektywie trzydziestu lat wyniesie 150 000 m<sup>2</sup>.

#### 4.6.4. Zabudowa letniskowa

O możliwości lokalizacji funkcji letniskowej – podobnie, jak w przypadku zabudowy produkcyjno – usługowej – nie decyduje liczba mieszkańców gminy. W tym przypadku kluczowymi aspektami decydującymi o atrakcyjności gminy pod kątem wypoczynku indywidualnego są:

- położenie gminy – preferowane tereny poza dużymi miastami, a jednocześnie umożliwiające komfortowy dojazd do nich (powrót do domu);

- warunki fizjograficzne – preferowane gminy ze zróżnicowaną rzeźbą terenu, obszarami o wyróżniających walorach krajobrazowych, obecnością lasów i wód otwartych;
- charakter okolicy – preferowane gminy z mniejszą gęstością zabudowy, z dostępnością terenów niezabudowanych w atrakcyjnych lokalizacjach (nad wodą, w pobliżu lasu itp.).

W przypadku gminy Ełk wszystkie te uwarunkowania są spełnione. Na podstawie danych o funkcjach budynków zawartych w Bazie Danych Obiektów Topograficznych ustalono, że powierzchnia zabudowy budynków o funkcji letniskowej stanowi ok. 10% powierzchni zabudowy budynków o funkcji mieszkalnej. Na potrzeby niniejszego bilansu utrzymuje się tę zależność. Szacuje się, że zapotrzebowanie na nową powierzchnię funkcji letniskowej (rekreacji indywidualnej) wyniesie 10% zapotrzebowania na funkcję mieszkaniową, a zatem 91836,49 m<sup>2</sup>.

## 7. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz całkowitej w skali gminy chłonności terenów, w podziale na funkcje zabudowy

### 7.1. Metodologia i główne założenia

Na podstawie przeprowadzonych analiz i prognoz otrzymano wszystkie informacje niezbędne w procesie bilansowania terenów pod nową zabudowę w gminie Ełk. Nie może jednak ująć uwadze fakt, że jest pewna grupa danych, których nie sposób pozyskać metodami prognostycznymi, w tym w szczególności udział powierzchni zabudowy do powierzchni działki oraz przelicznik powierzchni zabudowy na powierzchnię użytkową. Ich ustalenie wynika raczej z doświadczeń projektowania przestrzeni w odniesieniu do specyfiki różnych funkcji zabudowy. Są to jednocześnie wielkości, zwane dalej współczynnikami, które stanowić będą zarazem założenia dla przeprowadzonego bilansu terenów. Tabela poniżej przedstawia przyjęte uśrednione współczynniki:

Tabela 12 Przyjęte parametry przeliczeniowe dla zabudowy

Funkcja zabudowy	Mieszkaniowa	Usługowa związana z mieszkaniową	Produkcyjno-usługowa	Rekreacyjna
Współczynnik przeliczeniowy terenów zajętych pod drogi	0,10	0,10	0,10	0,10
Średni wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki*	0,20	0,30	0,40	0,10
Średni współczynnik przeliczeniowy powierzchni zabudowy na powierzchnię użytkową	1,10	1,30	1,30	1,10

\* Współczynnik przyjęty jako średni z analizy istniejącego zagospodarowania

Źródło: opracowanie własne

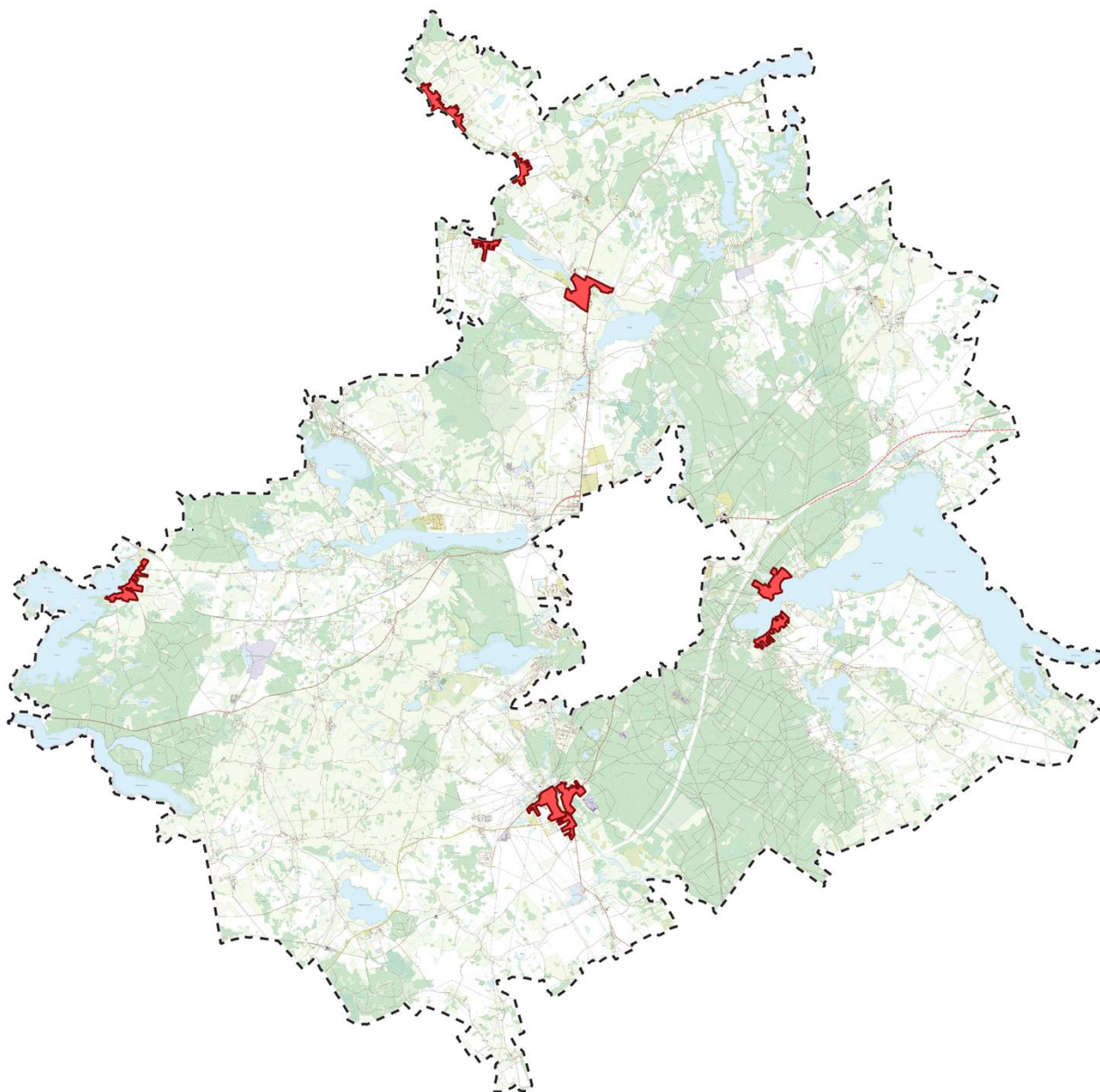
---

Ustawodawca w procesie bilansowania terenów, oprócz szacowania zapotrzebowania na nową zabudowę, ustalił konieczność analizy możliwości lokalizowania nowej zabudowy w tzw. obszarach o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Obecny w piśmiennictwie pogląd<sup>101</sup> warunkuje istnienie takich struktur m.in. od stanu uzbrojenia terenu w infrastrukturę techniczną, głównie wodociągi i kanalizację, drogi czy infrastrukturę społeczną. Zgodnie z powyższym na terenie gminy Ełk wyznaczono obszary, które spełniają wymienione warunki. Ich granice przedstawia rysunek poniżej.

---

<sup>101</sup> Pismo Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 29 kwietnia 2016 r. znak DPP.621.1.2016.RR; Program szkoleniowy dla pracowników administracji samorządowej z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego – skrypt, Instytut Rozwoju Miast pod red. A. Matuszko, 2016 r.

Rysunek 2 Granice obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej



Źródło: opracowanie własne

W kolejnym rozdziale przedstawione zostało rozliczenie powierzchni wraz z bilansem terenów. Przed przejściem do analizy obliczeń należy jednak wyjaśnić podstawowe założenia i metodykę prac.

W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że zgodnie z art. 10 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym szacowaniu podlegają obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (dalej: obszary zwarte) a także tereny poza tymi obszarami, objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W ramach czynności analitycznych w tabeli 13 ustalono najpierw powierzchnię tych obszarów (część C). Przyjęto ponadto założenie, że działki już zabudowane traktowane są jako zagospodarowane. Otrzymane wyniki porównano z danymi satelitarnymi obrazującymi zagospodarowanie działek, dokonując jednocześnie niezbędnych pojedynczych korekt uwzględniających sytuacje, w których:

- niektóre działki (zwłaszcza te o większych powierzchniach) są zabudowane relatywnie niewielkimi obiektami budowlanymi, a ich większa powierzchnia jest tak naprawdę niezagospodarowana,
- istnieją niezabudowane działki, których powierzchnia jest na tyle mała, że nie będą mogły stanowić samodzielnych działek budowlanych.

Wyeliminowanie wymienionych pojedynczych przypadków zapobiega stworzeniu fałszywego obrazu chłonności terenów, natomiast chłonność ta liczona jest dla działek rzeczywiście pustych i możliwych do zagospodarowania – tzw. luk w zabudowie.

Na terenach o zwartej, w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno - przestrzennej częściowo obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zatem na terenach nieobjętych planami w celu wyodrębnienia z terenów luk w zabudowie możliwych do zlokalizowania powierzchni zabudowy poszczególnych funkcji, posłużono się średnimi współczynnikami przyjętymi z analizy stanu zagospodarowania gminy (część D - ). Na obszarach objętych planami wyodrębniono metodami graficznymi tereny o przeznaczeniu takim, jak funkcje podlegające bilansowaniu, stanowiące niezagospodarowane działki – tzw. luki w zabudowie, zaś poszczególne współczynniki przyjęto jako uśrednione z ustaleń tych planów (część I – L). Finalnie oszacowano chłonność na obszarach zwartych (część H oraz M).

Na obszarach położonych poza obszarami o zwartej, w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno – przestrzennej (dalej „obszarów zwartych”), objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, wyodrębniono metodami graficznymi tereny o przeznaczeniu takim, jak funkcje podlegające bilansowaniu, stanowiące niezagospodarowane działki – tzw. luki w zabudowie (część N). Następnie – podobnie, jak w przypadku obszarów zwartych, za pomocą właściwych współczynników określono możliwą do zlokalizowania w ich granicach powierzchnię użytkową (część O – R), określając chłonność tych obszarów (część S). Na koniec zsumowano obydwie otrzymane chłonności dla każdej z funkcji (część T) i porównano je z zapotrzebowaniem na powierzchnię użytkową poszczególnych funkcji zabudowy. (część U – W).

**7.2. Bilans terenów**  
(na następnej stronie)

Tabela 13 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Wiersz	Funkcja zabudowy	Mieszkaniowa	Usługowa związana z mieszkaniową	Produkcyjno-usługowa	Rekreacyjna	Razem	
<b>POWIERZCHNIE PODANE SĄ W HEKTARACH</b>							
A	Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową (m.kw.) w trzydziestym roku prognozy	Szacowane	91,84	27,55	15,00	9,18	
B		Zwiększone o 30%, zgodnie z art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy	119,39	35,82	19,50	11,94	186,64
<b>OBSZARY O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ</b>							
<b>NIEOBJĘTE MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO</b>							
C	Powierzchnia obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej		262,64				
D	Powierzchnia luk w zabudowie w ramach poszczególnych funkcji		20,53	6,84	3,42	3,42	
E	Średni wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki		0,20	0,30	0,40	0,10	
F	Możliwa do zlokalizowania powierzchnia zabudowy [D * E]		4,11	2,05	1,37	0,34	7,87
G	Średni współczynnik przeliczeniowy powierzchni zabudowy na powierzchnię użytkową		1,1	1,3	1,3	1,1	
H	Możliwa do zlokalizowania powierzchnia użytkowa zabudowy - CHŁONNOŚĆ [F * G]		4,52	2,67	1,78	0,38	9,34
<b>OBJĘTE MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO</b>							

I	Powierzchnia luk w zabudowie w ramach poszczególnych funkcji		1,0219	0,2213	0,4015	0,7908	
J	Średni wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki		0,20	0,30	0,40	0,10	
K	Możliwa do zlokalizowania powierzchnia zabudowy [I * J]		0,20438	0,06639	0,1606	0,07908	
L	Średni współczynnik przeliczeniowy powierzchni zabudowy na powierzchnię użytkową		1,10	1,30	1,30	1,10	
M	Możliwa do zlokalizowania powierzchnia użytkowa zabudowy - CHŁONNOŚĆ [K * L]		0,224818	0,086307	0,20878	0,086988	
<b>OBSZARY OBJĘTE MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO POZA OBSZARAMI O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ</b>							
N	Powierzchnia luk w zabudowie w ramach poszczególnych funkcji		272,58	63,51	105,91	47,96	489,95
O	Średni wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki		0,20	0,30	0,40	0,10	
P	Możliwa do zlokalizowania powierzchnia zabudowy [I * J]		54,52	19,05	42,36	4,80	120,73
R	Średni współczynnik przeliczeniowy powierzchni zabudowy na powierzchnię użytkową		1,10	1,30	1,30	1,10	
S	Możliwa do zlokalizowania powierzchnia użytkowa zabudowy - CHŁONNOŚĆ [K * L]		59,97	24,77	55,07	5,28	145,08
T	SUMA CHŁONNOŚCI [H + M]		64,71	27,52	57,06	5,74	155,03
U	Porównanie chłonności oraz szacowanego zapotrzebowania - BILANS	nadmiar powierzchni [I - B]					
W		niedobór powierzchni [B - I]	54,68	33,15	17,72	11,56	105,55

X	Średni współczynnik przeliczeniowy powierzchni zabudowy na powierzchnię użytkową	1,10	1,30	1,30	1,10	
Y	Powierzchnia zabudowy, na którą jest zapotrzebowanie [P/R]	49,71	25,50	13,63	10,51	99,35
Z	Średni wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki	0,20	0,30	0,40	0,10	
AA	Powierzchnia terenów, na które jest zapotrzebowanie bez dróg [S/T]	248,54	84,99	34,08	105,11	472,73
BB	Współczynnik przeliczeniowy terenów zajętych pod drogi	0,10	0,10	0,10	0,10	
CC	<b>Powierzchnia ogólna terenów, na które zapotrzebowanie wynika z bilansu [U/(1-V)]</b>	<b>276,16</b>	<b>94,44</b>	<b>37,87</b>	<b>116,79</b>	<b>525,26</b>

Źródło: opracowanie własne

Po dokonaniu bilansu terenów stwierdza się, że zapotrzebowanie na funkcje zabudowy podlegające bilansowaniu jest większe niż chłonność. Niedobór powierzchni poszczególnych funkcji wskazany jest w części W tabeli nr 13.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że obliczone wartości stanowią powierzchnię użytkową zabudowy, jakiej niedobór wynika z przeprowadzonego bilansu, tymczasem w praktyce sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego lub jego zmiany niezbędne jest ustalenie powierzchni poszczególnych kierunków rozwoju zabudowy. Stosując wskaźniki zawarte w tabeli nr 12 dokonano zatem w tabeli nr 13 (część X – CC) przeliczenia wyników bilansu na użyteczne z punktu widzenia sporządzenia studium lub jego zmiany powierzchnie kierunków rozwoju zabudowy.

O ile jednak wielkość powierzchni dla funkcji przemysłowo-usługowej może być jednocześnie uznana za powierzchnię samego kierunku zagospodarowania, to jednak powierzchnia końcowa funkcji mieszkaniowej i usługowej związanej z mieszkaniową nie będzie już stanowić informacji użytecznej. Rzadkim bowiem zjawiskiem jest wyznaczenie samego mieszkalnego lub usługowego kierunku zagospodarowania. Jak wskazano w poprzednich rozdziałach studium, usługi są uzupełnieniem, dopełnieniem oraz ubogaceniem funkcji mieszkaniowej, zatem naturalną czynnością jest łączenie tych dwóch funkcji w ramach jednego kierunku, ograniczając jednocześnie negatywne zjawisko monofunkcyjności terenu. Również w dotychczas obowiązującym studium ustalone kierunki rozwoju zabudowy łączyły te dwie funkcje. Biorąc powyższe pod uwagę jest zasadnym, aby w ramach dopuszczalnej bilansem możliwości zwiększenia terenów pod nową zabudowę dokonać połączenia funkcji mieszkaniowej i usługowej w jeden kierunek, przy czym ostateczna proporcja między udziałem tych dwóch funkcji zależała będzie od przyjętych kierunków rozwoju gminy<sup>102</sup>.

---

<sup>102</sup> Zmiana wprowadzona uchwałą Nr LXXI/550/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 27.02.2023r.